

Πανεπιστήμιο Κρήτης
Σχολή Επιστημών Αγωγής

Παιδαγωγικό Τμήμα
Προσχολικής Εκπαίδευσης

ΕΚΘΕΣΗ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ακαδημαϊκού έτους
2007-2008

Ρέθυμνο
Μάιος
2008

Πανεπιστήμιο Κρήτης
Σχολή Επιστημών Αγωγής

Παιδαγωγικό Τμήμα
Προσχολικής Εκπαίδευσης

**ΕΚΘΕΣΗ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ**

Ακαδημαϊκού έτους
2007-2008

Ρέθυμνο, Μάιος 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	
Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης	
1.1. Περιγραφή και ανάλυση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης στο Τμήμα	6
1.1.1. Πηγές από τις οποίες αντλήθηκαν πληροφορίες	9
1.2. Ανάλυση των στοιχείων της διαδικασίας της εσωτερικής αξιολόγησης	10
1.3. Προτάσεις για τη βελτίωση της διαδικασίας	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	
Παρουσίαση του Τμήματος	
2.1. Γεωγραφική θέση του Τμήματος	12
2.2. Ιστορικό της εξέλιξης του Τμήματος	12
2.3. Σκοπός, στόχοι και φυσιογνωμία του Τμήματος – Μέλη Δ.Ε.Π. κ.λπ.	13
2.3.1. Λοιπό διδακτικό προσωπικό κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008	17
2.4. Διοίκηση του Τμήματος	19
2.4.1. Επιτροπές του Τμήματος	19
2.4.2. Εσωτερικοί Κανονισμοί λειτουργίας του Τμήματος	20
2.4.3. Διάρθρωση του Τμήματος	20
2.4.3.1. Εκπαιδευτικά και Ερευνητικά Εργαστήρια	20
2.4.3.2. Παρόν και μέλλον των Εργαστηρίων του Τμήματος	21
2.5. Πειραματικό Νηπιαγωγείο του Πανεπιστημίου Κρήτης	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	
Πρόγραμμα Σπουδών	
3.1. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών	24
3.1.1. Κανονισμός Προπτυχιακών Σπουδών	24
3.1.2. Απαντήσεις των διδασκόντων στα ερωτήματα σχετικά με το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών	27
3.2. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών	28
3.2.1. Κανονισμός του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών	28
3.2.2. Απαντήσεις των διδασκόντων στα ερωτήματα σχετικά με το Πρόγραμμα	29
3.3. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών	30
3.3.1. Κανονισμός των Διδακτορικών Σπουδών	30
3.3.2. Απαντήσεις των διδασκόντων στα ερωτήματα σχετικά με το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών	31
3.4. Πρόγραμμα Σπουδών Μετεκπαίδευσης. Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης	32
3.4.1. Ίδρυση και λειτουργία του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών Κρήτης. Κανονισμός Σπουδών	32
3.4.2. Πραγματοποιούμενη ενημέρωση σχετικά με το Διδασκαλείο	33
3.4.3. Προοπτικές ανάπτυξης του Διδασκαλείου	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	
Διδακτικό έργο	
4.1. Απαντήσεις των διδασκόντων στα ερωτήματα σχετικά με το διδακτικό τους έργο	35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο**Ερευνητικό έργο**

5.1. Επιστημονικά συνέδρια, συμπόσια, ημερίδες και διαλέξεις που διοργάνωσε το Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης	40
5.2. Επιχορηγούμενα ερευνητικά προγράμματα	40
5.3. Δραστηριότητες των Εργαστηρίων του Τμήματος	42
5.3.1 Απολογισμός του έργου των Εργαστηρίων για το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007	43
5.3.2 Προγραμματισμός του έργου των Εργαστηρίων για το ακαδημαϊκό έτος 2007- 2008	44
5.4. Πηγές ενημέρωσης (βιβλιοθήκες, αρχεία και βάσεις βιβλιογραφικών δεδομένων) που διαχειρίζεται και αναπτύσσει το Τμήμα	46
5.5. Ερευνητική δραστηριότητα των μελών Δ.Ε.Π. του Π.Τ.Π.Ε.	47
5.5.1. Επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών Δ.Ε.Π.	47
5.5.2. Αναγνώριση της έρευνας που γίνεται στο Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης	48
5.6. Συμμετοχή φοιτητών και εξωτερικών συνεργατών στην έρευνα	49
5.7. Ερευνητικές υποδομές του Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης	50

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

Σχέσεις με κοινωνικούς / πολιτιστικούς / παραγωγικούς (ΚΠΠ) φορείς	52
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης	54
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές	57
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

Συμπεράσματα	58
---------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο

Σχέδια βελτίωσης	62
-------------------------	----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Α Πίνακες Αποτελεσμάτων	67
Παράρτημα Β Ερωτηματολόγιο	71
Παράρτημα Γ Επιτροπές του Τμήματος	80
Παράρτημα Δ Εργαστήρια του Τμήματος	82
Παράρτημα Ε Οδηγός Προπτυχιακών Σπουδών	85
Παράρτημα Στ Μαθήματα Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών	91
Παράρτημα Ζ Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών. Βασικές διατάξεις και Εσωτερικός Κανονισμός	95
Παράρτημα Η Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών.	100
Παράρτημα Θ Κανονισμός Σπουδών και Εσωτερικός Κανονισμός του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών	101
Παράρτημα Ι Μαθήματα Διδασκαλείου Νηπιαγωγών	104
Παράρτημα Κ Κατάλογος διοργανωμένων επιστημονικών συνεδρίων	106
Παράρτημα Λ Επιστημονικές δραστηριότητες των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος	110

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Κρήτης παρουσιάζει την πρώτη Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης, στην οποία αποτιμήθηκε και καταγράφηκε συστηματικά, αναλυτικά και με τη χρήση κατά το δυνατό αντικειμενικών κριτηρίων το διδακτικό, επιστημονικό ή άλλο έργο που επιτελέστηκε στο Τμήμα κατά τη διάρκεια της τελευταίας πενταετίας.

Κοινή διαπίστωση όλων είναι ότι το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης λειτουργεί ως ένα επιστημονικά πολυσυλλεκτικό Τμήμα, το οποίο εκπληρώνει το σκοπό του καλλιεργώντας και προάγοντας τις Επιστήμες της Αγωγής. Κυρίαρχη θέση σ' αυτό έχει η Παιδαγωγική Επιστήμη, η οποία, πλαισιωμένη και από άλλες επιστήμες, αποτελεί βασική διαχρονική επιλογή του Τμήματος, συμβατή με τους σκοπούς του. Πρόκειται για ένα δημοκρατικά διοικούμενο Τμήμα, καθώς το ισχύον σύστημα των Επιτροπών προβλέπει τη συμμετοχή όλων των μελών στη διοίκηση, διασφαλίζοντας με τον καλύτερο τρόπο τη διαφάνεια στην άσκησή της. Οι αξιοκρατικές διαδικασίες που έχουν αναπτυχθεί όσον αφορά στις προσλήψεις και τις εξελίξεις των μελών ΔΕΠ εγγυώνται την επιτυχή πορεία του Τμήματος και εξασφαλίζουν τη συμμετοχή νέων επιστημόνων-ερευνητών.

Από τη θέση της Προέδρου του Τμήματος, επιθυμώ να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες προς όλα τα μέλη του, που σε συνεργασία με την ΟΜ.Ε.Α. εργάστηκαν για τη σύνταξη της παρούσας Έκθεσης. Με την εσωτερική αξιολόγηση το Τμήμα γνώρισε καλύτερα τον εαυτό του, διαπίστωσε τις ελλείψεις και τις αδυναμίες του και επαναπροσδιόρισε τους στόχους του για τη μελλοντική ακαδημαϊκή του ανάπτυξη. Ελπίζω τα αποτελέσματα της αξιολόγησης, που παρουσιάζονται στην Έκθεση αυτή, να αξιοποιηθούν από τους αρμόδιους φορείς με τρόπο θετικό τόσο για τη λειτουργία του Τμήματος στο μέλλον όσο και για την ευόδωση των στόχων της γενικότερης προσπάθειας που καταβάλλεται στον τομέα αξιολόγησης των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η Πρόεδρος του Τμήματος

Ευφημία Τάφα

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Προσχολικής Παιδαγωγικής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης

1.1. Περιγραφή και ανάλυση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης στο Τμήμα

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης (Π.Τ.Π.Ε.) του Πανεπιστημίου Κρήτης διεξήγαγε μια σειρά έντονων συζητήσεων και αντιπαραθέσεων, ώσπου να οδηγηθεί σε αποφάσεις σχετικά με το ερώτημα εάν και με ποιο τρόπο θα διεξαγάγει την εσωτερική του αξιολόγηση. Οι αντιρρήσεις που διατυπώθηκαν το 2005 κατά τη συζήτηση του υπό έγκριση Νόμου 3374/2005 («Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση»), αλλά και η άρνηση της πρυτανικής αρχής κατά το 2007 να πάρει θετική στάση, να καθοδηγήσει και να συγκροτήσει τη Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟ.ΔΙ.Π.), υπήρξαν αναχαιτιστικοί παράγοντες για μια γρήγορη και εύκολη απόφαση.

Αμφισβητήσιμος θεωρήθηκε ο έντονα γραφειοκρατικός χαρακτήρας των ερωτηματολογίων, τα οποία πρέπει να συμπληρώνονται από όλα τα μέλη του Τμήματος σε τακτά χρονικά διαστήματα (ανά εξάμηνο για όλα τα μαθήματα, ανά έτος για τη συγκρότηση της Ετήσιας Εσωτερικής Έκθεσης) και με μεγάλη πληθώρα ερωτημάτων, για τη στατιστική επεξεργασία των οποίων θα πρέπει να ενεργοποιηθεί τόσο το επιστημονικό όσο και το βοηθητικό προσωπικό (διοικητικά μέλη και μέλη Ε.Τ.Ε.Π.) εις βάρος των κυρίων καθηκόντων τους, που είναι η διδασκαλία και η έρευνα. Διατυπώθηκε η άποψη ότι εδώ πρόκειται για μια στατιστική και συγγραφική εργασία με τεράστιες απαιτήσεις, που έρχεται να προστεθεί στο ήδη έντονα επιβαρυνόμενο πρόγραμμα των μελών του Τμήματος. Ενώ τα καθήκοντα των μελών Δ.Ε.Π. εκτείνονταν έως τώρα σε τρία πεδία, διδακτικό, ερευνητικό και διοικητικό, η τακτή αξιολόγηση προστίθεται ως τέταρτο πεδίο, απειλώντας να καταδαπανήσει τις δυνάμεις και τον χρόνο που διεκδικούσαν τα τρία άλλα πεδία. Για την ανάληψη του πρόσθετου μόχθου δεν ανακοινώθηκε ούτε ένα οικονομικό κίνητρο ούτε επαύξηση του διοικητικού ή τεχνικού προσωπικού, ενώ ως αμφίβολα κρίνονται τα αποτελέσματα.

Επιπλέον αντιρρήσεις προκάλεσε το γεγονός ότι η αξιολόγηση αφορά στα πανεπιστημιακά Τμήματα και όχι στο συνολικό σύστημα της ελληνικής ανώτατης εκπαίδευσης, όχι στην απελπιστική εξάρτηση των Πανεπιστημίων από τη γραφειοκρατία του ΥΠ.Ε.Π.Θ., όχι στην πενιχρή οικονομική κατάσταση, στην οποία ευρίσκονται τα μέλη Δ.Ε.Π. Ως τέτοια η νομοθετημένη αξιολόγηση χαρακτηρίστηκε μονομερής, χρονοβόρα, αναποτελεσματική και ύποπτη. Έτσι, προτάθηκε η επέκταση των κριτηρίων, ώστε να εκφρασθεί τουλάχιστον η εκτίμηση των μελών Δ.Ε.Π. για την επί έτη αναβαλλόμενη οικονομική αναβάθμισή τους και για την απίστευτη ταλαιπωρία τους από τις δικαιωνιζόμενες γραφειοκρατικές διαδικασίες (π.χ., την επί έτη συρόμενη διαδικασία διορισμού ή εξέλιξης, την επί μήνες καθυστερούμενη πληρωμή των διανεμόμενων συγγραμμάτων και την επί μήνες καθυστέρηση διαγωνισμών, εγκρίσεων, υπογραφών κ.λπ. για την προμήθεια αναγκαίου υλικού).

Χρήσιμο θα ήταν να αξιολογηθεί και το περιβάλλον της πόλης του Ρεθύμνου. Το Ρέθυμνο είναι μια μικρή γραφική πόλη με πλούσια φυσική ομορφιά και ιστορική φυσιογνωμία. Διακρίνεται για τον φιλόξενο χαρακτήρα των κατοίκων της και την ενδιαφέρουσα φοιτητική ζωή που προσφέρει. Ωστόσο, στην πόλη παρατηρούνται αυξημένη εγκληματικότητα, χαμηλού επιπέδου δημόσιες παροχές (συχνές διακοπές ηλεκτροδότησης και υδροδότησης,

έλλειψη αεροδρομίου, ελλιπής ακτοπλοϊκή σύνδεση με τον Πειραιά), ισχνή παρουσία πολιτιστικών δραστηριοτήτων, ιδιαίτερα κατά τη χειμερινή περίοδο, έντονο κυκλοφοριακό πρόβλημα και κακή ρυμοτομία. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι στην πόλη του Ρεθύμνου δεν υπάρχει ούτε ένα αμιγώς ακαδημαϊκό βιβλιοπωλείο. Από την άποψη αυτή τίθεται το ερώτημα αν μπορούν να εφαρμοστούν τα κριτήρια αξιολόγησης μεγάλων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της αλλοδαπής προκειμένου να αξιολογηθούν τα ελληνικά Α.Ε.Ι., τα οποία λειτουργούν σε ένα γραφειοκρατικό θεσμικό πλαίσιο με σαφώς λιγότερες υποδομές και δυνατότητες ακαδημαϊκής ανάπτυξης και εξέλιξης για το διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό τους.

Αυτό που κατά κοινή παραδοχή θα έπρεπε πρώτιστα να αξιολογηθεί είναι οι απαράδεκτα χαμηλοί μισθοί των μελών Δ.Ε.Π., οι οποίοι τα εξαναγκάζουν να καταφεύγουν σε δεύτερη ή και τρίτη απασχόληση, προκειμένου να ανταπεξέλθουν στις οικονομικές τους ανάγκες. Για να δοθεί μια εικόνα αυτού του στοιχείου, αρκεί να ιδωθεί ο Πίνακας 1 που εκθέτει τον βασικό μισθό των μελών Δ.Ε.Π. σε ευρώ:

Πίνακας 1. Βασικός μισθός μελών Δ.Ε.Π.

	Λέκτορας	Επίκουρος	Αν. Καθηγητής	Καθηγητής
Βασικός μισθός	1.132	1.245	1.472	1.698

Αυτή η απαράδεκτα χαμηλή μισθοδοσία αφορά ανθρώπους που έχουν τα ανώτερα προσόντα από όλους τους μισθωτούς στην ελληνική επικράτεια: επιστήμονες με πτυχίο, με μεταπτυχιακές σπουδές, με διδακτορικό τίτλο, με πληθώρα συγγραμμάτων, με ανακοινώσεις σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια!

Αλλά, ακόμα πιο απαράδεκτα είναι τα επονομαζόμενα «επιδόματα», για τα οποία είναι γνωστό ότι α) δίνονται ως επιδόματα για να μην συμπεριληφθούν στη σύνταξη, όταν τα μέλη Δ.Ε.Π. συνταξιοδοτηθούν, β) φορολογούνται παράνομα κι εξαναγκάζουν τους διδάσκοντες να κάνουν κάθε έτος προσφυγή στα Διοικητικά Δικαστήρια, για να πάρουν πίσω τον παράνομα παρακρατηθέντα φόρο, εμπλεκόμενοι έτσι σε μια διαδικασία απόδοσης στοιχειώδους δικαιοσύνης. Γίνεται έτσι φανερό ότι το ελληνικό κράτος αξιολογούμενο έναντι των μελών Δ.Ε.Π. παίρνει πολύ χαμηλή βαθμολογία.

Για μια απλή σύγκριση παραπέμπουμε στον Πίνακα 2, όπου φανερώνονται οι ακαθάριστες ετήσιες αποδοχές (σε ευρώ) του διδακτικού προσωπικού των Ελλήνων πανεπιστημιακών δασκάλων σε αντιπαράθεση με τους μισθούς που χορηγεί το Πανεπιστήμιο Κύπρου κατά τον Φεβρουάριο του 2008:

Πίνακας 2. Ακαθάριστες ετήσιες αποδοχές των μελών Δ.Ε.Π. των Πανεπιστημίων Ελλάδας και Κύπρου.

	Ελληνικά Α.Ε.Ι.	Πανεπιστήμιο Κύπρου
Λέκτορας	20.000 – 35.315	43.502 – 63.703
Επίκουρος Καθηγητής	30.274 – 38.911	51.511 – 69.464
Αναπλ. Καθηγητής	35.358 – 50.252	55.204 – 75.256
Καθηγητής	42.786 – 59.482	62.593 – 81.356

Από αυτό τον Πίνακα γίνεται φανερό ότι ο Έλληνας Καθηγητής αμείβεται λιγότερο από όσο ο Κύπριος Λέκτορας, ενώ ο Κύπριος Καθηγητής αμείβεται με υπερδιπλάσιο μισθό από τον Έλληνα Επίκουρο Καθηγητή.

Προκειμένου να εκδηλωθεί η άποψη των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος για τη μισθολογική τους ικανοποίηση, το ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε περιείχε δύο σχετικές ερωτήσεις. Οι

απαντήσεις των 19 μελών Δ.Ε.Π. είχαν ως εξής:

Πίνακας 3. Ερωτήσεις σχετικές με το μισθό των μελών Δ.Ε.Π.

	Καθόλου %	Λίγο %	Μέτρια %	Αρκετά %	Πάρα Πολύ %	Δεν απάντησε %
1. Πόσο ικανοποιητικό θεωρείτε το μισθό σας σε σχέση προς το έργο που προσφέρετε;	26,3	26,3	26,3	15,8	0	5,3
2. Πόσο ικανοποιητικό θεωρείτε το μισθό σας σε σχέση προς τα προσόντα σας;	21	36,8	21	15,8	0	5,3

Από τον ανωτέρω Πίνακα προκύπτει ότι τα μέλη Δ.Ε.Π. θεωρούν το μισθό τους από καθόλου έως μέτρια ικανοποιητικό, και μόνο ένα ποσοστό 15,8% των μελών Δ.Ε.Π. θεωρεί τον μισθό του αρκετά ικανοποιητικό.

Τα συμπεράσματα από τα ανωτέρω δεδομένα είναι προφανή: Απαραίτητες προϋποθέσεις για τη διασφάλιση της ποιότητας των Πανεπιστημίων είναι α) η γενναία αύξηση του μισθού των μελών Δ.Ε.Π., β) η αύξηση της επίσης επιχορήγησης των Τμημάτων, γ) η κατάργηση κάθε γραφειοκρατικής καθυστέρησης των διαδικασιών.

Τέλος, παρατηρήθηκε ότι ενώ ο σχετικός Νόμος 3374/2005 τιτλοφορείται «Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση», τα κριτήρια που διατυπώθηκαν αποδίδουν βαρύτητα σε ποσοτικούς δείκτες. Είναι γνωστό ότι η τάση προς βελτίωση ποσοτικών δεικτών συχνά παρεκτρέπεται και αποπροσανατολίζει από την επιδίωξη της ποιότητας, η οποία θα πρέπει να είναι και το κύριο ζητούμενο. Ειδικά, η προθυμία για ποιοτική βελτίωση επιτυγχάνεται μάλλον μέσα σε κλίμα αυξανόμενης ελευθερίας και εμπιστοσύνης παρά μέσα σε κλίμα συνεχούς ελέγχου.

Τα στάδια της πορείας που διάνυσε το Π.Τ.Π.Ε. προς την πραγματοποίηση της εσωτερικής αξιολόγησής του μπορούν να περιγραφούν ως εξής:

Α) Τον Ιούλιο του 2007 ο τότε Πρόεδρος του Τμήματος κ. Ιωάννης Τζαβάρας διένειμε ηλεκτρονικά σε όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος το υλικό που έλαβε από την Α.Δ.Π. (Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας) με αρ. πρωτ. 42/26-7-2007.

Β) Στην υπ' αριθμό 355/19-9-2007 Γενική Συνέλευση (θέμα 8ο της ημερήσιας διάταξης) έγινε εκτενής ενημέρωση όλων των παρόντων μελών από την Πρόεδρο κ. Ευφημία Τάφα σχετικά με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία αξιολόγησης και συγκροτήθηκε η ΟΜ.Ε.Α. Στην ΟΜ.Ε.Α. θεωρήθηκε σωστό να συμμετάσχουν όλοι οι Καθηγητές και Αναπληρωτές Καθηγητές του Τμήματος (βλ. Πίνακα 4), οι οποίοι αποφασίστηκε να ηγηθούν τεσσάρων διευρυμένων Ομάδων Εσωτερικής Αξιολόγησης, αποτελούμενων και από άλλα διδακτικά μέλη του Τμήματος (βλ. Πίνακα 5).

Πίνακας 4. Τα μέλη της ΟΜ.Ε.Α.

- * **Ιωάννης Τζαβάρας**, Καθηγητής
- * **Γεώργιος Κιτσαράς**, Καθηγητής
- * **Ηλίας Μετοχιανάκης**, Καθηγητής
- * **Μάριος Πουρκός**, Αναπληρωτής Καθηγητής
- * **Ευφημία Τάφα**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
- * **Άννα Στραταριδάκη**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Πίνακας 5: Τα μέλη των Ομάδων Εσωτερικής Αξιολόγησης

α) <i>Σχετικά με το διδακτικό έργο:</i> Γ. Κιτσαράς , Β. Οικονομίδης, Σ. Χατζηστεφανίδου, Αι. Κορνηλάκη, Ε. Γουργιώτη, Δ. Ανυφαντάκης και Θ. Ελευθεράκης.
β) <i>Σχετικά με το ερευνητικό έργο:</i> Ε. Τάφα , Α. Στραταριδάκη , Γ. Μανωλίτσης, Μ. Σωτηροπούλου, Μ. Τζακώστα, Ο. Γκικόκα και Ε. Χλαπάνα.
γ) <i>Σχετικά με το Πρόγραμμα Σπουδών:</i> Ι. Τζαβάρας , Η. Μετοχιανάκης , Α. Ματσόπουλος, Κ. Σταυριανός, Ε. Συνώδη, Μ. Αμπαρτζάκη και Στ. Ζερβουδάκης.
δ) <i>Σχετικά με τις λοιπές υπηρεσίες:</i> Μ. Πουρκός , Α. Φουντουλάκης, Ν. Ζαράνης, Μ. Κυπριωτάκη, Ε. Αργυροπούλου, Α. Τσουπάκης και Δ. Αντωνακάκης.

Ο συντονισμός και η ευθύνη για τη σύνταξη της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης ανατέθηκε στον Καθηγητή κ. Ι. Τζαβάρα.

Γ) Στις 10-10-2007 έγινε συνάντηση όλων των μελών Δ.Ε.Π. μετά από γραπτή πρόσκληση της Προέδρου κ. Ε. Τάφα, όπου συζητήθηκαν εκτενώς τα ακόλουθα θέματα: α) Οι σκοποί, οι στόχοι και η φυσιογνωμία του Τμήματος β) Τα ερωτηματολόγια και η διαδικασία συμπλήρωσής τους. Ακολούθως, δρομολογήθηκε η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης, με την ενεργοποίηση των Ομάδων Εσωτερικής Αξιολόγησης για την υλοποίηση του έργου τους (συζήτηση μελών κάθε ομάδας σε ξεχωριστές συναντήσεις για τα ερωτηματολόγια που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους: Διδακτικό έργο - Ερευνητικό έργο - Πρόγραμμα σπουδών - Λοιπές υπηρεσίες), διαμορφώθηκε από τον κ. Ι. Τζαβάρα το χρονοδιάγραμμα διεξαγωγής της εσωτερικής αξιολόγησης και διανεμήθηκαν στα μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.ΔΙ.Π. και συμβασιούχους με το Π.Δ. 407/80 το Ερωτηματολόγιο και τα Απογραφικά Δελτία εξαμηνιαίου μαθήματος, με καθορισμένη χρονική διορία συμπλήρωσής τους.

Παράλληλα με τη διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης, στο Τμήμα συζητήθηκε και το υπ' αρ. πρωτ. 10/16-1-2008 έγγραφο του Αντιπρύτανη κ. Ιωσήφ Παπαματθαϊάκη με θέμα: «Ερωτηματολόγιο για 4ετή Προγραμματισμό Ακαδημαϊκών Τμημάτων».

Δ) Στην υπ' αριθμό 373/9-4-2008 Γενική Συνέλευση συζητήθηκαν και εγκρίθηκαν οι απαντήσεις που κατατέθηκαν από την ανωτέρω συγκροτημένη επιτροπή στο προαναφερόμενο έγγραφο.

Ε) Στην υπ' αριθμό 382/18-6-2008 Γενική Συνέλευση ενημερώθηκαν τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος για την παρούσα Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης ακαδημαϊκού έτους 2007-2008.

1.1.1. Πηγές, από τις οποίες αντλήθηκαν πληροφορίες

Α.ΔΙ.Π.: *Απογραφικά Δελτία και Ερωτηματολόγιο Μαθήματος/Διδάσκοντος για τους Φοιτητές*. Έκδοση 1.0, Αθήνα, Ιούλιος 2007.

Α.ΔΙ.Π.: *Ανάλυση Κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων*. Έκδοση 2.0, Αθήνα, Ιούλιος 2007.

Α.ΔΙ.Π.: *Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης (Πρότυπο σχήμα)*. Έκδοση 1.0, Αθήνα, Νοέμβριος 2007.

Κασσωτάκης, Μ. & Κουτούζης, Ε. (2001). Ανάλυση των αποτελεσμάτων του πρώτου διαγωνισμού του ΑΣΕΠ για την πρόσληψη δασκάλων και νηπιαγωγών. Διαπιστώσεις, σκέψεις και προβληματισμοί. *Επιστήμες Αγωγής* 2-3, 77-99.

Πανεπιστήμιο Κρήτης: *Οδηγός Προπτυχιακών Σπουδών*, Ακαδημαϊκό έτος 2007-2008.

Πανεπιστήμιο Κρήτης: *Οδηγός Μεταπτυχιακών Σπουδών*, Ακαδημαϊκό έτος 2005-2006.

Πανεπιστήμιο Κρήτης, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης: *Πρόγραμμα Μαθημάτων Ακαδημαϊκού έτους 2007-2008*, Ρέθυμνο 2007.

Πανεπιστήμιο Κρήτης, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης: *Διδασκαλείο Νηπιαγωγών. Πλαίσιο λειτουργίας & Οδηγός Σπουδών 2007-2008*, Ρέθυμνο 2007.

<http://www.adip.gr>

1.2. Ανάλυση των στοιχείων της διαδικασίας της εσωτερικής αξιολόγησης

Έντονο προβληματισμό προκάλεσε η σκέψη ότι η πληθώρα των ερωτηματολογίων δεν ήταν δυνατό να τύχει στατιστικής επεξεργασίας, δεδομένου ότι στο Τμήμα δεν υπηρετεί κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος κάποιος στατιστικολόγος, αλλά και η μεγάλη πληθώρα των στοιχείων θα απαιτούσε μια πολύωρη απασχόληση ενός εξειδικευμένου τεχνικού και διοικητικού προσωπικού, το οποίο δεν διαθέτει το Τμήμα. Επίσης, προβληματισμοί διατυπώθηκαν για την αμιγώς περιγραφική συλλογή ποσοτικών και όχι ποιοτικών δεδομένων (μέσω μόνο του ερωτηματολογίου) και την έλλειψη δυνατότητας συσχέτισμού τους με στοιχεία και δεδομένα που προκύπτουν από τη δομή και την ιστορία του Τμήματος.

Κατόπιν έντονων συζητήσεων αποφασίστηκε, λοιπόν, για το τρέχον έτος να μη διανεμηθεί στους φοιτητές του Τμήματος το «Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης Μαθήματος από τους Φοιτητές», δεδομένου ότι για την επεξεργασία αυτού του Ερωτηματολογίου, διανεμημένου στους 600 περίπου φοιτητές του Τμήματος για κάθε ένα από τα 8 ή 9 εξαμηνιαία μαθήματα, θα συγκεντρωνόταν ένας εξαιρετικά μεγάλος όγκος απαντήσεων (τουλάχιστον 4800 ερωτηματολόγια με απαντήσεις σε 30 ερωτήσεις = 144.000 απαντήσεις).

Αντί αυτών θεωρήθηκε ότι ένα ενιαίο **Ερωτηματολόγιο διδασκόντων** και τα **Απογραφικά Δελτία** για κάθε εξαμηνιαίο μάθημα μπορούν να παράσχουν επαρκή στοιχεία για μια ικανοποιητική εσωτερική αξιολόγηση.

Σύντομη περιγραφή του Ερωτηματολογίου διδασκόντων και των Απογραφικών Δελτίων:

Το **Ερωτηματολόγιο διδασκόντων (για τα μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.ΔΙ.Π., Συμβασιούχους Π.Δ. 407/80)** είναι κατανομημένο σε 4 περιοχές κριτηρίων (Προγράμματα Σπουδών – Διδακτικό Έργο – Ερευνητικό Έργο – Διοικητικές Υπηρεσίες και Υποδομές) και περιέχει συνολικά **95 ερωτήσεις** κλειστού τύπου και **4 ερωτήσεις** ανοιχτού τύπου. Έχει διαμορφωθεί πάνω στη βάση του εγγράφου της Α.ΔΙ.Π.: «*Ανάλυση Κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων*» (Ιούλιος 2007), αφού όμως αφαιρέθηκε το 4^ο Κεφάλαιο: «Σχέσεις με κοινωνικούς / πολιτιστικούς / παραγωγικούς φορείς» καθώς και το 5^ο Κεφάλαιο: «Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης», επειδή θεωρήθηκε ότι από τους διδάσκοντες δεν μπορούν να προκύψουν μετρήσιμες απαντήσεις σε τέτοια ανοιχτού τύπου ερωτήματα. Επιπλέον, τα Κριτήρια που περιλαμβάνονται στο έγγραφο της Α.ΔΙ.Π. προσαρμόστηκαν στις ιδιομορφίες του Τμήματος και περιορίστηκαν ή επαυξήθηκαν μέσα από τις σχετικές συζητήσεις των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος. Η τελική μορφή αυτού του Ερωτηματολογίου παρουσιάζεται στο Παράρτημα Β της παρούσας Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης. Σ' αυτό το Ερωτηματολόγιο απάντησαν οι

29 από τους 30 διδάσκοντες (96,7%) κατά το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2007-2008.

Το **Απογραφικό δελτίο** διανεμήθηκε στους διδάσκοντες του Τμήματος μαζί με το Ερωτηματολόγιο και συμπληρώθηκε για καθένα από τα μαθήματα που προσέφερε κάθε διδάσκων κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008. Το Απογραφικό αυτό δελτίο είναι σχεδόν πανομοιότυπο με το πρότυπο που απέστειλε η Α.Δι.Π. τον Ιούλιο του 2007 (Έκδοση 1.0), με τη διαφορά ότι αφαιρέθηκε το 4^ο και το 5^ο μέρος («Στατιστικά στοιχεία φοιτητών» και «Η άποψη των φοιτητών για το μάθημα»), αφενός επειδή θεωρήθηκε ότι η συμπλήρωση των στατιστικών στοιχείων (που αφορούν στην κατανομή βαθμολογίας και στο μέσο βαθμό των φοιτητών κάθε μαθήματος κατά τα τελευταία πέντε έτη) είναι μια υπερβολικά χρονοβόρα διαδικασία, αφετέρου επειδή η βασική ερώτηση του 5^{ου} μέρους: «Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης του μαθήματος και της διδασκαλίας από τους φοιτητές;» επιδέχεται μόνο αρνητική απάντηση για το Τμήμα μας. Η τελική μορφή αυτού του Απογραφικού δελτίου, όπως διανεμήθηκε στους διδάσκοντες του Τμήματος, παρουσιάζεται επίσης στο Παράρτημα Β' της παρούσας Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης.

1.3. Προτάσεις για τη βελτίωση της διαδικασίας

Για να μπορέσει και κατά τα επόμενα έτη να λειτουργήσει το σύστημα της εσωτερικής αξιολόγησης, θα χρειαστεί να συγκροτηθεί μια υπηρεσία σε κάθε Πανεπιστήμιο, η οποία θα επιτελεί ένα συνεχές έργο υποβοήθησης των Τμημάτων στην εσωτερική τους αξιολόγηση. Η υποβοήθηση θα έχει αφενός συντονιστικό χαρακτήρα, αφετέρου θα επεξεργάζεται στατιστικά τα ερωτηματολόγια που θα συμπληρώνουν τα μέλη (διδάσκοντες, διδασκόμενοι, διοικητικοί κ.ά. υπάλληλοι και φοιτητές) κάθε Τμήματος.

Η ενασχόληση με την εκτύπωση, διανομή, συγκέντρωση των ερωτηματολογίων και την επεξεργασία των δεδομένων τους, όπως συζητήθηκε, δεν είναι δυνατόν να επιβαρύνει τα μέλη Δ.Ε.Π. εις βάρος του διδακτικού και ερευνητικού τους έργου, το οποίο είναι εκείνο που κατά κύριο λόγο αξιολογείται μέσα από τη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης, διότι σε αυτή την περίπτωση οδηγούμαστε στο αντιφατικό σημείο, όπου η αξιολογική διαδικασία υπονομεύει εν πολλοίς το αξιολογούμενο έργο, αφού οι χρονοβόρες διαδικασίες της θα επαναλαμβάνονται κάθε ακαδημαϊκό έτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Παρουσίαση του Τμήματος

2.1. Γεωγραφική θέση του Τμήματος

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης (Π.Τ.Π.Ε.) είναι εγκατεστημένο στην Πανεπιστημιούπολη του Ρεθύμνου Κρήτης.

Η Κρήτη είναι το μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας και πέμπτο σε έκταση νησί της Μεσογείου Θαλάσσης. Διαιρείται στους νομούς α) Ηρακλείου, β) Λασιθίου, γ) Ρεθύμνης και δ) Χανίων.

Πρωτεύουσα του νομού Ρεθύμνης, το Ρέθυμνο βρίσκεται στη βόρεια παραλία της Κρήτης, σε απόσταση 80 περίπου χιλιομέτρων δυτικά του Ηρακλείου και 60 περίπου χιλιομέτρων ανατολικά των Χανίων. Το Ρέθυμνο είναι η τρίτη σε πληθυσμό πόλη της Κρήτης και είναι έδρα των διοικητικών, δικαστικών και άλλων δημόσιων υπηρεσιών του νομού και της «Μητρόπολης Ρεθύμνου και Αυλοποτάμου». Είναι επίσης εμπορικό και συγκοινωνιακό κέντρο της περιοχής.

Η Πανεπιστημιούπολη του Ρεθύμνου βρίσκεται σε απόσταση τριών χιλιομέτρων δυτικά της πόλης, σε μια έκταση 1.500 στρεμμάτων, κοντά στο χωριό Γάλλος. Σ' αυτή την Πανεπιστημιούπολη είναι εγκατεστημένη η Πρυτανεία, η Σύγκλητος, οι Διοικητικές και Οικονομικές Υπηρεσίες του Πανεπιστημίου, η Φιλοσοφική Σχολή, η Σχολή Επιστημών Αγωγής και η Σχολή Κοινωνικών Επιστημών.

Η Σχολή Επιστημών Αγωγής αποτελείται από δύο Τμήματα: α) Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης και β) Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, και τα δύο εγκατεστημένα στο νότιο μέρος της Πανεπιστημιούπολης.

2.2. Ιστορικό της εξέλιξης του Τμήματος

Το Π.Τ.Π.Ε. άρχισε να λειτουργεί κατά το ακαδημαϊκό έτος 1987-1988 με την επωνυμία «Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών». Ιδρύθηκε με τον Ν. 1268/1982, άρθρο 46, παρ. 1 και το Π.Δ. 320/1983, άρθρο 1, παρ. 2 (Φ.Ε.Κ. 116/7-9-1983, τ. Α'). Από το ακαδημαϊκό έτος 1995-1996 εντάχθηκε μαζί με το Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης στη νεοϊδρυθείσα τότε «Σχολή Επιστημών Αγωγής» του Πανεπιστημίου Κρήτης (Π.Δ. 2/1995, Φ.Ε.Κ. 1/10-1-1995, τ. Α'). Το 2001 μετονομάστηκε σε «Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης» «χωρίς μεταβολή του γνωστικού του αντικειμένου» (Π.Δ. 318/2001, άρθρο 1, Φ.Ε.Κ. 217/18-9-2001, τ. Α').

Από το ακαδημαϊκό έτος 1994-95 άρχισε να λειτουργεί *Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών* στις Επιστήμες της Αγωγής, που οδηγεί στην απονομή Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης σε συγκεκριμένες κάθε φορά επιστημονικές περιοχές, καθώς και στην απονομή Διδακτορικού Διπλώματος. Το Πρόγραμμα αυτό αναδιαρθρώθηκε το 2000 και το 2006.

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 1998-99 ιδρύθηκε και λειτουργεί, ενταγμένο στο Π.Τ.Π.Ε., το *Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης* (Π.Δ. 128/1998, Φ.Ε.Κ. 104/15-5-1998), που έχει στόχο τη μετεκπαίδευση των νηπιαγωγών που υπηρετούν στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Κατά την τελευταία πενταετία (Ακαδ. Έτη 2003/04 – 2007/08), το Τμήμα στελεχώθηκε με διδακτικό και διοικητικό προσωπικό διαφόρων κατηγοριών, όπως φαίνεται στον Πίνακα 6.

Ειδικότερα, όσον αφορά στην κατανομή των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος ανά βαθμίδα, τα σχετικά στοιχεία παρουσιάζονται στον Πίνακα 7.

Πίνακας 6. Διδακτικό και διοικητικό προσωπικό του Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης κατά την τελευταία πενταετία (Ακαδ. Έτη 2003/04 – 2007/08)

	2007-8	2006-7	2005-6	2004-5	2003-4
Μέλη Δ.Ε.Π.	23	23	21	20	20
Μέλη Ε.Ε.ΔΙ.Π.	4	4	4	4	4
Μέλη Ε.Τ.Ε.Π.	2	2	2	1	1
Διοικητικά μέλη (Γραμματείς)	3	3	3	3	3
Συμβασιούχοι με το Π.Δ. 407/80 ¹	8 + 10	10 + 11	7 + 7	7 + 7	4 + 4
Αποσπασμένοι από Α/θμια εκπαίδ.	6	6	7	7	8
Αποσπασμένοι από Β/θμια εκπαίδ.	3	3	3	2	3

Πίνακας 7. Μέλη Δ.Ε.Π. του Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης κατά την τελευταία πενταετία (Ακαδ. Έτη 2003/04 – 2007/08) ανά βαθμίδα.

	2007-8	2006-7	2005-6	2004-5	2003-4
Καθηγητές	3	2	3	3	3
Αναπλ. Καθηγητές	3	3	3	4	4
Επικουροί Καθηγητές	7	7	8	8	6
Λέκτορες	10	10	8	5	7

Ο αριθμός και η κατανομή των φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών (προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί, υποψήφιοι διδάκτορες) κατά την τελευταία πενταετία παρουσιάζονται στον Πίνακα 8.

Πίνακας 8. Αριθμός φοιτητών του Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης κατά την τελευταία πενταετία (Ακαδ. Έτη 2003/04 – 2007/08)

	2007-8	2006-7	2005-6	2004-5	2003-4
Ενεργοί φοιτητές κατά έτος					
Προπτυχιακοί	636	603	606	612	607
Μεταπτυχιακοί	15	17	15	17	9
Υποψήφιοι διδάκτορες	3	3	3	2	2
Αποφοιτήσαντες φοιτητές κατά έτος					
Προπτυχιακοί	(εκκρεμεί)	108	102	97	85
Μεταπτυχιακοί	6	2	6	1	4
Διδάκτορες	-	-	-	-	-

2.3. Σκοπός, στόχοι και φυσιογνωμία του Τμήματος – Μέλη Δ.Ε.Π. κ.λπ.

Α) Ο σκοπός και οι στόχοι του Τμήματος, έτσι όπως καθορίστηκαν στο Φ.Ε.Κ. της ίδρυσής του (Π.Δ. 320/1983, άρθρο 1, παρ. 2), έχουν ως εξής:

« - Να καλλιεργεί και να προάγει τις Παιδαγωγικές Επιστήμες με την ακαδημαϊκή και την

¹ Αναφέρεται σε αριθμό συμβάσεων – όχι διδασκόντων (π.χ. αν ένας διδάσκων έχει δύο συμβάσεις, χειμερινή και εαρινή, τότε μετρώνται δύο συμβάσεις).

εφαρμοσμένη διδασκαλία και έρευνα.

- Να παρέχει στον πτυχιούχο τα απαραίτητα εφόδια, τα οποία θα του εξασφαλίσουν άρτια κατάρτιση στην επιστημονική και επαγγελματική του σταδιοδρομία.
- Να συμβάλλει στην εξύψωση του επιπέδου και στην κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών της εκπαίδευσης σε ό,τι αφορά τα ζητήματα της Παιδαγωγικής.
- Να συμβάλλει στην αντιμετώπιση και επίλυση παιδαγωγικών προβλημάτων εν γένει».

Σε σχετική συζήτηση, που πραγματοποιήσαν τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος στις 10-10-2007, αποφασίστηκε να προστεθούν ως επιπλέον επιδιώξεις του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών οι ακόλουθες:

«Ειδικότερες επιδιώξεις του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών είναι:

- Να καλλιεργεί στους φοιτητές την κριτική σκέψη, την αναζήτηση της γνώσης και τη δημοκρατική συμπεριφορά.
- Να αναπτύσσει πνεύμα συλλογικής προσπάθειας, διεπιστημονικής συνεργασίας και πολυπολιτισμικής συνύπαρξης».

Β) Η φυσιογνωμία του Τμήματος

Κατά τη συζήτηση που πραγματοποιήσαν τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος στις 10-10-2007 αποφασίστηκαν επίσης τα κριτήρια, με τα οποία μπορεί να προσδιοριστεί η φυσιογνωμία του Τμήματος, δεδομένου ότι η εσωτερική αξιολόγηση των Τμημάτων διεξάγεται «σε σχέση με τη φυσιογνωμία, τους στόχους και την αποστολή τους» (Ν. 3374/2-8-2005, άρθρο 2, παρ. 1). Τα κριτήρια αυτά έχουν ως εξής:

Α' κριτήριο: Τα γνωστικά αντικείμενα των εκάστοτε υπηρετούντων μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος.

Τα γνωστικά αντικείμενα των υπηρετούντων μελών Δ.Ε.Π. στο Τμήμα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 εμφανίζονται στον Πίνακα 9.

Πίνακας 9. Μέλη Δ.Ε.Π. του Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης κατά το Ακαδ. Έτος 2007/08 ανά βαθμίδα και γνωστικό αντικείμενο.

1	Γεώργιος Κιτσαράς, Καθηγητής	«Μεθοδολογία των δραστηριοτήτων της προσχολικής αγωγής»
2	Ηλίας Μετοχιανάκης, Καθηγητής	«Παιδαγωγική του σχολείου και του νηπιαγωγείου»
3	Ιωάννης Τζαβάρας, Καθηγητής	«Φιλοσοφία με ιδιαίτερη έμφαση στη Μεταφυσική»
4	Μάριος Πουρκός, Αν. Καθηγητής	«Ψυχοπαιδαγωγική: Εναλλακτικά βιωματικά πλαίσια γνωστικής, συναισθηματικής και ηθικής ανάπτυξης και αγωγής»
5	Άννα Στραταριδάκη, Αν. Καθηγήτρια	«Αρχαία ελληνική Ιστορία με ιδιαίτερη έμφαση σε σημαντικούς σταθμούς της και στις παιδαγωγικές προεκτάσεις τους»
6	Ευφημία Τάφα, Αν. Καθηγήτρια	«Προσχολική Παιδαγωγική»
7	Νικόλαος Ζαράνης, Επ. Καθηγητής	«Πληροφορική στην εκπαίδευση»
8	Αικατερίνη Κορνηλάκη, Επ. Καθηγήτρια	«Ψυχολογία της προσχολικής ηλικίας»

9	Κωνσταντίνος Κορώσης, Επ. Καθηγητής	«Κοινωνιολογία της οικογένειας»
10	Γεώργιος Μανωλίτσης, Επ. Καθηγητής	«Ψυχοπαιδαγωγική της προσχολικής ηλικίας»
11	Αναστάσιος Ματσόπουλος, Επ. Καθηγητής	«Σχολική Ψυχολογία και Συμβουλευτική»
12	Κυριάκος Σταυριανός, Επ. Καθηγητής	«Ορθόδοξη Πατερική Θεολογία»
13	Ανδρέας Φουντουλάκης, Επ. Καθηγητής	«Ελληνική Φιλολογία και Θεατρική Παιδεία»
14	Μαρία Αμπαρτζάκη, Λέκτορας	«Προσχολική Παιδαγωγική»
15	Μαρία Καραϊσκού, Λέκτορας	«Νεοελληνική Φιλολογία: πεζογραφία και μικρό παιδί»
16	Μαρία Κυπριωτάκη, Λέκτορας	«Ειδική Ψυχοπαιδαγωγική της προσχολικής ηλικίας»
17	Μαρία Μαρκοδημητράκη, Λέκτορας	«Αναπτυξιακή Ψυχολογία βρεφών και νηπίων»
18	Βασίλειος Οικονομίδης, Λέκτορας	«Προσχολική Παιδαγωγική»
19	Ευανθία Συνώδη, Λέκτορας	«Συγκριτική Προσχολική Παιδαγωγική»
20	Μαρίνα Σωτηροπούλου-Ζορμπαλά, Λέκτορας	«Αισθητική αγωγή νηπίου και παιδιού»
21	Μαρίνα Τζακώστα, Λέκτορας	«Γλωσσική ανάπτυξη και αγωγή του παιδιού της προσχολικής ηλικίας»
22	Καλλιόπη Τρούλη, Λέκτορας	«Φυσική και ψυχοκινητική αγωγή νηπίων»
23	Σοφία Χατζηστεφανίδου, Λέκτορας	«Ιστορία των εκπαιδευτικών θεσμών και των παιδαγωγικών ιδεών»

Β' κριτήριο: Οι επιστήμες που διδάσκονται στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος. Αυτές οι επιστήμες είναι:

1. Επιστήμες της Αγωγής
2. Ψυχολογία
3. Κοινωνιολογία
4. Φιλολογία - Φιλοσοφία - Ιστορία - Θεολογία
5. Μαθηματικά - Στατιστική - Πληροφορική
6. Μουσική, Εικαστική και Ψυχοκινητική Αγωγή

Όπως φαίνεται και από τα Προγράμματα Προπτυχιακών και Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος (βλ. σχετικά κεφάλαια), η ποσοτική και ποιοτική έμφαση που δίδεται στα μαθήματα των Επιστημών της Αγωγής πιστοποιεί τη θέληση του Τμήματος να υπηρετεί τους σκοπούς του.

Γ' κριτήριο: Οι μελλοντικές δυνατότητες των φοιτητών μας για εργασία, και επιστημονική προσφορά στην κοινωνία.

Οι απόφοιτοι του Τμήματος έχουν τη δυνατότητα να απασχοληθούν επαγγελματικά σε μια μεγάλη γκάμα κοινωνικών θεσμών και ιδρυμάτων, όπως σε:

- Δημόσια και ιδιωτικά νηπιαγωγεία
- Νηπιαγωγεία Ειδικής Αγωγής και Κέντρα Ένταξης ατόμων με ειδικές ανάγκες
- Παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς
- Νοσοκομεία παιδών
- Παιδικές κατασκηνώσεις
- Ξενοδοχεία (Τμήματα φύλαξης - απασχόλησης παιδιών)
- Παιδικά μουσεία
- Εκδοτικούς οίκους για συγγραφή εκπαιδευτικών βιβλίων
- Ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς για δημιουργία παιδικών εκπομπών
- Δήμους και Νομαρχίες (στα προγράμματα κατάρτισης ή λαϊκής επιμόρφωσης)
- Παιδικά χωριά S.O.S.
- Κέντρα δημιουργικής απασχόλησης
- Ιδρύματα παιδικής πρόνοιας

- Εργαστήρια τέχνης και δημιουργικής δραστηριότητας
- Υπηρεσίες, οργανισμούς και ιδρύματα εκπαίδευσης
- Εκπαιδευτικά ιδρύματα προσχολικής αγωγής
- Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης
- Κέντρα Διοίκησης και Εποπτείας της Εκπαίδευσης
- Ερευνητικά Κέντρα Επιστημών Αγωγής

Είναι προφανές ότι η θέση του Τμήματος στην κοινωνία, όπως αντανακλάται μέσω της επαγγελματικής απασχόλησης και της εργασιακής ολοκλήρωσης των αποφοίτων του, ξεπερνά κατά πολύ τα χαρακτηριστικά μιας επαγγελματικής σχολής και επιτείνει την επίτευξη των στόχων του. Δυστυχώς, δεν έχουμε ακόμη ερευνητικά δεδομένα σχετικά με την επαγγελματική πορεία και αποκατάσταση των αποφοίτων του Τμήματος. Όμως, από τις επαφές που διατηρούμε μαζί τους είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε ότι οι περισσότεροι από αυτούς εργάζονται κυρίως σε νηπιαγωγεία, ως εκπαιδευτικοί.

Βάσει των ανωτέρω κριτηρίων και στοιχείων προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα σχετικά με τη φυσιογνωμία του Τμήματος:

A) Το Τμήμα αγκαλιάζει μια πληθώρα επιστημών και ειδικοτήτων. Συμπεραίνουμε, λοιπόν, ότι πρόκειται για ένα Τμήμα *πολυσυλλεκτικό*. Σε σημαντικό βαθμό το Τμήμα είναι στελεχωμένο με επιστήμονες ειδικευμένους στην Παιδαγωγική και την Ψυχοπαιδαγωγική, άρα άμεσα προσκείμενους στο *κεντρικό πεδίο του Τμήματος*, που είναι η Προσχολική Εκπαίδευση. Ειδικότερα, τρία μέλη Δ.Ε.Π. (τα υπ' αριθμό 6, 14 και 18, βλ. Πίνακα 9) έχουν ως γνωστικό αντικείμενο την «Προσχολική Παιδαγωγική», ενώ δέκα άλλα μέλη Δ.Ε.Π. (τα υπ' αριθμό 1, 2, 4, 8, 10, 16, 17, 19, 21 και 22, βλ. Πίνακα 9) κινούνται σε παραπλήσιες ψυχοπαιδαγωγικές περιοχές. Οι περαιτέρω επιστήμες που καλλιεργούνται (διδασκικά και ερευνητικά) έχουν μια μακρινή ή εγγύτερη σχέση με το κεντρικό πεδίο του Τμήματος, π.χ. *Ιστορία με έμφαση στις παιδαγωγικές προεκτάσεις της, Πληροφορική στην εκπαίδευση, Αισθητική αγωγή νηπίου και παιδιού*. Αλλά και μαθήματα που προσφέρονται από τους υπόλοιπους επιστήμονες έχουν ένα σαφή προσανατολισμό προς την εκπαίδευση, π.χ. *Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης, Φιλοσοφία της παιδείας, Θρησκευτική παιδεία, Μαθηματικά στην προσχολική εκπαίδευση*. Επομένως, το Τμήμα με τη στελέχωσή του, τη διδασκαλία και τις ερευνητικές και επιστημονικές δραστηριότητες των μελών του καλλιεργεί και προάγει τις Παιδαγωγικές Επιστήμες, όπως επιτάσσει ο πρώτος σκοπός του. Άλλωστε, έχει διαπιστωθεί ότι η παιδαγωγική έρευνα στην Ελλάδα γνώρισε μεγάλη ώθηση με τη λειτουργία των Παιδαγωγικών Τμημάτων που αποτελούν χώρο πανεπιστημιακής έρευνας και διδασκαλίας, σε αντίθεση με τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες και τις Σχολές Νηπιαγωγών που είχαν χαρακτηριστικά κυρίως επαγγελματικών σχολών.

Όσον αφορά την κατανομή των μελών Δ.Ε.Π. στις βαθμίδες εξέλιξης, διαπιστώνεται μια πυραμιδωτή σχέση των ανώτερων προς τις κατώτερες βαθμίδες: 3 Καθηγητές, 3 Αναπληρωτές Καθηγητές, 7 Επίκουροι Καθηγητές, 10 Λέκτορες. Η σχέση αυτή φαίνεται να παραμένει σταθερή στις βασικές δομικές της γραμμές καθ' όλη την τελευταία πενταετία (Ακαδ. Έτη 2003/04 – 2007/08), παρά τις αλλαγές, μεταβολές και εξελίξεις των μελών Δ.Ε.Π., όπως διαπιστώνεται και από τον Πίνακα 7.

B) Ένας από τους σκοπούς του Τμήματος είναι η κατάρτιση των πτυχιούχων του για επιστημονική και επαγγελματική σταδιοδρομία. Σύμφωνα, μάλιστα, με τις κείμενες διατάξεις, στο νηπιαγωγείο επιτρέπεται να διδάσκει μόνο ο πτυχιούχος Παιδαγωγικών Τμημάτων με το ανάλογο γνωστικό αντικείμενο. Αυτό σημαίνει ότι τα Παιδαγωγικά αυτά Τμήματα πρέπει να προετοιμάζουν το προσωπικό της Προσχολικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, κάτι που

αποτελεί και ηθική υποχρέωση έναντι της ελληνικής κοινωνίας. Με τα στοιχεία που παρατέθηκαν παραπάνω υποστηρίζουμε ότι το Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης ανταποκρίνεται και σε αυτόν το στόχο.

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης παίζει ένα κοινωνικό ρόλο, ο οποίος κατά τα τελευταία έτη έχει αναβαθμιστεί και εκσυγχρονιστεί. Από ιστορική άποψη, το Τμήμα αποτελεί τη θεσμική συνέχεια της «Σχολής Νηπιαγωγών», διετούς φοίτησης, η οποία λειτουργούσε παλαιότερα στα Χανιά της Κρήτης (όπως αντίστοιχες τέτοιες Σχολές λειτουργούσαν και σε άλλες πόλεις της Ελλάδος). Η αναβάθμιση αυτής της Ανώτερης Σχολής σε Πανεπιστημιακό Τμήμα τετραετούς φοίτησης ήταν ένα έντονο κοινωνικό (αλλά και επιστημονικό) αίτημα, το οποίο αντικατοπτρίζεται και στις βαθιές αλλαγές που επήλθαν πρόσφατα στο ελληνικό Νηπιαγωγείο.

Η συνειδητοποίηση των αλλαγών που συντελούνται κατά τα τελευταία έτη στην Προσχολική Εκπαίδευση παγκοσμίως, η αλληλεπίδρασή τους με τις σύγχρονες κοινωνικές συνθήκες, η επισήμανση της ανάγκης συστηματικής διερεύνησης της προσχολικής ηλικίας και εκπαίδευσης και η οριοθέτηση της ταυτότητας των Πανεπιστημιακών Παιδαγωγικών Τμημάτων όχι απλά ως επαγγελματικών σχολών, αλλά ως ολοκληρωμένων κέντρων εκπαίδευσης και έρευνας, αποτέλεσαν τους βασικούς λόγους, για τους οποίους η Γ. Συνέλευση του Τμήματος αποφάσισε κατά το Ακαδημαϊκό Έτος 1999-2000 τη μετονομασία του Τμήματος από «Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών» σε «Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης».

2.3.1. Λοιπό διδακτικό προσωπικό κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008

Σημαντικές υπηρεσίες προσφέρουν στο Τμήμα οι λοιποί διδάσκοντες, δηλαδή τα μέλη Ειδικού & Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.Ε.ΔΙ.Π.) και οι συμβασιούχοι με το Π.Δ. 407/80. Κατά το εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2007-2008 υπηρετούν στο Τμήμα 4 μέλη Ε.Ε.ΔΙ.Π., εννέα συμβασιούχοι με το Π.Δ. 407/80 και ένας Ειδικός Επιστήμονας, με διάφορα γνωστικά αντικείμενα, όπως φαίνεται από τον Πίνακα 10.

Πίνακας 10. Μέλη Ε.Ε.ΔΙ.Π. του Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης κατά το Ακαδ. Έτος 2007/08 ανά γνωστικό αντικείμενο.

Ε.Ε.ΔΙ.Π.	Όνοματεπώνυμο	Γνωστικό αντικείμενο
1	Δημήτριος Ανυφαντάκης	Φυσική Αγωγή
2	Στυλιανός Ζερβουδάκης	Μουσική και ρυθμική αγωγή
3	Ιωάννα Ιωαννίδου	Αγγλική γλώσσα
4	Αντώνιος Τσουπάκης	Εικαστική Αγωγή
Συμβασιούχοι Π.Δ.407/80	Όνοματεπώνυμο	Γνωστικό αντικείμενο
1	Ελευθερία Αργυροπούλου	Οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης
2	Παναγιώτης Παντίδος	Διδακτική των φυσικών επιστημών
3	Ευθυμία Γουργιώτου	Διδακτική Μεθοδολογία
4	Θεόδωρος Ελευθεράκης	Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης

5	Άννα Καλαϊτζάκη	Κλινική Ψυχολογία
6	Μιχαήλ Λιναρδάκης	Στατιστική στην εκπαίδευση
7	Παγόνα Μανιά	Γερμανική γλώσσα
8	Αργυρώ Οικονομάκη	Αγγλική γλώσσα ²
9	Γεωργία Σταγάκη	Γαλλική γλώσσα
Ειδικός Επιστήμονας	Όνοματεπώνυμο	Γνωστικό αντικείμενο
1	Δημήτριος Αντωνακάκης	Μουσική και ρυθμική αγωγή

Επίσης, πρέπει να αναφερθούν οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί από την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, οι οποίοι υπηρετούν στο Τμήμα παρέχοντας κυρίως βοηθητικό έργο στα μέλη Δ.Ε.Π. και στους φοιτητές του Τμήματος. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 έχουν αποσπαστεί στο Τμήμα οι εξής νηπιαγωγοί και καθηγητές από την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση:

Πίνακας 11. Αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί στο Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης κατά το Ακαδ. Έτος 2007/08 ανά ειδικότητα.

Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση		
A/A	Όνοματεπώνυμο	Ειδικότητα
1	Άννα Ατσαλή	Νηπιαγωγός
2	Ελευθερία Γρηγοράκη	Νηπιαγωγός
3	Αλεξία Διονυσοπούλου	Νηπιαγωγός
4	Αθανασία Κώστα	Νηπιαγωγός
5	Αναστασία Μακράτζη	Νηπιαγωγός
6	Καλλιόπη Παπαδάκη	Νηπιαγωγός
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση		
A/A	Όνοματεπώνυμο	Ειδικότητα
1	Νεκτάριος Τσαντάκης	Καθηγητής Πληροφορικής
2	Γεώργιος Φραγκιαδάκης	Καθηγητής Πληροφορικής
3	Κωνσταντίνος Χρηστίδης	Καθηγητής Καλλιτεχνικών

Από τις αποσπασμένες στο Τμήμα μας νηπιαγωγούς η κ. Αλεξία Διονυσοπούλου εκτελεί χρέη Γραμματέα στο Διδασκαλείο Νηπιαγωγών. Οι υπόλοιπες εκτελούν βοηθητικό έργο στις διδακτικές ασκήσεις των φοιτητών.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το Τμήμα ζητά κάθε χρόνο πολύ μεγαλύτερο αριθμό αποσπασμένων νηπιαγωγών, από εκείνον που τελικά εγκρίνεται από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. για την καθοδήγηση των φοιτητών στις διδακτικές ασκήσεις. Κατά τα τελευταία έτη το Τμήμα ζητά 12 νηπιαγωγούς, αλλά ο αριθμός των αποσπώμενων συνεχώς μειώνεται και σήμερα έχει φτάσει στις 6, δηλαδή στις μισές από αυτές που το Τμήμα κρίνει ως αναγκαίες. Το επακόλουθο είναι ότι οι αποσπώμενες επιφορτίζονται με διπλάσιο μόχθο, εργαζόμενες στις περισσότερες περιπτώσεις πέραν του εργασιακού τους ωραρίου, επειδή υποχρεούνται να παρακολουθούν και να συμβουλεύουν έναν πολύ μεγάλο αριθμό ασκούμενων φοιτητών, χωρίς τα αναμενόμενα αποτελέσματα, λόγω του δυσανάλογου προς τον αριθμό των αποσπώμενων νηπιαγωγών έργου, το οποίο αυτές αναλαμβάνουν. Για την άρτια πραγματοποίηση της διδακτικής άσκησης κατά τα προσεχή έτη, κατά τα οποία θα αποκτήσει περισσότερο απαιτητική μορφή, όπως έχει ήδη αποφασιστεί και προγραμματιστεί, είναι απαραίτητη η γενναία επαύξηση των κατ' έτος αποσπώμενων νηπιαγωγών.

² Η κ. Α. Οικονομάκη έχει προσληφθεί για το χειμερινό και το εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2007-2008, επειδή η κ. Ι. Ιωαννίδου, μέλος Ε.Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος με ειδικότητα την Αγγλική γλώσσα, έχει ετήσια εκπαιδευτική άδεια.

Από τους αποσπασμένους από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση εκπαιδευτικούς οι δύο πρώτοι αποσπασμένοι προσφέρουν στο Τμήμα υπηρεσίες σχετικές με τον ηλεκτρονικό εξοπλισμό και εποπτεύουν την Αίθουσα Νέων Τεχνολογιών του Τμήματος. Αντίθετα, ο κ. Κ. Χρηστίδης διδάσκει στο Τμήμα τα μαθήματα Εικαστικά: *EIK 100, 101, 102 και 103.*

Πρέπει να σημειωθεί ότι το Τμήμα ζήτησε και την απόσπαση μιας Καθηγήτριας Γερμανικών από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. *Αυτό το αίτημα δεν εγκρίθηκε, γι' αυτό προσελήφθη η κ. Π. Μανιά, Καθηγήτρια Γερμανικών, ως συμβασιούχος με το Π.Δ. 407/80.* Γενικά, το Τμήμα προσπαθεί να καλύπτει ανάγκες προσωπικού που διδάσκει μαθήματα, για τα οποία δεν απαιτείται η κατοχή διδακτορικού διπλώματος (π.χ. μαθήματα καλλιτεχνικών, ξένες γλώσσες) μέσω της απόσπασης εκπαιδευτικών με αυξημένα προσόντα, ώστε να εξοικονομούνται σχετικές πιστώσεις για την πρόσληψη συμβασιούχων διδασκόντων με το Π.Δ. 407/80 και την κατ' αυτόν τον τρόπο αντιμετώπιση εντονότερων αναγκών. Επομένως, θα διευκόλυνε πολύ το Τμήμα η ικανοποίηση από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. σχετικών αιτήσεων απόσπασης σε αυτό εκπαιδευτικών, τους οποίους το Τμήμα προτείνει μετά από μελέτη των προσόντων τους και με βάση τις εκπαιδευτικές του ανάγκες.

Τέλος, σημαντικό ρόλο παίζουν στο Τμήμα τα μέλη Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.). Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 υπηρετούν μόνο δύο (2) τέτοια μέλη, ο κ. Κωνσταντίνος Νύκταρης, ειδικευμένος γραφίστας, και η κ. Ελισσάβετ Χλαπάννα, απόφοιτος των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών του Τμήματος, με ειδίκευση στα Παιδαγωγικά. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο κ. Κ. Νύκταρης απουσίαζε με άδεια ανατροφής καθ' όλη τη διάρκεια του ακ. έτους 2007-2008.

2.4. Διοίκηση του Τμήματος

Το Τμήμα διοικείται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τη σχετική νομοθεσία. Ο Πρόεδρος του Τμήματος αναλαμβάνει το μεγαλύτερο βάρος του διοικητικού έργου και συνεπικουρείται από τον Αναπληρωτή Πρόεδρο. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 Πρόεδρος του Τμήματος είναι η κ. Ευφημία Τάφα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, και Αναπληρωτής Πρόεδρος ο κ. Ιωάννης Τζαβάρας, Καθηγητής. Γενική Συνέλευση συγκαλείται μία φορά κάθε μήνα ή και περισσότερες, αν υπάρχει ανάγκη.

2.4.1. Επιτροπές του Τμήματος

Στο Τμήμα έχουν καθοριστεί και λειτουργούν ορισμένες Επιτροπές, τα μέλη των οποίων ανακαθορίζονται από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος κάθε Απρίλιο για το επόμενο ακαδημαϊκό έτος. Επίσης, καθορίζονται οι Εκπρόσωποι του Τμήματος σε διάφορα όργανα του Πανεπιστημίου Κρήτης, ενώ με πάγια απόφαση της Γ. Συνέλευσης, όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος λειτουργούν ως Ακαδημαϊκοί Σύμβουλοι των φοιτητών. Η εκάστοτε σύνθεση αυτών των επιτροπών και ο ορισμός των εκπροσώπων του Τμήματος δημοσιοποιείται στο ετήσιο φυλλάδιο «*Πρόγραμμα Μαθημάτων*». Για το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 έχουν καθοριστεί οι εξής Επιτροπές:

1. Επιτροπή προπτυχιακών σπουδών
2. Επιτροπή μεταπτυχιακών σπουδών
3. Επιτροπή διδακτικών ασκήσεων και πειραματικού νηπιαγωγείου
4. Επιτροπή Ερευνών

5. Επιτροπή μετεγγραφών φοιτητών
6. Επιτροπή εξομοίωσης και αναγνώρισης σπουδών
7. Επιτροπή κατατάξεων
8. Επιτροπή οικονομικών

Στο Παράρτημα Γ' αναφέρεται ο ρόλος των παραπάνω Επιτροπών για το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008.

Η λειτουργία Επιτροπών υποβοηθά σημαντικά τη διοίκηση του Τμήματος, καθώς επιμερίζει το διοικητικό έργο σε μικρότερα μέρη, επιτρέπει την καλύτερη μελέτη των θεμάτων από την Επιτροπή που τα έχει αναλάβει, υποβοηθά στη λήψη δύσκολων αποφάσεων, αποτρέπει χρονοβόρες διαδικασίες, επιτρέπει τη δημοκρατική συμμετοχή, διασφαλίζει τη διαφάνεια στο χειρισμό θεμάτων και στη λήψη αποφάσεων και παρέχει τη δυνατότητα σε όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. να αναλαμβάνουν διοικητικού τύπου έργο και ευθύνες, ώστε να προετοιμάζονται και για άλλες περισσότερο απαιτητικές θέσεις στο πλαίσιο της αυτοδιοίκησης του Πανεπιστημίου. Κατά τα τελευταία έτη, το έργο των Επιτροπών έχει ενταθεί και πολλά δύσκολα θέματα προσεγγίστηκαν μέσα από αυτές (π.χ. διαμόρφωση Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, αναμόρφωση Διδακτικής Άσκησης, κατατακτήριες εξετάσεις, κατάταξη αιτούντων προς απόσπασση στο Τμήμα εκπαιδευτικών κ.ά.). Γενικά, η λειτουργία των Επιτροπών διεξάγεται με αποτελεσματικότητα, συμμετοχικότητα και πνεύμα συνεργασίας και συμβάλλει σημαντικά στη διοίκηση του Τμήματος.

2.4.2 Εσωτερικοί Κανονισμοί λειτουργίας του Τμήματος

Στο Τμήμα έχουν θεσμοθετηθεί και ισχύουν τρεις Εσωτερικοί Κανονισμοί:

Α) Σχετικά με τη λειτουργία του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών. Αυτός ο Εσωτερικός Κανονισμός γνωστοποιείται στους εισαγόμενους προπτυχιακούς φοιτητές και σε όποιον άλλο τον ζητήσει από τη Γραμματεία (βλ. Παράρτημα Ε').

Β) Σχετικά με τη λειτουργία του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών. Αυτός ο Εσωτερικός Κανονισμός γνωστοποιείται στους εισαγόμενους μεταπτυχιακούς φοιτητές και σε όποιον άλλο τον ζητήσει από τη Γραμματεία (βλ. Παράρτημα Ζ').

Γ) Σχετικά με τη λειτουργία του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών. Αυτός ο Εσωτερικός Κανονισμός έχει εγκριθεί από τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου Κρήτης, έχει δημοσιευτεί στο Φ.Ε.Κ. 1264/24-7-2007, τ. Β' και δημοσιεύεται κάθε έτος στο φυλλάδιο «Οδηγός Σπουδών του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών» (βλ. Παράρτημα Θ').

2.4.3. Διάρθρωση του Τμήματος

Το Τμήμα δεν έχει ακόμα διαρθρωθεί σε Τομείς, συνεπώς δεν υπάρχει Διοικητικό Συμβούλιο (παρ. 3^α του άρθρου 8 του Ν. 1268/1982). Η Πρόεδρος κ. Ε. Τάφα έχει γνωστοποιήσει την πρόθεσή της να κινήσει τη διαδικασία για τη διάρθρωση του Τμήματος σε Τομείς στο άμεσο μέλλον. Στο Τμήμα, όμως, λειτουργούν Εργαστήρια.

2.4.3.1. Εκπαιδευτικά και Ερευνητικά Εργαστήρια

Στο Π.Τ.Π.Ε. ανήκουν τέσσερα θεσμοθετημένα εκπαιδευτικά και ερευνητικά Εργαστήρια, τα οποία καλύπτουν εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες των μελών Δ.Ε.Π. και των φοιτητών του Τμήματος.

1. Εργαστήριο Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών

- Μονάδα Διδακτικής και Παιδαγωγικής Έρευνας
- Μονάδα Ψυχοπαιδαγωγικής Έρευνας και Αξιολόγησης

2. Εργαστήριο Ψυχολογικής Έρευνας

- Μονάδα Οικολογικής Ψυχολογίας και Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής
- Μονάδα Σχολικής Ψυχολογίας

3. Εργαστήριο Θεατρικής και Εικαστικής Παιδείας**4. Εργαστήριο Μουσικής και Ψυχοκινητικής Αγωγής**

- Μονάδα αισθητικών εκπαιδευτικών εφαρμογών

Επίσης, έχει αποφασιστεί από την υπ' αριθμό 353/20-6-2007 Γ. Συνέλευση του Τμήματος η θεσμοθέτηση και ενός πέμπτου Εργαστηρίου, με την επωνυμία «Εργαστήριο Θετικών Επιστημών και Νέων Τεχνολογιών», η έγκριση του οποίου ζητήθηκε (τον Ιούλιο του 2007) από το ΥΠ.Ε.Π.Θ., αλλά ακόμα δεν έχει επιτευχθεί.

Τα παραπάνω Εργαστήρια υποστηρίζουν το ερευνητικό και διδακτικό έργο των διδασκόντων, το ερευνητικό έργο των μεταπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος, υποστηρίζουν την ανάπτυξη προγραμμάτων και υλικού και συμβάλλουν στην εκπαίδευση των προπτυχιακών φοιτητών και την εμπλοκή τους σε ερευνητικές διαδικασίες. Στο Παράρτημα Δ' αναφέρονται αναλυτικά η δομή, η διοίκηση, η σκοποθεσία, τα στοιχεία επικοινωνίας των Εργαστηρίων του Τμήματος, καθώς και οι διδάσκοντες που εντάσσονται σε καθένα από αυτά.

Αξίζει να σημειωθεί ότι από το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006 καθιερώθηκε η σύνταξη του ετήσιου προγραμματισμού και απολογισμού του έργου των θεσμοθετημένων αυτών Εργαστηρίων. Κατά τον Οκτώβριο κάθε έτους και μετά από γραπτή ειδοποίηση του Προέδρου του Τμήματος ο Διευθυντής κάθε Εργαστηρίου ή ο Υπεύθυνος κάθε εργαστηριακής μονάδας καλεί τους επιστημονικούς του συνεργάτες να καταθέσουν γραπτώς το έργο που προσέφεραν κατά το διαρρέυσαν ακαδημαϊκό έτος και το πρόγραμμα που σχεδιάζουν να υλοποιήσουν κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος. Αυτοί οι απολογισμοί και προγραμματισμοί παρουσιάζονται γραπτώς σε όλα τα μέλη της Γ. Συνέλευσης του Νοεμβρίου, συζητούνται και εγκρίνονται.

Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι στο έργο των Εργαστηρίων περιλαμβάνονται επιδοτούμενα προγράμματα, ελληνικά και ευρωπαϊκά, ερευνητικές δραστηριότητες, δημοσιεύσεις άρθρων και βιβλίων, διοργάνωση συνεδρίων και ημερίδων και άλλες δράσεις, οι οποίες περιλαμβάνονται αναλυτικά στους προγραμματισμούς - απολογισμούς που κατατέθηκαν κατά την υπ' αριθμό 359/21.11.2007 Γ. Συνέλευση (πλήρεις λεπτομέρειες υπάρχουν στα Πρακτικά αυτής της Γ. Συνέλευσης). Το έργο αυτό των Εργαστηρίων και οι δραστηριότητες που αναπτύσσουν εντάσσονται στο ερευνητικό έργο του Τμήματος και αναπτύσσονται στο 5^ο Κεφάλαιο της ανά χείρας Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης.

2.4.3.2. Παρόν και μέλλον των Εργαστηρίων του Τμήματος

Οι προγραμματισμένες και πραγματοποιημένες δραστηριότητες δεν εξαρτώνται κυρίως από την επιθυμία των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος, διότι αυτή είναι δεδομένη, αλλά τελούν κάτω από τη συνεχή απειλή μη πραγματοποίησής τους λόγω των οικονομικών δυσκολιών που συναντούν. Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησής τους εξαρτάται από τον ετήσιο προϋπολογισμό του Τμήματος, ο οποίος περιορίζεται στις 35.000 ευρώ. Ένα μεγάλο μέρος αυτού του προϋπολογισμού (12.000-13.000 ευρώ) διατίθεται κατά τα τελευταία έτη για τη

διοργάνωση διεθνών και πανελλήνιων συνεδρίων. Αλλά ένα διεθνές συνέδριο στην Κρήτη απαιτεί από μόνο του γύρω στις 14.000 ευρώ. Χωρίς την οικονομική υποστήριξη του ΥΠ.Ε.Π.Θ. δεν θα ήταν δυνατό να πραγματοποιηθεί. Επιπλέον διαθέσιμοι πόροι του Τμήματος καλύπτουν τη διοργάνωση επιστημονικών ημερίδων (καθεμιά από τις οποίες απαιτεί το ποσόν των 1.000-2.500 ευρώ) και διαλέξεων (καθεμιά από τις οποίες απαιτεί το ποσόν των 200 ευρώ) (αυτό είναι το ποσό που διατίθεται από το Πανεπιστήμιο, και το οποίο δεν επαρκεί. Αυξήθηκε πρόσφατα με απόφαση της Συγκλήτου). Η σχετική συζήτηση για κατανομή των διαθέσιμων πόρων αποτελεί ένα μεγάλο πρόβλημα του εκάστοτε Προέδρου του Τμήματος και της Γ. Συνέλευσης.

Από τα ανωτέρω προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα: α) Είναι απαραίτητο να αυξηθεί σημαντικά ο ετήσιος προϋπολογισμός του Τμήματος, προκειμένου να καταστεί δυνατή η απρόσκοπτη συνέχιση των δραστηριοτήτων των Εργαστηρίων. β) Τα μέλη των Εργαστηρίων είναι υποχρεωμένα να αναζητούν και άλλους πόρους (εξωτερικές επιχορηγήσεις, επιδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.), για να καλύπτουν τις οικονομικές τους ανάγκες και να προβαίνουν σε περισσότερο και ποιοτικά ανώτερο εργαστηριακό έργο. γ) Για την αρτιότερη λειτουργία των θεσμοθετημένων Εργαστηρίων κρίνεται απαραίτητη η πρόσληψη ερευνητών με σύμβαση έργου και η επαρκής στελέχωσή τους με μέλη Ε.Τ.Ε.Π., τα οποία θα αναλαμβάνουν τη διοργάνωση των δραστηριοτήτων, ώστε να μην υποχρεώνονται τα μέλη Δ.Ε.Π. να κάνουν αυτή την οργανωτική/ διοικητική φύσεως εργασία (αναζήτηση πόρων, προσφορών, εξωτερικές επαφές, οικονομική διαχείριση κ.λπ.). Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά το ακ. έτος 2007-2008 για τα τέσσερα θεσμοθετημένα Εργαστήρια του Τμήματος υπήρχαν δυο μόλις μέλη Ε.Τ.Ε.Π., από τα οποία το ένα απουσίαζε με άδεια ανατροφής.

2.5. Πειραματικό Νηπιαγωγείο του Πανεπιστημίου Κρήτης

Εδώ και δεκαπέντε περίπου έτη έχει τεθεί το αίτημα να ιδρυθεί ένα Πειραματικό Νηπιαγωγείο του Πανεπιστημίου Κρήτης. Η λειτουργία Πειραματικού Νηπιαγωγείου στο Πανεπιστήμιο θα συμβάλει α) στην αξιοποίηση σε υψηλό βαθμό από το Π.Τ.Π.Ε. του επιστημονικού προσωπικού του, β) στην οργάνωση αποτελεσματικότερων Διδακτικών Ασκήσεων και γ) στην προώθηση της σχετικής έρευνας σε υψηλό επίπεδο.

Με απόφαση της Συγκλήτου έχει συγκροτηθεί μια *Επιτροπή Πειραματικών Σχολείων*, αποτελούμενη από εκπροσώπους τόσο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης όσο και της Πρωτοβάθμιας και της Προσχολικής Εκπαίδευσης. Αλλά, ενώ θεσμοθετήθηκαν Πειραματικό Γυμνάσιο και Πειραματικό Λύκειο, τα οποία λειτουργούν στην πόλη του Ρεθύμνου, δεν έχει ακόμα λειτουργήσει ούτε Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο ούτε Πειραματικό Νηπιαγωγείο.

Για το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 έχουν ορισθεί ως εκπρόσωποι του Τμήματος για το Πειραματικό Νηπιαγωγείο η κ. Ευφημία Τάφα, ως τακτικό μέλος, και ο κ. Βασίλειος Οικονομίδης, ως αναπληρωματικό μέλος.

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006, η Γενική Συνέλευση του Τμήματος αποφάσισε να προτείνει στη Δ/ση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Ρεθύμνης τη θεσμοθέτηση του διαθέσιμου Νηπιαγωγείου Ατσιπόπουλου ως Πειραματικού. Δυστυχώς η πρόταση αυτή δεν εγκρίθηκε, διότι οι νηπιαγωγοί και ο Σύλλογος Γονέων αυτού του Νηπιαγωγείου αντέδρασαν αρνητικά, φέροντας ως δικαιολογία ότι ενδεχόμενη κλήρωση για εγγραφή νηπίων από το Ρέθυμνο θα απέκλειε τα νήπια του Ατσιπόπουλου.

Το Πανεπιστήμιο Κρήτης με απόφασή του έχει παραχωρήσει μια έκταση 80 στρεμμάτων για την κατασκευή Πειραματικών Σχολείων μέσα στην Πανεπιστημιούπολη Γάλλου. Στη βάση αυτή δόθηκε στη Νομαρχία Ρεθύμνης μια πίστωση 146.700 ευρώ, για την εκπόνηση

αρχιτεκτονικής μελέτης, που αφορά, στην κατασκευή Νηπιαγωγείου σ' αυτή την έκταση. Αλλά, για να ολοκληρωθεί η μελέτη του συγκροτήματος Πειραματικών Σχολείων όλων των βαθμίδων απαιτούνται, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Νομαρχίας επιπλέον 800.000 ευρώ.

Κατά το 2006 έγινε γνωστό ότι αυτή η αρχιτεκτονική μελέτη για την ανοικοδόμηση του Πειραματικού Νηπιαγωγείου στην Πανεπιστημιούπολη Γάλλου ολοκληρώθηκε. Η αρμόδια επιτροπή της Νομαρχίας Ρεθύμνης παρουσίασε αυτή τη μελέτη στις αρχές του Πανεπιστημίου Κρήτης και στη Διοίκηση του Τμήματος (στον τότε Πρόεδρο κ. Ι. Τζαβάρα και στα μέλη της Επιτροπής Διδακτικών Ασκήσεων και Πειραματικού Νηπιαγωγείου). Έκτοτε, η διεύρυνση της μελέτης για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και η ανοικοδόμηση του Πειραματικού Νηπιαγωγείου εκκρεμούν, επειδή δεν έχουν εξευρεθεί τα απαραίτητα κονδύλια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο Προγράμματα Σπουδών

3.1. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών

Το Πρόγραμμα αυτό διέπεται από ένα σταθερό Κανονισμό Προπτυχιακών Σπουδών, ο οποίος επανεξετάζεται κατά τον Απρίλιο κάθε έτους, οπότε ενδέχεται να υποστεί κάποιες αλλαγές. Σε περίπτωση αλλαγών προβλέπονται και μεταβατικές διατάξεις για φοιτητές προηγούμενων ετών.

3.1.1. Κανονισμός Προπτυχιακών Σπουδών

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 ισχύει ο Κανονισμός Προπτυχιακών Σπουδών, που παρατίθεται στο Παράρτημα Ε', βασικά σημεία του οποίου αναφέρονται στο κεφάλαιο αυτό.

Ο φοιτητής του Τμήματος για να οδηγηθεί στη λήψη του πτυχίου πρέπει να εξετασθεί επιτυχώς σε πενήντα ένα (51) μαθήματα.

Στο πρόγραμμα μαθημάτων εντάσσονται μαθήματα από διάφορες επιστημονικές περιοχές. Έτσι, στον κατάλογο μαθημάτων περιλαμβάνονται 55 μαθήματα από την περιοχή των Επιστημών της Αγωγής, 28 μαθήματα από την περιοχή της Ψυχολογίας, 9 από την περιοχή της Κοινωνιολογίας, 25 από τις περιοχές της Φιλολογίας, Φιλοσοφίας, Ιστορίας και Θεολογίας, 10 από την περιοχή των Μαθηματικών και της Πληροφορικής, 13 από την περιοχή της Μουσικής, Καλλιτεχνικής και Ψυχοκινητικής Αγωγής, 4 από την περιοχή των Ξένων Γλωσσών, Σεμινάρια και Διδακτικές Ασκήσεις. Είναι φυσικό για ένα Παιδαγωγικό Τμήμα να κυριαρχούν τα μαθήματα από τις Επιστήμες της Αγωγής, όπως φαίνεται και από τον κατάλογο των υποχρεωτικών μαθημάτων (βλ. στο Παράρτημα ΣΤ' τα μαθήματα με κωδικό «ΠΑΙ»).

Ο όρος «μάθημα» αναφέρεται σε ένα συγκεκριμένο επιστημονικό περιεχόμενο, σε ένα μέρος ενός ευρύτερου γνωστικού αντικείμενου. Ο τίτλος, το περιεχόμενο και οι ώρες διδασκαλίας κάθε μαθήματος περιέχονται στο Πρόγραμμα Μαθημάτων, που διανέμεται με την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους στους φοιτητές.

Με κριτήριο την υποχρέωση του φοιτητή να τα διδαχθεί, τα μαθήματα διακρίνονται σε δύο μεγάλες ομάδες μαθημάτων:

Α) Τα **Υποχρεωτικά Μαθήματα Κορμού** του Προγράμματος, τα οποία κρίνονται απαραίτητα για την επιστημονική κατάρτιση του νηπιαγωγού και ο φοιτητής οφείλει οπωσδήποτε να τα διδαχθεί και να εξετασθεί επιτυχώς σε αυτά, προκειμένου να λάβει το πτυχίο του.

Β) Τα **Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά (Υποχρεωτικά Επιλεγόμενα Μαθήματα)**, τα οποία πρέπει να επιλέξει ο φοιτητής από μια ομάδα προτεινόμενων μαθημάτων. Από αυτά, τρία (3) μπορούν να είναι **ελεύθερης επιλογής**, δηλαδή ο φοιτητής μπορεί να τα επιλέξει χωρίς περιορισμό, από τα μαθήματα οποιουδήποτε Τμήματος του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Με κριτήριο τον τρόπο οργάνωσής τους, τα μαθήματα διακρίνονται σε δύο κατηγορίες μαθημάτων:

A) **Παραδόσεις** χαρακτηρίζονται τα μαθήματα, στα οποία παρουσιάζεται θεωρητικά ή πρακτικά μια ευρεία περιοχή ενός γνωστικού αντικειμένου σε μεγάλο αριθμό φοιτητών.

B) **Σεμινάρια** χαρακτηρίζονται τα μαθήματα, στα οποία ο φοιτητής με τις οδηγίες του διδάσκοντος ερευνά ένα συγκεκριμένο θέμα, συντάσσει, παρουσιάζει και καταθέτει ατομική ή ομαδική εργασία. Ο αριθμός των φοιτητών στα Σεμινάρια δεν πρέπει να υπερβαίνει τους δεκαπέντε (15) και να είναι μικρότερος των πέντε (5). Κάθε φοιτητής οφείλει να κατοχυρώσει κατά τη διάρκεια της φοίτησής του στο Τμήμα ένα (1) Σεμινάριο Παιδαγωγικών, ένα (1) Σεμινάριο Ψυχολογίας, ένα (1) Σεμινάριο από τις υπόλοιπες επιστήμες που διδάσκονται στο Τμήμα (Κοινωνιολογία, Φιλολογία, Θεολογία, Ιστορία, Πληροφορική κ.λπ.) και ένα (1) **Σεμινάριο Πτυχιακής Εργασίας**.

Από την ίδρυσή του το Τμήμα, επιδιώκοντας να εξασκήσει τους φοιτητές στην επιστημονική έρευνα, έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στη διεξαγωγή των Σεμιναρίων και καθιέρωσε ως υποχρεωτική την **Πτυχιακή Εργασία**.

Ορισμένα από τα μαθήματα του Τμήματος χαρακτηρίζονται ως **προαπαιτούμενα**, επειδή ο φοιτητής οφείλει να έχει ήδη παρακολουθήσει και εξεταστεί επιτυχώς σε αυτά, προκειμένου να παρακολουθήσει κάποια άλλα της ίδιας επιστημονικής περιοχής.

Διδακτικές Ασκήσεις ονομάζονται η παρακολούθηση της διδακτικής διαδικασίας, ο σχεδιασμός και η εφαρμογή διδασκαλίας σε νηπιαγωγεία της πόλεως και της υπαίθρου. Οι Διδακτικές Ασκήσεις θεωρούνται ιδιαίτερα σημαντικές για το Τμήμα και είναι υποχρεωτικές για κάθε φοιτητή. Σκοπός των Διδακτικών Ασκήσεων είναι η εξοικείωση των φοιτητών με το πρακτικό μέρος των σπουδών τους (διδακτική διαδικασία) και η ιδιαίτερη εξάσκησή τους στην πρακτική εφαρμογή των θεωριών της σύγχρονης (Γενικής και Ειδικής) Διδακτικής Μεθοδολογίας του νηπιαγωγείου (Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική). Οι Διδακτικές Ασκήσεις, οργανώνονται σε τρία επίπεδα, αρχής γενομένης από το εαρινό εξάμηνο του δεύτερου (B') έτους σπουδών και διαβαθμίζονται σε 5 εξάμηνα (4^ο μέχρι 8^ο) με διαφοροποιημένους στόχους κατά εξάμηνο σπουδών (επίπεδα : I, IIα, IIβ, IIIα, IIIβ). Τα κυριότερα αντικείμενα των Διδακτικών Ασκήσεων είναι τα εξής: παρατήρηση, περιγραφή, ανάλυση, ερμηνεία, προγραμματισμός, σχεδιασμός, εφαρμογή, αξιολόγηση, τροποποίηση, κριτική κ.λπ. της διδακτικής διαδικασίας, που αναφέρεται σε ένα ημερήσιο ή εβδομαδιαίο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου. Με την οργάνωση ειδικών εργαστηριακών ασκήσεων, ο αρμόδιος καθηγητής βοηθάει τους φοιτητές να κατανοήσουν τα παραπάνω θέματα και τους ανατροφοδοτεί για να δραστηριοποιηθούν ανάλογα. Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Απριλίου 2008 το Τμήμα αποφάσισε να ενισχύσει περισσότερο τη Διδακτική Άσκηση επεκτείνοντας την παραμονή των φοιτητών στα νηπιαγωγεία τόσο στο Επίπεδο της παρακολούθησης/παρατήρησης όσο και (κυρίως) στο Επίπεδο της διδασκαλίας από τους ίδιους τους φοιτητές. Έτσι, κατά το πρώτο Επίπεδο, στο Β' Έτος των σπουδών, ενθαρρύνεται η παρακολούθηση της διδακτικής διαδικασίας ενός νηπιαγωγείου από το φοιτητή και η ανατροφοδότησή του, ενώ κατά το τελευταίο Επίπεδο, στο Δ' Έτος των σπουδών, ο φοιτητής θα διδάσκει σε προσχολική τάξη επί δύο εβδομάδες κάθε εξάμηνο.

Όσον αφορά τη δομή, συνεκτικότητα και λειτουργικότητα του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος, όπως προκύπτει από τα παραπάνω, για τη λήψη πτυχίου είναι απαραίτητο να παρακολουθήσει και να πετύχει ένας φοιτητής σε 51 τρίωρα μαθήματα. Αυτά κατανέμονται σύμφωνα με τα εξής ποσοστά:

Πίνακας 12. Αριθμός μαθημάτων, αναγκαίων για τη λήψη του πτυχίου Π.Τ.Π.Ε. Παν/μίου Κρήτης, σε απόλυτες και σχετικές συχνότητες κατά κατηγορία και ομάδα μαθημάτων

	Αριθμός μαθημάτων	Ποσοστά (%)
Υποχρεωτικά μαθήματα κορμού	25	49,02
Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα	17	33,33
Σεμινάρια	4	7,84
Διδακτικές ασκήσεις	5	9,80
Σύνολο μαθημάτων	51	100

Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών του ακαδημαϊκού έτους 2007-2008 (εκτός ενδεχόμενων αλλαγών) συνολικά κατ' αυτό το ακαδημαϊκό έτος προσφέρεται ο εξής αριθμός μαθημάτων:

Πίνακας 13. Αριθμός προσφερόμενων μαθημάτων από το Π.Τ.Π.Ε. Παν/μίου Κρήτης κατά το Ακαδ. Έτος 2007- 2008 σε απόλυτες και σχετικές συχνότητες κατά κατηγορία και ομάδα μαθημάτων

	Αριθμός μαθημάτων	Ποσοστά (%)
Υποχρεωτικά μαθήματα κορμού	25	25,51
Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα	34	34,69
Σεμινάρια + Σεμινάρια πτυχιακής εργασίας	34	34,69
Διδακτικές Ασκήσεις	5	5,10
Σύνολο μαθημάτων	98	100

Από αυτόν τον Πίνακα γίνεται φανερό ότι προσφέρεται ένας αρκετά μεγάλος αριθμός Σεμιναρίων και Σεμιναρίων πτυχιακής εργασίας, αφενός λόγω του ερευνητικού προσανατολισμού του Τμήματος και, αφετέρου επειδή σ' αυτά τα μαθήματα είναι εξαιρετικά περιορισμένος ο επιτρεπόμενος αριθμός φοιτητών (μέχρι 15 στα σεμινάρια, μέχρι 12 στα σεμινάρια πτυχιακής εργασίας).

Επειδή τα Σεμινάρια επικεντρώνονται σε μια γραπτή σεμιναριακή εργασία, την οποία ο φοιτητής εκπονεί καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου, την παρουσιάζει σε μια προκαθορισμένη συνάντηση και υποστηρίζει τα πορίσματά της κατά τη διάρκεια της εξεταστικής περιόδου, είναι φανερό ότι τα Σεμινάρια απαιτούν περισσότερο χρόνο από τα άλλα μαθήματα και πιο συντονισμένες δραστηριότητες (συλλογή βιβλιογραφίας, επιλογή ύλης, ενδεχομένως ερωτηματολόγια ή συνεντεύξεις, συγγραφή σε Η/Υ κ.λπ.). Ιδιαίτερως σημαντική για τον φοιτητή είναι η πτυχιακή εργασία, την οποία αυτός υποχρεούται να εκπονήσει κατά τη διάρκεια δύο εξαμήνων (χειμερινό και εαρινό) ενός έτους. Η πτυχιακή εργασία παρέχει τη δυνατότητα στον φοιτητή να εισαχθεί στην ερευνητική διαδικασία, καθώς αυτός καλείται να εμβαθύνει σε ένα επιμέρους θέμα μιας γνωστικής περιοχής. Η εκπόνηση πτυχιακής εργασίας μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προετοιμασία του φοιτητή για ένα Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών.

Απαιτητικές, επίσης, είναι και οι Διδακτικές Ασκήσεις, κυρίως των προχωρημένων εξαμήνων, δεδομένου ότι απαιτείται η προετοιμασία και η διδασκαλία κάποιων μαθημάτων σε νηπιαγωγείο του Ρεθύμνου ή της πλησιέστερης περιοχής.

Οι **Ξένες Γλώσσες** που προσφέρονται στο Τμήμα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 είναι η Αγγλική, η Γαλλική και η Γερμανική.

Κατά την υπ' αριθμό 371/26-3-2008 Γενική Συνέλευση του Τμήματος αποφασίστηκε η **θεσμοθέτηση συστήματος πιστωτικών μονάδων (E.C.T.S.)** στα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά μαθήματα του Τμήματος.

3.1.2. Απαντήσεις των διδασκόντων στα ερωτήματα σχετικά με το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών

Μετά από τη σύντομη περιγραφή του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών του Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης, προχωρούμε στην παρουσίαση των απόψεων των διδασκόντων σχετικά με αυτό (ανταπόκριση σε στόχους και απαιτήσεις, εξεταστικό σύστημα, διεθνή διάσταση, πρακτική άσκηση). Αξίζει να σημειωθεί ότι από τους 29 διδάσκοντες του Τμήματος δεν απάντησαν όλοι σε όλες τις ερωτήσεις, είτε επειδή δεν είχαν διαμορφωμένη άποψη για το εκάστοτε θέμα είτε επειδή δεν τους αφορούσε επιστημονικά, ερευνητικά και διδακτικά. Όμως, στις αναλύσεις μας οι σχετικές συχνότητες αναφέρονται στο σύνολο των 29 διδασκόντων (N 29=100%). Τα αποτελέσματα της ανάλυσης των σχετικών δεδομένων παρατίθενται στους Πίνακες Α1 και Α2 του Παραρτήματος Α'.

Από τους 29 διδάσκοντες του Τμήματος το μεγαλύτερο ποσοστό (69%) θεωρεί ότι το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών είναι από *αρκετά έως πάρα πολύ ικανοποιητικό* όσον αφορά την επαγγελματική προετοιμασία και τις σχετικές προοπτικές των αποφοίτων του Τμήματος, ενώ ένα ποσοστό 31% θεωρεί αυτό το Πρόγραμμα *μέτρια* ικανοποιητικό.

Ποσοστό περίπου 80% των διδασκόντων του Τμήματος χαρακτηρίζει τη διαδικασία αξιολόγησης των φοιτητών από *αρκετά* (27,6%) *έως πάρα πολύ διαφανή* (51,7%) και το 44,8% εφαρμόζει στα μαθήματά του *σε αρκετό* και *σε μεγάλο* βαθμό πολλαπλούς τρόπους αξιολόγησης των φοιτητών, όπως: α) η πρόσδος (δηλαδή η ενδιάμεση γραπτή εξέταση), β) η τελική γραπτή εξέταση, γ) η προφορική εξέταση, δ) οι γραπτές (προαιρετικές) προσθετικές εργασίες, ε) η συμμετοχή στο μάθημα, στ) η αξιολόγηση προφορικών παρουσιάσεων των γραπτών σεμιναριακών εργασιών, ζ) οι μικροδιδασκαλίες η) ημερολόγια και καταγραφές, θ) σχάρες παρατήρησης και αυτοαξιολόγησης. Ωστόσο, το 51,7% των διδασκόντων θεωρεί ότι οι φοιτητές μας πρέπει να βαθμολογούνται αυστηρότερα, ενώ ένα εξίσου υψηλό ποσοστό (44,8%) έχει την αντίθετη γνώμη.

Όσον αφορά τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος, η συντριπτική πλειονότητα των διδασκόντων δεν έχει συνάψει συμφωνία διμερούς συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού σχετικά με το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών. Όσοι απάντησαν καταφατικά, δήλωσαν συνεργασία με τα Πανεπιστήμια α) Μονς, β) Κύπρου, γ) Joensuu (Φινλανδία). Πρέπει, εντούτοις, να επισημανθεί ότι η ερώτηση δεν διασαφηνίζει, εάν αυτή η «συμφωνία διμερούς συνεργασίας» αφορά την κινητικότητα των διδασκόντων, την ανταλλαγή εμπειριών ή κάτι άλλο.

Οι ερωτήσεις που αφορούν στη Διδακτική Άσκηση (βλ. Πίνακα Α2 του Παραρτήματος Α') απαντήθηκαν από ένα μικρό αριθμό διδασκόντων (ποσοστό 27,6%): πρόκειται για τους παιδαγωγούς που ασχολούνται σταθερά με τη Διδακτική Άσκηση των φοιτητών. Οι υπόλοιποι διδάσκοντες δεν εξέφεραν γνώμη. Το μεγαλύτερο ποσοστό των διδασκόντων – υπευθύνων της Διδακτικής Άσκησης κρίνει από *αρκετά έως πάρα πολύ ικανοποιητικά* τα αποτελέσματα των διδακτικών ασκήσεων (18,2%) και από *αρκετά έως πάρα πολύ επιτυχή* την εξοικείωση των ασκούμενων φοιτητών με το περιβάλλον των νηπιαγωγείων (21,7%). Αν και οι διδάσκοντες θεωρούν ότι έχουν μία *αρκετά έως πάρα πολύ στενή* συνεργασία και επαφή με τους εκπαιδευτικούς που εμπλέκονται στη διδακτική άσκηση (21,7%), αναγνωρίζουν ότι η διασύνδεση του Τμήματος με σχετικούς κοινωνικούς και πολιτιστικούς

φορείς στο πλαίσιο της διδακτικής άσκησης δεν είναι ιδιαίτερα ικανοποιητική.

Γενικά, οι διδάσκοντες του Τμήματος θεωρούν ότι το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών είναι πολύ ικανοποιητικό, καθώς καλύπτει ένα μεγάλο φάσμα μαθημάτων κατάλληλων τόσο για τη θεωρητική όσο και την επαγγελματική κατάρτιση των φοιτητών. Η διαδικασία αξιολόγησης των φοιτητών θεωρείται διαφανής. Πολύ θετική είναι η εικόνα επιτυχίας αποφοίτων του Τμήματος στο ΑΣΕΠ. Όπως προκύπτει από την έρευνα των Κασσωτάκη και Κουτούζη (2001) στο διαγωνισμό του ΑΣΕΠ του 1998 για την πρόσληψη νηπιαγωγών στη δημόσια εκπαίδευση οι απόφοιτοι του Τμήματός μας είχαν συνολικά την 3^η καλύτερη επίδοση μεταξύ των αποφοίτων όλων των ομοειδών Τμημάτων των Πανεπιστημίων της χώρας. Ως προς τη σύναψη διμερών συνεργασιών με ιδρύματα του εξωτερικού οι περισσότεροι διδάσκοντες του Τμήματος δεν έχουν ακόμη δραστηριοποιηθεί.

3.2. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

3.2.1. Κανονισμός του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

Στο Τμήμα λειτουργεί Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.), που εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης του Τμήματος και τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου Κρήτης και το ΥΠ.Ε.Π.Θ. και με την Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμό 69856/Β7/24-10-2006 δημοσιεύτηκε στο Φ.Ε.Κ. 1663/14-11-2006, τ. Β'. Οι βασικές διατάξεις της παραπάνω Υπουργικής Απόφασης παρατίθενται στο Παράρτημα Ζ'. Εδώ αναφέρονται περιληπτικά βασικά στοιχεία του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Ο τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος είναι «Επιστήμες της Αγωγής» και σκοπός του είναι η προαγωγή των Επιστημών της Αγωγής μέσω της βαθύτερης έρευνας σε εξειδικευμένα και προωθημένα γνωστικά πεδία και η ανάδειξη νέων ερευνητών και επιστημόνων σε ειδικότητες αυτών των Επιστημών.

Το Π.Μ.Σ. του Τμήματος διακρίνεται σε δύο κατευθύνσεις και τέσσερις ειδικότητες (δύο ανά κατεύθυνση):

Κατεύθυνση Α': Παιδαγωγική και Διδακτική στην Προσχολική Εκπαίδευση.

- 1) Ειδικότητα: Θεωρία και Πράξη στην Προσχολική Εκπαίδευση,
- 2) Ειδικότητα: Γλώσσα και Γραμματισμός στην Προσχολική Εκπαίδευση.

Κατεύθυνση Β': Εφαρμογές της Ψυχολογίας στην Εκπαίδευση.

- 1) Ειδικότητα: Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις,
- 2) Ειδικότητα: Ψυχοπαιδαγωγικές Παρεμβάσεις για παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας.

Το Π.Μ.Σ. απονέμει τους εξής Μεταπτυχιακούς Τίτλους:

- I) Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στις Επιστήμες της Αγωγής με τις παραπάνω κατευθύνσεις και ειδικότητες.
- II) Διδακτορικό Δίπλωμα στις Επιστήμες της Αγωγής.

Στο Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι συγκεκριμένων τμημάτων Α.Ε.Ι. και Α.Τ.Ε.Ι. σχετικών με

τις Επιστήμες της Αγωγής (αναφέρονται αναλυτικά στην Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. 69856/Β7/24-10-2006) και άλλων Τμημάτων Α.Ε.Ι., εφόσον έχουν παρακολουθήσει και εξετασθεί επιτυχώς σε δύο τουλάχιστον μαθήματα των Επιστημών της Αγωγής.

Για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης απαιτούνται σπουδές διάρκειας τεσσάρων (4) διδακτικών εξαμήνων, η επιτυχής παρακολούθηση και εξέταση σε επτά (7) μεταπτυχιακά μαθήματα (κορμού και κατ' επιλογήν υποχρεωτικά) και η επιτυχής εκπόνηση μεταπτυχιακής διατριβής, συναφούς με το αντικείμενο της κατεύθυνσης και της ειδικότητας του φοιτητή. Στο Παράρτημα Η' αναφέρονται τα μαθήματα του Π.Μ.Σ. κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008.

Ως υποψήφιοι διδάκτορες μπορούν να γίνουν δεκτοί όσοι διαθέτουν Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης ή αναγνωρισμένο από το ΔΙ.Κ.Α.Τ.Σ.Α. ή Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. ισότιμο μεταπτυχιακό τίτλο της αλλοδαπής και κατέχουν άριστα μια ξένη γλώσσα. Για την εκπόνηση της Διδακτορικής Διατριβής η χρονική διάρκεια δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρία (3) έτη από την ημερομηνία καθορισμού του θέματος (Ν. 2083/1992, άρθρο 13δ).

Σε συνδυασμό προς τις ανωτέρω Διατάξεις, στο Τμήμα έχει τεθεί σε ισχύ ένας Εσωτερικός Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών, εγκεκριμένος από τη Γ. Συνέλευση Ειδικής Σύγκλησης, ο οποίος παρατίθεται στο Παράρτημα Ζ'.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του Τμήματος δεν πληρώνουν δίδακτρα ούτε για την εγγραφή ούτε για τη φοίτησή τους. Μοναδική πηγή χρηματοδότησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών είναι η ετήσια κρατική επιχορήγηση η οποία ανέρχεται στο ποσό των 23.000 ευρώ.

Το Π.Μ.Σ. θα λειτουργήσει επί έξι (6) ακαδημαϊκά έτη, δηλαδή από το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 έως το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012. Μεταπτυχιακοί φοιτητές εισάγονται κάθε έτος. Στη Γ. Συνέλευση Ειδικής Σύγκλησης του Απριλίου κάθε έτους αποφασίζονται: α) η υπό προκήρυξη κατεύθυνση, β) η ειδικότητα (ή οι υπό προκήρυξη ειδικότητες), γ) ο υπεύθυνος γι' αυτή την ειδικότητα, και γ) ο ανώτατος αριθμός υπό κατάληψη θέσεων μεταπτυχιακών φοιτητών. Κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2006-2007 και 2007-2008 προκηρύχθηκαν οι παρακάτω κατευθύνσεις και ειδικότητες:

1) Ακαδημαϊκό έτος 2006-2007:

Κατεύθυνση: Εφαρμογές της Ψυχολογίας στην Εκπαίδευση, Ειδικότητα: Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις (Υπεύθυνος: Μ. Πουρκός).

2) Ακαδημαϊκό έτος 2007-2008:

1^η Κατεύθυνση: Εφαρμογές της Ψυχολογίας στην Εκπαίδευση, Ειδικότητα: Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις (Υπεύθυνος: Μ. Πουρκός).

2^η Κατεύθυνση: Παιδαγωγική και Διδακτική στην Προσχολική Εκπαίδευση, Ειδικότητα: Γλώσσα και Γραμματισμός στην Προσχολική Εκπαίδευση (Υπεύθυνη: Ε. Τάφα).

3.2.2. Απαντήσεις των διδασκόντων στα ερωτήματα σχετικά με το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Στις ερωτήσεις που τέθηκαν στους διδασκόντες του Τμήματος σχετικά με το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών απάντησαν περίπου οι μισοί, εκείνοι που διδάσκουν ή εμπλέκονται στο Π.Μ.Σ. Τούτο οφείλεται στο ότι τα μέλη Ε.Ε.ΔΙ.Π., οι συμβασιούχοι διδάσκοντες με το Π.Δ. 407/80 και ένας σημαντικός αριθμός μελών Δ.Ε.Π. δεν διδάσκουν και δεν εμπλέκονται

στο Π.Μ.Σ., με αποτέλεσμα να αγνοούν σε μεγάλο βαθμό τη λειτουργία του και γι' αυτό δεν είναι σε θέση να το αξιολογήσουν. Αυτό συμβαίνει, διότι έως πρόσφατα δίδασκαν στο Π.Μ.Σ του Τμήματος σχεδόν αποκλειστικά παιδαγωγοί και παιδοψυχολόγοι. Με την πρόσφατη αναθεώρηση (2006) του Π.Μ.Σ έχει ανοίξει η δυνατότητα να διδάξουν σ' αυτό και μέλη Δ.Ε.Π. άλλων ειδικοτήτων. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης των σχετικών δεδομένων παρατίθενται στον Πίνακα Α3 του Παραρτήματος Α'.

Περισσότεροι από τους μισούς διδάσκοντες του Τμήματος κρίνουν ότι το Π.Μ.Σ. ανταποκρίνεται αρκετά (34,5%) έως πάρα πολύ (20,7%) τόσο στους στόχους του Τμήματος όσο και στις ανάγκες της κοινωνίας: αρκετά (44,8%), πάρα πολύ (6,9%).

Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος διαχωρίζονται σε δύο μεγάλες ομάδες, όσον αφορά στις απόψεις τους σχετικά με τις διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Π.Μ.Σ.: μέτρια επαρκείς θεωρεί τις διαδικασίες αυτές το 20,7% των μελών Δ.Ε.Π., ενώ ένα ίσο ποσοστό (20,7%) τις θεωρεί πάρα πολύ επαρκείς. Ας επισημανθεί ότι η τελευταία αναθεώρηση του Π.Μ.Σ. έγινε αρκετά πρόσφατα, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006, μετά από επανειλημμένες και αρκετά έντονες συζητήσεις.

Θετικό είναι το στοιχείο ότι η πλειονότητα όσων έχουν διδάξει στο Π.Μ.Σ. θεωρούν ότι η μεταξύ τους συνεργασία είναι από αρκετά έως πάρα πολύ ικανοποιητική.

Η συντριπτική πλειονότητα όσων έχουν έως τώρα διδάξει στο Π.Μ.Σ. εφαρμόζει σε μεγάλο ποσοστό (31%) πολλαπλούς (σε είδος και χρόνο) τρόπους αξιολόγησης των μεταπτυχιακών φοιτητών. Η πλειονότητα των διδασκόντων στο Π.Μ.Σ. έχει την άποψη ότι οι διαδικασίες επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών, αξιολόγησής τους, καθώς και η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της διπλωματικής μεταπτυχιακής εργασίας είναι αρκετά έως πάρα πολύ διαφανείς. Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις οι σχετικές συχνότητες που υποστηρίζουν την άποψη αυτή κυμαίνονται από το 25% έως το 36,9% του συνολικού αριθμού των διδασκόντων στο Τμήμα. Αν και οι σχετικές συχνότητες που αναφέρονται παρουσιάζονται μικρές, υπενθυμίζουμε ότι αυτές υπολογίζονται επί του συνολικού αριθμού των διδασκόντων στο Τμήμα (N=29) και όχι επί του μερικότερου αριθμού των διδασκόντων που απαντούν σε κάθε ερώτηση, ο οποίος είναι αρκετά μικρότερος του συνολικού.

3.3. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών

3.3.1. Κανονισμός των Διδακτορικών Σπουδών

Το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών (Π.Δ.Σ.) του Τμήματος συνδέεται με το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών και δεν είναι ανεξάρτητο από αυτό. Το σχετικό Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών περιλαμβάνεται στην Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμό 69856/Β7/24-10-2006 (Φ.Ε.Κ. 1663/14-11-2006, τ. Β') και στον Εσωτερικό Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος, που παρατίθενται στο Παράρτημα Ζ'.

Ως υποψήφιοι διδάκτορες μπορούν να γίνουν δεκτοί όσοι διαθέτουν Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης ή αναγνωρισμένο από το Δι.Κ.Α.Τ.Σ.Α. ή Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. ισότιμο μεταπτυχιακό τίτλο της αλλοδαπής, και κατέχουν άριστα μια ξένη γλώσσα. Για την εκπόνηση της Διδακτορικής Διατριβής η χρονική διάρκεια δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρία (3) έτη από την ημερομηνία καθορισμού του θέματος (Ν. 2083/1992, άρθρο 13δ). Απονέμεται Διδακτορικό Δίπλωμα στις Επιστήμες της Αγωγής.

Κατά την τελευταία πενταετία η εξέλιξη των υποψηφίων διδακτόρων έχει ως εξής:

Πίνακας 14. Διδάκτορες κατά την τελευταία πενταετία

	2007-2008	2006-2007	2005-2006	2004-2005	2003-2004
Υποψήφιοι διδάκτορες	3	3	3	2	2
Διδακτορικά που χορηγήθηκαν	-	-	-	-	-

Από τον ανωτέρω Πίνακα γίνεται φανερό ότι οι υποψήφιοι διδάκτορες του Τμήματος είναι σήμερα μόνο τρεις (3) και δεν έχει χορηγηθεί ούτε ένα διδακτορικό δίπλωμα κατά την τελευταία πενταετία. Αυτό κρίνεται ως ένα σοβαρό μειονέκτημα, το οποίο οφείλει να απασχολήσει το Τμήμα.

3.3.2. Απαντήσεις των διδασκόντων στα ερωτήματα σχετικά με το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών

Στις ερωτήσεις που τέθηκαν στους διδασκόντες του Τμήματος σχετικά με το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών απάντησαν περίπου οι μισοί. Τούτο οφείλεται στο ότι τα μέλη Ε.Ε.ΔΙ.Π., οι συμβασιούχοι διδασκόντες με το Π.Δ. 407/80 και ο συντριπτικός αριθμός μελών Δ.Ε.Π. δεν εμπλέκονται στο Π.Δ.Σ. με αποτέλεσμα να αγνοούν σε μεγάλο βαθμό τη λειτουργία του και γι' αυτό δεν είναι σε θέση να το αξιολογήσουν. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης των σχετικών δεδομένων παρατίθενται στον Πίνακα Α4 του Παραρτήματος Α'.

Ένα σημαντικό ποσοστό των διδασκόντων του Τμήματος κρίνουν ότι το Π.Δ.Σ. ανταποκρίνεται αρκετά (20,7%) έως πάρα πολύ (17,2%) τόσο στους στόχους του Τμήματος όσο και στις ανάγκες της κοινωνίας: αρκετά (13,8%), πάρα πολύ (13,8%). Βέβαια, ένα υπολογίσιμο ποσοστό (17,2%) θεωρεί ότι η ανταπόκριση του Π.Δ.Σ. στις ανάγκες της κοινωνίας είναι μέτρια.

Το 31% των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος θεωρεί τις διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Π.Δ.Σ. αρκετά έως πάρα πολύ επαρκείς, ενώ το 10,3% τις θεωρεί μέτρια επαρκείς.

Από τους διδασκόντες του Τμήματος που εμπλέκονται στο Π.Δ.Σ., μόνο οι μισοί εφαρμόζουν κοινές (μεταξύ των διδασκόντων) διαδικασίες αξιολόγησης των υποψηφίων διδασκόντων. Σε αυτήν και στις επόμενες δύο ερωτήσεις είναι ιδιαίτερα υψηλό το ποσοστό διδασκόντων (75,9 έως 79,3%) που δεν απάντησαν, επειδή οι ερωτήσεις αυτές αφορούν όσους εποπτεύουν και αξιολογούν τους υποψήφιους διδάκτορες του Τμήματος.

Επίσης μόνο οι μισοί διδασκόντες του Τμήματος που εμπλέκονται στο Π.Δ.Σ. παρέχουν κίνητρα στους υποψήφιους διδάκτορες για τη συμμετοχή τους σε διεθνή προγράμματα, συνέδρια και για υποβολή άρθρων σε έγκριτα περιοδικά. Αυτό το εύρημα πρέπει να προβληματίσει το Τμήμα.

Θετικό είναι το εύρημα ότι η πλειονότητα των διδασκόντων που έχουν εμπλακεί στο Π.Δ.Σ. και απάντησαν σε σχετική ερώτηση (90%) έχει την άποψη ότι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της διδακτορικής διατριβής είναι αρκετά έως πάρα πολύ διαφανής (21,7%).

Γενικά, το Π.Μ.Σ. θεωρείται πολύ ικανοποιητικό από τους διδασκόντες του Τμήματος. Πολύ θετικό στοιχείο είναι το μεγάλο ενδιαφέρον των υποψηφίων φοιτητών για το Πρόγραμμα, καθώς οι θεματικές που διδάσκονται σε αυτό άπτονται των θεωρητικών και επαγγελματικών ενδιαφερόντων τους και καθώς αυτές οι θεματικές είναι διαφορετικές κάθε έτος. Αρνητικό

θεωρείται ότι δεν υπάρχει υψηλή οικονομική κρατική επιχορήγηση του Π.Μ.Σ., ώστε να υπάρξει η δυνατότητα πρόσκλησης/συμμετοχής στο Πρόγραμμα διδασκόντων από το εξωτερικό.

Το Π.Τ.Π.Ε. δεν έχει δώσει μέχρι τώρα μεγάλη σημασία στο θέμα της εισαγωγής υποψήφιων διδασκόντων. Είναι γεγονός ότι οι παλαιότεροι διδάσκοντες δεν αναλάμβαναν πρόθυμα την εποπτεία υποψήφιων διδασκόντων, λόγω του περιορισμένου αριθμού των πρώτων στο Τμήμα, αλλά και επειδή θεωρούσαν ότι ένας μεγάλος αριθμός υποψηφίων διδασκόντων θα οδηγούσε πιθανόν στην πλημμυρή επόπτευσή τους. Με τη συνεχή αύξηση των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος και με το ευρύ φάσμα γνωστικών περιοχών που οι διδάσκοντες του Τμήματος θεραπεύουν, πιστεύεται ότι θα υπάρξουν οι δυνατότητες για την ένταξη στο Τμήμα υποψήφιων διδασκόντων. Άλλωστε, η έντονη, ιδιαίτερα κατά τα τελευταία έτη, παρουσία μεταπτυχιακών φοιτητών στο Τμήμα μπορεί να οδηγήσει έναν ικανοποιητικό αριθμό από αυτούς στο Π.Δ.Σ. Κύρια, ωστόσο, μέριμνα του Τμήματος θα πρέπει να είναι η διασφάλιση της υψηλής στάθμης της έρευνας των υποψηφίων διδασκόντων και δευτερευόντως η αύξηση του αριθμού τους.

3.4. Πρόγραμμα Σπουδών Μετεκπαίδευσης. Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης

Στο Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης συντάσσεται και ξεχωριστό πρόγραμμα Μετεκπαίδευσης Νηπιαγωγών, καθώς στο Τμήμα είναι ενταγμένο το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης.

3.4.1. Ίδρυση και λειτουργία του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών Κρήτης. Κανονισμός Σπουδών

Το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης ιδρύθηκε και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 1998-99 με το Π.Δ. 128/6.5.1998 (Φ.Ε.Κ. 104/15.5.1998). Το Διδασκαλείο αυτό εντάχθηκε στο Π.Τ.Π.Ε., που έχει την ευθύνη για την οργάνωση και λειτουργία του. Τα Διδασκαλεία Νηπιαγωγών είναι φορείς μετεκπαίδευσης των νηπιαγωγών και η λειτουργία τους διέπεται από το Ν. 2327/1995.

Η εισαγωγή σε αυτά γίνεται κατόπιν εξετάσεων και η φοίτηση διαρκεί δύο ακαδημαϊκά έτη. Για την απόκτηση του Διπλώματος Μετεκπαίδευσης απαιτείται η επιτυχής εξέταση σε 28 μαθήματα, των οποίων η παρακολούθηση είναι υποχρεωτική για τους μετεκπαιδευόμενους. Βασικά σημεία του Κανονισμού Σπουδών και του Εσωτερικού Κανονισμού του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών Κρήτης παρατίθενται στο Παράρτημα Θ', ενώ στο Παράρτημα Ι' παρατίθενται τα μαθήματα του ακαδημαϊκού έτους 2007-2008.

Εκτός από το πρόγραμμα των μαθημάτων, το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης διοργανώνει κάθε έτος και μια σειρά δραστηριοτήτων που υποβοηθούν τη μετεκπαίδευση, αλλά ανοίγουν και τον ορίζοντα των μετεκπαιδευόμενων προς επιστημονικά πεδία που καλλιεργούνται από επιστήμονες άλλων Τμημάτων. Οι δραστηριότητες αυτές εντάσσονται, επομένως, στο ερευνητικό έργο του Τμήματος, αφού οι κύριοι συντελεστές τους είναι διδάσκοντες του Τμήματος. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008, πραγματοποιήθηκαν 1 ομιλία και 4 ημερίδες. Ένας πλήρης πίνακας τέτοιων δραστηριοτήτων, που πραγματοποιήθηκαν από το ακαδημαϊκό έτος 2001-2002 έως το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007, παρουσιάζεται στις σελίδες 21-27 του φυλλαδίου: Πανεπιστήμιο Κρήτης, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Παιδαγωγικό

Τμήμα Π. Ε., *Διδασκαλείο Νηπιαγωγών: «Πλαίσιο Λειτουργίας & Οδηγός Σπουδών 2007-2008».*

3.4.2. Πραγματοποιούμενη ενημέρωση σχετικά με το Διδασκαλείο

Κάθε έτος κυκλοφορεί το ενημερωτικό φυλλάδιο «Πλαίσιο Λειτουργίας & Οδηγός Σπουδών» του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών Κρήτης. Το φυλλάδιο αυτό περιλαμβάνει τον Κανονισμό Σπουδών, τον Εσωτερικό Κανονισμό, το Ιστορικό του Διδασκαλείου, τα μαθήματα που διδάχτηκαν κατά το προηγούμενο ακαδημαϊκό έτος, καθώς και βιογραφικά σημειώματα του Προεδρείου και των διδασκόντων.

Το φυλλάδιο αυτό διανέμεται στους μετεκπαιδευομένους, στα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος και σε όποιον άλλο το ζητήσει από τη Γραμματεία.

Ενημερωτικές πληροφορίες σχετικά με το Διδασκαλείο παρέχονται επίσης στον ετήσιο *Οδηγό Προπτυχιακών Σπουδών* του Πανεπιστημίου Κρήτης (για το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 στις σελ. 166-167), καθώς και στην ιστοσελίδα της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Κρήτης: www.edc.uoc.gr. Στην ίδια ιστοσελίδα παρουσιάζεται και το ηλεκτρονικό περιοδικό «Μετεκπαίδευση», το οποίο γράφεται από τους μετεκπαιδευομένους και συντονίζεται από το Προεδρείο του Διδασκαλείου.

3.4.3. Προοπτικές ανάπτυξης του Διδασκαλείου

Από την αρχή της ίδρυσής του έως και το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008, το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης λειτούργησε με μία κατεύθυνση, αυτή της Γενικής Αγωγής. Το πρόγραμμα καλύπτεται από επτά (7) τρίωρα εβδομαδιαία εξεταζόμενα μαθήματα ανά εξάμηνο σπουδών και περιλαμβάνει και σεμινάρια. Το εβδομαδιαίο πρόγραμμα δεν υπερβαίνει τις 21 διδακτικές ώρες.

Δεν υπάρχει ένα πάγιο Πρόγραμμα Μαθημάτων, αλλά σε κάθε εξάμηνο το πρόγραμμα καθορίζεται σύμφωνα με τις υπάρχουσες αιτήσεις διδασκόντων και τις επιθυμίες και επιλογές των μετεκπαιδευομένων. Ενώ κατά τα πρώτα έτη οι διδάσκοντες ήσαν αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο τα μέλη Δ.Ε.Π. του Π.Τ.Π.Ε., κατά τα τελευταία τρία έτη αυξάνεται συνεχώς ο αριθμός των διδασκόντων από άλλα Τμήματα ή και από άλλες επαγγελματικές περιοχές.

Οι μετεκπαιδευόμενοι του δευτέρου έτους παρακολουθούν είτε ξεχωριστά είτε κοινά μαθήματα με τους μετεκπαιδευομένους του πρώτου έτους. Αυτή η συνδιδασκαλία έχει ως επακόλουθο μια εξοικονόμηση διδασκόντων και αιθουσών διδασκαλίας και την καλύτερη ανταλλαγή απόψεων και ιδεών μεταξύ των μετεκπαιδευομένων. Ο αριθμός των μετεκπαιδευόμενων νηπιαγωγών κατά την τελευταία πενταετία έχει ως εξής:

Πίνακας 15. Αριθμός μετεκπαιδευομένων νηπιαγωγών κατά την τελευταία πενταετία.

	2007-2008	2006-2007	2005-2006	2004-2005	2003-2004
Μετεκπαιδευόμενες νηπιαγωγοί	43	41	23	17	22

Από αυτόν τον Πίνακα προκύπτει το συμπέρασμα ότι το Διδασκαλείο έχει γίνει κατά τα τελευταία έτη ελκυστικότερο για τους νηπιαγωγούς, έτσι ώστε όλο και περισσότεροι νηπιαγωγοί να προσέρχονται για μετεκπαίδευση. Είναι επίσης χαρακτηριστικό ότι όχι μόνο μετεκπαιδευόμενοι, αλλά και διδάσκοντες, έρχονται στο Διδασκαλείο όχι μόνο από την Κρήτη αλλά και από άλλα μέρη της Ελλάδος.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 καθιερώθηκε ένας νέος θεσμός, το **Σεμινάριο Διπλωματικής Εργασίας**, το οποίο λειτουργεί με τους εξής όρους: Κάθε χειμερινό εξάμηνο προσφέρεται από μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος Π.Τ.Π.Ε. ένα Σεμινάριο Διπλωματικής Εργασίας για τους μετεκπαιδευόμενους του δεύτερου έτους. Αυτό το Σεμινάριο είναι προαιρετικό και πραγματοποιείται μόνον εφόσον επιλεγεί από τουλάχιστον επτά (7) μετεκπαιδευόμενους. Το Σεμινάριο Διπλωματικής Εργασίας επικεντρώνεται σε γραπτές σεμιναριακές εργασίες, οι οποίες υποστηρίζονται προφορικά, κρίνονται και βαθμολογούνται κατά την εξεταστική περίοδο του Ιουνίου. Οι μετεκπαιδευόμενοι που επιλέγουν το Σεμινάριο αυτό απαλλάσσονται από ένα προαιρετικό μάθημα του χειμερινού και ένα του εαρινού εξαμήνου.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009 πρόκειται να λειτουργήσει και ένα δεύτερο παράλληλο πρόγραμμα, αυτό της Ειδικής Αγωγής. Αυτό το πρόγραμμα εγκρίθηκε από τη Γ. Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης, ανακοινώθηκε στη σχετική υπηρεσία του ΥΠ.Ε.Π.Θ. και χρηματοδοτήθηκε με το επιπλέον ετήσιο ποσό των 45.000 ευρώ.

Αυτά τα δεδομένα σηματοδοτούν μια αναπτυξιακή πορεία του Διδασκαλείου κατά τα τελευταία έτη. Πολύ θετικά στοιχεία για το Διδασκαλείο αποτελούν το Πρόγραμμα μαθημάτων που παρέχονται στους μετεκπαιδευόμενους, οι επιστημονικές ημερίδες και διαλέξεις που οργανώνονται για τους μετεκπαιδευόμενους, καθώς και οι εκπαιδευτικές εκδρομές των μετεκπαιδευομένων. Με την προσθήκη του προγράμματος Ειδικής Αγωγής αναμένεται μάλιστα να διπλασιασθεί ο αριθμός των μετεκπαιδευομένων νηπιαγωγών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Διδακτικό έργο

4.1. Απαντήσεις των διδασκόντων στα ερωτήματα σχετικά με το διδακτικό τους έργο

Οι διδάσκοντες του Τμήματος έχουν μια εξαιρετικά αρνητική εικόνα για τη διαδικασία αξιολόγησής τους από τους φοιτητές. Θεωρούν, δηλαδή, ότι δεν αξιολογούνται ουσιαστικά από τους φοιτητές και η ικανοποίησή τους από αυτή τη διαδικασία είναι από μηδαμινή και ελάχιστη (41,4%) έως μέτρια και αρκετή (34,4%). Πράγματι, αυτή η αξιολόγηση λαμβάνει χώρα σε πολύ λίγες περιπτώσεις, και μόνο κατά την εξέλιξη μερικών διδασκόντων από μια χαμηλότερη σε μια ανώτερη βαθμίδα ή κατά τη μονιμοποίησή τους στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή. Ακόμα και σ' αυτές τις περιπτώσεις το δείγμα φοιτητών που απαντούν στο σχετικό ερωτηματολόγιο είναι πολύ μικρό και σπάνια εκπροσωπεί ικανοποιητικά την άποψη της πλειονότητας των φοιτητών. Το εύρημα αυτό δείχνει ότι οι διδάσκοντες θεωρούν ότι οι φοιτητές πρέπει να ενεργοποιηθούν και να συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης των διδασκόντων και του Τμήματος γενικότερα. Η διαδικασία μιας τέτοιας αξιολόγησης θα τεθεί σε εφαρμογή το ερχόμενο ακαδημαϊκό έτος 2008-09 και για κάθε εξάμηνο, καθώς κρίνεται απαραίτητη για τη βελτίωση του τρόπου διδασκαλίας των διδασκόντων προς τους φοιτητές. Συγκεκριμένα, τα ερωτηματολόγια που θα απαντούν οι φοιτητές θα επιβραβεύουν τους διδάσκοντες με άριστο διδακτικό έργο, ενώ θα επισημαίνουν το έργο όσων μειονεκτούν σε αυτό.

Σχετικά με τη μεθόδευση της διδακτικής διαδικασίας προκύπτει ότι οι διδάσκοντες του Τμήματος χρησιμοποιούν μια πληθώρα διδακτικών μεθόδων στα μαθήματά τους. Οι περισσότεροι χρησιμοποιούν τη διάλεξη (65,5%), αλλά εξίσου υψηλό είναι το ποσοστό όσων συνδυάζουν πολλές μεθόδους (51,7%) και όσων κάνουν εργαστηριακή διδασκαλία (48,3%) (βλ. Πίνακα Α5 του Παραρτήματος Α').

Όσον αφορά το θέμα των εξετάσεων προκύπτει ότι τα ποσοστά των φοιτητών που συμμετέχουν στις εξετάσεις των μαθημάτων είναι πάρα πολύ υψηλά: Ένα ποσοστό 55,2% των διδασκόντων θεωρεί ότι οι φοιτητές προσέρχονται στις εξετάσεις κατά 76-100%, ενώ μικρότερα ποσοστά διδασκόντων θεωρούν ότι οι φοιτητές προσέρχονται στις εξετάσεις κατά μικρότερα ποσοστά. Αυτό δείχνει ότι, κατά κανόνα, οι φοιτητές του Τμήματος δεν αποφεύγουν να εξεταστούν στα μαθήματα που δηλώνουν. Σχετικό είναι και το εύρημα ότι σύμφωνα με τους διδάσκοντες του Τμήματος οι φοιτητές επιτυγχάνουν στις εξετάσεις των μαθημάτων κατά 51-100%, ενώ είναι μηδενική η περίπτωση πλήρους αποτυχίας. Αυτό σημαίνει ότι, κατά κανόνα, 3 στους 4 φοιτητές επιτυγχάνουν στις εξετάσεις των μαθημάτων τους (βλ. Πίνακα Α6 του Παραρτήματος Α').

Όσον αφορά την οργάνωση και εφαρμογή του διδακτικού έργου, οι διδάσκοντες δηλώνουν ότι τηρούν σε υψηλό ποσοστό (79,3%) το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων, ενώ είναι μηδενικό το ποσοστό όσων δεν το τηρούν. Στο ίδιο υψηλό ποσοστό θεωρούν αρκετά έως πάρα πολύ ορθολογική την οργάνωση και τη δομή του ωρολογίου προγράμματος μαθημάτων. Επίσης, η συντριπτική πλειονότητα (89,7%) των διδασκόντων διδάσκουν μαθήματα που εμπίπτουν στο στενό ή ευρύτερο γνωστικό τους πεδίο, ενώ είναι μικρό το ποσοστό (10,3%) των διδασκόντων που διδάσκουν μαθήματα τα οποία δεν εμπίπτουν στο γνωστικό τους πεδίο (βλ. Πίνακα Α7 του Παραρτήματος Α').

Για τα περισσότερα υποχρεωτικά ή κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών διανέμονται στους φοιτητές συγγράμματα δωρεάν. Αυτά προτείνονται από τους διδάσκοντες, ελέγχονται από την Επιτροπή Προπτυχιακών Σπουδών και εγκρίνονται στη Γ. Συνέλευση του Απριλίου για το επόμενο ακαδημαϊκό έτος. Έτσι, το μεγαλύτερο ποσοστό (75,9%) των διδασκόντων προσφέρει ή αναφέρει στους φοιτητές ως βοήθημα κάποια βιβλία, ενώ ένα μικρότερο ποσοστό (58,6%) προσφέρει σημειώσεις. Αρκετοί διδάσκοντες προσφέρουν υλικό από ιστοσελίδες (31%) και αρκετοί προχωρούν σε συνδυασμό των παραπάνω βοηθημάτων (31%). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι πολλές φορές το βοήθημα που διανέμεται δεν καλύπτει βασικά σημεία της ύλης του μαθήματος και οι διδάσκοντες προσπαθούν να καλύψουν αυτή την ανάγκη με σημειώσεις ή με τα άλλα βοηθήματα. Είναι χαρακτηριστικό ότι μόνο το 51,7% των διδασκόντων του Τμήματος θεωρούν ότι το βοήθημα που διανέμουν καλύπτει το 75-100% της διδασκόμενης ύλης, ενώ ένα ποσοστό γύρω στο 40% των διδασκόντων θεωρούν ότι το διανεμόμενο βοήθημα καλύπτει λιγότερο από το 75% της διδασκόμενης ύλης. Τα παραπάνω δείχνουν πόσο σημαντική είναι η παρακολούθηση των μαθημάτων από τους ίδιους τους φοιτητές και η ενεργός συμμετοχή τους σε αυτά, αφού φαίνεται ότι διαβάζοντας μόνο ένα βοήθημα, όχι μόνο στον επιστημονικό χώρο δεν εισάγονται, αλλά διακυβεύουν και την επιτυχία τους στις εξετάσεις. Σημαντικό θεωρείται και το γεγονός ότι η συντριπτική πλειονότητα (86,2%) των διδασκόντων παρέχουν στους φοιτητές βιβλιογραφική υποστήριξη και πέραν των διανεμόμενων συγγραμμάτων.

Πρέπει να επισημανθεί ότι τα δωρεάν διανεμόμενα συγγράμματα υφίστανται έναν εξευτελισμό: Μέσω μιας πολύμηνης γραφειοκρατικής διαδικασίας «κοστολογούνται» σε τιμή κατώτερη και από το μισό της λιανικής τους τιμής, με κύριο κριτήριο τον αριθμό των σελίδων τους. Δηλαδή, ένα βιβλίο που πουλιέται στα βιβλιοπωλεία στη λιανική τιμή των 10 ευρώ, «κοστολογείται» από το κράτος στην τιμή των 4 ευρώ. Μήπως τουλάχιστον ο συγγραφέας ή ο εκδότης βάζουν αυτά τα 4 ευρώ στην τσέπη τους; Κατά κανένα τρόπο! Διότι η φορολόγηση αυτών των χρημάτων είναι τόσο εξουθενωτική, ώστε τα μειώνει κατά το μισό. Είναι φυσικό επακόλουθο ότι ο συγγραφέας και ο εκδότης θα παραγάγουν την επόμενη φορά ένα βιβλίο με διπλάσιο αριθμό σελίδων, για να «κοστολογηθεί» σε διπλάσια τιμή, αλλά σε πολύ χαμηλότερη ποιότητα. Επομένως, απαραίτητη προϋπόθεση για τη βελτίωση της συγγραφικής και ερευνητικής παραγωγής των μελών Δ.Ε.Π. είναι να πάψει ο εξευτελισμός των πανεπιστημιακών συγγραμμάτων. Η ποιότητα της έρευνας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την κρατική παρέμβαση, που θα οφείλει να λαμβάνει σοβαρά υπόψη το έργο των ερευνητών και την αξιοπρέπειά τους. Η διασφάλιση της πανεπιστημιακής ποιότητας πρέπει να ξεκινήσει από το κράτος.

Όσον αφορά στα μέσα και τις υποδομές του Τμήματος που υποστηρίζουν το διδακτικό έργο, υπάρχει διάχυτη η ικανοποίηση στους διδάσκοντες για την επάρκεια και καταλληλότητα των αιθουσών διδασκαλίας, των εκπαιδευτικών εργαστηρίων και του εξοπλισμού τους. Μικρότερη ικανοποίηση υπάρχει για τον εξοπλισμό των αιθουσών, οι οποίες στερούνται σταθερού ηλεκτρονικού εξοπλισμού (και για λόγους ασφαλείας) και οι διδάσκοντες αναγκάζονται να βρίσκουν οι ίδιοι λύσεις αναζητώντας και μεταφέροντας σε κάθε μάθημα σχετικά όργανα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η συντήρηση και ο εκσυγχρονισμός του σχετικού εξοπλισμού, σε συνδυασμό με τον συνεχώς αυξανόμενο αριθμό των διδασκόντων που τον χρησιμοποιούν, απαιτεί τη διάθεση σοβαρών χρηματικών ποσών από το Τμήμα κάθε έτος. Εντελώς αρνητικές (68%) είναι οι απόψεις των διδασκόντων σχετικά με την επάρκεια των μελών Ε.Τ.Ε.Π., που στελεχώνουν τα Εργαστήρια του Τμήματος, υποβοηθώντας το εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο (βλ. Πίνακα Α8 του Παραρτήματος Α'). Μόνο δύο (2) μέλη Ε.Τ.Ε.Π. είναι αδύνατον να ανταποκριθούν στις σχετικές ανάγκες.

Όσον αφορά στη χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) από τους διδάσκοντες του Τμήματος, από τις απαντήσεις τους στα σχετικά ερωτήματα προκύπτει ότι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό (75,9%) των διδασκόντων χρησιμοποιεί Τ.Π.Ε. στα μαθήματά του και στην επικοινωνία του με τους φοιτητές (69%), ενώ μικρό ποσοστό (20,7%) τις χρησιμοποιεί στην αξιολόγηση των φοιτητών.

Ένα μεγάλο ποσοστό (62,1%) των διδασκόντων θεωρούν ότι η αναλογία διδάσκοντος / διδασκομένων στα μαθήματά τους είναι από αρκετά έως πάρα πολύ ικανοποιητική. Αντίθετα, ποσοστό 31% των διδασκόντων θεωρούν την αναλογία αυτή από μέτρια έως λίγο ικανοποιητική. Είναι προφανές ότι η διαφοροποίηση στις απόψεις αυτές οφείλεται σε πλείαδα παραγόντων, όπως στην ομάδα που ανήκει το προσφερόμενο μάθημα (υποχρεωτικό ή επιλεγόμενο), στην κατηγορία του (Παράδοση ή Σεμινάριο), στη φύση του (περισσότερο θεωρητικό ή περισσότερο βιωματικό), στις απαιτήσεις του (π.χ. Διδακτικές Ασκήσεις Επιπέδων II, III), στη διδακτική μέθοδο του διδάσκοντος. Οι παράγοντες αυτοί επηρεάζουν τον αριθμό των φοιτητών που παρακολουθούν το μάθημα, την επαφή τους με τον διδάσκοντα, αλλά και την ίδια την εκπαιδευτική διαδικασία.

Ως πολύ θετικό αξιολογείται το γεγονός ότι η μεγάλη πλειονότητα (79,3%) των διδασκόντων έχει ανακοινώσει και τηρεί ώρες γραφείου για συνεργασία με τους φοιτητές, και, σύμφωνα με την άποψη των περισσότερων διδασκόντων (65,5%), οι φοιτητές τηρούν και αξιοποιούν τις ώρες γραφείου.

Όσον αφορά τη σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα και την εμπλοκή των φοιτητών σε αυτήν, η συντριπτική πλειονότητα (93,1%) των διδασκόντων μεθοδεύει την εκπαίδευση των φοιτητών στην ερευνητική διαδικασία αναθέτοντάς τους βασικά αρχικά βήματα, όπως η αναζήτηση και χρήση βιβλιογραφίας, που είναι πάγια τακτική σχεδόν σε όλα τα μαθήματα και κυρίως στα Σεμινάρια. Ωστόσο, η πλέον ενεργός εμπλοκή των φοιτητών σε ερευνητικά έργα επιχειρείται από τους μισούς περίπου διδάσκοντες (48,3%) και αφορά την επίδοση ερωτηματολογίων, τη διεξαγωγή πειραματικών διδασκαλιών, τη λήψη συνεντεύξεων, την υποβολή παιδιών σε τεστ εκπαιδευτικής αξιολόγησης και την εφαρμογή άλλων ερευνητικών μεθόδων και εργαλείων από τους φοιτητές. Βέβαια, όλα αυτά γίνονται στο πλαίσιο κυρίως των Σεμιναρίων και ιδιαίτερα στο πλαίσιο του Σεμιναρίου Πτυχιακής Εργασίας και αποδεικνύουν τον ερευνητικό προσανατολισμό του Τμήματος μέσα από την εκπαίδευση μελλοντικών εκπαιδευτικών, που μπορούν να κατανοούν και να διεξάγουν έρευνα.

Το θέμα της συνεργασίας του Τμήματος με εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού και του εξωτερικού και γενικότερα η ανάπτυξη συνεργασίας με τοπικούς, περιφερειακούς ή εθνικούς κοινωνικούς φορείς φαίνεται ότι απασχολεί παραπάνω από το 1/3 των διδασκόντων, οι οποίοι και αναπτύσσουν σχετικές δραστηριότητες. Είναι προφανές ότι στο πλαίσιο: α) της διεπιστημονικής προσέγγισης των διαφόρων ζητημάτων, β) της σύνθεσης των δυνάμεων για την επίτευξη αποδοτικότερων λύσεων στα επιστημονικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά προβλήματα, γ) της συνεργασίας στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δ) της παγκοσμιότητας των θεμάτων που απασχολούν την επιστημονική έρευνα, το Τμήμα θα πρέπει να αναπτύξει περισσότερες συνεργασίες με άλλους εθνικούς και υπερεθνικούς φορείς. Κάτι τέτοιο θα προβάλλει τη δουλειά που συντελείται στο Τμήμα, θα δώσει νέες προοπτικές ανάπτυξης και θα ανοίξει νέους επιστημονικούς και επαγγελματικούς ορίζοντες σε διδάσκοντες και διδασκόμενους.

Όσον αφορά το θέμα της κινητικότητας του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών, το Τμήμα προτρέπει όσους φοιτητές το επιθυμούν να επισκεφθούν ξένες χώρες στο πλαίσιο μορφωτικών ανταλλαγών και προγραμμάτων εκπαίδευσης. Μάλιστα, στον Οδηγό Προπτυχιακών Σπουδών του ακαδημαϊκού έτους 2007-2008 (βλ. Παράρτημα Ε')

περιλαμβάνεται ξεχωριστό κεφάλαιο, που ρυθμίζει τις σχετικές δράσεις.

Κατά τα τελευταία έτη παρατηρείται αρκετή κινητικότητα των μελών Δ.Ε.Π. και Ε.Ε.Δι.Π., καθώς και των φοιτητών του Τμήματος, σχετικά με τα προγράμματα Socrates – Erasmus – Δια Βίου Μάθησης. Για τη διευκόλυνση και την καλύτερη πληροφόρηση διδασκόντων και φοιτητών έχει θεσμοθετηθεί μόνιμος σύνδεσμος (μέλη Δ.Ε.Π.) του Π.Τ.Π.Ε. με τη Διεύθυνση Διεθνών και Δημοσίων Σχέσεων του Πανεπιστημίου Κρήτης, Τμήμα Διεθνών Σχέσεων και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων. Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι οι διδάσκοντες του Π.Τ.Π.Ε. σε μεγάλο ποσοστό (62%) θεωρούν τη λειτουργία και τη στελέχωση του παραπάνω Τμήματος Διεθνών Σχέσεων και των συνδέσμων του από αρκετά έως πάρα πολύ ικανοποιητική.

Για το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 το Τμήμα έχει συνάψει συμφωνία με τα παρακάτω Ιδρύματα του εξωτερικού για ανταλλαγές διδακτικού προσωπικού και φοιτητών:

- 1) **Αγγλία:** a) Bradford College (www.bilk.ac.uk).
b) Canterbury Christ Church University (www.canterbury.ac.uk)
- 2) **Αυστρία:** Paedagogische Hochschule der Dioezese St. Polten (www.paedak.krems.ac.at).
- 3) **Βέλγιο:** Université des Mons-Hainaut (www.umh.ac.be).
- 4) **Γαλλία:** a) IUFM Nord / Pas-De-Calais (www.lille.iufm.fr).
b) IUFM de Basse Normandie (www.caen.iufm.fr).
c) IUFM de Creteil (www.creteil.iugm.fr).
- 5) **Ισπανία:** Universidad Complutense de Madrid (www.ucm.es).
- 6) **Ολλανδία:** Hogeschool Marnix Academie (www.hsmarnix.nl).
- 7) **Πολωνία:** a) Universitet Jagiellonski (www.uj.edu.pl).
b) Warsaw School of Social Psychology (www.swps.edu.pl).
- 8) **Λιθουανία:** Kaunas College (www.kauko.lt).
- 9) **Ρουμανία:** Universitatea “Alexandru Loan Cuza” Lasi (www.uaic.ro).
- 10) **Φινλανδία:** Joensuu Yliopisto (www.joensuu.fi).

Οι διδάσκοντες που συμμετέχουν σε τέτοιες επισκέψεις σε ιδρύματα του εξωτερικού γνωστοποιούν ενίοτε τις εμπειρίες και τα επιτεύγματά τους στην πανεπιστημιακή κοινότητα του Ρεθύμνου πραγματοποιώντας διάφορες εκδηλώσεις. Αναφέρουμε ενδεικτικά την εκδήλωση που διοργάνωσε στις 28/3/2007 η Ιωάννα Ιωαννίδου, μέλος Ε.Ε.Δι.Π. του Τμήματος: Open Class Session: *Gardner’s Multiple Intelligences (MI)*, Report on our Participation in the European M. I. Intensive Programme at PAEDAK Krems, Austria.

Αν και ένα μικρό ποσοστό των διδασκόντων (20,7%) έχει συνάψει συμφωνίες για την ενίσχυση της κινητικότητας του διδακτικού προσωπικού ή/και των φοιτητών, ένα μεγαλύτερο ποσοστό (55,1%) έχει μετακινηθεί προς άλλα ιδρύματα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών / ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία. Εξετάζοντας συνδυαστικά τα δύο αυτά ευρήματα συμπεραίνουμε ότι οι μετακινήσεις των διδασκόντων σε άλλα ιδρύματα έχουν περισσότερο ευκαιριακή ή αποσπασματική μορφή και δεν εντάσσονται σε ευρύτερα προγράμματα συνεργασίας και κινητικότητας. Επίσης, το μεγαλύτερο ποσοστό (65,5%) των διδασκόντων δεν έχει κάνει κάποιες ενέργειες για να ενημερωθεί η ακαδημαϊκή κοινότητα

σχετικά με τα προγράμματα κινητικότητας. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι η ενημέρωση έχει ανατεθεί τόσο στο Γραφείο Διεθνών Προγραμμάτων όσο και στα μέλη Δ.Ε.Π. που διαμεσολαβούν. Ακόμα, είναι χαρακτηριστικό το εύρημα ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (48,2%) των διδασκόντων εκτιμά ότι στο Π.Τ.Π.Ε. προωθείται από καθόλου έως μέτρια η ιδέα της κινητικότητας φοιτητών και διδασκόντων και της Ευρωπαϊκής διάστασης γενικότερα. Παρόλα αυτά, το ίδιο περίπου ποσοστό (48,3%) δηλώνει ότι έχει υποστηρίξει κατά οποιονδήποτε τρόπο εισερχόμενους από άλλα ιδρύματα φοιτητές κατά τη διάρκεια των σπουδών τους στο Τμήμα μας. Τα ευρήματα αυτά, σε συνδυασμό με όσα εντοπίστηκαν παραπάνω σχετικά με την ανάπτυξη συνεργασίας με άλλους φορείς, δείχνουν ότι το Τμήμα πρέπει να ενεργοποιηθεί προς τη σύναψη και υλοποίηση συμφωνιών κινητικότητας διδασκόντων και φοιτητών, παρέχοντας σε αυτούς κάθε λογική βοήθεια, και ταυτόχρονα να διασαφηνίσει προς όλα τα μέλη του την πρόθεσή του για την υποστήριξη διεθνών συνεργασιών. Όπως φαίνεται, τα πρώτα βήματα έχουν ήδη γίνει, χρειάζεται όμως να συστηματοποιηθούν και να γενικευθούν.

Βέβαια, η ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση δεν επιτυγχάνεται μόνο μέσω της ενδοευρωπαϊκής κινητικότητας, αλλά και μέσω διαφόρων ευρωπαϊκών προγραμμάτων, όπως το INTERREG III A, ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2000-2006 «Ο ψηφιακός κόσμος της προσχολικής εκπαίδευσης: Διασυνοριακές αλληλεπιδράσεις εκπαιδευτικών και νηπίων στην Ελλάδα και την Κύπρο», το οποίο πραγματοποιείται στο Τμήμα μας, καθώς και μέσα από μαθήματα του Τμήματος, όπως: Παγκόσμια Ιστορία (κυρίαρχη η αναφορά στην Ευρώπη), Ιστορία της Προσχολικής Αγωγής (κυρίαρχες οι αναφορές στις ευρωπαϊκές χώρες), Συγκριτική Παιδαγωγική (κυρίαρχες οι αναφορές στα εκπαιδευτικά συστήματα της Ευρώπης), Προγράμματα Προσχολικής Εκπαίδευσης (κυρίαρχη η αναφορά στα ευρωπαϊκά). Ο γραπτός λόγος στα ευρωπαϊκά προγράμματα Προσχολικής Εκπαίδευσης και με άλλα μαθήματα που αναφέρονται σε θέματα ευρωπαϊκού πολιτισμού, σκέψης και κοινωνίας. Ο συνδυασμός των γνώσεων από αυτά τα μαθήματα με την κινητικότητα προάγει την ευρωπαϊκή διάσταση σε σταθερότερη βάση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Ερευνητικό έργο

Η αναφορά στο ερευνητικό έργο που επιτελείται στο Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης απαιτεί μία πολυεπίπεδη προσέγγιση. Αυτό είναι αναγκαίο, διότι στο ερευνητικό έργο εντάσσονται: α) τα επιστημονικά συνέδρια, συμπόσια, ημερίδες και διαλέξεις, που διοργανώνει ή συνδιοργανώνει το Τμήμα, β) τα επιχορηγούμενα ερευνητικά προγράμματα, τα οποία αναλαμβάνει ή στα οποία συμμετέχει το Τμήμα, γ) οι δραστηριότητες των Εργαστηρίων του Τμήματος, δ) οι πηγές ενημέρωσης (βιβλιοθήκες και αρχεία), που διαχειρίζεται και αναπτύσσει το Τμήμα, ε) τα περιοδικά, που εκδίδει, στ) η επιστημονική δραστηριότητα (δημοσιεύσεις, ετεροαναφορές, συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων και συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών, προσκλήσεις από επιστημονικούς φορείς, ερευνητικές συνεργασίες και διακρίσεις) των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος, ζ) η συμμετοχή των φοιτητών στην έρευνα και η) η ποιότητα των ερευνητικών υποδομών του Τμήματος. Στα υποκεφάλαια, που ακολουθούν, παρουσιάζονται περιληπτικά τα σχετικά με κάθε περίπτωση στοιχεία.

5.1. Επιστημονικά συνέδρια, συμπόσια, ημερίδες και διαλέξεις που διοργάνωσε το Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης

Όπως αναφέρθηκε ήδη, το Τμήμα άρχισε να λειτουργεί κατά το ακαδημαϊκό έτος 1987-88, συνεπώς αριθμεί 20 έτη συνεχούς λειτουργίας. Μέσα σ' αυτά τα έτη όφειλε αρχικά να στελεχωθεί με επαρκές και μόνιμο διδακτικό προσωπικό, να βρει τη φυσιογνωμία του και στη συνέχεια να διοργανώσει δραστηριότητες που θα εμπεδώσουν την υπόστασή του και τη φήμη του. Η διοργάνωση Επιστημονικών Συνεδρίων είναι μια όψιμη δραστηριότητα που μόνο κατά τα τελευταία έτη αρχίζει να εδραιώνεται ως συνεχής και αυτονόητη. Κατά τα τελευταία τρία (3) έτη διοργανώνεται, μάλιστα, ένας μεγάλος αριθμός τόσο ελληνικών όσο και διεθνών συνεδρίων, επιστημονικών ημερίδων και συμποσίων (βλ. Παράρτημα Κ').

5.2. Επιχορηγούμενα ερευνητικά προγράμματα

Α) Ανάληψη και συντονισμός του προγράμματος της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Interreg IIIA / Ελλάδα – Κύπρος, Μέτρο 2.3, με τίτλο: «Ο ψηφιακός κόσμος της Προσχολικής Εκπαίδευσης. Διασυνοριακές αλληλεπιδράσεις εκπαιδευτικών και νηπίων στην Ελλάδα και την Κύπρο», το οποίο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. (4/2007 – 8/2008).

Συμπράττοντες φορείς: Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Εκπαίδευσης και Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Επιστημονικός υπεύθυνος: Γ. Κιτσαράς, Καθηγητής Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης.

Συμμετέχοντα μέλη του Τμήματος: Γ. Κιτσαράς, Καθηγητής, Ε. Τάφα, Αναπληρώτρια

Καθηγήτρια, Γ. Μαωλίσης, Επίκουρος Καθηγητής, Β. Οικονομίδης, Λέκτορας, Μ. Σωτηροπούλου-Ζορμπαλά, Λέκτορας Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης.

Σκοπός: Ο γενικός σκοπός είναι η δημιουργία μιας ηλεκτρονικής πύλης (portal) για τους εκπαιδευτικούς της προσχολικής εκπαίδευσης, μέσω της οποίας θα διαδίδεται εκπαιδευτικό υλικό θεωρητικής και πρακτικής φύσης για τα γνωστικά αντικείμενα της Γλώσσας, των Μαθηματικών και των Φυσικών Επιστημών. Ειδικότερα, σκοπός της συμμετοχής του Τμήματος μέσω του Εργαστηρίου Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών είναι η δημιουργία υλικού για την υποβοήθηση της γλωσσικής και πιο συγκεκριμένα της φωνολογικής ανάπτυξης παιδιών προσχολικής ηλικίας.

Προϋποθέσεις συμμετοχής: Ανάθεση της παραγωγής διαθεματικού υλικού, καθώς και διεκπεραίωση χρεών επιμορφωτή, στο πλαίσιο του έργου.

Προγραμματισμός: Ο ρόλος και η χρήση της ηλεκτρονικής πύλης είναι διπλής φύσης. Από τη μια πλευρά, θα χρησιμοποιείται για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών με την πλοήγησή τους στις αντίστοιχες ενότητες του portal, με την παροχή περιεχομένου ποιότητας για την εφαρμογή του στην καθημερινή πρακτική τους, με τη δυνατότητά τους να υποβάλουν ερωτήματα για απάντηση από ειδικούς και, τέλος, με τη δημιουργία αλληλεπιδραστικού-συνεργατικού περιβάλλοντος διαμέσου του Forum των συζητήσεων. Από την άλλη, η χρήση της πύλης θα προσφέρεται για τη διδασκαλία συγκεκριμένου περιεχομένου με τη βοήθεια εφαρμογών λογισμικού. Στην περίπτωση αυτή ουσιαστικά πρόκειται για επιμόρφωση και πληροφόρηση των εκπαιδευτικών γύρω από τον εντοπισμό και την αξιοποίηση στη διδακτική πράξη εφαρμογών παιγνιώδους, κυρίως, χαρακτήρα (ώστε να είναι μαθησιακά κατάλληλες για νήπια), που όμως επιβάλλεται να έχουν αξιολογη παιδαγωγική και διδακτική συνιστώσα. Ο server της πύλης ανήκει στο Τμήμα (ως συντονιστή του προγράμματος) και έχει ήδη εγκατασταθεί στην Πανεπιστημιούπολη Ρεθύμνου. Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού σχεδιάζεται και υλοποιείται από το Εργαστήριο Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών του Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης η παραγωγή ψηφιοποιημένων αισθητικών (μουσικών, θεατρικών, κινητικών, εικαστικών) δραστηριοτήτων, στις οποίες η φωνολογική προσέγγιση των νηπίων συνδυάζεται με την αισθητική τους δραστηριοποίηση.

Β) Ανάλυση και υλοποίηση του Προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ II «Αναμόρφωση Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών» του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2003-2004 και 2004-2005, το οποίο συνεχίζεται.

Επιστημονικός υπεύθυνος: Γ. Κιτσαράς, Καθηγητής Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης.

Συμμετέχοντα μέλη του Τμήματος: Γ. Κιτσαράς, Καθηγητής, Μ. Πουρκός, Αναπληρωτής Καθηγητής, Ε. Τάφα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Γ. Μαωλίσης, Επίκουρος Καθηγητής, Σ. Χατζηστεφανίδου, Λέκτορας, Β. Οικονομίδης, Λέκτορας Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης.

Γ) Συμμετοχή στο πρόγραμμα με θέμα: «Προσωπική και κοινωνική υπευθυνότητα μέσα από τις σχέσεις μας με τους άλλους», υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθώς και του Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας (10/2006 – 5/2007).

Συμπράττοντες φορείς: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ιατρική Σχολή, Αττικό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο, Δήμος Κερατσινίου – Γραφείο Παιδείας, Δήμος Περάματος – Γραφείο Παιδείας, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Φ.Π.Ψ – Κέντρο έρευνας και εφαρμογών σχολικής ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης – Π.Τ.Π.Ε. – Εργαστήριο Μουσικής και Ψυχοκινητικής Αγωγής. Μονάδα αισθητικών εφαρμογών, 14^ο Δημοτικό Σχολείο Νίκαιας.

Υπεύθυνος ερευνητικού σχεδιασμού: Μ. Σωτηροπούλου-Ζορμπαλά, Λέκτορας Π.Τ.Π.Ε.

Πανεπιστημίου Κρήτης.

Σκοπός: Ο γενικός σκοπός της συμμετοχής αφορά στην ανάδειξη της τέχνης ως πεδίου ταυτόχρονα νοητικής και συναισθηματικής εμπλοκής των παιδιών, σχετικά με δεδομένες διδασκόμενες ενότητες από τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών. Οι επιμέρους στόχοι σχετίζονται με (α) την ανανέωση της σχέσης του παιδιού με τη μάθηση και το σχολικό περιβάλλον και με (β) τη συμβολή της βασικής εκπαίδευσης στην ανάπτυξη θετικών σχέσεων και στάσεων και στη διαμόρφωση υπεύθυνων πολιτών.

Προϋποθέσεις συμμετοχής: Η εργασία αφορούσε στην «Παραγωγή ερευνητικών δεδομένων σχετικά με την αξιοποίηση της καλλιτεχνικής-αισθητικής δράσης των μαθητών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, στη διδακτική διαδικασία».

Προγραμματισμός: Από την εργασία προέκυψε ο σχεδιασμός πειραματικής παρέμβασης, η οποία περιλαμβάνει τακτές εφαρμογές αισθητικών δραστηριοτήτων, που προσαρμόζονται στη διδακτική διαδικασία κάθε τάξης και θεωρούνται κατάλληλες για να εφαρμοστούν από εκπαιδευτικούς-δασκάλους του σχολείου. Οι εφαρμογές αυτές μπορούν να υλοποιούνται δύο ώρες ανά εβδομάδα. Μεθοδολογικά, σχεδιάστηκε η βιωματική και ενεργητική μάθηση, ειδικά όσον αφορά την έρευνα πεδίου, στην οποία οι μαθητές λαμβάνουν μέρος ενεργά και αλληλεπιδρούν. Κάθε δάσκαλος-εφαρμοστής των δραστηριοτήτων οργανώθηκε να καταγράφει τα δεδομένα των εφαρμογών, βάσει σημειώσεων πεδίου και ειδικών φυλλαδίων παρατήρησης.

Δ) Ανάληψη και υλοποίηση ερευνητικού προγράμματος με τίτλο «Πανελλήνια στάθμιση του Καταλόγου Ελέγχου Συμπεριφοράς στην Προσχολική Ηλικία (Κ.Ε.Σ.Π.Η.)», το οποίο χρηματοδοτείται από τον ΕΛΚΕ του Πανεπιστημίου Κρήτης κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008.

Επιστημονικός υπεύθυνος: Γ. Μανωλίτσης, Επίκουρος Καθηγητής Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης.

Συμμετέχοντα μέλη του Τμήματος: Ε. Τάφα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια.

Συμμετέχοντες μεταπτυχιακοί φοιτητές: Σ. Καλλιγιαννάκη, Κ. Κανδυλίδου, Α. Κυριάκου, Μ. Φασουλάκη.

Οι παραπάνω φοιτητές συμμετείχαν με αμοιβή ως βοηθοί ερευνητές στη συλλογή και καταχώρηση των ερευνητικών δεδομένων.

Σκοπός: Ο βασικός σκοπός του ερευνητικού προγράμματος είναι η στάθμιση σε ελληνικό πληθυσμό 1000 παιδιών του Καταλόγου Ελέγχου Συμπεριφοράς στην Προσχολική Ηλικία (ΚΕΣΠΗ) και η διερεύνηση των ψυχομετρικών χαρακτηριστικών του καταλόγου. Στόχος του ΚΕΣΠΗ είναι η αντικειμενική ανίχνευση προβλημάτων συμπεριφοράς που παρουσιάζουν τα παιδιά ηλικίας 3 έως 6 ετών μέσα στην προσχολική τάξη.

5.3. Δραστηριότητες των Εργαστηρίων του Τμήματος

Οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται από τα Εργαστήρια του Τμήματος (βλ. 2^ο Κεφάλαιο της ανά χείρας Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης) έχουν κυρίως έως αμιγώς ερευνητικό χαρακτήρα, στοχεύοντας στην προώθηση της ερευνητικής διαδικασίας, στην ανακάλυψη, τη διάδοση νέων επιστημονικών γνώσεων, και στην εκπαίδευση των φοιτητών στην έρευνα. Στη συνέχεια επιχειρείται με συντομία ο απολογισμός του έργου των Εργαστηρίων για το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 και ο προγραμματισμός του έργου τους για το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008.

5.3.1. Απολογισμός του έργου των Εργαστηρίων για το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007

Για να τεκμηριωθεί ο πλούτος, η ποικιλία και η ποιότητα των επιστημονικών δραστηριοτήτων, που χαρακτηρίζουν τα Εργαστήρια του Τμήματος κατά τα τελευταία έτη, αναφέρουμε συνοπτικά τον **απολογισμό** του έργου των Εργαστηρίων για το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007, όπως κατατέθηκε γραπτώς από τους Διευθυντές και Υπευθύνους των Εργαστηρίων στην προαναφερόμενη Γ. Συνέλευση του Νοεμβρίου 2007 και εγκρίθηκε παμψηφεί (Πλήρεις λεπτομέρειες υπάρχουν στα Πρακτικά αυτής της Γ. Συνέλευσης).

A. Εργαστήριο Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών

* Το *Εργαστήριο Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών* (Διευθύντρια: Ευφημία Τάφα) γνωστοποίησε ότι πραγματοποιήθηκαν οι εξής δραστηριότητες: Ολοκληρώθηκαν 7 ερευνητικές εργασίες, πραγματοποιήθηκαν 5 ανακοινώσεις σε συνέδρια, συνεχίστηκαν τα 2 επιδοτούμενα Ευρωπαϊκά Προγράμματα, ολοκληρώθηκαν 3 μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες και πραγματοποιήθηκαν 3 άλλες δράσεις.

Από τα ανωτέρω επισημαίνουμε ενδεικτικά ότι οι 3 «άλλες δράσεις» ήταν:

Πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2007 στην Πανεπιστημιούπολη του Γάλλου, στο Ρέθυμνο, ένα Διεθνές Συνέδριο με θέμα: «*Αναδυόμενος Γραμματισμός: Έρευνα και Εφαρμογές*», σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία Γλώσσας και Γραμματισμού.

Πραγματοποιήθηκε στις 5/5/2007 στην Πανεπιστημιούπολη Γάλλου μια επιστημονική ημερίδα με θέμα: «*Εκπαίδευση, Δημοκρατία και Ανθρώπινα Δικαιώματα*», που διοργάνωσε η Μονάδα Διδακτικής και Παιδαγωγικής Έρευνας του Εργαστηρίου με τη συμμετοχή του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Πραγματοποιήθηκαν 3 διαλέξεις από προσκεκλημένους επιστήμονες.

B. Εργαστήριο Ψυχολογικής Έρευνας

* Η *Μονάδα Οικολογικής Ψυχολογίας και Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής* (Υπεύθυνος: Μάριος Πουρκός) γνωστοποίησε ότι πραγματοποιήθηκαν οι εξής δραστηριότητες: Διοργανώθηκε ένα Διεπιστημονικό Συμπόσιο, δημοσιεύτηκε ένας συλλογικός τόμος με 21 εργασίες, 4 προσκεκλημένοι επιστήμονες παρουσίασαν την ερευνητική τους δουλειά στους μεταπτυχιακούς φοιτητές, διεξάχθηκε επί 4 μήνες ένα βιωματικό σεμινάριο με θέμα «*Αφήγηση Παραμυθιών*», διεξάχθηκε επί 4 μήνες ένα βιωματικό εργαστηριακό μάθημα με θέμα «*Αναπτύσσοντας τη Δημιουργικότητα και την Αυτοέκφραση μέσα από το Θεατρικό Παιχνίδι*», πραγματοποιήθηκε ένα Πανελλήνιο Διεπιστημονικό Συμπόσιο στις 16-17/3/2007 με θέμα: «*Θεωρία και Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας: Προοπτικές και Όρια*», στο πλαίσιο του 11ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ψυχολογικής Έρευνας (Ρέθυμνο, 18-22/4/2007) διοργανώθηκε ένα συμπόσιο και μια εργαστηριακή ομάδα εργασίας, πραγματοποιήθηκε μια ελεύθερη ανακοίνωση και αναρτήθηκαν 5 εργασίες, πραγματοποιήθηκε ένα Διεθνές Διεπιστημονικό Συνέδριο στις 25-27/5/2007 με θέμα: «*Perspectives and Limits of Dialogism in Mikhail Bakhtin: Applications in Psychology, Art, Education and Culture*», στο πλαίσιο του οποίου διοργανώθηκε στο χωριό Μαργαρίτες και στην Ελεύθερνα ένα βιωματικό-διαλογικό Εργαστήριο με τίτλο: «*Διαλογικότητα και Χρονο-Τόπος: Σύνδεση με τον Μέγαλο Χρόνο της Οικολογικής και Πολιτισμικής Κληρονομιάς των Μινωϊτών*».

* Η *Μονάδα Σχολικής Ψυχολογίας* (Υπεύθυνος: Αναστάσιος Ματσόπουλος) γνωστοποίησε

ότι πραγματοποιήθηκαν οι εξής δραστηριότητες: 3 ανακοινώσεις σε συνέδρια, ολοκλήρωση 3 μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών, συνέχιση της εμπειρικής έρευνας με θέμα: «Γνώσεις των Εκπαιδευτικών για την Τροποποίηση Συμπεριφοράς των Μαθητών».

Γ. Εργαστήριο Θεατρικής και Εικαστικής Παιδείας

* Το *Εργαστήριο Θεατρικής και Εικαστικής Παιδείας* (Διευθύντης: Ανδρέας Φουντουλάκης) γνωστοποίησε ότι πραγματοποιήθηκαν οι εξής δραστηριότητες: Συνέχιση του προγράμματος εφαρμοσμένης έρευνας με θέμα: «*Εκπαιδευτικό Υλικό Θεατρικής Παιδείας*», πραγματοποίηση στις 2/5/2007 εργαστηριακού μαθήματος με θέμα "Ο *Μαγικός Αυλός* του W.A. Mozart: Δραματικές Δομές, Μουσικά Σχήματα και Μηχανισμοί Πρόσληψης. Μια σχολιασμένη παρουσίαση της παράστασης για παιδιά της όπερας του W.A. Mozart, η οποία δόθηκε τον Δεκέμβριο του 2005 στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών", 3 εκδόσεις βιβλίων με θέματα σχετικά με την Αισθητική και το Θέατρο, πραγματοποίηση 2 διαλέξεων, 1 ανακοίνωση σε συνέδριο, καθώς και Εργαστηριακά μαθήματα Εικαστικής Παιδείας.

Δ. Εργαστήριο Μουσικής και Ψυχοκινητικής Αγωγής

* Η *Μονάδα αισθητικών εκπαιδευτικών εφαρμογών* (Υπεύθυνη: Μαρίνα Σωτηροπούλου-Ζορμπαλά) γνωστοποίησε ότι πραγματοποιήθηκαν οι εξής δραστηριότητες: Παραγωγή ερευνητικών δεδομένων σχετικά με την «αισθητική οπτική των αριθμών στο νηπιαγωγείο», ολοκλήρωση ερευνητικής μελέτης με θέμα τον «εμπλουτισμό της βάσης ελληνικών βιβλιογραφικών δεδομένων» (σε συνεργασία με το Εργαστήριο Θεατρικής και Εικαστικής Παιδείας), πραγματοποίηση εργαστηριακού μαθήματος με θέμα "Ο *Μαγικός Αυλός* του W.A. Mozart: Δραματικές Δομές, Μουσικά Σχήματα και Μηχανισμοί Πρόσληψης. Μια σχολιασμένη παρουσίαση της παράστασης για παιδιά της όπερας του W.A. Mozart, η οποία δόθηκε τον Δεκέμβριο του 2005 στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών" (σε συνεργασία με το Εργαστήριο Θεατρικής και Εικαστικής Παιδείας) και έκδοση ενός βιβλίου.

5.3.2. Προγραμματισμός του έργου των Εργαστηρίων για το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008

Για το τρέχον ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 έχουν προγραμματιστεί από τα Εργαστήρια του Τμήματος οι παρακάτω δράσεις, που αναφέρονται συνοπτικά από τον προϋπολογισμό του έργου των Εργαστηρίων για το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007, ο οποίος κατατέθηκε γραπτός από τους Διευθυντές και Υπευθύνους των Εργαστηρίων στη Γ. Συνέλευση του Νοεμβρίου 2007 και εγκρίθηκε παμφηφεί (Πλήρεις λεπτομέρειες υπάρχουν στα Πρακτικά αυτής της Γ. Συνέλευσης).

A. Εργαστήριο Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών

Το Εργαστήριο Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών (Διευθύντρια: Ευφημία Τάφα) προγραμματίσει α) 33 ερευνητικές εργασίες υπό προετοιμασία ή κρίση, β) 2 Ευρωπαϊκά Προγράμματα και γ) 7 άλλες δράσεις.

α) Οι 33 ερευνητικές εργασίες έχουν σχεδιαστεί και εκπονούνται από τα μέλη αυτού του Εργαστηρίου και τους συνεργάτες τους (άλλα μέλη του Τμήματος, φοιτητές ή μέλη άλλων Τμημάτων).

β) Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα, των οποίων υπεύθυνος είναι ο Γεώργιος Κιτσαράς, έχουν ως εξής:

1) «Αναμόρφωση Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης». Πρόκειται για επιδοτούμενο πρόγραμμα από το ΕΠΕΑΕΚ II, το οποίο συνεχίζεται εδώ και έτη και στοχεύει στην αναμόρφωση του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος.

2) «Ο ψηφιακός κόσμος της προσχολικής εκπαίδευσης: Διασυνοριακές αλληλεπιδράσεις εκπαιδευτικών και νηπιών στην Ελλάδα και την Κύπρο». Πρόκειται για επιδοτούμενο πρόγραμμα από το INTERREG III A ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2000-2006, το οποίο συνεχίζεται επί έτη και σχεδιάζει τη διενέργεια εκπαιδευτικών δράσεων που αφορούν στην Προσχολική Εκπαίδευση. Για τον σκοπό αυτό συνεργάζονται: Το Εργαστήριο Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών του Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης, το Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Εκπαίδευσης και Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Αιγαίου και το Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου.

γ) Οι 7 άλλες δράσεις είναι επιστημονικές ημερίδες και διαλέξεις, τις οποίες διοργανώνουν οι επιστημονικοί συνεργάτες του Εργαστηρίου.

B. Εργαστήριο Ψυχολογικής Έρευνας

* Η Μονάδα Οικολογικής Ψυχολογίας και Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής (Υπεύθυνος: Μάριος Πουρκός) προγραμμάτισε 3 ερευνητικά προγράμματα που συνεχίζονται από το περσινό ακαδημαϊκό έτος, 6 βιβλία υπό εκπόνηση, 5 συνεργασίες με φορείς και ιδρύματα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, 2 επιμορφωτικά-βιωματικά ψυχοπαιδαγωγικά σεμινάρια για φοιτητές, εκπαιδευτικούς και γονείς, 19 διαλέξεις διδασκόντων στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος των Εναλλακτικών Ψυχοπαιδαγωγικών Προσεγγίσεων, 4 διαλέξεις σχετικά με τη μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας, την ψυχολογία και τις εναλλακτικές ψυχοπαιδαγωγικές προσεγγίσεις, 1 Διεθνές Διεπιστημονικό Συμπόσιο και 1 Πανελλήνιο Διεπιστημονικό Συμπόσιο.

* Η Μονάδα Σχολικής Ψυχολογίας (Υπεύθυνος: Αναστάσιος Ματσόπουλος) προγραμμάτισε 7 διαλέξεις, 3 μελέτες, 1 προβολή ταινίας και 1 Διεθνές Συνέδριο.

Γ. Εργαστήριο Θεατρικής και Εικαστικής Παιδείας

Το Εργαστήριο Θεατρικής και Εικαστικής Παιδείας (Διευθυντής: Ανδρέας Φουντουλάκης) έχει προγραμμάτισει την περαιτέρω ενημέρωση μιας Τράπεζας Δεδομένων (databank) με ελληνόγλωσση βιβλιογραφία Αισθητικής Αγωγής, 1 επιστημονική ημερίδα, δημιουργία ιστοσελίδας του Εργαστηρίου, 1 ατομικό ερευνητικό πρόγραμμα, 1 πρόγραμμα εφαρμοσμένης έρευνας, διοργάνωση διαλέξεων, παρουσίαση του φοιτητικού περιοδικού «Αισθητική Αγωγή» στην ιστοσελίδα του Τμήματος, Φροντιστηριακά μαθήματα Σκηνογραφίας και Εργαστηριακά Μαθήματα Εικαστικής Παιδείας.

Δ. Εργαστήριο Μουσικής και Ψυχοκινητικής Αγωγής

* Η Μονάδα αισθητικών εκπαιδευτικών εφαρμογών (υπεύθυνη: Μαρίνα Σωτηροπούλου-Ζορμπαλά) προγραμμάτισε τη δημιουργία ιστοσελίδας του Εργαστηρίου, εμπλουτισμό της

βάσης ελληνικών βιβλιογραφικών δεδομένων, 1 έρευνα σχετικά με την παιδαγωγική αξιοποίηση της Τέχνης στο ελληνικό πρωτοβάθμιο σχολείο, παιδαγωγική επιμέλεια της παράστασης «Τα συναισθήματα πάνε... μουσείο», παιδαγωγική επιμέλεια του θεατρικού Εργαστηρίου του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης.

5.4. Πηγές ενημέρωσης (βιβλιοθήκες, αρχεία και βάσεις βιβλιογραφικών δεδομένων) που διαχειρίζεται και αναπτύσσει το Τμήμα

Η ιστοσελίδα του Τμήματος (www.edc.uoc.gr) περιέχει μια σειρά από επίκαιρες και συνεχώς ανανεωνόμενες ανακοινώσεις, π.χ. σχετικά με τα Συνέδρια που διοργανώνονται, τις διαλέξεις που θα πραγματοποιηθούν, το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών και τις προκηρύξεις Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Επιπλέον, όμως, περιλαμβάνει τέσσερα αρχεία με χρήσιμο βιβλιογραφικό υλικό για τους φοιτητές και κάθε άλλο ενδιαφερόμενο:

1) Βιβλιοθήκη πτυχιακών και μεταπτυχιακών εργασιών

Αυτή η Βιβλιοθήκη περιλαμβάνει πτυχιακές και μεταπτυχιακές εργασίες του Π.Τ.Π.Ε. Οι πρώτες εργασίες χρονολογούνται από το 1993 και γίνεται συνεχής εμπλουτισμός της Βιβλιοθήκης με νέες εργασίες, αμέσως μόλις κατατίθενται στη Γραμματεία του Τμήματος. Σύμφωνα με απόφαση Γ. Συνέλευσης σ' αυτή τη Βιβλιοθήκη περιλαμβάνονται μόνο οι πτυχιακές και μεταπτυχιακές εργασίες (ερευνητικού και συνθετικού τύπου) που έχουν αξιολογηθεί με βαθμό οκτώ (8) και πάνω.

Η Βιβλιοθήκη είναι δανειστική και χρησιμοποιείται κυρίως από φοιτητές προχωρημένων ετών του Τμήματος για την εκπόνηση των σεμιναριακών, πτυχιακών και μεταπτυχιακών τους εργασιών. Την εποπτεία του δανεισμού έχει η κ. Ε. Χλαπάνα (τηλ. 28310-77696), μέλος Ε.Τ.Ε.Π. του Εργαστηρίου Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών του Τμήματος.

Η Βιβλιοθήκη διαθέτει μέχρι σήμερα 800 περίπου εργασίες, στεγάζεται προσωρινά στα ερμάρια της Αίθουσας Συνεδριάσεων του Τμήματος και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 με την επωνυμία «Βιβλιοθήκη Γεώργιος Κρασανάκης», προς τιμήν του πρώτου Προέδρου του Τμήματος.

Το ηλεκτρονικό αρχείο παρουσιάζει όλους τους φοιτητές-συγγραφείς, τίτλους, επόπτες-καθηγητές και χρονολογία κατάθεσης. Τα λήμματα είναι ταξινομημένα κατ' αλφαβητική σειρά των συγγραφέων κι εφοδιασμένα με τους κωδικούς των εργασιών.

2) Σενετάκειος Βιβλιοθήκη

Αυτό το αρχείο παρουσιάζει τα περιεχόμενα της Σενετάκειου Βιβλιοθήκης, η οποία προσφέρθηκε στο Τμήμα από την Εταιρία Στήριξης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες Περιφέρειας Κρήτης «Άγιος Τίπος» το 2006, με την ευχή να αξιοποιηθεί πλήρως από τους φοιτητές και τους διδάσκοντες.

Η Βιβλιοθήκη αυτή διαθέτει μέχρι σήμερα 680 περίπου τίτλους, είναι δανειστική και άρχισε να λειτουργεί κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008. Για τη λειτουργία της υπεύθυνη είναι η κ. Μαρία Κυπριωτάκη, Λέκτορας Ψυχολογίας του Τμήματος, και για τον δανεισμό βιβλίων

αρμόδια είναι η κ. Ε. Χλαπάνα, μέλος Ε.Τ.Ε.Π. του Εργαστηρίου Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών του Τμήματος.

3) Ελληνόγλωσσα Φιλοσοφική Βιβλιογραφία

Αυτό το αρχείο παρουσιάζει ελληνόγλωσσα φιλοσοφικά βιβλία των τελευταίων 28 ετών (ξεκινώντας από το 1980) και ανανεώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα με νέα λήμματα. Σήμερα περιλαμβάνει 3.400 περίπου λήμματα.

Μια πρώτη μορφή της Βιβλιογραφίας, αρκετά ελλιπής, δημοσιεύτηκε στο βιβλίο: «Εγχειρίδιο φιλοσοφίας» (2006) του κ. Ι. Τζαβάρα, καθηγητή του Τμήματος. Το βιβλίο αυτό διανέμεται στους πρωτοετείς φοιτητές του Τμήματος ως βοήθημα για το μάθημα «Εισαγωγή στη Φιλοσοφία» (ΦΙΣ 100). Δημοσιεύτηκε, επίσης, ένα σχετικό άρθρο στο αθηναϊκό περιοδικό *Φιλοσοφία και Παιδεία*, τεύχος 42 (2007), σελ. 46-47, με τίτλο: «Ελληνόγλωσσα Φιλοσοφική Βιβλιογραφία στο Διαδίκτυο».

4) Βιβλιογραφία Αισθητικής Αγωγής

Αυτό το αρχείο παρουσιάζει βιβλιογραφία των τελευταίων 25 περίπου ετών στις εξής περιοχές: Μουσική αγωγή, Εικαστική αγωγή, Θεατρική αγωγή, Παιδική λογοτεχνία, Κουκλοθέατρο, Θέατρο σκιών. Η βιβλιογραφία αυτή είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για τους φοιτητές του Τμήματος που γράφουν σεμιναριακές εργασίες στην περιοχή της Αισθητικής Αγωγής. Το αρχείο περιλαμβάνει μέχρι σήμερα 400 περίπου λήμματα και ενημερώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα με πρόσφατη βιβλιογραφία.

5.5. Ερευνητική δραστηριότητα των μελών Δ.Ε.Π. του Π.Τ.Π.Ε.

Η ερευνητική δραστηριότητα των μελών του Τμήματος προκύπτει από τις δημοσιεύσεις των μελών Δ.Ε.Π. και την αναγνώριση της έρευνας που διεξάγεται στο Τμήμα μέσα από τις ετεροαναφορές, συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων και συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών, προσκλήσεις από επιστημονικούς φορείς, ερευνητικές συνεργασίες και διακρίσεις των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος. Στη συνέχεια, γίνεται ποσοτική αναφορά σε κάθε τύπο επιστημονικής δραστηριότητας.

5.5.1. Επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών Δ.Ε.Π.

Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος κλήθηκαν να καταγράψουν τον αριθμό δημοσιεύσεών τους τόσο κατά την τελευταία 5ετία όσο και πριν από αυτήν. Τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν παρουσιάζονται στον Πίνακα 16.

Πίνακας 16. Επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών Δ.Ε.Π. του Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης

	Βιβλία / Μονογραφίες	Επιστημον. περιοδικά με κριτές	Επιστημον. περιοδικά χωρίς κριτές	Πρακτικά συνεδρίων με κριτές	Πρακτικά συνεδρίων χωρίς κριτές	Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους	Άλλες εργασίες	Ανακοινώσεις σε επιστ. συνέδρια (με κριτές) χωρίς πρακτικά	Ανακοινώσεις σε επιστ. συνέδρια (χωρίς κριτές) χωρίς πρακτικά	Άλλα
2007	7	8	3	8	3	10	0	24	1	3
2006	1	8	1	5	0	14	2	9	2	3
2005	3	12	2	8	4	0	1	14	0	4
2004	4	9	3	6	11	4	2	7	2	4
2003	3	7	1	8	5	1	3	21	1	3
Πριν το 2003	34	45	49	40	34	19	43	92	20	19
Σύνολο	52	89	59	75	57	48	51	167	26	36

Με βάση τον παραπάνω Πίνακα μπορούν να γίνουν οι εξής παρατηρήσεις:

- 1) Τα δεκαεννέα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος, που απάντησαν σ' αυτή την ερώτηση, έχουν παραγάγει ένα σημαντικό αριθμό βιβλίων (52 βιβλία/μονογραφίες) κι έχουν μια προτίμηση σε ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια με κριτές αλλά χωρίς πρακτικά (167 ανακοινώσεις).
- 2) Κατά το 2007 παρουσιάζεται μια αξιοπρόσεκτη αύξηση σε παραγωγή επιστημονικών δημοσιεύσεων και ανακοινώσεων.
- 3) Σημαντικός είναι και ο αριθμός δημοσιεύσεων επιστημονικών άρθρων σε περιοδικά με κριτές (συνολικά 89 άρθρα).
- 4) Η τελευταία κατηγορία «Άλλα» αποτελείται, σύμφωνα με τις σημειώσεις που επισυνάφθηκαν, από: μεταφράσεις με εισαγωγή και σχόλια, επιμέλεια συλλογικών τόμων, διαλέξεις έπειτα από πρόσκληση και εργασίες υπό δημοσίευση.
- 5) Τα ανωτέρω δεδομένα τεκμηριώνονται με τα αναλυτικά στοιχεία των δημοσιεύσεων (τίτλοι δημοσιεύσεων, τίτλοι περιοδικών, χρονολογίες δημοσιεύσεων κλπ.), τα οποία παρουσιάζονται στο Παράρτημα Λ'.

5.5.2. Αναγνώριση της έρευνας που γίνεται στο Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης

Η αναγνώριση του ερευνητικού έργου του Τμήματος προκύπτει από τις ετεροαναφορές, συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων και συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών, προσκλήσεις από επιστημονικούς φορείς, ερευνητικές συνεργασίες και διακρίσεις των μελών Δ.Ε.Π. Παρακάτω γίνεται ποσοτική αναφορά σε κάθε τύπο επιστημονικής αναγνώρισης.

ΕΤΕΡΟΑΝΑΦΟΡΕΣ (CITATIONS)

Τα 19 μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος είχαν κατά την τελευταία πενταετία 474 ετεροαναφορές σε δημοσιεύσεις τους έναντι 412 αντίστοιχων ετεροαναφορών που είχαν πριν την τελευταία 5ετία. Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι επειδή στη χώρα μας δεν υπάρχει ένα ενημερωμένο και αξιόπιστο σύστημα καταγραφής των ετεροαναφορών του επιστημονικού δημοσιευμένου έργου κάθε επιστήμονα, ιδιαίτερα στον χώρο των Επιστημών Αγωγής, τα σχετικά στοιχεία που παρατίθενται παραπάνω αφορούν τις ετεροαναφορές που τα ίδια τα μέλη Δ.Ε.Π. έχουν εντοπίσει να γίνονται στο έργο τους. Δηλαδή, δεν αποκλείεται η πιθανότητα να υπάρχουν και άλλες ετεροαναφορές, οι οποίες δεν είναι γνωστές στα μέλη Δ.Ε.Π., με αποτέλεσμα να μη συμπεριλαμβάνονται στην παραπάνω καταγραφή.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ

Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος είχαν κατά την τελευταία πενταετία 44 συμμετοχές σε επιτροπές ελληνικών επιστημονικών συνεδρίων και 31 συμμετοχές σε επιτροπές διεθνών επιστημονικών συνεδρίων, έναντι 31 και 15 συμμετοχών αντίστοιχα πριν την τελευταία πενταετία. Από τα στοιχεία αυτά συνάγεται ότι: α) τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος συμμετέχουν σε μεγαλύτερο αριθμό επιτροπών ελληνικών συνεδρίων από τον αντίστοιχο αριθμό των διεθνών συνεδρίων, β) οι συμμετοχές της τελευταίας 5ετίας υπερτερούν των συμμετοχών όλων των ετών πριν από αυτήν.

Επίσης, τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος είχαν κατά την τελευταία πενταετία 12 συμμετοχές σε συντακτικές επιτροπές ελληνικών επιστημονικών περιοδικών και 2 συμμετοχές σε συντακτικές επιτροπές διεθνών επιστημονικών περιοδικών έναντι 11 και 3 συμμετοχών αντίστοιχα πριν την τελευταία 5ετία. Από τα στοιχεία αυτά συνάγεται ότι : α) τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος

συμμετέχουν σε υπερδιπλάσιο αριθμό συντακτικών επιτροπών ελληνικών επιστημονικών περιοδικών από των αντίστοιχων διεθνών περιοδικών, β) οι συμμετοχές της τελευταίας 5ετίας εξισορροπούνται με εκείνες όλων των ετών πριν από αυτήν.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ – ΚΡΙΤΕΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία δέχθηκαν 82 προσκλήσεις από άλλους ακαδημαϊκούς / ερευνητικούς φορείς για διαλέξεις/παρουσιάσεις κ.λπ., έναντι 98 ανάλογων προσκλήσεων που είχαν δεχθεί πριν την τελευταία πενταετία.

Τέλος, έχουν διατελέσει κριτές σε επιστημονικά περιοδικά 72 φορές μέχρι σήμερα.

Από τα στοιχεία αυτά φαίνεται ότι τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος α) έχουν επιτύχει μια ευρεία αναγνώριση από άλλους επιστημονικούς φορείς και β) είναι αναγνωρισμένοι κριτές επιστημονικών περιοδικών.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Από τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος πέντε (5) έχουν αναπτύξει ερευνητικές συνεργασίες με άλλες ακαδημαϊκές μονάδες του Πανεπιστημίου Κρήτης, οκτώ (8) έχουν αναπτύξει ερευνητικές συνεργασίες με φορείς και ιδρύματα του εσωτερικού, δέκα (10) έχουν αναπτύξει ερευνητικές συνεργασίες με φορείς και ιδρύματα του εξωτερικού, ενώ έξι (6) μέλη Δ.Ε.Π. δεν έχουν αναπτύξει καμία ερευνητική συνεργασία. Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι υπάρχει μια ευρεία γκάμα συνεργασιών των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος με ακαδημαϊκές μονάδες τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού. Γίνεται εντούτοις φανερό ότι το 1/3 περίπου των 19 μελών Δ.Ε.Π. απέχει από τέτοιου είδους συνεργασίες.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΒΡΑΒΕΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν προκύπτει ότι σε κανένα μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος δεν έχει απονεμηθεί καμία διάκριση ή βραβείο είτε σε ελληνικό είτε σε διεθνές επίπεδο.

Ως επισκέπτρια καθηγήτρια έχει διατελέσει μόνο η κ. Ε. Τάφα., Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Τμήματος, η οποία στο πλαίσιο υποτροφίας από το Ίδρυμα **Fulbright** επισκέφθηκε κατά το Εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2003-2004 το Πολιτειακό Πανεπιστήμιο Rutgers, στο New Jersey των Η.Π.Α.

5.6. Συμμετοχή φοιτητών και εξωτερικών συνεργατών στην έρευνα

Από τους 29 διδάσκοντες του Τμήματος μόνο εννέα (9) δήλωσαν ότι στα ερευνητικά προγράμματα, στα οποία εμπλέκονται, συμμετέχουν και εξωτερικοί συνεργάτες ή/και μεταδιδασκτορικοί ερευνητές. Επίσης, ένας σημαντικός αριθμός διδασκόντων συμπεριλαμβάνει φοιτητές (προπτυχιακούς, μεταπτυχιακούς, υποψήφιους διδάκτορες) στις ερευνητικές του δραστηριότητες.

5.7. Ερευνητικές υποδομές του Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης

Στο υποκεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται οι απόψεις των διδασκόντων του Π.Τ.Π.Ε. σχετικά με την ποιότητα των ερευνητικών υποδομών του Τμήματος.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των διδασκόντων (60-70% κατά περίπτωση) θεωρεί: α) από μέτριο έως πάρα πολύ επαρκή και κατάλληλο το χώρο και τον εξοπλισμό των ερευνητικών εργαστηρίων του Τμήματος, β) από μέτρια έως αρκετά ικανοποιητική την κάλυψη των ερευνητικών αναγκών από τις υπάρχουσες υποδομές και γ) από μέτρια έως πάρα πολύ εντατική τη χρήση των υποδομών αυτών. Το σημαντικό ποσοστό (περίπου 30%) όσων δεν απάντησαν σε αυτές τις ερωτήσεις οφείλεται στο ότι οι συμβασιούχοι και τα μέλη Ε.Ε.ΔΙ.Π. κάνουν ελάχιστη ή καθόλου χρήση αυτών των εργαστηρίων (βλ. Πίνακα Α9 του Παραρτήματος Α').

Το συμπέρασμα είναι ότι το ερευνητικό έργο του Τμήματος, όπως αναφέρθηκε αναλυτικά στο Κεφάλαιο αυτό, αναπτύσσεται με γρήγορο ρυθμό κατά τα τελευταία έτη. Είναι χαρακτηριστικό ότι κατά την τελευταία τριετία έχουν πολλαπλασιαστεί όλες οι ερευνητικές δραστηριότητες του Π.Τ.Π.Ε. Αυτό διαπιστώνεται από τον αριθμό των διαλέξεων, ημερίδων, συμποσίων, συνεδρίων που πραγματοποιήθηκαν, πολλά από τα οποία έχουν διεθνή διάσταση. Βεβαίως, η ανάληψη επιδοτούμενων ερευνητικών προγραμμάτων είναι ένας τομέας, τον οποίο το Τμήμα πρέπει να ενισχύσει. Πιστεύεται ότι η αύξηση των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος και η στελέχωση των Εργαστηρίων με διοικητικό/τεχνικό εργαστηριακό προσωπικό (Ε.Τ.Ε.Π.) θα οδηγήσουν στην αύξηση του ερευνητικού έργου και στην καταλληλότερη υποβοήθησή του. Θετική, επίσης, μπορεί να χαρακτηριστεί και η προσπάθεια που καταβάλλεται από ορισμένα μέλη Δ.Ε.Π. στο πλαίσιο των Εργαστηρίων για τη συγκρότηση πηγών ενημέρωσης για επιστήμες που διακονούνται στο Τμήμα.

Όσον αφορά την προσωπική επιστημονική δραστηριότητα των μελών Δ.Ε.Π. του Π.Τ.Π.Ε., είναι χαρακτηριστική η αύξησή της σε όλους τους σχετικούς τομείς (δημοσιεύσεις, ανακοινώσεις). Είναι προφανές ότι οι επιστημονικές δραστηριότητες της τελευταίας πενταετίας, σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις υπερτερούν αναλογικά των αντίστοιχων δραστηριοτήτων που είχαν συντελεστεί στην περίοδο πριν από αυτήν. Το αποτέλεσμα αυτό οφείλεται τόσο στην αύξηση των μελών του Τμήματος όσο και στην παρατηρούμενη ενεργότερη στροφή στην έρευνα. Διαπιστώνεται και κάποια ποιοτική διαφοροποίηση, καθώς είναι σαφής η στροφή αρκετών μελών Δ.Ε.Π. σε δημοσιεύσεις σε περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων με κριτές, αρκετές εκ των οποίων σε περιοδικά του εξωτερικού. Η αναγνώριση του ερευνητικού έργου των μελών Δ.Ε.Π. φαίνεται και από την αύξηση του αριθμού των ετεροαναφορών που δέχονται κατά την τελευταία πενταετία. Βέβαια, όπως έχουμε ήδη επισημάνει και παραπάνω, στη χώρα μας δεν υπάρχει μέχρι στιγμής κάποιο αξιόπιστο σύστημα καταγραφής των αναφορών του επιστημονικού δημοσιευμένου έργου κάθε επιστήμονα, κυρίως στον χώρο των Επιστημών Αγωγής, με αποτέλεσμα ο εντοπισμός των αναφορών να γίνεται από τον ίδιο τον επιστήμονα κατά τρόπο τυχαίο και μη συστηματικό. Γενικά, θεωρούμε ότι με δεδομένο τον ερευνητικό προσανατολισμό του Τμήματος μπορούμε να προσδοκούμε για το άμεσο μέλλον αύξηση τόσο του δημοσιευμένου ερευνητικού έργου των μελών Δ.Ε.Π. όσο και των ετεροαναφορών που αυτό θα δεχθεί.

Όπως προκύπτει από όλα τα παραπάνω, το Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης έχει έντονο ερευνητικό προσανατολισμό, όπως επιτάσσει το πλαίσιο της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Ο προσανατολισμός αυτός θα ισχυροποιηθεί και θα αποδώσει περισσότερο έργο αν στις ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος συμμετέχουν σε μεγαλύτερο βαθμό φοιτητές και εξωτερικοί συνεργάτες

και υπό την προϋπόθεση ότι οι ερευνητικές υποδομές του Τμήματος θα ενισχυθούν όχι μόνο σε χώρους και υλικό, αλλά και σε κατάλληλο εργαστηριακό προσωπικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

Σχέσεις με κοινωνικούς/πολιτιστικούς/παραγωγικούς (ΚΠΠ) φορείς

Ο κοινωνικός ρόλος του Παιδαγωγικού Τμήματος Π. Ε. είναι αναμφισβήτητος και αναβαθμίζεται συνεχώς κατά τα τελευταία έτη. Ωστόσο, το Τμήμα δεν έχει ακόμα αναπτύξει ιδιαίτερες σχέσεις με κοινωνικούς, πολιτιστικούς, παραγωγικούς ή άλλους φορείς της τοπικής ή της ευρύτερης κοινωνίας. Βέβαια, η έλλειψη σύνδεσης του Πανεπιστημίου με την κοινωνία φαίνεται να αποτελεί ένα από τα χαρακτηριστικά της συνύπαρξης των δύο πλευρών τόσο σε τοπικό όσο και σε ευρύτερο επίπεδο. Από τη συνθήκη αυτή δεν έχει ξεφύγει ούτε το Πανεπιστήμιο Κρήτης και φυσικά ούτε το Π.Τ.Π.Ε.

Βέβαια, το Τμήμα μας έχει αναπτύξει στενή και ουσιαστική σχέση με την επαγγελματική ομάδα των εκπαιδευτικών, ιδιαίτερα των νηπιαγωγών. Η επαφή με τις νηπιαγωγούς της Κρήτης επιχειρείται μέσα από δύο οδούς: α) τις Διδακτικές Ασκήσεις, β) το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης.

Α) Στο πλαίσιο των Διδακτικών Ασκήσεων των φοιτητών το Τμήμα συνεργάζεται με νηπιαγωγούς του Ρεθύμνου για τη διεξαγωγή των Ασκήσεων στα νηπιαγωγεία όπου υπηρετούν, αλλά και απροσπά (μετά από αίτησή τους) ένα ορισμένο αριθμό νηπιαγωγών κατ' έτος, για να υποβοηθήσουν τη διεξαγωγή των Διδακτικών Ασκήσεων. Αυτές οι σχέσεις με τις νηπιαγωγούς *αξιολογούνται ως άριστες*, αφού οφείλουμε να παρατηρήσουμε ότι, παρά τις δυσμενείς συνθήκες, μέσα στις οποίες διεξάγονται οι Ασκήσεις, δεν έχει παρουσιαστεί κατά τα τελευταία έτη καμία τριβή ή αντίρρηση για το παραγόμενο έργο. Ανάλογες σχέσεις αναπτύσσονται τα τελευταία έτη και με εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης μέσω της απόσπασής τους ως βοηθητικού προσωπικού στο Τμήμα.

Β) Χάρη στον θεσμό του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών Κρήτης το Τμήμα αποδεικνύει έμπρακτα το σταθερό του ενδιαφέρον για την επαγγελματική ομάδα των υπηρετούντων νηπιαγωγών, αφού αναλαμβάνει τη διετή μετεκπαίδευσή τους και άρα τον συνεχή ανεφοδιασμό τους με τις πιο πρόσφατες και επιστημονικά κατοχυρωμένες γνώσεις και δεξιότητες. Ένα μεγάλο μέρος της δυναμικότητας του Π.Τ.Π.Ε. διαχέεται στη μετεκπαίδευση των νηπιαγωγών, στη συνεχή αντιμετώπιση σχετικών προβλημάτων, προοπτικών και νέων δυνατοτήτων. Πρόκειται για ένα αξιοπρόσεκτο *κοινωνικό* έργο, αφού η αμοιβή όσων διδάσκουν στο Διδασκαλείο είναι εξαιρετικά χαμηλή και μάλιστα παραμένει στάσιμη από τον καιρό της ίδρυσής του. Αυτό το έργο μπορεί συνεπώς να αξιολογηθεί ως μία πρώτου μεγέθους κοινωνική προσφορά και θυσία.

Οι επαφές αυτές, όμως, εξαντλούνται σε προσωπικό επίπεδο και δεν επεκτείνονται σε επίπεδο συνεργασίας με συντεταγμένους φορείς των εκπαιδευτικών (Σύλλογος Δασκάλων και Νηπιαγωγών, Γραφεία Εκπαίδευσης, Σχολικοί Σύμβουλοι). Είναι γεγονός ότι παρά την πολλάκις εκπεφρασμένη εκατέρωθεν διάθεση για συνεργασία, αυτή υλοποιήθηκε μόνο σε μία Ημερίδα (με το Σύλλογο Δασκάλων και Νηπιαγωγών Ν. Ρεθύμνης το Σύλλογο Μετεκπαιδευομένων Εκπαιδευτικών στα Διδασκαλεία του Πανεπιστημίου Κρήτης «Έλλη Αλεξίου») και μάλιστα στο επίπεδο της «υποστήριξης» και όχι της «συνδιοργάνωσης».

Είναι αλήθεια, επίσης, ότι το Τμήμα δεν έχει οργανώσει ποτέ μέσω των Εργαστηρίων του επιμορφωτικά σεμινάρια για εκπαιδευτικούς και για όποιον άλλον ενδιαφέρεται. Η έλλειψη

αυτή σε πολύ μεγάλο βαθμό οφείλεται στην ανυπαρξία σχετικής χρηματοδότησης και την ανεπαρκή στελέχωση των Εργαστηρίων, ένεκα των οποίων τα Εργαστήρια δεν μπορούν να αναλάβουν, να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν σχετικά προγράμματα. Μία πρώτη προσπάθεια επιχειρείται αυτή την περίοδο με ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης και ένα πρόγραμμα έρευνας – δράσης που υλοποιούνται από το Εργαστήριο Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών.

Τέλος, έμμεση επαφή και συνεργασία υπάρχει με μαθητές και γονείς νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων μέσω των Διδακτικών Ασκήσεων των φοιτητών στα νηπιαγωγεία και της διεξαγωγής ερευνών από τους διδάσκοντες του Τμήματος σε μαθητές της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Η οργάνωση συνεδρίων και άλλων εκδηλώσεων σχετικών με την ανάπτυξη και αγωγή του παιδιού είναι πάντα ανοικτή σε κάθε ενδιαφερόμενο και αυτό αποτελεί μία ιδιαίτερη προσφορά στην τοπική κοινωνία. Κάποιες, μάλιστα, από αυτές τις εκδηλώσεις απευθύνονται πρωτίστως στην τοπική κοινωνία.

Αξίζει να σημειωθεί ότι συνεργασία με φορέα εκτός Κρήτης υπήρξε με τη συνδιοργάνωση συνεδρίου με την Ελληνική Εταιρεία Γλώσσας και Γραμματισμού.

Από τα ανωτέρω στοιχεία γίνεται φανερό ότι το Τμήμα, αν και είναι ανοιχτό για *συνεργασία με κοινωνικούς φορείς* τόσο από τη στενότερη περιοχή της προσχολικής εκπαίδευσης και της τοπικής κοινωνίας όσο και από την ευρύτερη περιοχή άλλων επαγγελματιών, μέχρι στιγμής δεν την έχει επιτύχει στο βαθμό που θα επιθυμούσε. Τα πρώτα βήματα έχουν γίνει προς αυτή την κατεύθυνση, αλλά απομένουν πολλά ακόμα τέτοιας προσέγγισης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης

Η στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι είναι σαφώς καθορισμένη ή ότι ακολουθεί συγκεκριμένο προγραμματισμό. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η εξάρτηση των πανεπιστημιακών τμημάτων από το Υ.Π.Ε.Π.Θ. όσον αφορά τα οικονομικά και, κυρίως, τη στελέχωσή τους είναι εντονότατη και, δυστυχώς, τόσο χρονοβόρα, ώστε να μην μπορεί να υποστηρίξει με αξιοπιστία έναν μακροπρόθεσμο ή μεσοπρόθεσμο σχεδιασμό. Ακόμα, η πολυνομία με τις συνεχείς αλλαγές που επικρατούν στο σχετικό με τα Α.Ε.Ι. εκπαιδευτικό δίκαιο και οι συνεχείς εξαγγελίες για μεταρρυθμίσεις και σημαντικές αλλαγές, συνήθως αντιφατικές μεταξύ τους, δεν προσφέρουν το σταθερό εκείνο πλαίσιο (σε επίπεδο μακροδομής), ώστε να αναπτυχθεί στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης. Μάλλον πρέπει να ομιλούμε για διαμόρφωση τακτικών ανάπτυξης παρά για σχεδιασμό στρατηγικών ανάπτυξης. Το πλαίσιο αυτό αφήνει ανοιχτή τη δυνατότητα για άσκηση προσωπικών τακτικών από τους εκάστοτε Προέδρους του Τμήματος, αφού πρέπει να αξιοποιήσουν πολλές φορές σε μικρό χρονικό διάστημα (π.χ. στο πλαίσιο μιας σύσκεψης) ευκαιρίες για θέσεις ή δομές που ενδέχεται να παρουσιαστούν. Έτσι, για τα πρώτα έτη της λειτουργίας του και μέχρι να στελεχωθεί με αρκετά μέλη Δ.Ε.Π. το Τμήμα, η ακαδημαϊκή ανάπτυξή του καθοριζόταν σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα ανάλυσης των αναγκών, τη δυνατότητα σχεδιασμού της αντιμετώπισής τους, την ευχέρεια προγραμματισμού για το μέλλον, τις επιστημονικές και άλλες απόψεις, την αποφασιστικότητα και τη δύναμη διεκδίκησης που επιδείκνυε ο εκάστοτε Πρόεδρος και όσοι τον συνεπικουρούσαν στο έργο του. Και είναι αλήθεια ότι στο Τμήμα υπηρέτησαν ως Πρόεδροι πρόσωπα που έθεσαν τα θεμέλια της σημερινής του ανάπτυξης. Είναι γεγονός ότι ως νεαρό και μικρό σε αριθμό φοιτητών και διδασκόντων Τμήμα, όπως συνήθως συμβαίνει σε αυτές τις περιπτώσεις, γνώρισε αρκετές δυσκολίες ως προς την ακαδημαϊκή του ανάπτυξη. Βασικοί άξονες της ανάπτυξής του, όμως, παρέμειναν: α) η έμφαση στο διδακτικό έργο και η εκπαίδευση φοιτητών οι οποίοι μπορούν να υπηρετήσουν αποτελεσματικά ως νηπιαγωγοί, β) η υποστήριξη του ερευνητικού έργου στον τομέα της επιστήμης του Τμήματος και γ) η μέσω των παραπάνω επίτευξη των θεμελιωδών στόχων του Τμήματος.

Κατά τα τελευταία έτη, οπότε και σημειώνεται αύξηση του αριθμού των μελών Δ.Ε.Π. και γενικότερη μεγέθυνση του Τμήματος, θέματα σχετικά με την ακαδημαϊκή του ανάπτυξη (θέσεις και γνωστικά αντικείμενα διδασκόντων, θεσμοθέτηση Εργαστηρίων και άλλων δομών) συζητούνται περισσότερο ενδελεχώς και συχνά προηγείται σχετική επεξεργασία από επιτροπές που ορίζονται γι' αυτόν το σκοπό. Έτσι, για την ακαδημαϊκή ανάπτυξη του Τμήματος ασχολούνται, προβληματίζονται και μοιράζονται ευθύνες περισσότερα πρόσωπα.

Όμως, στο Τμήμα μας δεν έχει έως τώρα καθιερωθεί κάποια διαδικασία διαμόρφωσης ενός βραχυπρόθεσμου ή μακροπρόθεσμου (λ.χ. 5ετούς) σχεδίου ανάπτυξης. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι σχεδόν όλες οι προτάσεις και τα αιτήματα που διατυπώνουμε για πρόσληψη επιπλέον προσωπικού ή για εγγραφή ενός συγκεκριμένου αριθμού προπτυχιακών φοιτητών δεν εισακούγονται κι έτσι ακυρώνεται κάθε σχεδιασμός για τα επόμενα έτη.

Πιο συγκεκριμένα, ενώ κάθε έτος δικαιούται το Τμήμα μας (βάσει του έως σήμερα ισχύοντος «ετήσιου προγραμματισμού», άρθρο 1 της Υ.Α. Β2/6042/29-12-1995) δύο νέες θέσεις Δ.Ε.Π.

και ενώ το ΥΠ.Ε.Π.Θ. μας ερωτά κάθε χρόνο σε ποιο γνωστικό αντικείμενο προτείνουμε να προκηρυχθούν αυτές οι θέσεις, συνήθως μας δίδονται κάποιες θέσεις πολύ αργότερα από όταν τις είχαμε ζητήσει και πολύ λιγότερες από όσες δικαιούμαστε. Επιπλέον, ενώ κάθε έτος το ΥΠ.Ε.Π.Θ. μας ερωτά πόσοι φοιτητές πρέπει να εγγραφούν στο Τμήμα κατά το προσεχές ακαδημαϊκό έτος, ο αριθμός που τελικά μας επιβάλλεται να εγγράψουμε είναι πολύ μεγαλύτερος από αυτόν που προτείνουμε. Γίνεται φανερό ότι έτσι ακυρώνεται εκ των πραγμάτων κάθε δυνατότητα ενός εύλογου προγραμματισμού.

Αλλά και οι υπόλοιπες αλλαγές στο προσωπικό του Τμήματος γίνονται κατά τρόπο απρόβλεπτο και όχι εύλογο: Όταν παραιτείται ή συνταξιοδοτείται ή πεθαίνει ένα μέλος Ε.Ε.Δι.Π. ή Ε.Τ.Ε.Π., η θέση του χάνεται με τη δικαιολογία ότι είναι «προσωποπαγής». Έτσι, ενώ κατά τα παρελθόντα έτη στο Τμήμα υπηρετούσε ένας σημαντικός αριθμός τέτοιου προσωπικού, μετά από μια σειρά παραιτήσεων (και ενός αιφνίδιου θανάτου) το Τμήμα αποψιλώθηκε, χωρίς να μπορεί να προβλεφθεί η κάλυψη αυτών των λειτουργικών αναγκών. Παρά την επανειλημμένη και έντονη υπόμνηση των τελευταίων Προέδρων του Τμήματος προς την Πρυτανεία, ότι ο αριθμός των αναγκαίων μελών Ε.Ε.Δι.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. αυξάνεται ανησυχητικά, το αίτημα νέων προσλήψεων παραμένει αναπάντητο και ανεκπλήρωτο.

Ένα ακόμα ζήτημα σχετικό με την ακαδημαϊκή ανάπτυξη του Τμήματος είναι η διαίρεσή του σε Τομείς, κάτι που απασχολεί αρκετά όλα τα μέλη του και πρέπει να αντιμετωπιστεί, αφού προηγηθεί η δέουσα μελέτη σχετικά με τους διδάσκοντες και τα Εργαστήρια που θα ενταχθούν σε κάθε Τομέα. Είναι οπωσδήποτε θετικό στοιχείο η λειτουργία των Εργαστηρίων και η στελέχυσή τους με το κατάλληλο προσωπικό θα αναδείξει περισσότερο το έργο τους.

Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι και ο πρόσφατα θεσμοθετημένος «τετραετής ακαδημαϊκός-αναπτυξιακός προγραμματισμός» των πανεπιστημιακών Τμημάτων (άρθρο 5 του Νόμου 3549/2007) δεν είναι δυνατό να ενεργοποιηθεί και να λειτουργήσει εύλογα, όσο καλή διάθεση και αν επιδείξουν τα ελληνικά Α.Ε.Ι., εάν εξακολουθήσει να υπάρχει το τεράστιο χάσμα ανάμεσα στις αδήριτες ανάγκες και στην κάλυψή τους, αλλά και ανάμεσα στον προγραμματισμό και στη γραφειοκρατική καθυστέρηση υλοποίησής του.

Βάσει των ανωτέρω στοιχείων προβαίνουμε στην εξής στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης για την τετραετία 2008-2012:

Α) Προτείνουμε να μας δίδεται κατ' έτος μία νέα θέση Δ.Ε.Π.

Β) Επιπλέον ζητούμε να μας δοθούν κατά τα πρώτα δύο ακαδημαϊκά έτη (2008-2009 και 2009-2010) τρεις νέες θέσεις Ε.Ε.Δι.Π. και τρεις νέες θέσεις Ε.Τ.Ε.Π. Το αίτημά μας αυτό αιτιολογείται ως εξής: Κατά τα τελευταία έτη το Τμήμα μας έχει αποψιλωθεί όσον αφορά τα αναγκαία μέλη Ε.Ε.Δι.Π. και Ε.Τ.Ε.Π., επειδή μετά από μια σειρά παραιτήσεων οι θέσεις παρέμειναν κενές. Έτσι, τα σήμερα υπηρετούντα μέλη Ε.Ε.Δι.Π. δεν καλύπτουν τις ανάγκες διδασκαλίας στις ειδικότητες: α) Μουσική και ρυθμική αγωγή νηπίων, β) Εικαστικά, γ) Αγγλική - Γαλλική - Γερμανική γλώσσα. Επιπλέον, έντονη κρίνεται η ανάγκη να στελεχωθούν τα θεσμοθετημένα Εργαστήρια του Τμήματος με μέλη Ε.Τ.Ε.Π., ώστε να μπορέσουν να λειτουργήσουν ικανοποιητικά.

Γ) Είμαστε διατεθειμένοι να ζητήσουμε αυξημένο αριθμό νέων προπτυχιακών φοιτητών. Συγκεκριμένα, ενώ έως τώρα προτεινάμε 80 νέους φοιτητές κάθε έτος, προτείνουμε για τα επόμενα τέσσερα έτη τον αριθμό των 120 νέων φοιτητών.

Δ) Παράλληλα θα συνεχίσουμε να παίρνουμε κάθε έτος (όπως και κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2006-2007 και 2007-2008) περί τους 10 νέους μεταπτυχιακούς φοιτητές για Master, ενώ κατά τα προηγούμενα έτη (1994-2006) οι εγγραφόμενοι μεταπτυχιακοί φοιτητές δεν υπερέβαιναν τους 10 ανά δύο έτη.

Ε) Οι νηπιαγωγοί που μετεκπαιδεύονται στο Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης θα είναι εφεξής αυξημένοι, αφού προστίθεται η Κατεύθυνση Ειδικής Αγωγής. Ενώ έως τώρα δεχόμασταν κατ' έτος περίπου 20-30 νέους μετεκπαιδευόμενους νηπιαγωγούς, προβλέπουμε ότι θα αυξηθούν από το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009 στους 40.

Οι προτάσεις μας για τον τετραετή ακαδημαϊκό-αναπτυξιακό προγραμματισμό του Τμήματος συνοψίζονται στον εξής Πίνακα:

Πίνακας 17. Αριθμός μελών ΔΕΠ, προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών και μετεκπαιδευομένων νηπιαγωγών που προτείνονται για τα επόμενα τέσσερα έτη.

	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Νέα μέλη Δ.Ε.Π.	1	1	1	1
Νέα μέλη Ε.Ε.ΔΙ.Π.	2	1	-	-
Νέα μέλη Ε.Τ.Ε.Π.	2	1	-	-
Νέοι προπτυχιακοί φοιτητές	120	120	120	120
Νέοι μεταπτυχιακοί φοιτητές	10	10	10	10
Νέοι μετεκπαιδευόμενοι	40	40	40	40

Η υλοποίηση των παραπάνω προτεινόμενων ενεργειών θα βοηθήσει στην καλύτερη διεξαγωγή του διδακτικού και ερευνητικού έργου του Τμήματος, στην ενίσχυση της επιστημονικής του ταυτότητας, στην ευχερέστερη επίτευξη των στόχων του και στην εντεινόμενη ανταπόκρισή του στις ανάγκες της κοινωνίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές

Στο κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνονται οι απόψεις των διδασκόντων του Τμήματος σχετικά με τις διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές του Τμήματος (βλ. Πίνακα Α10 του Παραρτήματος Α').

Οι διδάσκοντες στη συντριπτική πλειονότητά τους (87,6%) θεωρούν από αρκετά έως *πάρα πολύ ικανοποιητική* την οργάνωση και το ωράριο λειτουργίας της Πανεπιστημιακής Βιβλιοθήκης, ενώ σχεδόν οι μισοί από αυτούς (48,2%) θεωρούν από αρκετά έως *πάρα πολύ* επαρκή τον εξοπλισμό της σε σχέση με το γνωστικό τους αντικείμενο. Αξίζει να διευκρινιστεί ότι η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης είναι Κεντρική, δηλαδή κοινή για όλα τα Τμήματα του Πανεπιστημίου και όχι Τμηματική, αποκλειστική για το δικό μας Τμήμα.

Όσον αφορά την πρόσβασή τους στις υποδομές και στον εξοπλισμό του Ιδρύματος, μία μεγάλη ομάδα των διδασκόντων (37,9%) τη χαρακτηρίζει από λίγο έως μέτρια ικανοποιητική, ενώ μία μεγαλύτερη ομάδα (55,1%) τη χαρακτηρίζει από αρκετά έως *πάρα πολύ* ικανοποιητική. Μέτρια έως αρκετά επαρκής (82,7%) κρίνεται και ο κοινόχρηστος τεχνικός εξοπλισμός του Ιδρύματος.

Ποσοστό 60,2% των διδασκόντων επισημαίνει τη μεγάλη ανεπάρκεια των υποδομών του Ιδρύματος όσον αφορά την εξυπηρέτηση Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (Α.Μ.Ε.Α.).

Αναφορικά με τις διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές του Τμήματος, οι διδάσκοντες αξιολογούν από αρκετά έως *πάρα πολύ αποτελεσματικές* τις υπηρεσίες και υποδομές πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών (75,8%), τις υπηρεσίες και το ωράριο λειτουργίας της Γραμματείας του Τμήματος (100%) και ως αρκετά έως *πάρα πολύ* επαρκή, (82,7%) το χώρο στέγασής της.

Στην πλειονότητά τους (58,6%) οι διδάσκοντες εκτιμούν από αρκετά έως *πάρα πολύ* επαρκή και κατάλληλο τον χώρο των συνεδριάσεων του Τμήματος, αλλά και το χώρο του γραφείου τους (61%).

Οι διδάσκοντες στην πλειονότητά τους εκτιμούν από μέτρια έως *πάρα πολύ* επαρκείς τους χώρους και τον εξοπλισμό των εργαστηρίων του Τμήματος (79,3%), αλλά καθόλου έως μέτρια ικανοποιητική (72,3%) τη στελέχωσή τους με ανθρώπινο δυναμικό. Είναι προφανές ότι αυτή η αρνητική εικόνα αντικατοπτρίζει τη συνειδητοποιημένη ανάγκη για πρόσληψη περισσότερων μελών Ε.Τ.Ε.Π.

Τέλος, όσον αφορά τη διαχείριση των οικονομικών του Τμήματος, σχεδόν οι μισοί διδάσκοντες (44,8%) γνωρίζουν ότι προβλέπεται η σύνταξη προϋπολογισμού και απολογισμού σχετικά με τους οικονομικούς πόρους του Τμήματος, ενώ οι άλλοι μισοί δεν το γνωρίζουν (48,2%) και δεν απάντησαν σ' αυτή την ερώτηση, προφανώς επειδή οι συμβασιούχοι και τα μέλη Ε.Ε.ΔΙ.Π. δεν ενημερώνονται επ' αυτού. Παρόμοια, σχεδόν οι μισοί διδάσκοντες (48,3%) δεν μπορούν – προφανώς λόγω άγνοιας – να κρίνουν την αποτελεσματικότητα της οικονομικής διαχείρισης των πόρων του Τμήματος, ενώ οι άλλοι μισοί που την κρίνουν τη χαρακτηρίζουν από αρκετά έως *πάρα πολύ* αποτελεσματική (48,2%).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

Συμπεράσματα

Καταγράφουμε παρακάτω τα κυριότερα συμπεράσματα που προέκυψαν κατά την παρουσίαση των ανωτέρω στοιχείων:

I) Εσωτερική αξιολόγηση των πανεπιστημιακών Τμημάτων

Το Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης εφάρμοσε για πρώτη φορά τη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης συγκεντρώνοντας τις απόψεις των διδασκόντων του σε μία ευρεία ομάδα θεμάτων. Το Τμήμα δεν φοβάται την αξιολόγηση, γνώρισε καλύτερα τον εαυτό του μέσα από αυτήν και ελπίζει τα αποτελέσματά της να χρησιμοποιηθούν από τους αρμόδιους φορείς με τρόπο θετικό και υποστηρικτικό για τη λειτουργία του. Θετικά στοιχεία που μπορεί να προκύψουν από τη χρήση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης και ταυτόχρονα απαραίτητες προϋποθέσεις για τη διασφάλιση της ποιότητας των Πανεπιστημίων θεωρούνται: α) η γενναία αύξηση του μισθού των μελών Δ.Ε.Π., β) η αύξηση της ετήσιας επιχορήγησης των Τμημάτων, γ) η κατάργηση κάθε γραφειοκρατικής καθυστέρησης των ποικίλων διαδικασιών. Εάν αυτά τα αιτήματα δεν ικανοποιηθούν, η αξιολόγηση θα παραμείνει στην ιστορία των ελληνικών Πανεπιστημίων ως ύποπτη και παρελκυστική διαδικασία.

Αρνητικό στοιχείο της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης, όπως διαπιστώθηκε, είναι η έλλειψη προσωπικού για τη διαχείριση του τεχνικού της μέρους, με αποτέλεσμα όλη η διαδικασία να βαρύνει τα μέλη Δ.Ε.Π. και αυτά να δυσανασχετούν και να διάκεινται αρνητικά απέναντί της. Χωρίς την ύπαρξη μιας αυτόνομης και μάλιστα πολυμελούς κεντρικής υπηρεσίας, που θα βοηθά το έργο της εσωτερικής αξιολόγησης κάθε Πανεπιστημιακού Τμήματος, αυτή η αξιολόγηση είναι καταδικασμένη σε μαρασμό.

II) Φυσιογνωμία του Τμήματος

Η πλειονότητα των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος ανήκει στις Επιστήμες της Αγωγής και ειδικότερα στην Παιδαγωγική Επιστήμη, στο κατ' εξοχήν επιστημονικό αντικείμενο του Τμήματος. Παράλληλα, οι Επιστήμες της Αγωγής δεν μένουν απλαισιώτες από τις άλλες επιστήμες και επιχειρούνται οι συνδέσεις εκείνες, που είναι απαραίτητες στην εποχή των διεπιστημονικών προσεγγίσεων. Βέβαια, κυρίαρχη, όπως είναι φυσικό, παραμένει η Παιδαγωγική Επιστήμη, η οποία πρόκειται να ενισχυθεί ακόμα περισσότερο στο προσεχές μέλλον με την πλήρωση των ήδη προκηρυγμένων θέσεων νέων μελών Δ.Ε.Π. Όπως μπορεί να συναχθεί από τη συνδυαστική μελέτη των γνωστικών αντικειμένων των μελών Δ.Ε.Π., των προγραμμάτων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών, καθώς και από τις δημοσιεύσεις των μελών Δ.Ε.Π., η έντονη κλίση προς την Παιδαγωγική Επιστήμη αποτελεί βασική διαχρονική επιλογή του Τμήματος, συμβατή με τους σκοπούς του και υποστηρικτική της επίτευξής τους. Μία συγκριτική μελέτη με άλλα ανάλογα τμήματα θα έδειχνε ότι, όπως καθένα από αυτά συγκροτεί τη δική του φυσιογνωμία, έτσι και το Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης έχει διαμορφώσει τη φυσιογνωμία ενός πολυσυλλεκτικού επιστημονικά Τμήματος, με κυρίαρχες τις Επιστήμες της Αγωγής, και ιδιαίτερα την Παιδαγωγική, με αρμονικές υποστηρικτικές συνδέσεις με τις άλλες επιστήμες.

Σε διοικητικό επίπεδο πρόκειται για ένα δημοκρατικά διοικούμενο Τμήμα, στο οποίο λειτουργούν Επιτροπές με καθορισμένο έργο, εξασφαλίζοντας έτσι τη συμμετοχή όλων των μελών Δ.Ε.Π. στη διοίκηση και διασφαλίζοντας τη διαφάνεια στην άσκηση της.

Η λειτουργία θεσμοθετημένων ερευνητικών και εκπαιδευτικών Εργαστηρίων στο Τμήμα και το μέχρι σήμερα έργο τους, καθώς και η προσπάθεια για την ανέγερση και λειτουργία του Πειραματικού Νηπιαγωγείου αποδεικνύουν την έντονη ερευνητική φυσιογνωμία του Τμήματος, ιδιαίτερα σε σχέση με θέματα ανάπτυξης και εκπαίδευσης των παιδιών προσχολικής ηλικίας.

Η έλλειψη των αναγκαίων μελών Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Δι.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. δημιουργεί σημαντικά προβλήματα στο εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο του Τμήματος. Η άμεση στελέχωσή του θα διασφαλίσει την ομαλή λειτουργία του Τμήματος και θα οδηγήσει στη μεγιστοποίηση της εκπαιδευτικής και ερευνητικής του δραστηριότητας και προσφοράς.

III) Προγράμματα Σπουδών

Η μελέτη του προγράμματος προπτυχιακών σπουδών του Π.Τ.Π.Ε. οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το Τμήμα έχει στηρίξει τη δομή του προγράμματός του σε πέντε μεγάλους πυλώνες: α) Μαθήματα Επιστημών της Αγωγής με έμφαση στη Διδακτική Μεθοδολογία, β) Μαθήματα Κοινωνικών Επιστημών με ιδιαίτερη έμφαση στην Ψυχολογία, γ) Άλλες επιστήμες με έμφαση στις Ανθρωπιστικές, δ) Σύνδεση των παραπάνω θεωρητικών γνώσεων με την έρευνα (Σεμινάρια) και την εκπαιδευτική πράξη (Διδακτικές Ασκήσεις). Φαίνεται ότι το Π.Τ.Π.Ε. μέσα από την πολυεπιστημονική προσφορά μαθημάτων προσπαθεί να κάνει τους φοιτητές ικανούς τόσο να εντοπίζουν, αναλύουν και ερμηνεύουν τα πολύπλοκα παιδαγωγικά φαινόμενα, κατανοώντας τους ψυχολογικούς, κοινωνικούς, παιδαγωγικούς παράγοντες που επηρεάζουν τους συμμετέχοντες σε αυτά, όσο και να μπορούν να εμπλακούν στην παιδαγωγική διαδικασία σχεδιάζοντας, οργανώνοντας, εφαρμόζοντας και αξιολογώντας το εκπαιδευτικό έργο ως επιστήμονες - επαγγελματίες νηπιαγωγοί. Ως αρωγοί σε αυτό το έργο των πτυχιούχων συμβάλλουν οι γνώσεις από διάφορες άλλες επιστήμες και η γνώση καλλιτεχνικών εφαρμογών. Η ταυτότητα που επιθυμεί το Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης για τον πτυχιούχο του, όπως ανιχνεύεται από την προσέγγιση αυτή, είναι εκείνη του επιστήμονα που έχει στέρεα παιδαγωγική συγκρότηση και μπορεί να σταδιοδρομήσει επιτυχώς επαγγελματικά ως εκπαιδευτικός-νηπιαγωγός, διαθέτοντας τόσο την απαραίτητη διδακτική κατάρτιση όσο και γενικότερες γνώσεις σχετικές με τα γνωστικά αντικείμενα που περιλαμβάνονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα του Ελληνικού Νηπιαγωγείου. Τέλος, το Τμήμα, καθώς δεν είναι επαγγελματική Σχολή, προσφέρει στους φοιτητές του τη δυνατότητα να διαμορφώνουν σε μεγάλο βαθμό το δικό τους πρόγραμμα σπουδών επιλέγοντας, πέρα από τα υποχρεωτικά, εκείνα τα μαθήματα που ανταποκρίνονται στα προσωπικά τους ενδιαφέροντα.

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος παρέχει τη δυνατότητα σε όσους έχουν τα αναγκαία προσόντα να εξειδικευτούν σε δύο ειδικότητες της Παιδαγωγικής και σε δύο της Ψυχολογίας. Ο μεταπτυχιακός φοιτητής είναι προσανατολισμένος από την αρχή των μεταπτυχιακών σπουδών του στο επιμέρους αντικείμενο με το οποίο θα ασχοληθεί, και αυτό τον βοηθάει να αποφασίσει αρχικά αν τον ενδιαφέρει το συγκεκριμένο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών και ακολούθως κινείται σε έναν σαφώς ορισμένο επιστημονικό χώρο. Στα δύο ακαδημαϊκά έτη που έχει λειτουργήσει το Πρόγραμμα υπήρξαν έντονο ενδιαφέρον για συμμετοχή σε αυτό και αρκετοί υποψήφιοι μεταπτυχιακοί φοιτητές. Είναι θετικό στοιχείο ότι το Πρόγραμμα λειτουργεί κάθε έτος και με άλλη ειδικότητα και ότι

επίκειται η αξιολόγησή του. Θετικό θεωρούμε το γεγονός ότι το Πρόγραμμα δεν απαιτεί την καταβολή διδάκτρων από τους φοιτητές, κάτι που δείχνει την εφαρμογή από την πλευρά του Τμήματος της αρχής της ισότητας των ευκαιριών. Αρνητικό είναι το γεγονός της πεινχρήσ κρατικής επιχορήγησής του. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα μεταξύ άλλων να μην είναι δυνατόν να κληθούν διδάσκοντες από το εξωτερικό ή από άλλα Πανεπιστημιακά Τμήματα του εσωτερικού. Η βιωσιμότητα του Π.Μ.Σ. εξασφαλίζεται χάρη στο γεγονός ότι διδάσκουν τα ίδια τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος. Επίσης, όλα τα μαθήματα διεξάγονται σε ελληνική γλώσσα και δεν είναι εύκολη η πρόσβαση ή συμμετοχή αλλοδαπών μεταπτυχιακών φοιτητών.

Στο θέμα της λειτουργίας του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος δεν έχει δοθεί ιδιαίτερη έμφαση. Σύντομα όμως το Τμήμα, λόγω του ήδη αυξημένου αριθμού των μελών Δ.Ε.Π., θα μπορεί να ικανοποιήσει τα ενδιαφέροντα των μεταπτυχιακών φοιτητών του, οι οποίοι θα επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους με στόχο το Διδακτορικό Δίπλωμα.

Το Πρόγραμμα Σπουδών Μετεκπαίδευσης στο Διδασκαλείο Νηπιαγωγών δεν έχει μία σταθερή δομή, καθώς δεν είναι πάντοτε καθορισμένο εκ των προτέρων το προσωπικό που θα διδάξει και ποια μαθήματα θα διδάξει. Η κατάσταση αυτή μπορεί να δίνει τη δυνατότητα στο Πρόγραμμα Σπουδών να ανανεώνεται κάθε έτος και να εμπλουτίζεται με νέα μαθήματα- γνωστικά αντικείμενα, δεν επιτρέπει, όμως, στο Διδασκαλείο να διαμορφώσει το «προφίλ» και την ταυτότητα του μετεκπαιδευμένου νηπιαγωγού που αποφοιτά από το Διδασκαλείο. Η αύξηση του ωριαίου αντιμίσθιου διδασκαλίας από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. θεωρούμε ότι θα ωθήσει περισσότερα μέλη Δ.Ε.Π. του Π.Τ.Π.Ε. ή άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Κρήτης να διδάξουν στο Διδασκαλείο, προσφέροντας τη δυνατότητα σύνταξης ενός βασικού κορμού Προγράμματος Σπουδών και συμβάλλοντας στην ποιοτική άνοδο των σπουδών.

IV) Διδακτικό έργο

Όπως φάνηκε στο οικείο κεφάλαιο, οι διδάσκοντες του Τμήματος δίνουν μεγάλη σημασία στο διδακτικό έργο που επιτελούν, χρησιμοποιώντας μια πληθώρα διδακτικών μεθόδων, τηρώντας με συνέπεια το ωράριό τους, παρέχοντας στους φοιτητές τα καταλληλότερα κατά την άποψή τους διδακτικά βοηθήματα. Το μεγάλο ποσοστό επιτυχίας των φοιτητών στις εξετάσεις των μαθημάτων του Τμήματος μπορεί να θεωρηθεί ως αποτέλεσμα των παραπάνω θετικών παραγόντων. Όμως, αυτές είναι οι απόψεις των διδασκόντων για το δικό τους έργο. Θεωρούμε ότι πολύ πιο διαφωτιστικές για το συγκεκριμένο θέμα θα ήταν οι απόψεις των φοιτητών, τις οποίες δεν διαθέτουμε. Είναι, λοιπόν, αδήριτη η ανάγκη της συμμετοχής των φοιτητών στη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης, αφού είναι σε θέση να αξιολογήσουν το έργο που οι ίδιοι «εισπράττουν» και μέσω της αξιολόγησης αυτής να συμβάλουν στην βελτίωσή του.

V) Ερευνητικό έργο του Τμήματος

Από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν φαίνεται ότι το Τμήμα έχει δώσει, ιδιαίτερα κατά τα τελευταία έτη, μία έντονη έμφαση στην έρευνα. Η πληθώρα των συνεδρίων, ημερίδων (βλ. Παράρτημα Κ') και άλλων συναφών εκδηλώσεων, το έργο των Εργαστηρίων, ο αυξημένος αριθμός δημοσιεύσεων και των ετεροαναφορών των μελών Δ.Ε.Π. κατά την τελευταία πενταετία πιστοποιεί την έντονη ερευνητική δραστηριότητα του Τμήματος. Στοιχεία στα οποία πρέπει να στρέψει την προσοχή του το Τμήμα είναι η ανάληψη επιδοτούμενων ερευνητικών προγραμμάτων, η συνεργασία με άλλους επιστημονικούς και εκπαιδευτικούς φορείς (εσωτερικού και εξωτερικού) για ερευνητικούς σκοπούς και η εντονότερη εμπλοκή των (μεταπτυχιακών, κυρίως) φοιτητών στην έρευνα. Η στελέχωση των Εργαστηρίων με το

αναγκαίο προσωπικό (μέλη Ε.Τ.Ε.Π.) θα εξαλείψει μία αρνητική συνιστώσα της ερευνητικής δραστηριότητας, την έλλειψη προσωπικού που αναλαμβάνει τα διαδικαστικά θέματα, θα δώσει μεγαλύτερο χρόνο στους ερευνητές και θα επιταχύνει την ολοκλήρωση των ερευνητικών διαδικασιών.

VI) Συνεργασίες με κοινωνικούς, πολιτιστικούς και άλλους φορείς

Έγινε φανερό ότι το Τμήμα δεν έχει αναπτύξει ακόμα συνεργασία με κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς φορείς ακολουθώντας σε μεγάλο βαθμό όλο το Πανεπιστήμιο. Μεγαλύτερη επαφή έχει με τον χώρο των εκπαιδευτικών, κυρίως των νηπιαγωγών. Το Τμήμα πρέπει να ανοιχτεί σε συνεργασίες με τους τοπικούς φορείς, καθώς έτσι θα μπορεί να επιδράσει καλύτερα στην τοπική κοινωνία, να αναδείξει το έργο του και να συμβάλει στην αναγκαία σύνδεση του Πανεπιστημίου με την τοπική κοινωνία.

VII) Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης

Η στρατηγική της ανάπτυξης του Τμήματος δίνει έμφαση τόσο στο διδακτικό όσο και στο ερευνητικό έργο, καθώς μέσα από αυτά επιτυγχάνονται οι θεμελιώδεις στόχοι του Τμήματος. Αν και δεν έχει έως τώρα καθιερωθεί κάποια διαδικασία διαμόρφωσης ενός βραχυπρόθεσμου ή μακροπρόθεσμου σχεδίου ανάπτυξης του Τμήματος, θέματα σχετικά με την ακαδημαϊκή του ανάπτυξη συζητούνται περισσότερο ενδελεχώς και συχνά σε επίπεδο επιτροπών. Το ζήτημα του χωρισμού του Τμήματος σε Τομείς φαίνεται ότι θα είναι ένα από τα σχετικά θέματα που θα απασχολήσουν το Τμήμα στο επόμενο χρονικό διάστημα.

VIII) Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές

Η ικανοποίηση των διδασκόντων από το καλό επίπεδο προσφοράς υπηρεσιών τόσο από τις υπηρεσίες και υποδομές του Τμήματος όσο και του Πανεπιστημίου γενικότερα, είναι ένα πολύ θετικό στοιχείο, το οποίο, ωστόσο, δεν επιτρέπει εφησυχασμό. Η διατήρηση του καλού επιπέδου συνεργασίας με πρόσωπα και η αξιοποίηση τεχνολογικού υλικού απαιτούν τη στελέχωση των υπηρεσιών με ανθρώπους που διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα, καθώς και τη συνεχή συντήρηση και τον εκσυγχρονισμό του υλικού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο

Σχέδια βελτίωσης

Τα σχέδια βελτίωσης της οργάνωσης, των υποδομών, της επάρκειας διδακτικού προσωπικού καταρτίζονται με στόχο την ποσοτική και ποιοτική επαύξηση της παροχής εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου από το Τμήμα και της ανταπόκρισής του στις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας. Για την κατάρτιση των σχεδίων αυτών, που θα καθορίσουν τη μελλοντική πορεία του Τμήματος, ελήφθησαν υπόψη: α) οι σύγχρονες τάσεις που επικρατούν διεθνώς και στη χώρα μας στο χώρο της Προσχολικής εκπαίδευσης, β) οι νέες επιστημονικές τάσεις σχετικά με την ανάπτυξη και αγωγή του μικρού παιδιού, γ) η ανάγκη για εκπαίδευση νηπιαγωγών με σύγχρονη και στέρεα παιδαγωγική συγκρότηση και διδακτική κατάρτιση, δ) η πρόοδος της έρευνας στα γνωστικά αντικείμενα του Τμήματος και η διαμόρφωση νέων ερευνητών, ε) η υποστήριξη της δια βίου εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών, στ) η ευρωπαϊκή διάσταση των σπουδών, και ζ) οι εκπαιδευτικές ανάγκες, οι επιστημονικές αναζητήσεις και οι επαγγελματικοί προβληματισμοί των φοιτητών μας. Με βάση όλα τα παραπάνω καταθέτουμε τις εξής προτάσεις με την αναγκαία αιτιολόγηση και τεκμηρίωσή τους:

Α) Σε όλα τα ανεπτυγμένα κράτη σημειώνεται μια στροφή του ερευνητικού-επιστημονικού και του κρατικού ενδιαφέροντος προς την Προσχολική Εκπαίδευση. Ο χώρος αυτός βρίσκεται στο επίκεντρο νέων διδακτικών προσεγγίσεων (π.χ. διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, μάθηση δια της ανακάλυψης, κοινωνιογνωστικές προσεγγίσεις της διδασκαλίας και της μάθησης), της αναμόρφωσης των προγραμμάτων, των δομών και των πλαισίων εκπαίδευσης (π.χ. ολόημερο νηπιαγωγείο, τμήματα ένταξης παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες στο γενικό νηπιαγωγείο). Η επιστημονική έρευνα των παραπάνω ζητημάτων και η εκπαίδευση των φοιτητών στις νέες ανάγκες επιβάλλουν τη διάθεση στο Τμήμα νέων θέσεων Δ.Ε.Π. με γνωστικά αντικείμενα από τον επιστημονικό χώρο της Προσχολικής Εκπαίδευσης.

Β) Η αναμόρφωση των Διδακτικών Ασκήσεων (Πρακτική Άσκηση) των φοιτητών του Τμήματος στα νηπιαγωγεία του Ρεθύμνου σε μια περισσότερο σύγχρονη μορφή, σύμφωνη με τις νέες παιδαγωγικές και διδακτικές πρακτικές, απαιτεί μεγαλύτερο αριθμό εξειδικευμένων μελών Δ.Ε.Π. για την οργάνωση και την εποπτεία της. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την επικείμενη συνταξιοδότηση κατά το τρέχον και το αμέσως επόμενο ακαδημαϊκό έτος δύο μελών Δ.Ε.Π. που εντάσσονταν στο παραπάνω έργο, επιτάσσει όχι μόνο την χωρίς καθυστέρηση επαναπροκήρυξη των θέσεων αυτών, αλλά και τη διάθεση στο Τμήμα νέων θέσεων Δ.Ε.Π. με γνωστικά αντικείμενα από τον επιστημονικό χώρο της Διδακτικής Μεθοδολογίας της Προσχολικής Εκπαίδευσης.

Γ) Η ανάγκη μελέτης και διδασκαλίας νέων γνωστικών αντικειμένων που διαμορφώνονται από τις κοινωνικές ανάγκες και τη σύγχρονη ζωή και οδηγούν στη διαμόρφωση ευαισθητοποιημένων και ενεργών πολιτών, όπως η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, η Μουσικακή Αγωγή και η Κοινωνική Παιδαγωγική, απαιτούν νέα μέλη Δ.Ε.Π. για να τα διδάξουν στους φοιτητές και να ερευνήσουν περαιτέρω τις εφαρμογές τους στην εκπαίδευση των παιδιών προσχολικής ηλικίας.

Δ) Κατά την τελευταία διετία έγινε αναμόρφωση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματός μας με κυριότερα σημεία αναμόρφωσης την οργάνωση δύο κατευθύνσεων και τεσσάρων ειδικοτήτων (έναντι δύο μόνο κατευθύνσεων που υπήρχαν

παλαιότερα) και την κατ' έτος εισαγωγή δέκα περίπου μεταπτυχιακών φοιτητών (έναντι της ανά διετία εισαγωγής μεταπτυχιακών φοιτητών, που ίσχυε παλαιότερα). Είναι, λοιπόν, προφανές ότι με το νέο αναμορφωμένο Π.Μ.Σ. του Τμήματος υπάρχουν περισσότεροι μεταπτυχιακοί φοιτητές, οι οποίοι χρειάζεται να διδάσκονται και να κατευθύνονται στις ερευνητικές τους εργασίες από μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος που ταυτόχρονα διδάσκουν και στο Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών. Είναι, λοιπόν, προφανής η ανάγκη ενίσχυσης του Τμήματος με νέα μέλη Δ.Ε.Π., με στόχο την αποτελεσματική λειτουργία και των δύο αυτών Προγραμμάτων.

Ε) Στο πλαίσιο ανάπτυξης του Τμήματος εντάσσεται και η ανοικοδόμηση και λειτουργία του Πειραματικού Νηπιαγωγείου του Πανεπιστημίου Κρήτης. Όλες οι σχετικές με το έργο μελέτες έχουν ολοκληρωθεί και η μέχρι τώρα πολύ καλή πορεία των πραγμάτων μάς εμπνέει τη βάσιμη αισιοδοξία ότι το έργο θα αρχίσει να πραγματοποιείται από το 2008. Η συνέχιση και η ενίσχυση της στήριξης του Πανεπιστημίου στην παρούσα φάση θεωρούμε ότι είναι αναγκαία, ώστε να λειτουργήσει σύντομα το Πειραματικό Νηπιαγωγείο, προσφέροντας τόσο στην πανεπιστημιακή έρευνα και εκπαίδευση όσο και στην πανεπιστημιακή κοινότητα και τη σύνδεση με την τοπική κοινωνία. Η οργάνωση και η λειτουργία του ιδρύματος αυτού, του οποίου η λειτουργία ευελπιστούμε ότι θα έχει ολοκληρωθεί κατά την προσεχή τετραετία, πιέζει ακόμα περισσότερο για τη διάθεση στο Τμήμα νέων θέσεων Δ.Ε.Π., που θα επιφορτισθούν με το παραπάνω έργο.

ΣΤ) Η λειτουργία του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών, του φορέα που συνδέει την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση με τη Διά βίου Μάθηση των εκπαιδευτικών, ενισχύει την ανάγκη στελέχωσης του Τμήματος με νέα μέλη Δ.Ε.Π., καθώς τα Διδασκαλεία υποστηρίζονται, όσον αφορά στα προγράμματα και τους διδάσκοντες, από τα Παιδαγωγικά Τμήματα, στα οποία προσαρτώνται. Η λειτουργία Κατεύθυνσης Ειδικής Αγωγής στο Διδασκαλείο Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου μας από το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009 (ως απόδειξη της ανοδικής πορείας του Διδασκαλείου) αναδεικνύει ακόμα περισσότερο την ανάγκη αυτή.

Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι η πρόσληψη νέων μελών Δ.Ε.Π. είναι αναγκαία για την αντιμετώπιση των διδακτικών και ερευνητικών αναγκών του Τμήματος. Τα νέα μέλη Δ.Ε.Π. πρέπει να προέρχονται κυρίως από τις Επιστήμες της Αγωγής, ώστε να ενισχυθεί η παιδαγωγική ταυτότητα του Τμήματος, να υποστηριχθούν δραστικά το ερευνητικό και διδακτικό γνωστικό αντικείμενο του Τμήματος, οι μεταπτυχιακές σπουδές και η μετεκπαίδευση στο Διδασκαλείο Νηπιαγωγών. Η ύπαρξη ικανοποιητικού αριθμού μελών Δ.Ε.Π. από τις Επιστήμες της Αγωγής θα επιτρέψει την κάλυψη περισσότερων γνωστικών αντικειμένων από τις Επιστήμες αυτές και την συνακόλουθη προσφορά περισσότερων μαθημάτων και σεμιναρίων με συνέπειες: α) την καλύτερη ανταπόκριση στα ενδιαφέροντα των φοιτητών και β) τον μικρό αριθμό φοιτητών κατά μάθημα, ο οποίος επιτρέπει εναλλακτικές και περισσότερο αποτελεσματικές μορφές διδασκαλίας και κατάκτησης της γνώσης από την παραδοσιακά εφαρμοζόμενη διάλεξη.

Ζ) Το Παιδαγωγικό Τμήμα Π. Ε. έχει την ιδιομορφία ότι χρειάζεται ένα ευρύ φάσμα διδασκόντων σε ειδικότητες που δεν απαιτούν διδακτορικό δίπλωμα, αλλά ένα απλό πτυχίο ανώτερης ή ανώτατης Σχολής. Αυτό ισχύει για τους διδάσκοντες υποχρεωτικών μαθημάτων, όπως: α) «Μουσική και ρυθμική αγωγή νηπίων», β) «Εικαστικά», γ) «Φυσική αγωγή νηπίων», δ) Αγγλική - Γαλλική - Γερμανική γλώσσα. Καθένα από αυτά τα μαθήματα διδάσκεται κατ' ανάγκη σε μικρές ομάδες φοιτητών, και μάλιστα σε πολλά επίπεδα, π.χ. Εικαστικά I, Εικαστικά II, Εικαστικά III κ.λπ. Επειδή τα μέλη Ε.Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος δεν επαρκούν για να διδάξουν όλη τη γκάμα των υποχρεωτικών αυτών μαθημάτων, αναγκαζόμαστε να καλύπτουμε τα κενά με συμβασιούχους βάσει του Π.Δ. 407/80. Αλλά αυτή είναι μια λύση

ανάγκης που δεν συνάδει με τα ποιοτικά πρότυπα του Πανεπιστημίου μας, δεν εξασφαλίζει τα εχέγγυα για πανεπιστημιακού επιπέδου διδασκαλία, δημιουργεί ασυνέχεια στη διδασκαλία του ίδιου μαθήματος, λόγω της αλλαγής των προσώπων που το διδάσκουν, και είναι επισφαλής ως προς την υλοποίησή της, καθώς δεν είναι σίγουρο ότι αποσπάσεις θα γίνονται κάθε έτος, αφού αυτές εξαρτώνται αφενός από την υποβολή σχετικών αιτήσεων και αφετέρου από τη δυνατότητα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης να τις ικανοποιήσει.

Η) Η αναδιοργάνωση του Οδηγού Σπουδών, με σκοπό την καλύτερη οργάνωσή τους σε ευρύτερες γνωστικές περιοχές, πρέπει να είναι μία από τις επόμενες εσωτερικές ενέργειες του Τμήματος. Έτσι, θα αποφευχθούν οι επικαλύψεις και θα διατηρηθούν οι αναγκαίες συνδέσεις μεταξύ των μαθημάτων. Αναγκαία θεωρείται και η ανανέωση της έμφασης στη μάθηση μέσω της έρευνας στο πλαίσιο των Σεμιναρίων και την ενεργότερη εμπλοκή των φοιτητών στις ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος.

Θ) Μια βασική ανάγκη είναι η πλήρωση κάθε θεσμοθετημένου Εργαστηρίου του Τμήματος με τουλάχιστον δύο μέλη Ε.Τ.Ε.Π., τα οποία θα αναλάβουν τη διοργάνωση βασικών λειτουργιών, την αναζήτηση και προώθηση επιδοτούμενων ερευνητικών προγραμμάτων, τη διοργάνωση επιστημονικών συνεδρίων κ.λπ. Ενώ, λοιπόν, το Τμήμα έχει ανάγκη από τουλάχιστον οκτώ μέλη Ε.Τ.Ε.Π., αυτή τη στιγμή υπηρετούν μόνο δύο τέτοια μέλη (η κ. Ε. Χλαπάνα στο Εργαστήριο Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών και ο κ. Κ. Νύκταρης στο Εργαστήριο Θεατρικής και Εικαστικής Παιδείας), τα οποία αναγκαστικά εξυπηρετούν πολλαπλές ανάγκες σχεδόν όλων των διδασκόντων του Τμήματος και γι' αυτό δεν είναι καν δυνατό να επικεντρωθούν στη λειτουργία του Εργαστηρίου τους.

Ι) Εκτός από τα τέσσερα θεσμοθετημένα Εργαστήρια του Τμήματος, έχει ληφθεί απόφαση για την ίδρυση και πέμπτου, του *Εργαστηρίου Πληροφορικής και Θετικών Επιστημών*. Το Εργαστήριο αυτό μπορεί να αναλάβει την οργάνωση και διαχείριση όχι μόνο ερευνητικών, αλλά και επιμορφωτικών προγραμμάτων (π.χ. επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις Νέες Τεχνολογίες, στην αντιμετώπιση μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες κ.ά.), προσφέροντας γνώσεις στην τοπική κοινωνία και έσοδα στο Πανεπιστήμιο. Αλλά, η έλλειψη μελών Ε.Τ.Ε.Π., που θα ασχοληθούν με τη διοικητική υποστήριξη των Εργαστηρίων και των όποιων δραστηριοτήτων τους, είναι το κύριο εμπόδιο ανάπτυξης τέτοιων δράσεων. Είναι, λοιπόν, αναγκαία η στελέχωση των Εργαστηρίων του Τμήματος με μέλη Ε.Τ.Ε.Π. Ειδικότερα το υπό θεσμοθέτηση *Εργαστήριο Πληροφορικής και Θετικών Επιστημών*, το οποίο σήμερα, ως *Αίθουσα Νέων Τεχνολογιών*, λειτουργεί χάρη στην απασχόληση αποσπασμένων από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση εκπαιδευτικών Πληροφορικής, είναι αναγκαίο να στελεχωθεί με δύο μέλη Ε.Τ.Ε.Π., λόγω και της εκτεταμένης χρήσης του από τους φοιτητές και της ανάγκης διαχείρισης του server του Τμήματος.

ΙΑ) Έντονος είναι ο προσανατολισμός του Τμήματος προς την έρευνα, ο οποίος πρόκειται να ενισχυθεί στο άμεσο μέλλον. Κυριότερο επιδοτούμενο ερευνητικό πρόγραμμα που εξελίσσεται στο Τμήμα μας είναι το Κοινοτικό Πρόγραμμα *Interreg III: «Ο ψηφιακός κόσμος της Προσχολικής Εκπαίδευσης»*, στο οποίο συμμετέχουν το Πανεπιστήμιο Κύπρου, το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και συντονίζεται από το *Εργαστήριο Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών* του Τμήματός μας. Τελικό προϊόν του προγράμματος θα είναι η κατασκευή μιας ηλεκτρονικής πύλης (portal) για τους εκπαιδευτικούς της Προσχολικής Εκπαίδευσης με συνεχώς ανανεωνόμενο υλικό στα γνωστικά αντικείμενα της Γλώσσας, των Μαθηματικών και των Φυσικών Επιστημών.

ΙΒ) Το Τμήμα έχει στραφεί με ενδιαφέρον στις κοινοτικές δράσεις σχετικά με τη διακίνηση φοιτητών και διδασκόντων σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ήδη συγκεντρώνει στοιχεία για φορείς που μπορούν να συνεργαστούν μαζί του στο πρόγραμμα "Leonardo Da Vinci" και

σχεδιάζει την ενεργητικότερη συμμετοχή του στο πρόγραμμα “Erasmus” και στο πρόγραμμα «Erasmus – Πρακτική Άσκηση».

ΙΓ) Όσον αφορά τους φοιτητές που το Τμήμα ζητά ανά έτος, αποφασίζεται από τη Γ. Συνέλευση και γνωστοποιείται τεκμηριωμένα ότι δεν είμαστε σε θέση να εκπαιδεύσουμε περισσότερους από 80 φοιτητές ανά έτος σπουδών, κυρίως για τους εξής λόγους: α) Το Τμήμα δεν διαθέτει ένα μεγάλο Αμφιθέατρο, για να εκπαιδεύσει μεγάλες μάζες φοιτητών. Για τα υποχρεωτικά μαθήματα κορμού, στα οποία εγγράφονται κυρίως οι πρωτοετείς φοιτητές (αλλά και φοιτητές παλαιότερων ετών και άλλων Τμημάτων), θα μπορούσαμε να πούμε ότι «είμαστε ευγνώμονες προς τους φοιτητές που δεν παρακολουθούν το μάθημα, διότι αλλιώς θα δημιουργείτο το αδιαχώρητο». Είναι επιπλέον γνωστό ότι, σύμφωνα με βασικές παιδαγωγικές αρχές, σε ένα μάθημα που παρακολουθείται από μεγάλο αριθμό φοιτητών γίνεται δυσχερέστατη τόσο η ενεργός συμμετοχή (συζήτηση, έκφραση αποριών και διατύπωση σκέψεων, ανάληψη βοηθητικών εργασιών, κατ’ ιδίαν επικοινωνία με τον διδάσκοντα κ.λπ.) όσο και η εύτακτη παρακολούθηση. β) Οι Διδακτικές Ασκήσεις που διεξάγονται στα νηπιαγωγεία του Ρεθύμνου και των γύρω περιοχών γίνονται σε μικρές ομάδες, οι οποίες μπορούν να χωρέσουν σε μια κοινή αίθουσα νηπιαγωγείου μαζί με τα εκεί φοιτώντα παιδιά. Μεγάλος αριθμός παρακολουθούντων φοιτητών καθιστά μια προσχολική τάξη ανενεργό και οδηγεί την υπομονή της νηπιαγωγού σε ακραία όρια. Ειδικότερα, επειδή όλοι οι φοιτητές του 3ου και 4ου έτους φοίτησης καλούνται να διδάξουν επί κάποιες ώρες πειραματικά σε νηπιαγωγείο, αυτό δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί από μεγάλο αριθμό φοιτητών, διότι κάτι τέτοιο απαιτεί και πολλά νηπιαγωγεία, υπερδιπλάσιο αριθμό αποσπασμένων νηπιαγωγών, αύξηση των αρμόδιων μελών Δ.Ε.Π. κ.λπ.

Είναι, λοιπόν, προφανές ότι το Τμήμα δεν μπορεί να εκπαιδεύσει μεγάλο αριθμό φοιτητών. Μολονότι κατ’ έτος προτείνουμε στο ΥΠ.Ε.Π.Θ. την εγγραφή 80 φοιτητών από Γενικές Εξετάσεις, το Υπουργείο μάς υποχρεώνει να εγγράψουμε 120 φοιτητές, οι οποίοι αυξάνονται δραματικά με τις μετεγγραφές από άλλα Τμήματα, με τις κατατάξεις πτυχιούχων και με την εγγραφή ατόμων λόγω σοβαρών παθήσεων. Είναι φανερό ότι κάθε καλοπροαίρετος «στρατηγικός σχεδιασμός» σκοντάφτει επάνω στη δυσχερή διεξαγωγή μαθημάτων, διδακτικών ασκήσεων, σεμιναρίων κ.λπ.

Όσον αφορά το επίπεδο των προπτυχιακών φοιτητών που εγγράφονται στο Τμήμα, πρέπει να αναγνωρισθεί ότι κατά τα τελευταία έτη αυτό το επίπεδο είναι αξιοσημείωτα υψηλότερο. Αυτό οφείλεται κυρίως στο αυξημένο ενδιαφέρον που παρατηρείται για φοίτηση στα Παιδαγωγικά Τμήματα εν γένει, κυρίως λόγω των νέων θέσεων εργασίας που προέκυψαν με τη θεσμοθέτηση του ολοήμερου σχολείου και με την ακόμα πιο πρόσφατη θεσμοθέτηση της υποχρεωτικής φοίτησης όλων των παιδιών ηλικίας 5-6 ετών στην προσχολική εκπαίδευση.

ΙΔ) Η έρευνα για τις σπουδές στο Π.Τ.Π.Ε. του Παν/μίου Κρήτης ωφέλιμο θα είναι να προχωρήσει και στη σύγκριση των στοιχείων που συζητήθηκαν με τα αντίστοιχα άλλων Π.Τ.Π.Ε. της χώρας αλλά και αντίστοιχων ιδρυμάτων άλλων χωρών, ιδιαίτερα χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι συγκρίσεις αυτές, με δεδομένες τις διαφορές που οφείλονται στην ακαδημαϊκή ελευθερία των Τμημάτων και τις ιδιαίτερες κοινωνικές και εκπαιδευτικές ιδιαιτερότητες κάθε χώρας, θα οδηγήσουν σε ενδιαφέροντα συμπεράσματα.

ΙΕ) Το Π.Τ.Π.Ε. του Παν/μίου Κρήτης είναι διατεθειμένο να συνεχίσει την εσωτερική αξιολόγηση του διδακτικού και ερευνητικού έργου του αναπτύσσοντας και διευρύνοντας περαιτέρω τη σχετική διαδικασία όσον αφορά όργανα και πληθυσμούς έρευνας, αν λάβει τη σχετική βοήθεια σε ανθρώπινο δυναμικό και οικονομικούς πόρους. Σε αυτή την αξιολόγηση θα ληφθούν δεδομένα από ποικιλία πηγών όπως: γραπτά τεκμήρια, ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις με φοιτητές, διδάσκοντες, παλαιούς αποφοίτους, εκπαιδευτικούς που

εμπλέκονται στις Διδακτικές Ασκήσεις του Τμήματος. Είναι χρήσιμο να εξεταστούν η κοινωνικοοικονομική προέλευση των φοιτητών, η επιθυμία τους για σπουδές στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο και στο συγκεκριμένο Τμήμα, οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν κατά τις σπουδές τους, η ικανοποίησή τους από αυτές, τα σχετικά ενδιαφέροντά τους, οι σχέσεις τους με τους διδάσκοντες. Τα σχετικά αποτελέσματα θα βοηθήσουν το Τμήμα να γνωρίσει καλύτερα τον εαυτό του, να προγραμματίσει επιτυχέστερα τη στελέχωσή του, το διδακτικό και ερευνητικό του έργο.

ΙΣΤ) Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι και ο πρόσφατα θεσμοθετημένος «τετραετής ακαδημαϊκός-αναπτυξιακός προγραμματισμός» των πανεπιστημιακών Τμημάτων (άρθρο 5 του Νόμου 3549/2007) δεν είναι δυνατό να ενεργοποιηθεί και να λειτουργήσει εύλογα, όσο καλή διάθεση και αν επιδείξουν τα ελληνικά Α.Ε.Ι., εάν εξακολουθήσει να υπάρχει το τεράστιο χάσμα ανάμεσα στις αδήριτες ανάγκες και στην κάλυψή τους, αλλά και ανάμεσα στον προγραμματισμό και στη γραφειοκρατική καθυστέρηση υλοποίησής του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

ΠΙΝΑΚΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Στο Παράρτημα αυτό παρατίθενται οι Πίνακες που προέκυψαν από την επεξεργασία των δεδομένων, τα οποία συγκεντρώθηκαν από τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Πίνακας Α1. Σχετικές συχνότητες (%) των απόψεων των διδασκόντων στο Π.Τ.Π.Ε. Παν/μίου Κρήτης αναφορικά με το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος

Ερωτήσεις	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πάρα πολύ	Δεν απάντησαν
Πόσο ικανοποιητικό είναι το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών σε σχέση προς την επαγγελματική προετοιμασία και τις επαγγελματικές προοπτικές των αποφοίτων μας;	0	0	31	37,9	27,6	3,4
Εφαρμόζετε στα μαθήματά σας πολλαπλούς (σε είδος και χρόνο) τρόπους αξιολόγησης των φοιτητών; Αν ναι, καταγράψτε τους.	10,3	10,3	13,8	34,5	10,3	20,7
Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία αξιολόγησης των φοιτητών;	0	0	13,8	27,6	51,7	6,9

Πίνακας Α2. Σχετικές συχνότητες (%) των απόψεων των διδασκόντων – υπευθύνων για τη Διδακτική Άσκηση στο Π.Τ.Π.Ε. Παν/μίου Κρήτης αναφορικά με αυτήν

Ερωτήσεις	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πάρα πολύ	Δεν απάντησαν
Πόσο ικανοποιητικά κρίνετε τα αποτελέσματα των διδακτικών ασκήσεων;	0	3,4	6,9	13,8	3,4	72,4
Πόσο επιτυχής είναι η εξοικείωση των ασκουμένων με το περιβάλλον των νηπιαγωγείων;	0	3,4	3,4	6,9	13,8	72,4
Πόσο ικανοποιητικό είναι το δίκτυο διασύνδεσης του Τμήματος με κοινωνικούς, πολιτιστικούς ή παραγωγικούς φορείς με σκοπό τη διδακτική άσκηση των φοιτητών;	0	6,9	3,4	10,3	0	79,3
Πόσο στενή είναι η συνεργασία και η επαφή μεταξύ των εκπαιδευτικών / εποπτών του Τμήματος και των νηπιαγωγών ή άλλων φορέων εκτέλεσης της διδακτικής άσκησης;	0	3,4	3,4	6,9	13,8	72,4

Πίνακας Α3. Σχετικές συχνότητες (%) των απόψεων των διδασκόντων στο Π.Τ.Π.Ε. Παν/μίου Κρήτης αναφορικά με το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος

Ερωτήσεις	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πάρα πολύ	Δεν απάντησαν
Πόσο ανταποκρίνεται το ΠΜΣ στους στόχους του Τμήματος;	0	0	3,4	34,5	20,7	41,7
Πόσο ανταποκρίνεται το ΠΜΣ στις ανάγκες της κοινωνίας;	0	0	6,9	44,8	6,9	41,3
Πόσο επαρκείς είναι οι διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του ΠΜΣ;	0	0	20,7	6,9	20,7	51,7
Εάν διδάξατε ή διδάσκετε τώρα στο ΠΜΣ, πόσο ικανοποιητική είναι η συνεργασία μεταξύ των διδασκόντων;	0	3,4	0	10,3	17,2	69
Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία αξιολόγησης των μεταπτυχιακών φοιτητών;	0	3,4	0	6,9	24,1	65,5
Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της διπλωματικής μεταπτυχιακής εργασίας;	0	0	0	3,4	20,7	75,9
Πόσο ικανοποιητική είναι η διαδικασία επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών;	0	0	13,8	6,9	31	48,2

Πίνακας Α4. Σχετικές συχνότητες (%) των απόψεων των διδασκόντων στο Π.Τ.Π.Ε. Παν/μίου Κρήτης αναφορικά με το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος

Ερωτήσεις	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πάρα πολύ	Δεν απάντησαν
Πόσο ανταποκρίνεται το ΠΑΣ στους στόχους του Τμήματος;	0	0	6,9	20,7	17,2	55,2
Πόσο ανταποκρίνεται το ΠΑΣ στις ανάγκες της κοινωνίας;	0	0	17,2	13,8	13,8	55,2
Είναι επαρκείς οι διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του ΠΑΣ;	0	0	10,3	20,7	10,3	58,6
Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της διδακτορικής διατριβής;	0	0	3,4	6,9	13,8	75,9

Πίνακας Α5. Σχετικές συχνότητες (%) των διδακτικών μεθόδων που εφαρμόζουν οι διδάσκοντες στο Π.Τ.Π.Ε. Παν/μίου Κρήτης

Ποιες συγκεκριμένες διδακτικές μεθόδους χρησιμοποιείτε; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις).	A) Διάλεξη	B) Εργαστηριακή διδασκαλία	Γ) Διερευνητική με ομάδες	Δ) Συνδυαστική	E) Άλλη:	Δεν απάντησαν
Σε ποσοστά %:	65,5	48,3	27,6	51,7	27,6	0

Πίνακας Α6. Σχετικές συχνότητες (%) των απόψεων των διδασκόντων στο Π.Τ.Π.Ε. Παν/μίου Κρήτης αναφορικά με ζητήματα εξετάσεων

Ερωτήσεις	A) 0%-25%	B) 26%-50%	Γ) 51%-75%	Δ) 76%-100%	Δεν απάντησαν
Ποιο είναι το ποσοστό των φοιτητών που συμμετέχουν στις εξετάσεις των μαθημάτων σας;	0	10,3	27,6	55,2	6,9
Ποια είναι τα ποσοστά επιτυχίας των φοιτητών στις εξετάσεις των μαθημάτων σας;	0	0	48,3	41,4	10,3

Πίνακας Α7. Σχετικές συχνότητες (%) των απόψεων των διδασκόντων στο Π.Τ.Π.Ε. Παν/μίου Κρήτης αναφορικά με την οργάνωση και εφαρμογή του διδακτικού έργου

Ερωτήσεις	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πάρα πολύ	Δεν απάντησαν
Σε ποιο βαθμό τηρείτε το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων;	0	0	0	20,7	79,3	0
Είναι ορθολογική η οργάνωση και η δομή του ωρολογίου προγράμματος μαθημάτων;	0	0	13,8	27,6	51,7	6,9

Πίνακας Α8. Σχετικές συχνότητες (%) των απόψεων των διδασκόντων στο Π.Τ.Π.Ε. Παν/μίου Κρήτης αναφορικά με τα μέσα και τις υποδομές του διδακτικού έργου

Ερωτήσεις	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πάρα πολύ	Δεν απάντησαν
Πόσο επαρκείς και κατάλληλες είναι οι αίθουσες διδασκαλίας;	0	6,9	17,2	48,3	27,6	0
Πόσο επαρκής και κατάλληλος είναι ο υποστηρικτικός εξοπλισμός τους;	3,4	3,4	37,9	37,9	17,2	0
Πόσο επαρκή και κατάλληλα είναι τα εκπαιδευτικά εργαστήρια;	0	3,4	17,2	34,5	17,2	27,6
Πόσο επαρκής και κατάλληλος είναι ο εργαστηριακός εξοπλισμός;	0	3,4	20,7	31,0	24,1	20,7
Πόσο επαρκούν τα μέλη Ε.Τ.Ε.Π. του Τμήματός μας;	41,4	27,6	6,9	6,9	3,4	13,8

Πίνακας Α9. Σχετικές συχνότητες (%) των απόψεων των διδασκόντων στο Π.Τ.Π.Ε. Παν/μίου Κρήτης αναφορικά με τα μέσα και τις υποδομές του ερευνητικού έργου

Ερωτήσεις	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πάρα πολύ	Δεν απάντησαν
Πόσο επαρκείς και κατάλληλοι είναι οι χώροι των ερευνητικών εργαστηρίων του Τμήματός μας;	0	3,4	20,7	37,9	6,9	31
Πόσο επαρκής και κατάλληλος είναι ο εργαστηριακός εξοπλισμός;	0	3,4	24,1	34,5	3,4	34,5
Θεωρείτε ότι οι διαθέσιμες υποδομές καλύπτουν της ανάγκες της ερευνητικής διαδικασίας;	0	3,4	34,5	34,5	0	27,6
Πόσο εντατική χρήση γίνεται των ερευνητικών υποδομών;	3,4	3,4	24,1	31	6,9	31

Πίνακας Α10. Σχετικές συχνότητες (%) των απόψεων των διδασκόντων στο Π.Τ.Π.Ε. Παν/μίου Κρήτης αναφορικά με τις διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές.

Ερωτήσεις	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πάρα πολύ	Δεν απάντησαν
Πόσο αποτελεσματικές θεωρείτε πως είναι οι παρεχόμενες υπηρεσίες και το ωράριο λειτουργίας της Γραμματείας του Τμήματος για την εξυπηρέτηση των αναγκών του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών;	0	0	0	38	62	0
Πόσο ικανοποιητική για τις ανάγκες σας είναι η οργάνωση και το ωράριο λειτουργίας της Βιβλιοθήκης;	0	0	6,9	27,6	62	3,4
Πόσο αποτελεσματικές είναι οι υποδομές και υπηρεσίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών του Τμήματος;	0	0	24,1	58,6	17,2	0
Πόσο επαρκής είναι η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου μας σε σχέση με το γνωστικό σας αντικείμενο;	3,4	17,2	27,6	44,8	3,4	3,4
Πόσο επαρκής είναι ο κοινόχρηστος τεχνικός εξοπλισμός;	3,4	6,9	37,9	44,8	6,9	0
Πόσο επαρκείς είναι οι χώροι και ο εξοπλισμός των εργαστηρίων;	3,4	3,4	34,5	37,9	6,9	13,8
Πόσο ικανοποιητική θεωρείτε τη στελέχωση των εργαστηρίων;	17,2	31	24,1	13,8	3,4	10,3
Πόσο κατάλληλο είναι το γραφείο της;	0	6,9	24,1	20,7	48,3	0
Πόσο επαρκής είναι ο χώρος της Γραμματείας του Τμήματος;	3,4	6,9	6,9	51,7	31	0
Πόσο επαρκής και κατάλληλος είναι ο χώρος των συνεδριάσεων;	0	10,3	10,3	41,4	17,2	20,7
Πόσο επαρκείς είναι οι υποδομές ΑΜΕΑ;	27,6	27,6	10,3	13,8	0	20,7
Πόσο ικανοποιητική είναι η πρόσβασή σας στις υποδομές και στον εξοπλισμό του Ιδρύματος;	0	10,3	27,6	37,9	17,2	6,9

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

Στο Παράρτημα αυτό παρατίθεται το Ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε στους διδάσκοντες του Τμήματος (μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.ΔΙ.Π. και συμβασιούχους με το Π.Δ. 407/80) στις 30-11-2007, καθώς και το Απογραφικό Δελτίο που συμπλήρωσαν οι διδάσκοντες τόσο για τα δύο μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου 2007-2008 όσο και για τα δύο μαθήματα του εαρινού εξαμήνου 2008.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ Δ.Ε.Π., Ε.Ε.ΔΙ.Π., ΣΥΜΒΑΣΙΟΥΧΟΥΣ Π.Δ. 407/80	
Πανεπιστήμιο:	
Σχολή:	
Τμήμα:	
Όνομα και τίτλος διδάσκοντος:	
Επιστημονική ειδίκευση:	
Τίτλοι και κωδικοί διδασκόμενων μαθημάτων (Ακαδ. έτος 2007-2008):	

Οδηγίες:

Το παρακάτω ερωτηματολόγιο ΔΕΝ αποτελεί αποτίμηση ατομικών επιδόσεων. Στο πινακάκι:

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

 όπου 1=καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=αρκετά, 5= πάρα πολύ.

Ερωτήσεις ανοιχτού τύπου θα απαντηθούν σε ξεχωριστό χαρτί.
Παρακαλώ να ανταποκριθείτε σε όσο το δυνατό περισσότερες ερωτήσεις!

1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ι. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών

Αναπόκριση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις ανάγκες της κοινωνίας.

1. Πόσο ικανοποιητικό είναι το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών σε σχέση προς την επαγγελματική προετοιμασία και τις επαγγελματικές προοπτικές των αποφοίτων μας;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Το εξεταστικό σύστημα.

2. Εφαρμόζετε στα μαθήματά σας πολλαπλούς (σε είδος και χρόνο) τρόπους αξιολόγησης των φοιτητών; Αν ναι, καταγράψτε τους.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

3. Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία αξιολόγησης των φοιτητών;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

4. Πρέπει να βαθμολογούνται αυστηρότερα οι φοιτητές μας;

Ναι	Όχι
-----	-----

Διεθνής διάσταση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών.

5. Έχετε συνάψει κάποια συμφωνία διμερούς συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού; Αν ναι, γράψτε ποιες.

Ναι	Όχι
-----	-----

Διδακτική άσκηση των φοιτητών.

Αν ασχολείστε με τη διδακτική άσκηση των φοιτητών:

6. Πόσο ικανοποιητικά κρίνετε τα αποτελέσματα των διδακτικών ασκήσεων;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

7. Πόσο επιτυχής είναι η εξοικείωση των ασκουμένων με το περιβάλλον των νηπιαγωγείων;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

8. Πόσο ικανοποιητικό είναι το δίκτυο διασύνδεσης του Τμήματος με κοινωνικούς, πολιτιστικούς ή παραγωγικούς φορείς με σκοπό τη διδακτική άσκηση των φοιτητών;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

9. Πόσο στενή είναι η συνεργασία και η επαφή μεταξύ των εκπαιδευτικών / εποπτών του Τμήματος και των νηπιαγωγών ή άλλων φορέων εκτέλεσης της διδακτικής άσκησης;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

II. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ)

10. Πόσο ανταποκρίνεται το ΠΜΣ στους στόχους του Τμήματος;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

11. Πόσο ανταποκρίνεται το ΠΜΣ στις ανάγκες της κοινωνίας;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

12. Πόσο επαρκείς είναι οι διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του ΠΜΣ;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

13. Εάν διδάξατε ή διδάσκετε τώρα στο ΠΜΣ, πόσο ικανοποιητική είναι η συνεργασία μεταξύ των διδασκόντων;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Το εξεταστικό σύστημα.

Εάν διδάξατε ή διδάσκετε τώρα στο ΠΜΣ:

14. Εφαρμόζετε πολλαπλούς (σε είδος και χρόνο) τρόπους αξιολόγησης των φοιτητών;

Ναι	Όχι
-----	-----

15. Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία αξιολόγησης των φοιτητών;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

16. Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της διπλωματικής-μεταπτυχιακής εργασίας;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών.

17. Πόσο ικανοποιητική είναι η διαδικασία επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

III. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών (ΠΔΣ)

18. Πόσο ανταποκρίνεται το ΠΔΣ στους στόχους του Τμήματος;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

19. Πόσο ανταποκρίνεται το ΠΔΣ στις ανάγκες της κοινωνίας;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

20. Είναι επαρκείς οι διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του ΠΔΣ;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Εξεταστικό σύστημα.

Εάν εποπτεύσατε ή εποπτεύετε τώρα κάποιον υποψήφιο διδάκτορα:

21. Εφαρμόζετε κοινές (μεταξύ των διδασκόντων) διαδικασίες αξιολόγησης των υποψηφίων διδασκόντων;

Ναι	Όχι
-----	-----

22. Παρέχετε κάποια κίνητρα στους υποψήφιους διδάκτορες για την συμμετοχή τους σε διεθνή «Θερινά Προγράμματα» (summer schools), διεθνή ερευνητικά συνέδρια, υποβολή άρθρων σε έγκριτα περιοδικά, κλπ.;

Ναι	Όχι
-----	-----

23. Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της διδακτορικής διατριβής;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

2. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

Αποτελεσματικότητα του διδακτικού προσωπικού.

24. Πόσο ικανοποιητική θεωρείτε τη διαδικασία αξιολόγησης των διδασκόντων από τους φοιτητές;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Ποιότητα και αποτελεσματικότητα της διδακτικής διαδικασίας.

25. Ποιες συγκεκριμένες διδακτικές μεθόδους χρησιμοποιείτε; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις).

A) Διάλεξη	B) Εργαστηριακή διδασκαλία	Γ) Διερευνητική με ομάδες	Δ) Συνδυαστική	E) Άλλη:
------------	----------------------------	---------------------------	----------------	----------

26. Ποιο είναι το ποσοστό των φοιτητών που συμμετέχουν στις εξετάσεις των μαθημάτων σας;

A) 0%-25%	B) 26%-50%	Γ) 51%-75%	Δ) 76-100%
-----------	------------	------------	------------

27. Ποια είναι τα ποσοστά επιτυχίας των φοιτητών στις εξετάσεις των μαθημάτων σας;

A) 0%-25%	B) 26%-50%	Γ) 51%-75%	Δ) 76-100%
-----------	------------	------------	------------

Οργάνωση και εφαρμογή του διδακτικού έργου.

28. Σε ποιο βαθμό τηρείτε το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

29. Είναι ορθολογική η οργάνωση και η δομή του ωρολογίου προγράμματος μαθημάτων;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

30. Διδάσκετε κάποια μαθήματα που δεν εμπίπτουν στο στενό ή ευρύτερο γνωστικό σας πεδίο;

Ναι	Όχι
-----	-----

Εκπαιδευτικά βοηθήματα.

31. Ποια είδη βοηθημάτων προσφέρετε ή αναφέρετε στους φοιτητές; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις).

A) Βιβλία	B) Σημειώσεις	Γ) Υλικό σε ιστοσελίδες	Δ) Συνδυασμός των παραπάνω
-----------	---------------	-------------------------	----------------------------

32. Ποιο μέρος της διδασκόμενης ύλης καλύπτεται από τα βοηθήματα;

A) 0%-25%	B) 26%-50%	Γ) 51%-75%	Δ) 76-100%
-----------	------------	------------	------------

33. Παρέχετε βιβλιογραφική υποστήριξη πέραν των διανεμόμενων συγγραμμάτων;

Ναι	Όχι
-----	-----

Μέσα και υποδομές.

34. Πόσο επαρκείς και κατάλληλες είναι οι αίθουσες διδασκαλίας;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

35. Πόσο επαρκής και κατάλληλος είναι ο υποστηρικτικός εξοπλισμός τους;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

36. Πόσο επαρκή και κατάλληλα είναι τα εκπαιδευτικά εργαστήρια;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

37. Πόσο επαρκής και κατάλληλος είναι ο εργαστηριακός εξοπλισμός;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

38. Πόσο επαρκούν τα μέλη Ε.Τ.Ε.Π. του Τμήματός μας;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

39. Χρησιμοποιείτε Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στα μαθήματά σας;

Ναι	Όχι
-----	-----

40. Χρησιμοποιείτε ΤΠΕ στην αξιολόγηση των φοιτητών;

Ναι	Όχι
-----	-----

41. Χρησιμοποιείτε ΤΠΕ στην επικοινωνία σας με τους φοιτητές;

Ναι	Όχι
-----	-----

Αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων και η μεταξύ τους συνεργασία.

42. Πόσο ικανοποιητική είναι η αναλογία διδασκόντων / διδασκομένων στα μαθήματά σας;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

43. Έχετε ανακοινωμένες ώρες γραφείου για συνεργασία με τους φοιτητές;

Ναι	Όχι
-----	-----

44. Τηρείτε τις ανακοινωμένες ώρες γραφείου;

Ναι	Όχι
-----	-----

45. Αξιοποιούν οι φοιτητές τις ώρες γραφείου σας;

Ναι	Όχι
-----	-----

Σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα.

46. Μεθοδεύετε την εκπαίδευση των φοιτητών σας στην ερευνητική διαδικασία (π.χ. αναζήτηση και χρήση βιβλιογραφίας);

Ναι	Όχι
-----	-----

47. Παρέχετε στους φοιτητές σας δυνατότητα συμμετοχής σε ερευνητικά έργα;

Ναι	Όχι
-----	-----

Συνεργασίες με εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού και του εξωτερικού και με το κοινωνικό σύνολο.

48. Συνεργάζεστε με κάποια εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού;

Ναι	Όχι
-----	-----

49. Συνεργάζεστε με κάποια εκπαιδευτικά κέντρα του εξωτερικού;

Ναι	Όχι
-----	-----

50. Έχετε αναπτύξει συγκεκριμένες εκπαιδευτικές συνεργασίες με τοπικούς, περιφερειακούς ή εθνικούς κοινωνικούς φορείς;

Ναι	Όχι
-----	-----

Κινητικότητα του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών.

51. Έχετε συνάψει κάποιες συμφωνίες για την ενίσχυση της κινητικότητας του διδακτικού προσωπικού ή/και των φοιτητών;

Ναι	Όχι
-----	-----

52. Έχετε μετακινηθεί προς άλλα Ιδρύματα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών / ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία;

Ναι	Όχι
-----	-----

53. Πόσο ικανοποιητική θεωρείτε τη λειτουργία και τη στελέχωση του κεντρικού Γραφείου Διεθνών / Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και των συνδέσμων τους;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

54. Έχετε κάνει κάποιες ενέργειες για την ενημέρωση της ακαδημαϊκής κοινότητας για τα προγράμματα κινητικότητας;

Ναι	Όχι
-----	-----

55. Έχετε υποστηρίξει κατά οποιονδήποτε τρόπο κάποιους εισερχόμενους από άλλα Ιδρύματα φοιτητές;

Ναι	Όχι
-----	-----

56. Θεωρείτε ότι προωθείται επαρκώς στο Τμήμα μας η ιδέα της κινητικότητας φοιτητών και μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού και της Ευρωπαϊκής διάστασης γενικότερα;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

3. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ*Ερευνητικά προγράμματα και έργα που εκτελούνται στο Τμήμα.*

Καταγράψτε τα ερευνητικά προγράμματα και τις ερευνητικές δραστηριότητες στις οποίες συμμετείχατε κατά την τελευταία πενταετία.

57. Συμμετέχουν εξωτερικοί συνεργάτες ή/και μεταδιδακτορικοί ερευνητές στα ανωτέρω ερευνητικά προγράμματα;

Ναι	Όχι
-----	-----

Ερευνητικές υποδομές.

58. Πόσο επαρκείς και κατάλληλοι είναι οι χώροι των ερευνητικών εργαστηρίων του Τμήματός μας;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

59. Πόσο επαρκής και κατάλληλος είναι ο εργαστηριακός εξοπλισμός;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

60. Θεωρείτε ότι οι διαθέσιμες υποδομές καλύπτουν τις ανάγκες της ερευνητικής διαδικασίας;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

61. Πόσο εντατική χρήση γίνεται των ερευνητικών υποδομών;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών ΔΕΠ του Τμήματος

[Να απαντηθεί μόνο από τα μέλη Δ.Ε.Π.]

62. Α) Αριθμός δημοσιεύσεων:

	Βιβλία/μονογραφίες	Επιστημονικά περιοδικά με κριτές	Επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές	Πρακτικά συνεδρίων με κριτές	Πρακτικά συνεδρίων χωρίς κριτές	Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους	Άλλες εργασίες	Ανακοινώσεις σε επιστ. συνέδρια (με κριτές) χωρίς πρακτικά	Ανακοινώσεις σε επιστ. συνέδρια (χωρίς κριτές) χωρίς πρακτικά	Άλλα
2007										
2006										
2005										
2004										
2003										
Πριν το 2003										
Σύνολο										

Επεξηγήσεις: Άλλα

--

Β) Αναφέρετε σε ξεχωριστό χαρτί τις δημοσιεύσεις της τελευταίας πενταετίας σύμφωνα με την παραπάνω κατηγοριοποίηση (Α).

Γ) Αναφέρετε σε ξεχωριστό χαρτί τις δημοσιεύσεις πριν την τελευταία πενταετία, σύμφωνα με την παραπάνω κατηγοριοποίηση (Α).

Αναγνώριση της έρευνας που γίνεται στο Τμήμα από τρίτους.

[Να απαντηθεί μόνο από τα μέλη Δ.Ε.Π.]

63. Πόσες ετεροαναφορές (citations) υπάρχουν σε δημοσιεύσεις σας κατά την τελευταία πενταετία;

64. Πόσες ετεροαναφορές (citations) υπάρχουν σε δημοσιεύσεις σας πριν την τελευταία πενταετία;

65. Πόσες βιβλιοκρισίες για βιβλία σας έχουν δημοσιευθεί σε επιστημονικά περιοδικά κατά την τελευταία πενταετία;

66. Πόσες βιβλιοκρισίες για βιβλία σας έχουν δημοσιευθεί σε επιστημονικά περιοδικά πριν την τελευταία πενταετία;

67. Πόσες ήταν οι συμμετοχές σας σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων κατά την τελευταία πενταετία; Να γίνει διάκριση μεταξύ ελληνικών και διεθνών συνεδρίων.

Σε ελληνικά συνέδρια:

Σε διεθνή συνέδρια:

68. Πόσες ήταν οι συμμετοχές σας σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων πριν την τελευταία πενταετία; Να γίνει διάκριση μεταξύ ελληνικών και διεθνών συνεδρίων.

Σε ελληνικά συνέδρια:

Σε διεθνή συνέδρια:

69. Πόσες είναι οι συμμετοχές σας σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών κατά την τελευταία πενταετία; Να γίνει διάκριση μεταξύ ελληνικών και διεθνών περιοδικών.

Σε ελληνικά περιοδικά:

Σε διεθνή περιοδικά:

70. Πόσες είναι οι συμμετοχές σας σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών πριν την τελευταία πενταετία; Να γίνει διάκριση μεταξύ ελληνικών και διεθνών περιοδικών.

Σε ελληνικά περιοδικά:

Σε διεθνή περιοδικά:

71. Πόσες φορές προσκληθήκατε από άλλους ακαδημαϊκούς / ερευνητικούς φορείς για διαλέξεις/παρουσιάσεις κλπ. κατά την τελευταία πενταετία;

72. Πόσες φορές προσκληθήκατε από άλλους ακαδημαϊκούς / ερευνητικούς φορείς για διαλέξεις/παρουσιάσεις κλπ. πριν την τελευταία πενταετία;

73. Έχετε διατελέσει κριτής σε επιστημονικό περιοδικό; Αν ναι, πόσες φορές;

Ερευνητικές συνεργασίες του Τμήματος.

Έχετε κάποιες ερευνητικές συνεργασίες

74. με άλλες ακαδημαϊκές μονάδες του Πανεπιστημίου Κρήτης; Ναι Όχι

75. με φορείς και ιδρύματα του εσωτερικού; Ναι Όχι

76. με φορείς και ιδρύματα του εξωτερικού; Ναι Όχι

77. καμία Ναι Όχι

Μισθολογική ικανοποίηση.

78. Πόσο ικανοποιητικό θεωρείτε το μισθό σας σε σχέση προς το έργο που προσφέρετε; 1 2 3 4 5

79. Πόσο ικανοποιητικό θεωρείτε το μισθό σας σε σχέση προς τα προσόντα σας; 1 2 3 4 5

Διακρίσεις και βραβεία ερευνητικού έργου που έχουν απονεμηθεί σε μέλη του Τμήματος.

[Να απαντηθεί μόνο από τα μέλη Δ.Ε.Π.]

80. Σε τι επίπεδο σας έχουν απονεμηθεί βραβεία ή/και διακρίσεις;

(α) σε επίπεδο ακαδημαϊκής μονάδας

(β) σε επίπεδο Πανεπιστημίου Κρήτης

(γ) σε εθνικό επίπεδο

(δ) σε διεθνές επίπεδο

(ε) σε κανένα

– Σας έχουν απονεμηθεί κάποιοι τιμητικοί τίτλοι (επίτιμοι διδάκτορες, επισκέπτες καθηγητές, ακαδημαϊκοί, αντεπιστέλλοντα μέλη ακαδημιών κλπ.) από άλλα ιδρύματα; Αν ναι, ποιοι είναι αυτοί;

Συμμετοχή των φοιτητών στην έρευνα.

81. Συμμετέχουν σε ερευνητικές δραστηριότητες σας

α) προπτυχιακοί φοιτητές;

Ναι	Όχι
-----	-----

β) μεταπτυχιακοί φοιτητές;

Ναι	Όχι
-----	-----

γ) υποψήφιοι διδάκτορες;

Ναι	Όχι
-----	-----

4. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Αποτελεσματικότητα των διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών.

82. Πόσο αποτελεσματικές θεωρείτε πως είναι οι παρεχόμενες υπηρεσίες και το ωράριο λειτουργίας της Γραμματείας του Τμήματος για την εξυπηρέτηση των αναγκών του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

83. Πόσο ικανοποιητική για τις ανάγκες σας είναι η οργάνωση και το ωράριο λειτουργίας της Βιβλιοθήκης;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

84. Πόσο αποτελεσματικές είναι οι υποδομές και υπηρεσίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών του Τμήματος;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Υποδομές πάσης φύσεως που χρησιμοποιεί το Τμήμα.

85. Πόσο επαρκής είναι η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου μας σε σχέση με το γνωστικό σας αντικείμενο;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

86. Πόσο επαρκής είναι ο κοινόχρηστος τεχνικός εξοπλισμός;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

87. Πόσο επαρκείς είναι οι χώροι και ο εξοπλισμός των εργαστηρίων;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

88. Πόσο ικανοποιητική θεωρείτε τη στελέχωση των εργαστηρίων;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

89. Πόσο κατάλληλο είναι το γραφείο σας;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

90. Πόσο επαρκής είναι ο χώρος της Γραμματείας του Τμήματος;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

91. Πόσο επαρκής και κατάλληλος είναι ο χώρος των συνεδριάσεων;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

92. Πόσο επαρκείς είναι οι υποδομές ΑΜΕΑ;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

93. Πόσο ικανοποιητική είναι η πρόσβασή σας στις υποδομές και στον εξοπλισμό του Ιδρύματος;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Διαφάνεια και αποτελεσματικότητα στη χρήση υποδομών και εξοπλισμού.

94. Προβλέπεται η σύνταξη προϋπολογισμού και απολογισμού σχετικά με τους οικονομικούς πόρους του Τμήματος;

Ναι	Όχι
-----	-----

95. Πόσο αποτελεσματική είναι η διαχείριση των οικονομικών πόρων του Τμήματος;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

ΑΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Συμπληρώνεται με ευθύνη του κάθε διδάσκοντος, χωριστά για καθένα από τα εξαμηνιαία προ- ή και μεταπτυχιακά μαθήματα. Το Απογραφικό αυτό Δελτίο θα χρησιμεύσει για τη σύνταξη της Ετήσιας Εσωτερικής Έκθεσης καθώς και της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης και ΔΕΝ θα χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση των μελών του Εκπαιδευτικού Προσωπικού.

I. ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Πανεπιστήμιο:	
Σχολή:	
Τμήμα:	
Τομέας:	
Όνομα διδάσκοντος / Βαθμίδα:	
Επιστημονική Ειδίκευση:	

Κωδ. Αριθμός Μαθήματος:		Τίτλος Μαθήματος
Προπτυχιακό:	Ναι Όχι	
Μεταπτυχιακό:	Ναι Όχι	

I.1 Σύντομη Περιγραφή / Περιεχόμενο μαθήματος

	*
--	---

I.2 Μαθησιακοί στόχοι

	*
--	---

* Αν δεν φτάνει ο χώρος, συνεχίστε σε άλλη σελίδα. (Αυτό ισχύει για όλους τους πίνακες).

I.3 Είδος Μαθήματος

Σε ποιο εξάμηνο σπουδών προσφέρεται (1 ^ο – 8 ^ο)	Υποχρεωτικό (Υ), Υποχρεωτικής Επιλογής (ΥΕ):	Υποβάθρου (ΥΠ), Επιστημονικής Περιοχής (ΕΠ), Γενικών Γνώσεων (ΓΓ), Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Μάθημα Κορμού (ΚΟ), Ειδίκευσης (ΕΙΔ), Κατεύθυνσης (ΚΑ):

I.4 Διδασκαλία

Προβλεπόμενες Ώρες Διδασκαλίας ανά εξάμηνο				Σύνολο εβδομαδιαίων ωρών διδασκαλίας	Διδακτικές Μονάδες	Χρήση Πολλαπλής Βιβλιογραφίας (Ναι/Όχι)	Εργασία ή Πρόοδος (Ναι / Όχι) Υποχρεωτική / Προαιρετική
Διαλέξεις	Εργαστήρια	Μικρές ομάδες	Άλλη				

I.5 Ενημέρωση – Αξιολόγηση

Το μάθημα περιλαμβάνεται στον Οδηγό Σπουδών; (Ναι/Όχι) Σελίδα αναφοράς μαθήματος	Υπάρχει ιστοσελίδα μαθήματος; (Ναι/Όχι) Διεύθυνση URL	Έχει γίνει στο τρέχον εξάμηνο αξιολόγηση του μαθήματος από τους φοιτητές; (Ναι/Όχι)

II. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**II.1 Διδακτέα Ύλη**

II.1.1 Πότε πραγματοποιήθηκε η τελευταία αναπροσαρμογή / επικαιροποίηση της ύλης του μαθήματος;

II.1.2 Υπάρχει επικάλυψη ύλης με άλλα μαθήματα και πώς το αντιμετωπίζετε;

II.2 Διδακτικά Βοηθήματα

II.2.1 Βοηθήματα που διανέμονται στους φοιτητές για το συγκεκριμένο μάθημα.

II.2.2 Γίνεται επικαιροποίηση των βοηθημάτων και με ποια διαδικασία;

II.2.3 Ποιο ποσοστό της διδασκόμενης ύλης καλύπτεται από τα βοηθήματα;

II.2.4 Παρέχετε πρόσθετη βιβλιογραφία πέραν των διανεμόμενων συγγραμμάτων;

 Ναι Όχι

II.2.5 Πώς γνωστοποιείτε στους φοιτητές την ύλη του μαθήματος, τους μαθησιακούς στόχους και τον τρόπο αξιολόγησής τους;

II.3 Επικοινωνία & Καθοδήγηση Φοιτητών / Συνεργασίες

II.3.1 Έχετε ανακοινωμένες ώρες γραφείου για συνεργασία με τους φοιτητές;

 Ναι Όχι

II.3.2 Πώς μεθοδεύετε την εκπαίδευση των φοιτητών στην ερευνητική διαδικασία (π.χ. αναζήτηση και χρήση βιβλιογραφίας);

II.3.3 Οργανώνετε στο πλαίσιο του μαθήματος εκπαιδευτικές επισκέψεις φοιτητών / διαλέξεις επιστημόνων ή άλλες δραστηριότητες σε συνεργασία με τοπικούς, περιφερειακούς ή εθνικούς κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς φορείς;

 Ναι Όχι
II.4 Συμμετοχή των φοιτητών στο μάθημα

Κατά την εκτίμησή σας, τι ποσοστό φοιτητών κατά μέσο όρο παρακολουθεί το θεωρητικό μέρος του μαθήματος;

0-20%	<input type="text"/>	20-40%	<input type="text"/>	40-60%	<input type="text"/>	60-80%	<input type="text"/>	80-100%	<input type="text"/>	Δεν γνωρίζω	<input type="text"/>
-------	----------------------	--------	----------------------	--------	----------------------	--------	----------------------	---------	----------------------	-------------	----------------------

II.5 Αξιολόγηση της επίδοσης των φοιτητών στο μάθημα

II.5.1 Τρόποι Αξιολόγησης;

Σημειώστε στον πίνακα που ακολουθεί τις μεθόδους που χρησιμοποιείτε για την αξιολόγηση της απόδοσης των φοιτητών στο συγκεκριμένο μάθημα.

Εξέταση γραπτή στο τέλος του εξαμήνου	<input type="text"/>
Εξέταση προφορική στο τέλος του εξαμήνου	<input type="text"/>
Πρόοδος (ενδιάμεση εξέταση):	<input type="text"/>
Κατ' οίκον εργασία:	<input type="text"/>
Προφορική παρουσίαση εργασίας:	<input type="text"/>
Εργαστήριο ή πρακτικές ασκήσεις:	<input type="text"/>
Άλλα * :	<input type="text"/>

* Περιγράψτε συνοπτικά τυχόν άλλους τρόπους αξιολόγησης.

 Ναι Όχι

* Λαμβάνουν οι φοιτητές συστηματικά σχόλια (προφορικά ή γραπτά) στο μέσον του εξαμήνου;

* Πώς διασφαλίζετε τη διαφάνεια στην αξιολόγηση της επίδοσης των φοιτητών;

III. ΥΠΟΔΟΜΕΣ

III.1 Διαθέσιμη εκπαιδευτική υποδομή του μαθήματος

III.1.1 Αίθουσες διδασκαλίας που χρησιμοποιούνται για το συγκεκριμένο μάθημα:

Αναφερθείτε στην επάρκεια, καταλληλότητα, ποιότητα των αιθουσών και του υποστηρικτικού εξοπλισμού και τη διαθεσιμότητά τους.

III.1.2 Εργαστήρια που χρησιμοποιούνται για το συγκεκριμένο μάθημα:

Αναφερθείτε στην επάρκεια, καταλληλότητα, ποιότητα των εργαστηριακών χώρων, του εργαστηριακού εξοπλισμού και της διαθεσιμότητάς τους.

III.1.3 Χρησιμοποιείτε Εκπαιδευτικό Λογισμικό και ποιο; (περιγράψτε συνοπτικά)

III.1.4 Υπάρχει ικανοποιητική υποστήριξη του μαθήματος από τη βιβλιοθήκη (βιβλιογραφία και άλλοι μαθησιακοί πόροι);

Ναι	Όχι
-----	-----

III.1.5 Πώς κρίνετε συνολικά τη διαθέσιμη εκπαιδευτική υποδομή;

Αν η απάντηση είναι αρνητική, σχολιάστε συνοπτικά τυχόν ελλείψεις και καταγράψτε τις αναγκαίες βελτιώσεις σύμφωνα με τις παραπάνω κατηγορίες.

III.2 Αξιοποίηση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

* Χρησιμοποιείτε Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών στη διδασκαλία του μαθήματος και πώς;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ '

Επιτροπές του Τμήματος Ακαδημαϊκό Έτος 2007-2008

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

1. Επιτροπή προπτυχιακών σπουδών:

Η επιτροπή αυτή ενεργοποιείται κυρίως κατά τους μήνες Μάρτιο έως Απρίλιο κάθε έτους, συγκροτώντας το Πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών του επομένου ακαδημαϊκού έτους και μελετώντας τις προτάσεις των μελών Δ.Ε.Π. για αλλαγές στον Κανονισμό προπτυχιακών σπουδών. Το Πρόγραμμα και ο Κανονισμός αυτός συζητιούνται και αποφασίζονται στη Γ. Συνέλευση του Απριλίου κάθε έτους.

2. Επιτροπή μεταπτυχιακών σπουδών:

Η επιτροπή αυτή ενεργοποιείται κυρίως κατά τους μήνες Μάρτιο έως Απρίλιο κάθε έτους, οπότε προγραμματίζεται η υπό προκήρυξη ειδικότητα μεταπτυχιακών σπουδών και οι σχετικές λεπτομέρειες, και κατά τον Σεπτέμβριο κάθε έτους, οπότε διοργανώνονται οι εισαγωγικές εξετάσεις των νεοεισερχόμενων μεταπτυχιακών φοιτητών. Κατά τη διάρκεια του λοιπού ακαδημαϊκού έτους η επιτροπή εισηγείται στη Γ. Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης την απονομή μεταπτυχιακών τίτλων, ενδεχόμενες μεταβολές ή προσθήκες στον Εσωτερικό Κανονισμό μεταπτυχιακών σπουδών κ.λπ.

3. Επιτροπή διδακτικών ασκήσεων και πειραματικού νηπιαγωγείου:

Η επιτροπή αυτή εποπτεύει τις διδακτικές ασκήσεις των φοιτητών δευτέρου, τρίτου και τετάρτου έτους σε συνεργασία με τους αρμόδιους διδάσκοντες και τις αποσπασμένες νηπιαγωγούς. Πρόσθετη φροντίδα αυτής της επιτροπής είναι η επιδίωξη δημιουργίας του πειραματικού νηπιαγωγείου, του οποίου η Νομαρχία Ρεθύμνης έχει εκπονήσει αρχιτεκτονικό σχέδιο και απομένει η ανοικοδόμησή του σε ειδικά παραχωρημένη έκταση της Πανεπιστημιούπολης Ρεθύμνου.

4. Επιτροπή Ερευνών:

Η επιτροπή αυτή καταγράφει τα τρέχοντα ερευνητικά προγράμματα, εξετάζει τη δυνατότητα ανάληψης νέων ερευνητικών προγραμμάτων και συντονίζει τη σχέση των μελών Δ.Ε.Π. με τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων και Έρευνας (βλ. Οδηγό Προπτυχιακών Σπουδών ακαδ. έτους 2007-2008, σελ. 30).

5. Επιτροπή μετεγγραφών φοιτητών:

Η επιτροπή αυτή ενεργοποιείται κυρίως κατά τους μήνες Νοέμβριο και Δεκέμβριο κάθε έτους διεκπεραιώνοντας τις αιτήσεις φοιτητών για μετεγγραφή στο Τμήμα. Τα πορίσματα της επιτροπής συζητιούνται και εγκρίνονται στη Γ. Συνέλευση του Νοεμβρίου ή Δεκεμβρίου κάθε έτους.

6. Επιτροπή εξομοίωσης και αναγνώρισης σπουδών:

Η επιτροπή αυτή ελέγχει τις αιτήσεις φοιτητών ή αποφοίτων άλλων Τμημάτων που εγγράφονται στο Τμήμα και ζητούν την αναγνώριση μαθημάτων. Τα πορίσματα της επιτροπής εγκρίνονται από τη Γ. Συνέλευση του Τμήματος.

7. Επιτροπή κατατάξεων:

Η επιτροπή αυτή ελέγχει τις αιτήσεις αποφοίτων άλλων Τμημάτων για εγγραφή στο Π.Τ.Π.Ε. Κατά τα τελευταία τρία έτη η κατάταξη αποφοίτων διεξάγεται με

κριτήριο τη βαθμολογία του πτυχίου τους. Τα πορίσματα της επιτροπής συζητούνται και αποφασίζονται στη Γ. Συνέλευση του Νοεμβρίου κάθε έτους.

8. Επιτροπή οικονομικών:

Η επιτροπή αυτή ισχύει από τον Σεπτέμβριο του 2007 και επιμελείται τη διαχείριση των οικονομικών πόρων του Τμήματος. Τα πορίσματα της επιτροπής συζητούνται και εγκρίνονται από τη Γ. Συνέλευση του Τμήματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ΄

Εργαστήρια του Τμήματος

Ακαδημαϊκό Έτος 2007-2008

1. Εργαστήριο Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών

(ΦΕΚ 131/29-6-99 τ. Α΄)

τηλ.: 28310 77696, fax: 28310 77891, e-mail: epee@edc.uoc.gr

Διευθύντρια: Ευφημία Τάφα, τηλ. 28310-77661

e-mail: etafa@edc.uoc.gr

* Μονάδα Διδακτικής και Παιδαγωγικής Έρευνας

Υπεύθυνος: Βασίλειος Οικονομίδης, τηλ. 28310 77657,

e-mail: vasoikon@edc.uoc.gr

* Μονάδα Ψυχοπαιδαγωγικής Έρευνας και Αξιολόγησης

Υπεύθυνος: Γεώργιος Μακωλίτσας, τηλ. 28310 77665,

e-mail: gmanolitsis@edc.uoc.gr

Στο Εργαστήριο αυτό συμμετέχουν ως επιστημονικοί συνεργάτες τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος: Ευανθία Συνώδη, Μαρία Αμπαρτζάκη και Μαρίνα Τζακώστα.

Το Εργαστήριο εξυπηρετεί ερευνητικές και εκπαιδευτικές ανάγκες στο γνωστικό αντικείμενο της παιδαγωγικής (ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας, μέθοδοι διδασκαλίας και μέσα απόκτησης και χρήσης γλωσσικού, ψυχοκινητικού, λογικομαθηματικού, εικαστικού, μουσικού και θεατρικού υλικού, αναλυτικά προγράμματα προσχολικής αγωγής, προσεγγίσεις της αγωγικής/εκπαιδευτικής διδασκαλίας και αλληλεπιδράσεις των παραγόντων και των συντελεστών της αγωγής).

2. Εργαστήριο Ψυχολογικής Έρευνας

(ΦΕΚ 131/29-6-99 τ. Α΄)

τηλ.: 28310 77648, fax: 28310 77894

e-mail: schoolpsychologylab@edc.uoc.gr

* Μονάδα Οικολογικής Ψυχολογίας και Βιωματικής,

Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής

Υπεύθυνος: Μάριος Πουρκός, τηλ.: 28310 77657,

e-mail: pourkos@psy.soc.uoc.gr

* Μονάδα Σχολικής Ψυχολογίας

Υπεύθυνος: Αναστάσιος Ματσόπουλος, τηλ.: 28310 77656,

e-mail: amatsopoulos@edc.uoc.gr

Στο Εργαστήριο αυτό συμμετέχουν ως επιστημονικοί συνεργάτες τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος: Αικατερίνη Κορνηλάκη, Μαρία Κυπριωτάκη και Μαρία Μαρκοδημητράκη.

Το Εργαστήριο εξυπηρετεί ερευνητικές και εκπαιδευτικές ανάγκες στα γνωστικά αντικείμενα της Ψυχολογίας που διδάσκονται στο Τμήμα, όπως: Γενική Ψυχολογία, Εξελικτική Ψυχολογία, Ψυχολογία της προσχολικής ηλικίας, Ψυχοπαιδαγωγική, Ειδική Ψυχοπαιδαγωγική της προσχολικής ηλικίας, Αναπτυξιακή Ψυχολογία βρεφών και νηπίων, Κοινωνική Ψυχολογία,

Ψυχολογία της Μάθησης, Ψυχολογία της Προσωπικότητας κ.ά., με επίκεντρο την προσχολική ηλικία.

3. Εργαστήριο Θεατρικής και Εικαστικής Παιδείας

(ΦΕΚ 213/13-9-2002 τ. Α΄)

τηλ.: 28310 77885, fax: 28310 77895

Διευθυντής: Ανδρέας Φουντουλάκης, τηλ.: 28310 77672,

e-mail: afount@edc.uoc.gr

Στο Εργαστήριο αυτό συμμετέχουν ως επιστημονικοί συνεργάτες τα εξής μέλη του Τμήματος: Ιωάννης Τζαβάρας, Μαρίνα Σωτηροπούλου-Ζορμπαλά, Αντώνιος Τσουπάκης και Κωνσταντίνος Χρηστίδης.

Το Εργαστήριο εξυπηρετεί ερευνητικές και εκπαιδευτικές ανάγκες στα γνωστικά αντικείμενα του Θεάτρου, της Ζωγραφικής, της Πλαστικής και της Χειροτεχνίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται σε μορφές δραματικής έκφρασης, όπως το θεατρικό παιχνίδι, η δραματοποίηση, το κουκλοθέατρο, το θέατρο μαριονέτας και το θέατρο σκιών, καθώς και στη ζωγραφική, πλαστική και χειροτεχνική έκφραση παιδιών προσχολικής ηλικίας.

4. Εργαστήριο Μουσικής και Ψυχοκινητικής Αγωγής

(ΦΕΚ 213/13-9-2002 τ. Α΄)

τηλ.: 28310 77698, fax: 28310 77892

* *Μονάδα αισθητικών εκπαιδευτικών εφαρμογών*

Υπεύθυνη: Μαρίνα Σωτηροπούλου-Ζορμπαλά,

τηλ. 28310 77663, fax: marinazorb@edc.uoc.gr

Στο Εργαστήριο αυτό συμμετέχουν ως επιστημονικοί συνεργάτες τα εξής μέλη του Τμήματος: Καλλιόπη Τρούλη και Δημήτριος Ανυφαντάκης.

Το Εργαστήριο εξυπηρετεί ερευνητικές και εκπαιδευτικές ανάγκες στα γνωστικά αντικείμενα της Μουσικής, Ρυθμικής και Ψυχοκινητικής Αγωγής. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται σε τομείς, όπως η καλλιέργεια της μουσικής και ρυθμικής έκφρασης, καθώς και της κινητικής δημιουργικότητας παιδιών προσχολικής ηλικίας.

Έχει αποφασιστεί από την υπ' αριθμό 353/20-6-2007 Γ. Συνέλευση του Τμήματος η θεσμοθέτηση και ενός πέμπτου Εργαστηρίου, με την επωνυμία **Εργαστήριο Θετικών Επιστημών και Νέων Τεχνολογιών**, η έγκριση του οποίου ζητήθηκε (τον Ιούλιο του 2007) από το ΥΠ.Ε.Π.Θ., αλλά ακόμα δεν έχει επιτευχθεί.

Το αντικείμενο αυτού του Εργαστηρίου έχει καθοριστεί ως εξής:

- 1) Να μελετά την ανάπτυξη και αξιοποίηση νέων περιβαλλόντων μάθησης που βασίζονται στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Νέων Τεχνολογιών και των Θετικών Επιστημών, καθώς και να προωθεί τη σχετική έρευνα σε θεωρητικό και εφαρμοσμένο επίπεδο.
- 2) Να καλλιεργεί θεωρητικά και πρακτικά επίλεκτες περιοχές των Θετικών Επιστημών στο χώρο της εκπαίδευσης, όπως είναι η περιβαλλοντική εκπαίδευση νηπίων και παιδιών.
- 3) Να προάγει τις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Νέων Τεχνολογιών σε ένα ευρύ φάσμα που

περιλαμβάνει: συστήματα προσομοιώσεων, μοντελοποιήσεων, εικονικής πραγματικότητας, υπερμέσα, πολυμέσα, ρομποτική, νοήμονα συστήματα, συστήματα επικοινωνίας και συνεργατικών δραστηριοτήτων μέσω του Διαδικτύου, πολύμορφα-συνδυασμένα τεχνολογικά περιβάλλοντα, που απευθύνονται σε ένα ευρύ φάσμα πληθυσμού, από μαθητές της πρώτης σχολικής ηλικίας έως φοιτητές και ενήλικες.

4) Να παράγει και να δημοσιεύει ερευνητικές εργασίες που εστιάζονται κυρίως στην επεξεργασία μοντέλων σχεδιασμού, παραγωγής και αξιολόγησης διδακτικών καταστάσεων στις περιοχές των Μαθηματικών, της Στατιστικής, των Φυσικών Επιστημών και των Νέων Τεχνολογιών.

5) Να προωθεί θέματα των ανωτέρω επιστημών σε συνεργασία με ερευνητές, μέλη Δ.Ε.Π., φορείς και ιδρύματα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, που ασχολούνται με αντικείμενα συναφή προς αυτά του εργαστηρίου, με σκοπό την ανάληψη και διεκπεραίωση ερευνητικών προγραμμάτων, καθώς και την ανταλλαγή εκπαιδευτικού υλικού.

Έχει επισημανθεί στο ΥΠ.Ε.Π.Θ. ότι για την ίδρυση του προτεινόμενου Εργαστηρίου δεν θα χρειασθεί να ανεγερθούν ή να επισκευασθούν ειδικές κτιριακές εγκαταστάσεις, διότι έχει εξασφαλισθεί ο χώρος εγκατάστασης σε νεόδμητο κτίριο του Π.Τ.Π.Ε., μία αίθουσα του οποίου λειτουργεί ήδη από το έτος 2005 με την επωνυμία «Αίθουσα Νέων Τεχνολογιών» και με ικανοποιητικό αριθμό εδράνων, καθισμάτων, ηλεκτρονικών υπολογιστών και εκτυπωτών. Έχει, επίσης, αναφερθεί ότι δεν προβλέπονται αμοιβές προσωπικού, δεδομένου ότι η «Αίθουσα Νέων Τεχνολογιών» λειτουργεί υπό την εποπτεία δύο αποσπασμένων από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Καθηγητών Πληροφορικής και αυτή η λειτουργία κρίνεται ως ικανοποιητική.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε΄

Οδηγός Προπτυχιακών Σπουδών του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης

Ακαδημαϊκό Έτος 2007-2008

Κανονισμός Προπτυχιακών Σπουδών

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 ισχύει ο εξής Κανονισμός Προπτυχιακών Σπουδών για τον φοιτητή που εισήχθη ως πρωτοετής κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2005-2006, 2006-2007 και 2007-2008 (ενώ για τον φοιτητή παλαιότερων ετών ισχύει το Πρόγραμμα Σπουδών που αναφέρεται στον Οδηγό Σπουδών τον οποίο έλαβε κατά την εγγραφή του στο πρώτο έτος):

Μαθήματα και Πιστωτικές Μονάδες (ECTS)

Οι Παραδόσεις και τα Σεμινάρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης διδάσκονται επί τρεις (3) ώρες κάθε εβδομάδα, εκτός από τις Διδακτικές Ασκήσεις και τα Εργαστηριακά Μαθήματα, τα οποία λόγω της φύσης τους μπορούν να καλύπτουν περισσότερες διδακτικές ώρες, κατά την κρίση του διδάσκοντος.

Ο όρος «μάθημα» αναφέρεται σε ένα συγκεκριμένο επιστημονικό περιεχόμενο, σε ένα μέρος ενός ευρύτερου γνωστικού αντικειμένου. Έτσι, π.χ., από την περιοχή της Φιλολογίας ο φοιτητής μπορεί να διδαχθεί επί ένα εξάμηνο το μάθημα της Παιδικής Λογοτεχνίας.

Ένα μάθημα μπορεί να διδαχθεί σε ένα ή περισσότερα εξάμηνα. Στη δεύτερη περίπτωση παίρνει άλλο κωδικό αριθμό (π.χ. Εξελικτική Ψυχολογία I, II. Μουσική και ρυθμική αγωγή νηπίων I, II).

Ο τίτλος, το περιεχόμενο και οι ώρες διδασκαλίας κάθε μαθήματος περιέχονται στο Πρόγραμμα Μαθημάτων. Οι λεπτομέρειες της οργάνωσής του είναι έργο του διδάσκοντος.

Το πλήρες πρόγραμμα κάθε εξαμήνου (στο οποίο περιλαμβάνονται τα μαθήματα, τα Σεμινάρια, οι Διδακτικές Ασκήσεις, οι αίθουσες, οι ημέρες και οι ώρες διδασκαλίας) ανακοινώνεται στην αρχή κάθε εξαμήνου.

Κατά την υπ' αριθμό 371/26-3-2008 Γενική Συνέλευση του Τμήματος αποφασίστηκε η θεσμοθέτηση συστήματος πιστωτικών μονάδων (E.C.T.S.) στα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά μαθήματα του Τμήματος. Η απόφαση αυτή προβλέπει τα εξής:

Κάθε προσφερόμενο μάθημα πιστώνεται με μονάδες «λαμβανομένου υπόψη του συνολικού φόρτου εργασίας που απαιτείται για την επιτυχή ολοκλήρωσή» του (άρθρο 2, παράγρ. 1, της υπουργ. απόφ. Φ5/89656/Β3, Φ.Ε.Κ. 1466/13-8-2007). Ο συνολικός φόρτος εργασίας ανά εξάμηνο αποτιμάται σε ένα ανώτατο όριο τριάντα (30) πιστωτικών μονάδων. Ο ελάχιστος αριθμός εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου είναι οκτώ (8).

Τα επιμέρους μαθήματα, που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου, αποτιμώνται ως εξής:

ΠΑΙ 100	Εισαγωγή στην Παιδαγωγική
ΠΑΙ 101	Προσχολική Παιδαγωγική
ΠΑΙ 102	Διδακτική Μεθοδολογία Ι: Γενικές αρχές
ΠΑΙ 105	Μεθοδολογία της ψυχοπαιδαγωγικής έρευνας Ι
ΠΑΙ 107	Παιδαγωγική Ψυχολογία
ΠΑΙ 148	Ειδική διδακτική μεθοδολογία
ΠΑΙ 149	Διδακτική μεθοδολογία των κοινωνικών σπουδών στην προσχολική εκπαίδευση
ΠΑΙ 150	Προφορικός και γραπτός λόγος παιδιών προσχολικής ηλικίας
ΠΑΙ 151	Διδακτικές προσεγγίσεις αισθητικής αγωγής
ΠΑΙ 152	Διδακτικές προσεγγίσεις ψυχοκινητικής αγωγής
ΨΥΧ 100	Εισαγωγή στην Ψυχολογία
ΨΥΧ 101	Εξελικτική Ψυχολογία Ι
ΨΥΧ 128	Σχολική Ψυχολογία με έμφαση στη διαχείριση της συμπεριφοράς στην τάξη
ΚΟΙ 100	Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία
ΦΙΛ 100	Νεοελληνική γλώσσα Ι: Ιστορική εξέλιξη – Γραμματεία
ΦΙΣ 100	Εισαγωγή στη Φιλοσοφία
ΜΑΘ 102	Μαθηματικές έννοιες στην προσχολική εκπαίδευση
ΣΤΑ 100	Στατιστική στην εκπαίδευση Ι
ΠΛΗ 100	Πληροφορική στην εκπαίδευση Ι
ΜΟΥ 100-101*	Μουσική και ρυθμική αγωγή νηπίων Ι-ΙΙ
ΕΙΚ 100	Εικαστικά Ι
ΦΑΝ 100	Φυσική αγωγή νηπίων Ι
ΞΓΛ 100-101*	Ξένη Γλώσσα Ι-ΙΙ

<i>A' κατηγορία:</i>	1. Υποχρεωτικά Μαθήματα Κορμού (πλην της κατηγορίας B')	4 ECTS
	2. Επιλεγόμενα (πλην της κατηγορίας B')	4 ECTS
	3. Σεμινάρια	7 ECTS
	4. Πτυχιακή Εργασία	11 ECTS
	5. Εξαμηνιαία Διδακτική Άσκηση	8 ECTS
	(εκτός της Διδακτικής Άσκησης του δ' εξαμήνου = 4 ECTS)	

B' κατηγορία: Καθένα από τα μαθήματα Ξένης Γλώσσας (ΞΓΛ 100-103), Φυσικής αγωγής νηπίων (ΦΑΝ 100-103), Εικαστικών (ΕΙΚ 100-104) και Μουσικής και ρυθμικής αγωγής νηπίων (ΜΟΥ 100-103) χρεώνονται με 3 ECTS.

Γ' κατηγορία: Η εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας μπορεί να διασπάται στο χειμερινό και στο εαρινό εξάμηνο του δ' έτους σπουδών σε 10+1 ή 9+2 ή 8+3 ή 7+4 ή 6+5 κ.λπ. ECTS.

Συντονιστές ECTS του Τμήματος: Μαρίνα Τζακώστα (τακτικό μέλος)
Καλλιόπη Τρούλη (αναπληρωματικό μέλος)

Στον επόμενο πίνακα εμφανίζεται ο αριθμός των μαθημάτων και οι πιστωτικές μονάδες που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου:

Πίνακας Ε1. Αριθμός μονάδων και πιστωτικές μονάδες για τη λήψη πτυχίου.

α/α	Μαθήματα	Αριθμός Μαθημάτων	Πιστωτικές Μονάδες (ECTS)
1.	Υποχρεωτικά Κορμού Α' κατηγορίας Β' κατηγορίας	19 6	19x4=76 6x3=18
2.	Επιλεγόμενα	τουλάχιστο 17	έως 78
3.	Σεμινάρια	3	3x7=21
4.	Πτυχιακή εργασία	1	11
5.	Διδακτικές ασκήσεις δ' εξαμήνου ε'-η' εξαμήνου	1 4	1x4=4 4x8=32
	Σ ύ ν ο λ ο	51	240

Ομάδες Μαθημάτων (Υποχρεωτικά Μαθήματα Κορμού,**Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά)****α. Υποχρεωτικά Μαθήματα Κορμού**

Τα Υποχρεωτικά Μαθήματα Κορμού του Προγράμματος κρίνονται απαραίτητα για την επιστημονική κατάρτιση του νηπιαγωγού.

Πρέπει να τα διδαχθεί οπωσδήποτε ο φοιτητής κατά τη διάρκεια των οκτώ (8) εξαμήνων της φοίτησής του στο Τμήμα.

Ο αριθμός τους και η θέση τους μέσα στα εξαμηνιαία προγράμματα δε μεταβάλλονται, εκτός αν αποφασίσει διαφορετικά το Τμήμα, ύστερα από εκτίμηση των διδακτικών αναγκών.

Τα Υποχρεωτικά Μαθήματα Κορμού, τα οποία οφείλει να πάρει κάθε φοιτητής κατά τα τέσσερα (4) έτη των σπουδών του, είναι τα εξής:

* Σε καθένα από τα μαθήματα αυτά δίδεται ένας βαθμός για το πτυχίο, ο οποίος προκύπτει από το μέσο όρο των επιμέρους βαθμών σε κάθε εξαμηνιαίο μάθημα.

β. Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά (Υποχρεωτικά Επιλεγόμενα Μαθήματα)

Είναι μαθήματα, τα οποία πρέπει να επιλέξει ο φοιτητής από μια ομάδα προτεινόμενων μαθημάτων. Από αυτά, τρία (3) μπορούν να είναι **ελεύθερης επιλογής**, δηλαδή ο φοιτητής μπορεί να τα επιλέξει, χωρίς περιορισμό, από τα μαθήματα οποιουδήποτε Τμήματος του Πανεπιστημίου Κρήτης. Εάν ο φοιτητής προτίθεται να παρακολουθήσει ένα μάθημα από άλλο Τμήμα του Πανεπιστημίου, οφείλει να γνωρίσει την επιθυμία του στον υπεύθυνο ακαδημαϊκό σύμβουλο (οι σύμβουλοι ορίζονται για κάθε ακαδημαϊκό έτος από τη Γενική Συνέλευση) και να τύχει της έγκρισής του. Τα μαθήματα αυτά χρεώνονται με τα στοιχεία του Τμήματος στο οποίο προσφέρονται.

Κατηγορίες Μαθημάτων

Τα διδασκόμενα μαθήματα στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης ανήκουν σε δύο κατηγορίες: Παραδόσεις και Σεμινάρια. Στις Παραδόσεις και στα Σεμινάρια μπορεί να εγγραφεί και φοιτητής άλλου Τμήματος. Προτεραιότητα, όμως, έχει ο φοιτητής του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης.

α. Παραδόσεις (Π):

Πρόκειται για τα μαθήματα στα οποία παρουσιάζεται θεωρητικά ή πρακτικά μια ευρεία περιοχή ενός γνωστικού αντικείμενου σε μεγάλο αριθμό φοιτητών.

Ξένη Γλώσσα: Για την Ξένη Γλώσσα, η οποία διδάσκεται ως υποχρεωτικό μάθημα σε δύο εξάμηνα (ΞΓΛ 100-101), τελικός βαθμός είναι ο μέσος όρος των δύο (2) εξαμηνιαίων βαθμών. Π.χ. Α' εξάμηνο: 7, Β' εξάμηνο: 9. Οι δύο (2) βαθμοί αθροίζονται ($7+9 = 16$) και βγαίνει ο μέσος όρος ($16 : 2 = 8$). Ευνόητο είναι ότι αν ένας φοιτητής επιλέξει το τρίτο ή και το τέταρτο επίπεδο της Ξένης Γλώσσας (ΞΓΛ 102 ή και ΞΓΛ 103), ο βαθμός που θα πάρει υπολογίζεται στο πτυχίο αυτοτελώς.

Κατά τον ίδιο τρόπο γίνεται η αξιολόγηση στα μαθήματα ΜΟΥ 100-101. Δηλαδή, οι δύο βαθμοί θα δώσουν το μέσο όρο, ο οποίος θα είναι και ο τελικός βαθμός. Έτσι, θα έχουμε στο πτυχίο ένα μόνο βαθμό στη Μουσική και ρυθμική αγωγή νηπίων.

β. Σεμινάρια (Σ):

Πρόκειται για μαθήματα στα οποία ο φοιτητής με τις οδηγίες του διδάσκοντος ερευνά ένα ειδικό θέμα και παρουσιάζει ατομική ή ομαδική εργασία.

Δικαίωμα εγγραφής σε Σεμινάριο έχει ο φοιτητής που έχει ήδη παρακολουθήσει και εξετασθεί επιτυχώς σε ένα μάθημα της ειδικότητας (Παιδαγωγικών – Ψυχολογίας – Άλλων Επιστημών). Προτιμάται όμως, ο φοιτητής, που έχει εξετασθεί επιτυχώς και σε δεύτερο ή τρίτο μάθημα της ειδικότητας. Η προτεραιότητα εγγραφής καθορίζεται, επίσης, από το εξάμηνο φοίτησης (π.χ. Η', Ζ', Στ', κ.ο.κ.). Φοιτητής του πρώτου (Α') και δευτέρου (Β') εξαμήνου δεν έχει δικαίωμα εγγραφής σε Σεμινάριο.

Ο αριθμός των φοιτητών στα Σεμινάρια δεν πρέπει να υπερβαίνει τους δεκαπέντε (15) και να είναι μικρότερος των πέντε (5). Για την αντιμετώπιση εξαιρετικών αναγκών του Τμήματος ο αριθμός των φοιτητών μπορεί να αυξηθεί έως τους είκοσι (20). Αν υπάρχει ανάγκη, το ίδιο Σεμινάριο επαναλαμβάνεται στο επόμενο εξάμηνο.

Τα τέσσερα (4) Σεμινάρια, τα οποία οφείλει να κατοχυρώσει κάθε φοιτητής κατά τη διάρκεια της φοίτησής του στο Τμήμα, είναι τα εξής:

ΣΠΑ 100-120	Σεμινάριο Παιδαγωγικών
ΣΨΥ 100-120	Σεμινάριο Ψυχολογίας
ΣΑΕ 100-120	Σεμινάριο Άλλων Επιστημών: Κοινωνιολογίας, Φιλολογίας, Θεολογίας, Ιστορίας, Αισθητικής Αγωγής κ.τ.λ.
ΣΠΕ 100-120	Σεμινάριο Πτυχιακής Εργασίας

Από το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 τα Εργαστηριακά Μαθήματα προσφέρονται μόνο ως Εργαστηριακά Σεμινάρια (ΣΠΑ ή ΣΨΥ ή ΣΑΕ). Η διαφορά τους από τα υπόλοιπα Σεμινάρια συνίσταται στο ότι έχουν περισσότερο πρακτικό χαρακτήρα και ασχολούνται κυρίως με διδακτική μεθοδολογία.

Διδακτική άσκηση των φοιτητών

Διδακτικές Ασκήσεις ονομάζονται οι παρακολουθήσεις εργαζόμενων τμημάτων νηπίων και η διδασκαλία σε αυτές ενός ή περισσότερων μαθημάτων (δραστηριοτήτων). Είναι υποχρεωτικές για κάθε φοιτητή.

Οι Διδακτικές Ασκήσεις, οι οποίες διεξάγονται στα πειραματικά και άλλα νηπιαγωγεία της πόλεως ή της υπαίθρου, οργανώνονται σε τρία επίπεδα, αρχής γενομένης από το εαρινό εξάμηνο του δευτέρου (Β΄) έτους σπουδών. Δηλαδή, το επίπεδο Ι έχει μόνο ένα (1) εξάμηνο, ενώ τα άλλα επίπεδα έχουν δύο (2) εξάμηνα. Έχουμε, έτσι, την εξής κατανομή:

Επίπεδο Ι: Β΄ έτος, 3 ώρες την εβδομάδα κατά το εαρινό εξάμηνο

Επίπεδο ΙΙ: Γ΄ έτος, 3 ώρες την εβδομάδα κάθε εξάμηνο (χειμερινό και εαρινό)

Επίπεδο ΙΙΙ: Δ΄ έτος, 3 ώρες την εβδομάδα κάθε εξάμηνο (χειμερινό και εαρινό)

Τα επίπεδα ΙΙ και ΙΙΙ έχουν προαπαιτούμενα τα προηγούμενά τους επίπεδα και περιλαμβάνουν δύο (2) εξαμηνιαία μαθήματα. Ο φοιτητής αξιολογείται χωριστά σε κάθε εξάμηνο. Ο μέσος όρος των βαθμών στα δύο εξαμηνιαία μαθήματα των δύο τελευταίων επιπέδων αποτελεί το βαθμό των Διδακτικών Ασκήσεων του Επιπέδου (π.χ. εάν ο βαθμός ΔΑΣ του χειμερινού εξαμήνου Επιπέδου ΙΙ είναι 8 και ο βαθμός ΔΑΣ του εαρινού εξαμήνου του ίδιου Επιπέδου είναι 10, οι δύο βαθμοί αθροίζονται $[8 + 10 = 18]$ και βγαίνει ο μέσος όρος $[18:2 = 9]$. Δηλαδή, στο πτυχίο ο φοιτητής θα έχει τρεις βαθμούς από τα πέντε (5) εξαμηνιαία μαθήματα Διδακτικών Ασκήσεων.

Οι Διδακτικές Ασκήσεις οργανώνονται από τους υπεύθυνους καθηγητές των παιδαγωγικών μαθημάτων, οι οποίοι συγκροτούν ειδική Επιτροπή για τον σκοπό αυτό. Οι ενέργειες της Επιτροπής ανακοινώνονται στο Τμήμα, το οποίο έχει και την αρμοδιότητα επικοινωνίας και συνεργασίας με άλλες αρχές για τη διεξαγωγή των Διδακτικών Ασκήσεων. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Διδακτικών Ασκήσεων έχει αρμοδιότητες συντονιστή.

Πτυχιακή Εργασία

Κάθε φοιτητής ετοιμάζει και υποστηρίζει μια Πτυχιακή Εργασία μέσα σε χρονικό όριο όχι μεγαλύτερο των τριών (3) ακαδημαϊκών ετών. Για το σκοπό αυτό παρακολουθεί ειδικό Σεμινάριο (φροντιστήριο) επί τρεις (3) ώρες κάθε εβδομάδα κατά το έβδομο (Ζ΄) εξάμηνο των σπουδών του, στο οποίο μετέχουν κατ' ανώτατο όριο δώδεκα (12) φοιτητές. Η παρακολούθηση του σχετικού Σεμιναρίου είναι υποχρεωτική για το φοιτητή. Ευνόητο, λοιπόν, είναι ότι αυτός που επιβλέπει την Πτυχιακή Εργασία ανήκει στις κατηγορίες του Διδακτικού Προσωπικού που αναλαμβάνουν τη διεξαγωγή Σεμιναρίων.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006 καθιερώθηκε μια ειδική διαδικασία για την κατανομή των τεταρτοετών φοιτητών στα Σεμινάρια Πτυχιακής Εργασίας (ΣΠΕ): Α) Όσοι πρόκειται να διδάξουν ένα τέτοιο Σεμινάριο εκπονούν ένα διάγραμμα του μαθήματος, το οποίο αναρτάται έγκαιρα έξω από τη Γραμματεία του Τμήματος. Β) Οι τεταρτοετείς φοιτητές καλούνται κατά την πρώτη εβδομάδα του Χειμερινού Εξαμήνου στο Αμφιθέατρο του Τμήματος, όπου γίνεται προφορική ενημέρωσή τους σχετικά με τα προσφερόμενα ΣΠΕ. Στη συνέχεια, οι φοιτητές δηλώνουν γραπτώς σε ποιο ΣΠΕ επιθυμούν να γραφτούν και ακολουθεί μια κατανομή τους σύμφωνα με τις επιθυμίες τους. Αυτή η διαδικασία διεξάγεται με ευθύνη του εκάστοτε Προέδρου του Τμήματος.

Με τη φροντίδα του διδάσκοντα κατατίθεται ένα αντίτυπο της εργασίας του φοιτητή στη Γραμματεία του Τμήματος, μαζί με την κατάσταση βαθμολογίας. Το σύνολο των εργασιών αυτών θα αποτελέσει έναν πυρήνα χρήσιμο για τις επιστημονικές δραστηριότητες του Τμήματος (διδασκόντων και φοιτητών).

Είναι όμως δυνατή η εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας και χωρίς παρακολούθηση ειδικού Σεμιναρίου. Φοιτητής που έχει ολοκληρώσει ένα Σεμινάριο, μπορεί ύστερα από έγκριση του

υπεύθυνου καθηγητή να συνεχίσει το ίδιο ή παραπλήσιο θέμα σε επίπεδο Πτυχιακής Εργασίας με τον ίδιο πάντα υπεύθυνο διδάσκοντα. Στην περίπτωση αυτή καταθέτει σχετική δήλωση στη Γραμματεία του Τμήματος μαζί με γραπτή έγκριση του διδάσκοντος. Για την κατ' αυτό τον τρόπο ανάληψη Πτυχιακής Εργασίας απαιτείται να είναι ο φοιτητής τουλάχιστο στο έβδομο (Ζ΄) εξάμηνο των σπουδών του.

Στο Τμήμα λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 δανειστική βιβλιοθήκη πτυχιακών και μεταπτυχιακών εργασιών με την επωνυμία «Βιβλιοθήκη Γεώργιος Κρασανάκης». Υπεύθυνη για το δανεισμό είναι η κ. Ελισσάβετ Χλαπάνα, μέλος Ε.Τ.Ε.Π. του Τμήματος (τηλ. 28310 77696).

Τρίτη (Γ΄) εξεταστική περίοδος

Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. Β1/54/24-1-1995 Εγκύκλιο του ΥΠ.Ε.Π.Θ. στην εξεταστική περίοδο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου ο τελειόφοιτος δικαιούται να εξετάζεται, εκτός των μαθημάτων του χειμερινού εξαμήνου, και στα μαθήματα του τελευταίου (Η΄) εαρινού εξαμήνου σπουδών, αν φυσικά τα έχει συμπεριλάβει στη δήλωση μαθημάτων του προς τη Γραμματεία.

Οι εξετάσεις αυτές διενεργούνται μέσα στα χρονικά πλαίσια των κανονικών εξετάσεων και όχι πέραν των ημερομηνιών που ορίζει το Τμήμα.

Πρόγραμμα– Δια Βίου Μάθηση/ Erasmus

Ο φοιτητής που επιθυμεί να επισκεφθεί ξένες χώρες στο πλαίσιο μορφωτικών ανταλλαγών και προγραμμάτων εκπαίδευσης (Erasmus, Socrates κ.τ.λ.) μπορεί να κάνει χρήση του δικαιώματός του αυτού σε οποιοδήποτε εξάμηνο.

Στο Τμήμα υποδοχής μπορεί να παρακολουθήσει μαθήματα και Διδακτικές Ασκήσεις σε νηπιαγωγεία. Εάν στους δύο αυτούς τομείς αξιολογηθεί, μπορεί να προσκομίσει σχετική βεβαίωση στο Π.Τ.Π.Ε. και να ζητήσει να απαλλαγεί από αντίστοιχα προσφερόμενα μαθήματα.

Ο φοιτητής που επιθυμεί να κάνει χρήση αυτού του δικαιώματος οφείλει, πριν από το ταξίδι του, να έλθει σε συνεννόηση με τον υπεύθυνο διδάσκοντα των Διδακτικών Ασκήσεων, ώστε να ενημερωθεί για τον τρόπο αξιολόγησής του κατά το εξάμηνο της απουσίας του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ΄

Μαθήματα Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

Ακαδημαϊκό Έτος 2007-2008

Α΄ ΕΤΟΣ

1ο Εξάμηνο – Χειμερινό

Υποχρεωτικά μαθήματα κορμού:

ΠΑΙ	100	Εισαγωγή στην Παιδαγωγική	Η. Μετοχιανάκης
ΠΑΙ	102	Διδακτική Μεθοδολογία Ι: Γενικές αρχές	Β. Οικονομίδης
ΚΟΙ	100	Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία	Θ. Ελευθεράκης
ΦΙΛ	100	Νεοελληνική Γλώσσα Ι: Ιστορική εξέλιξη - Γραμματεία	Α. Φουντουλάκης
ΦΙΣ	100	Εισαγωγή στη Φιλοσοφία	Ι. Τζαβάρας
ΞΓΛ	100	Ξένη γλώσσα Ι (Αγγλικά-Γαλλικά-Γερμανικά)	Α. Οικονομάκη – Π. Μανιά Γ. Σταγάκη

Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα:

ΠΑΙ	118	Ειδική αγωγή νηπίων και παιδιών - Πρώιμη Υποστηρικτική παρέμβαση	Μ. Κυπριωτάκη
ΙΣΤ	101	Ελληνική Ιστορία ΙΙ	Α. Στραταριδάκη
ΘΡΗ	100	Θρησκευσιολογία	Κ. Σταυριανός
ΨΥΧ	119	Ψυχολογία της προσχολικής ηλικίας	Αικ. Κορνηλάκη
ΠΑΙ	159	Σταθμοί στη διαμόρφωση παιδαγωγικών ιδεών και εκπαιδευτικών θεσμών	Σ. Χατζηστεφανίδου

2ο Εξάμηνο - Εαρινό

Υποχρεωτικά μαθήματα κορμού:

ΠΑΙ	101	Προσχολική Παιδαγωγική	Γ. Κιτσαράς
ΜΑΘ	102	Μαθηματικές έννοιες στην προσχολική εκπαίδευση	Αι. Κορνηλάκη
ΣΤΑ	100	Στατιστική στην εκπαίδευση Ι	Μ. Λιναρδάκης
ΠΛΗ	100	Πληροφορική στην εκπαίδευση (δύο τμήματα)	Ν. Ζαράνης
ΨΥΧ	100	Εισαγωγή στην Ψυχολογία	Α. Καλαϊτζάκη
ΞΓΛ	101	Ξένη γλώσσα ΙΙ (Αγγλικά-Γαλλικά-Γερμανικά) (Προ. ΞΓΛ 100)	Π. Μανιά- Α. Οικονομάκη – Γ. Σταγάκη

Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα:

ΠΑΙ	113	Αισθητική αγωγή Ι: Γενικές αρχές	Ι. Τζαβάρας
ΠΑΙ	120	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	Θ. Ελευθεράκης
ΠΑΙ	154	Ειδική Ψυχοπαιδαγωγική παιδιών προσχολικής ηλικίας με αισθητηριακά προβλήματα	Μ. Κυπριωτάκη
ΠΑΙ	160	Ιστορία των επιστημών της εκπαίδευσης	Σ. Χατζηστεφανίδου
ΨΥΧ	107	Ψυχολογισσιολογία	Μ. Τζακώστα
ΨΥΧ	120	Συμβουλευτική	Α. Ματσόπουλος
ΨΥΧ	127	Κοινωνικο-ιστορικο-πολιτισμική Ψυχολογία	Μ. Πουρκός
ΙΣΤ	102	Ελληνική Ιστορία ΙΙΙ	Α. Στραταριδάκη
ΦΙΛ	105	Ελληνική Φιλολογία και Θεατρική Παιδεία	Α. Φουντουλάκης

Β΄ ΕΤΟΣ

3ο Εξάμηνο – Χειμερινό

Υποχρεωτικά μαθήματα κορμού:

ΠΑΙ	105	Μεθοδολογία της ψυχοπαιδαγωγικής έρευνας I	Γ. Μανωλίτσης
ΠΑΙ	107	Παιδαγωγική Ψυχολογία	Μ. Πουρκός
ΠΑΙ	148	Ειδική διδακτική μεθοδολογία	Γ. Κιτσαράς
ΨΥΧ	128	Σχολική Ψυχολογία	Α. Ματσόπουλος
ΕΙΚ	100	Εικαστικά I (τρία τμήματα)	Α. Τσουπάκης – Κ. Χρηστίδης
ΦΑΝ	100	Φυσική αγωγή νηπίων I (τρία τμήματα)	Δ. Ανυφαντάκης
ΜΟΥ	100	Μουσική και ρυθμική αγωγή νηπίων I	Στ. Ζερβουδάκης – Δ. Αντωνακάκης

2. Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα:

ΠΑΙ	118	Ειδική αγωγή νηπίων και παιδιών-Πρώιμη Υποστηρικτική παρέμβαση	Μ. Κυπριωτάκη
ΠΑΙ	119	Φιλοσοφία της παιδείας	Ι. Τζαβάρας
ΠΑΙ	121	Οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης	Ε. Αργυροπούλου
ΠΑΙ	156	Οι Φυσικές επιστήμες στην προσχολική εκπαίδευση	Ο. Γκιόκα
ΠΑΙ	159	Σταθμοί στη διαμόρφωση παιδαγωγικών ιδεών και εκπαιδευτικών θεσμών	Σ. Χατζηστεφανίδου
ΠΑΙ	161	Διγλωσσία και εκμάθηση της δεύτερης/ξένης γλώσσας	Μ. Τζακώστα
ΨΥΧ	119	Ψυχολογία της προσχολικής ηλικίας	Αι. Κορνηλάκη
ΙΣΤ	101	Ελληνική Ιστορία II	Α. Στραταριδάκη
ΘΡΗ	100	Θρησκευολογία	Κ. Σταυριανός
ΠΛΗ	101	Πληροφορική στην εκπαίδευση II	Ν. Ζαράνης
ΠΛΗ	103	Εφαρμογές πολυμέσων στην εκπαίδευση	Ν. Ζαράνης
ΕΙΚ	102	Εικαστικά III (δύο τμήματα)	Α. Τσουπάκης – Κ. Χρηστίδης
ΞΓΛ	102	Ξένη γλώσσα III (Αγγλικά-Γαλλικά) (Προ. ΞΓΛ 101)	Α. Οικονομάκη – Π.Μανιά Γ. Σταγάκη

3. Τα μαθήματα του πρώτου έτους σπουδών που δεν έχει πάρει ο φοιτητής.

Τα προσφερόμενα σεμινάρια για τους φοιτητές του τρίτου έτους, αν υπάρξουν κενές θέσεις.

4ο Εξάμηνο - Εαρινό

Υποχρεωτικά μαθήματα κορμού:

ΠΑΙ	149	Διδακτική μεθοδολογία των κοινωνικών σπουδών στην προσχολική εκπαίδευση	Β. Οικονομίδης
ΠΑΙ	151	Διδακτικές προσεγγίσεις αισθητικής αγωγής (δύο τμήματα)	Μ. Σωτηροπούλου
ΠΑΙ	150	Προφορικός και γραπτός λόγος παιδιών προσχολικής ηλικίας	Ε. Τάφα
ΜΟΥ	101	Μουσική και ρυθμική αγωγή νηπίων II (Προ. ΜΟΥ 100)	Στ. Ζερβουδάκης – Δ. Αντωνακάκη

Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα:

ΠΑΙ	124	Οικονομία και προγραμματισμός στην εκπαίδευση	Ε. Αργυροπούλου
ΠΑΙ	131	Προγράμματα Προσχολικής Παιδαγωγικής	Γ. Κιτσαράς
ΠΑΙ	157	Διδακτική των Φυσικών Επιστημών	Π. Παντίδος
ΠΑΙ	162	Ψυχοπαιδαγωγική του αναδυόμενου γραπτού λόγου	Γ. Μανωλίτσης
ΨΥΧ	104	Κλινική Ψυχολογία νηπίου και παιδιού	Α. Καλαϊτζάκη
ΕΙΚ	103	Εικαστικά IV (δύο τμήματα)	Α. Τσουπάκης – Κ. Χρηστίδης
ΦΑΝ	101	Φυσική αγωγή νηπίων II (Προ. ΦΨΑ 100 ή ΦΑΝ 100) (τρία τμήματα)	Δ. Ανυφαντάκης
ΕΙΚ	101	Εικαστικά II (Προ. ΚΑΛ 100) (τρία τμήματα)	Α. Τσουπάκης – Κ. Χρηστίδης
ΞΓΛ	103	Ξένη γλώσσα IV (Αγγλικά-Γαλλικά-Γερμανικά) (Προ. ΞΓΛ 102)	Γ. Σταγάκη- Α. Οικονομάκη – Π. Μανιά

Διδακτικές ασκήσεις I: Η. Μετοχιανάκης

Παρακολούθηση των εργασιών ενός νηπιαγωγείου επί 3 ώρες κάθε εβδομάδα και σύνταξη ειδικής έκθεσης, η οποία θα αξιολογηθεί και θα βαθμολογηθεί από τον αρμόδιο καθηγητή των

Παιδαγωγικών. Η παρακολούθηση αυτή μπορεί να γίνεται και από μαγνητοταινίες.

4. Τα μαθήματα του πρώτου έτους σπουδών, που δεν έχει πάρει ο φοιτητής.
5. Τα προσφερόμενα σεμινάρια για τους φοιτητές του τρίτου έτους, αν υπάρξουν κενές θέσεις.

Γ' ΕΤΟΣ

5ο Εξάμηνο – Χειμερινό

1. Τα μαθήματα των προηγούμενων ετών, αν δεν τα έχει πάρει ο φοιτητής.

Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα:

ΜΟΥ 102 Μουσική και ρυθμική αγωγή νηπίων ΙΙΙ (Προ. ΜΟΥ 101) Στ. Ζερβουδάκης –
Δ. Αντωνακάκης

3. Σεμινάρια:

ΣΠΑ	100	Σεμινάριο Παιδαγωγικών	Γ. Κίτσαράς
ΣΠΑ	101	Σεμινάριο Παιδαγωγικών	Η. Μετοχιανάκης
ΣΠΑ	102	Σεμινάριο Παιδαγωγικών	Σ. Χατζηστεφανίδου
ΣΨΥ	100	Σεμινάριο Ψυχολογίας	Αι. Κορνηλάκη
ΣΨΥ	101	Σεμινάριο Ψυχολογίας	Μ. Κυπριωτάκη
ΣΨΥ	102	Σεμινάριο Ψυχολογίας	Α. Ματσόπουλος
ΣΑΕ	100	Σεμινάριο Ελληνικής Ιστορίας με παιδαγωγικές διαστάσεις	Α. Στραταριδάκη
ΣΑΕ	101	Σεμινάριο Ορθόδοξης Πατερικής Θεολογίας	Κ. Σταυριανός
ΣΑΕ	102	Σεμινάριο δραστηριοτήτων αισθητικής αγωγής	Μ. Σωτηροπούλου

5. Διδακτικές ασκήσεις Ια: Β. Οικονομίδης – Μ. Αμπαρτζάκη

Παρακολούθηση υποδειγματικών διδασκαλιών σε πειραματικά ή άλλα νηπιαγωγεία της πόλεως και της υπαίθρου επί 3 ώρες κάθε εβδομάδα. Διδασκαλίες φοιτητών, «Μικροδιδασκαλίες». Αξιολόγηση της διδασκαλίας από τον αρμόδιο καθηγητή των Παιδαγωγικών.

6ο Εξάμηνο – Εαρινό

1. Τα μαθήματα των προηγούμενων ετών, αν δεν τα έχει πάρει ο φοιτητής.

Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα:

ΠΑΙ 155 Συγκριτική Προσχολική Παιδαγωγική Ε. Συνώδη
ΜΟΥ 103 Μουσική και ρυθμική αγωγή νηπίων ΙV (Προ. ΜΟΥ 102) Στ. Ζερβουδάκης –
Δ. Αντωνακάκης

Σεμινάρια:

ΣΠΑ	100	Σεμινάριο Παιδαγωγικών	Η. Μετοχιανάκης
ΣΠΑ	101	Σεμινάριο Παιδαγωγικών	Σ. Χατζηστεφανίδου
ΣΠΑ	102	Σεμινάριο Παιδαγωγικών	Μ. Αμπαρτζάκη
ΣΠΑ	103	Σεμινάριο Οργάνωσης και διοίκησης της εκπαίδευσης	Ε. Αργυροπούλου
ΣΠΑ	104	Εργαστηριακό Σεμινάριο ψυχολογικής και παιδαγωγικής έρευνας και αξιολόγησης	Γ. Μανωλίτσης
ΣΠΑ	105	Σεμινάριο Παιδαγωγικών	Ε. Γουργιώτου
ΣΠΑ	106	Σεμινάριο Παιδαγωγικών	Π. Παντίδος
ΣΨΥ	100	Σεμινάριο Ψυχολογίας	Μ. Κυπριωτάκη
ΣΨΥ	101	Σεμινάριο Ψυχολογίας	Α. Ματσόπουλος
ΣΨΥ	102	Σεμινάριο Ψυχολογίας	Αικ. Κορνηλάκη
ΣΑΕ	100	Σεμινάριο Αισθητικής Αγωγής	Ι. Τζαβάρας
ΣΑΕ	101	Σεμινάριο Ελληνικής Ιστορίας με παιδαγωγικές διαστάσεις	Α. Στραταριδάκη
ΣΑΕ	102	Σεμινάριο Κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης	Θ. Ελευθεράκης
ΣΑΕ	103	Σεμινάριο Φιλολογίας	Α. Φουντουλάκης

4. Διδακτικές ασκήσεις ΙΙβ: Β. Οικονομίδης – Μ. Αμπαρτζάκη

Παρακολούθηση υποδειγματικών διδασκαλιών σε πειραματικά ή άλλα νηπιαγωγεία της πόλεως και

της υπαίθρου επί 3 ώρες κάθε εβδομάδα. Διδασκαλίες φοιτητών, «Μικροδιδασκαλίες». Αξιολόγηση της διδασκαλίας από τον αρμόδιο καθηγητή των Παιδαγωγικών.

Δ' ΕΤΟΣ

7ο Εξάμηνο – Χειμερινό

1. Τα μαθήματα των προηγούμενων ετών, αν δεν τα έχει πάρει ο φοιτητής.

2. Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα:

ΠΛΗ 105 (Ε03Π05 Πληροφορική στην Εκπαίδευση IV

Ε. Παπαβασιλείου

Διδακτικές ασκήσεις IIIα: Ε. Συνώδη-Ε. Γουργιώτου

Ημερήσια διδασκαλία σε νηπιαγωγεία της πόλεως ή της υπαίθρου. Ο φοιτητής καλύπτει ολόκληρο το πρόγραμμα της ημέρας, ακολουθώντας ειδικό σχέδιο εργασίας που συντάσσει ο ίδιος. Αξιολόγηση από τον αρμόδιο καθηγητή.

Σεμινάρια πτυχιακής εργασίας:

ΣΠΕ 100 Σεμινάριο Παιδαγωγικών

Μ. Αμπαρτζάκη

ΣΠΕ 101 Σεμινάριο Θεατρικής Παιδείας

Α. Φουντουλάκης

ΣΠΕ 102 Σεμινάριο Κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης

Θ. Ελευθεράκης

ΣΠΕ 103 Σεμινάριο Παιδαγωγικών

Ε. Αργυροπούλου

ΣΠΕ 104 Οι φυσικές επιστήμες στην προσχολική εκπαίδευση

Ο. Γκικόκα

ΣΠΕ 105 Σεμινάριο Παιδαγωγικών

Ε. Γουργιώτου

ΣΠΕ 106 Διγλωσσία και εκμάθηση της δεύτερης/ξένης γλώσσας

Μ. Τζακώστα

ΣΠΕ 107 Σεμινάριο Αισθητικής αγωγής

Μ. Σωτηροπούλου

ΣΠΕ 108 Σεμινάριο Ψυχολογίας

Μ. Πουρκός

8ο Εξάμηνο – Εαρινό

1. Τα μαθήματα των προηγούμενων ετών, αν δεν τα έχει πάρει ο φοιτητής.

Διδακτικές ασκήσεις IIIβ: Ε. Συνώδη-Ε. Γουργιώτου

Ημερήσια διδασκαλία σε νηπιαγωγεία της πόλεως ή της υπαίθρου. Ο φοιτητής καλύπτει ολόκληρο το πρόγραμμα της ημέρας, ακολουθώντας ειδικό σχέδιο εργασίας που συντάσσει ο ίδιος. Αξιολόγηση από τον αρμόδιο καθηγητή

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ '

Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών: Βασικές διατάξεις και εσωτερικός κανονισμός

1. Βασικές διατάξεις της Υπουργικής Απόφασης υπ' αριθμό 69856/Β7/24-10-2006 (Φ.Ε.Κ. 1663/14-11-2006, τ. Β')

Γενικές Διατάξεις

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης (Π.Τ.Π.Ε.) οργανώνει Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) με τίτλο «Επιστήμες της Αγωγής», το οποίο λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 ως τροποποιημένη συνέχεια προηγούμενου Π.Μ.Σ., το οποίο λειτούργησε κατά τα ακαδημαϊκά έτη 1994-2000 με την Υπουργική Απόφαση Β7/36/17-12-1993 (Φ.Ε.Κ. 942/30-12-1993 τ. Β') και κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2001-2006 με την Υπουργική Απόφαση Β7/255/19-7-2000 (Φ.Ε.Κ. 999/9-8-2000 τ. Β').

Το τροποποιημένο Π.Μ.Σ. λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις της Υπουργικής αυτής Απόφασης και τις διατάξεις των άρθρων 10 έως 12 του Ν. 2083/1992.

Σκοπός - Αντικείμενο

Σκοπός του Π.Μ.Σ. είναι η προαγωγή των Επιστημών της Αγωγής μέσω της βαθύτερης έρευνας σε εξειδικευμένα και πρωτογενή γνωστικά πεδία και η ανάδειξη νέων ερευνητών και επιστημόνων σε ειδικότητες αυτών των Επιστημών.

Αντικείμενο του Π.Μ.Σ. είναι τα επιμέρους ερευνητικά πεδία που ανήκουν στο χώρο των Επιστημών της Αγωγής, με εμβάθυνση στις εξής κατευθύνσεις και ειδικότητες:

Α) Παιδαγωγική και Διδακτική στην Προσχολική Εκπαίδευση.

- 1) Ειδικότητα: Θεωρία και Πράξη στην Προσχολική Εκπαίδευση,
- 2) Ειδικότητα: Γλώσσα και Γραμματισμός στην Προσχολική Εκπαίδευση.

Β) Εφαρμογές της Ψυχολογίας στην Εκπαίδευση.

- 1) Ειδικότητα: Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις,
- 2) Ειδικότητα: Ψυχοπαιδαγωγικές Παρεμβάσεις για παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας.

Μεταπτυχιακοί Τίτλοι

Το Π.Μ.Σ. απονέμει τους εξής Μεταπτυχιακούς Τίτλους:

I) Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στις Επιστήμες της Αγωγής με τις εξής κατευθύνσεις και ειδικότητες:

A) Παιδαγωγική και Διδακτική στην Προσχολική Εκπαίδευση.

α) Θεωρία και Πράξη στην Προσχολική Εκπαίδευση,

β) Γλώσσα και Γραμματισμός στην Προσχολική Εκπαίδευση

B) Εφαρμογές της Ψυχολογίας στην Εκπαίδευση.

α) Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις,

β) Ψυχοπαιδαγωγικές Παρεμβάσεις για παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας.

II) Διδακτορικό Δίπλωμα στις Επιστήμες της Αγωγής.

Κατηγορίες Πτυχιούχων που γίνονται δεκτοί

Στο Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι α) των Παιδαγωγικών Τμημάτων, των Τμημάτων Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας και Τμημάτων Ψυχολογίας των Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή αντίστοιχων Πανεπιστημιακών Τμημάτων της αλλοδαπής, β) άλλων Τμημάτων Α.Ε.Ι., εφόσον έχουν παρακολουθήσει και εξετασθεί επιτυχώς σε δύο τουλάχιστον μαθήματα των Επιστημών της Αγωγής, γ) Τμημάτων Βρεφονηπιοκομίας, Τμημάτων Κοινωνικής Εργασίας και Τμημάτων Λογοθεραπείας των Α.Τ.Ε.Ι. της ημεδαπής ή αντίστοιχων Τμημάτων Α.Τ.Ε.Ι. της αλλοδαπής, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 12γ του άρθρου 5 του Νόμου 2916/01 (Φ.Ε.Κ. 114/11-6-01).

Χρονική Διάρκεια

Η χρονική διάρκεια για την απονομή των κατά το άρθρο 3 τίτλων ορίζεται για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης σε τέσσερα (4) διδακτικά εξάμηνα με δυνατότητα παράτασης έως και τρία (3) ακόμα εξάμηνα. Για την εκπόνηση της Διδακτορικής Διατριβής η χρονική διάρκεια δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρία (3) έτη από την ημερομηνία καθορισμού του θέματος (Ν. 2083/1992, άρθρο 13δ).

Πρόγραμμα Μαθημάτων

Τα μαθήματα και η ερευνητική απασχόληση για την απονομή των ανωτέρω αναφερόμενων τίτλων ορίζονται ως εξής:

I) Για την απόκτηση του Μ.Δ.Ε.:

α) Τα μαθήματα διδάσκονται τρεις (3) ώρες εβδομαδιαίως και αντιστοιχούν σε τρεις (3) διδακτικές μονάδες (δ.μ.) το καθένα. Τα μαθήματα ειδικότητας έχουν τη μορφή σεμιναρίου. Για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης απαιτείται η συμπλήρωση τριάντα (30) διδακτικών μονάδων.

β) Οι φοιτητές υποχρεούνται να παρακολουθήσουν και να εξετασθούν επιτυχώς σε τουλάχιστον επτά (7) μεταπτυχιακά μαθήματα, τα οποία αντιστοιχούν σε 21 διδακτικές μονάδες (7 X 3 δ.μ. = 21 δ.μ.), και να εκπονήσουν επιτυχώς μεταπτυχιακή διατριβή, η οποία αντιστοιχεί σε εννέα (9) διδακτικές μονάδες.

γ) Τα μεταπτυχιακά μαθήματα διακρίνονται σε δύο κατηγορίες, τα μαθήματα κορμού και τα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα. Με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. τα προσφερόμενα μαθήματα μπορεί να μετακινούνται από εξάμηνο σε εξάμηνο, ανάλογα με τις διδακτικές δυνατότητες του Τμήματος.

δ) Οι φοιτητές και των δύο κατευθύνσεων υποχρεούνται να παρακολουθήσουν επιτυχώς δύο (2) μαθήματα κορμού και πέντε (5) κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα. Τουλάχιστον τα τρία (3) από τα πέντε (5) κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα, που θα επιλέξουν οι φοιτητές, πρέπει να ανήκουν στα προσφερόμενα μαθήματα της ειδικότητας που παρακολουθούν.

ε) Μετά το τέλος του Β' εξαμήνου οι φοιτητές είναι υποχρεωμένοι να αναλάβουν την εκπόνηση και συγγραφή μεταπτυχιακής διατριβής υπό την εποπτεία ενός μέλους Δ.Ε.Π. του Τμήματος. Η μεταπτυχιακή διατριβή πρέπει να έχει συνάφεια με το αντικείμενο της κατεύθυνσης και της ειδικότητας του φοιτητή.

II. Για την απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος:

Για το Διδακτορικό Δίπλωμα προαπαιτείται Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης ή αναγνωρισμένος από το Δι.Κ.Α.Τ.Σ.Α. ή Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. ισότιμος μεταπτυχιακός τίτλος της αλλοδαπής. Οι υποψήφιοι διδάκτορες πρέπει να κατέχουν άριστα μια ξένη γλώσσα. Ακολουθείται η προβλεπόμενη από την παράγρ. 5 του άρθρου 12 του Ν. 2083/92 διαδικασία. Η εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής δεν απαιτεί την παρακολούθηση μαθημάτων. Κατ' εξαίρεση, αυτό μπορεί να γίνει με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. και για ορισμένα, κατά την κρίση της, μαθήματα. Η τελική αξιολόγηση και κρίση της διατριβής γίνεται σύμφωνα με το πρόγραμμα και τον κανονισμό μεταπτυχιακών σπουδών από εξεταστική επιτροπή κατά τις διατάξεις της παραγρ. 5β του άρθρου 12 του Ν. 2083/92.

Αριθμός Εισακτέων

Ο αριθμός εισακτέων στο Π.Μ.Σ. ορίζεται κατ' ανώτατο όριο συνολικά και για τις δύο κατευθύνσεις σε είκοσι (20) κατ' έτος.

Προσωπικό

Στο Π.Μ.Σ. απασχολείται κυρίως το υπάρχον προσωπικό του Π.Τ.Π.Ε.

Υλικοτεχνική υποδομή

Από την υπάρχουσα υλικοτεχνική υποδομή θα χρησιμοποιηθούν: α) Η αίθουσα μεταπτυχιακών του Π.Τ.Π.Ε.. β) Οι αίθουσες Καλλιτεχνικής Αγωγής, Μουσικής και Ρυθμικής Αγωγής. γ) Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου. δ) Τα θεσμοθετημένα Εργαστήρια του Τμήματος και η Αίθουσα Νέων Τεχνολογιών του Π.Τ.Π.Ε.. ε) Η Γραμματεία του Τμήματος.

Διάρκεια Λειτουργίας

Το Π.Μ.Σ. θα λειτουργήσει επί έξι (6) ακαδημαϊκά έτη, δηλαδή από το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 έως το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012. Μετά τη λήξη της περιόδου αυτής θα επανεξετασθεί η ανάγκη και η σκοπιμότητα της συνέχισης του Προγράμματος.

2. Εσωτερικός Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών

1. Εντός του Απριλίου κάθε έτους καθορίζεται η υπό προκήρυξη ειδικότητα (ή οι υπό προκήρυξη ειδικότητες) και ο ανώτατος αριθμός υπό κατάληψη θέσεων μεταπτυχιακών φοιτητών. Η προκήρυξη δημοσιεύεται στα έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα μαζικής ενημέρωσης (Άρθρο 32 του Εσωτερικού Κανονισμού του Πανεπιστημίου Κρήτης). Η επιλογή των εισακτέων γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις της § 2α του άρθρου 12 του Ν. 2083/92.

2. Οι υποψήφιοι καλούνται να υποβάλουν στη Γραμματεία του Π.Τ.Π.Ε. αίτηση, βιογραφικό σημείωμα, αντίγραφα τίτλων σπουδών, αναλυτικό πιστοποιητικό προπτυχιακών σπουδών (όπου αναφέρονται όλα τα μαθήματα που έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς και η επίδοσή τους σ' αυτά), καθώς και ενδεχόμενα πτυχία ξένης γλώσσας. Οι τίτλοι σπουδών που έχουν αποκτηθεί σε Α.Ε.Ι. εξωτερικού πρέπει να έχουν αναγνωρισθεί από το Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. ή ΔΙ.Κ.Α.Τ.Σ.Α. ως τίτλοι ισότιμοι με εκείνους που χορηγούν τα ελληνικά Α.Ε.Ι.

3. Οι Έλληνες πτυχιούχοι πρέπει να γνωρίζουν επαρκώς μια ξένη γλώσσα: Αγγλικά, Γαλλικά ή Γερμανικά. Για να ελεγχθεί αυτή η γνώση, οι υποψήφιοι καλούνται σε γραπτή δοκιμασία. Από τη δοκιμασία απαλλάσσονται οι κατέχοντες α) Proficiency για τα Αγγλικά και οι κάτοχοι αντίστοιχων διπλωμάτων στα Γαλλικά και στα Γερμανικά ή β) Κρατικό Πτυχίο Γλωσσομάθειας αντίστοιχου επιπέδου ή γ) νόμιμα αναγνωρισμένο από το Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. ή ΔΙ.Κ.Α.Τ.Σ.Α. πανεπιστημιακό τίτλο από ξένη χώρα σε μία από τις παραπάνω γλώσσες.

4. Οι υπήκοοι ξένων χωρών πρέπει να έχουν επαρκή γνώση της Ελληνικής γλώσσας, η διαπίστωση της οποίας γίνεται με γραπτή δοκιμασία.

5. Για την επιλογή των εισακτέων διεξάγεται α) γραπτή δοκιμασία σε θέμα σχετικό με την εκάστοτε προκηρυγμένη ειδικότητα, β) γραπτή δοκιμασία στη θεματική περιοχή «Μεθοδολογία Έρευνας – Στοιχεία Στατιστικής», γ) συνέντευξη ενώπιον επιτροπής.

Απαραίτητος όρος επιτυχίας είναι η επίτευξη της βάσης (βαθμός 5) στα δύο εξεταζόμενα μαθήματα.

Ο βαθμός επιτυχίας κάθε υποψηφίου προκύπτει από συνεκτίμηση των εξής κυρίως κριτηρίων: α) το γενικό βαθμό του πτυχίου, β) το βαθμό σε δύο προπτυχιακά μαθήματα, συγγενικά με την προκηρυγμένη ειδικότητα, γ) το βαθμό της πτυχιακής εργασίας, όπου προβλέπεται στο προπτυχιακό επίπεδο, δ) την τυχόν ερευνητική δραστηριότητα του υποψηφίου, ε) το βαθμό των γραπτών δοκιμασιών, στ) το βαθμό επίδοσης στη συνέντευξη, ζ) σχετική επαγγελματική εμπειρία.

6. Ως Διευθυντής Μεταπτυχιακών Σπουδών (βλ. §§ 1-3 του άρθρου 6 του Ν. 2454/97) ορίζεται ο εκάστοτε Πρόεδρος του Τμήματος, εκτός εάν αποφασιστεί κάτι διαφορετικό από τη Γ.Σ.Ε.Σ. Ως Υπεύθυνος για κάθε υπό προκήρυξη ειδικότητα ορίζεται κάθε Απρίλιο από τη Γ.Σ.Ε.Σ. ένα μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος.

7. α) Για κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή που εισάγεται για να αποκτήσει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. ένα μέλος Δ.Ε.Π. ως ακαδημαϊκός σύμβουλος (§ 4α του άρθρου 12 του Ν. 2083/92).

β) Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Η Γ.Σ.Ε.Σ. μπορεί να προβεί στη διαγραφή του μεταπτυχιακού φοιτητή από τα μητρώα του Τμήματος σε περίπτωση αδικαιολόγητων απουσιών.

γ) Οι φοιτητές οι οποίοι αποτυγχάνουν σε ένα μάθημα σε δύο εξεταστικές περιόδους παραπέμπονται στην Γ.Σ.Ε.Σ. με το ερώτημα της διαγραφής από τα μητρώα του Τμήματος.

δ) Η Γ.Σ.Ε.Σ. μπορεί να επιβάλει στο μεταπτυχιακό φοιτητή την παρακολούθηση μαθημάτων προπτυχιακού επιπέδου, στην περίπτωση που θα κρίνει ότι η κατάρτισή του δεν είναι επαρκής στην κατεύθυνση.

ε) Τα προσφερόμενα μαθήματα μπορούν να μετακινούνται από εξάμηνο σε εξάμηνο ανάλογα με τις διδακτικές δυνατότητες του Τμήματος. Η μεταπτυχιακή διατριβή υποστηρίζεται ενώπιον τριμελούς επιτροπής αποτελούμενης από μέλη Δ.Ε.Π., τα οποία ορίζει η Γ.Σ.Ε.Σ.

8. α) Τόσο οι υποψήφιοι για Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης όσο και οι υποψήφιοι για Διδακτορικό Δίπλωμα προσφέρουν ερευνητικές και βοηθητικές υπηρεσίες στα Εργαστήρια του Τμήματος, σε συνέδρια κ.λπ. Αυτές οι υπηρεσίες συγκεκριμενοποιούνται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. και αμείβονται από τον τακτικό προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου Κρήτης.

β) Τόσο οι υποψήφιοι για Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης όσο και οι υποψήφιοι για Διδακτορικό Δίπλωμα μπορούν να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα ελληνικών ή ξένων Πανεπιστημίων, να συνεργάζονται με Πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα κ.ά. ιδρύματα της Ελλάδας ή του εξωτερικού. Προς τούτο οι υποψήφιοι μπορούν να υποστηρίχθουν οικονομικά από το Πανεπιστήμιο Κρήτης – μετά από έγκριση της Γ.Σ.Ε.Σ. – ή από άλλο φορέα, για τη μετακίνηση και διαμονή τους σε πόλεις της Ελλάδας ή του εξωτερικού.

9. Ο υποψήφιος διδάκτορας οφείλει να βρίσκεται σε τακτική επαφή με τον επιβλέποντα και να συντάσσει κατ' έτος γραπτή έκθεση προόδου της ερευνητικής του εργασίας κατά το έτος που πέρασε. Η συμβουλευτική επιτροπή μελετά την έκθεση του υποψηφίου, την αξιολογεί και καταθέτει σχετικό πόρισμα στη Γραμματεία του Τμήματος. Μετά από δύο συνεχόμενες αξιολογήσεις της απόδοσης του υποψηφίου διδάκτορα ως μη ικανοποιητικής ή εάν παρέλθουν τρία (3) έτη μετά την ανάθεση του θέματος χωρίς ο επιβλέπων να έχει στοιχεία για την πορεία της διατριβής, ο υποψήφιος παραπέμπεται στη Γ.Σ.Ε.Σ. με το ερώτημα της διαγραφής από το πρόγραμμα.

10. Μετά την επιτυχή υποστήριξη της διπλωματικής ή διδακτορικής διατριβής ο υποψήφιος υποχρεούται να καταθέσει τρία αντίτυπα της εργασίας του σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή (δισκέτα ή CD) στη Γραμματεία του Τμήματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η΄

Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών Ακαδημαϊκό Έτος 2007-2008

1^η Κατεύθυνση: Εφαρμογές της Ψυχολογίας στην Εκπαίδευση, **Ειδικότητα:** Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις (Υπεύθυνος: Μ. Πουρκός).

3^ο Εξάμηνο – Χειμερινό: α) «Το παιχνίδι ως εναλλακτικό ψυχοπαιδαγωγικό εργαλείο» (Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό, διδάσκων: Μ. Πουρκός), β) «Εκπαιδευτική πολιτική» (Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό, διδάσκουσα: Ε. Συνώδη).

4^ο Εξάμηνο – Εαρινό: α) «Βιωματική, Ευρετική και Επικοινωνιακή Ψυχοπαιδαγωγική» (Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό, διδάσκων: Μ. Πουρκός).

2^η Κατεύθυνση: Παιδαγωγική και Διδακτική στην Προσχολική Εκπαίδευση», **Ειδικότητα:** Γλώσσα και Γραμματισμός στην Προσχολική Εκπαίδευση (Υπεύθυνη: Ε. Τάφα).

1^ο Εξάμηνο – Χειμερινό: α) «Μεθοδολογία ποσοτικής έρευνας προχωρημένου επιπέδου» (Μάθημα κορμού, διδάσκων: Γ. Μανωλίτσης, β) «Αναδυόμενος Γραμματισμός: Έρευνα και διδακτικές πρακτικές» (Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό, διδάσκουσα: Ε. Τάφα).

2^ο Εξάμηνο – Εαρινό: α) «Στατιστική στην εκπαίδευση» (Μάθημα κορμού, διδάσκων: Μ. Λιναρδάκης, β) «Ψυχογλωσσολογία» (Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό, διδάσκουσα: Μ. Τζακώστα).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Θ '

Βασικά σημεία του Κανονισμού Σπουδών και του Εσωτερικού Κανονισμού του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών Κρήτης

Ακαδημαϊκό Έτος 2007-2008

Ίδρυση του Διδασκαλείου

Το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης ιδρύθηκε και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 1998-99 με το Π.Δ. 128/6.5.1998 (Φ.Ε.Κ. 104/15.5.1998).

Το Διδασκαλείο αυτό εντάχθηκε στο Π.Τ.Π.Ε., που έχει την ευθύνη για την οργάνωση και λειτουργία του.

Σκοπός – Στόχοι

Σκοπός του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών Κρήτης είναι η μετεκπαίδευση και εξειδίκευση του εκπαιδευτικού προσωπικού της προσχολικής αγωγής.

Στο πλαίσιο αυτό το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης έχει τους εξής **στόχους**:

- α) Να παρακολουθεί τις εξελίξεις στον τομέα των επιστημών και ειδικότερα των επιστημών της αγωγής και της εκπαιδευτικής τεχνολογίας.
- β) Να προάγει την έρευνα, την παραγωγή και τη μετάδοση γνώσεων και εμπειριών που συμβάλλουν στην εκπαιδευτική ανάπτυξη της χώρας.
- γ) Να παρέχει τις απαραίτητες πρόσθετες γενικές και ειδικές γνώσεις και δεξιότητες, που εξασφαλίζουν την ελεύθερη και ισότιμη επιστημονική και επαγγελματική σταδιοδρομία των εκπαιδευτικών της προσχολικής αγωγής.

Δικαίωμα συμμετοχής – Τίτλοι σπουδών

Σύμφωνα με το νόμο 2327/95 δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής για μετεκπαίδευση στο Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης έχουν οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, δημόσιας και ιδιωτικής, που έχουν συμπληρώσει πέντε (5) χρόνια εκπαιδευτικής υπηρεσίας και δεν έχουν περισσότερα από είκοσι πέντε (25) έτη εκπαιδευτικής υπηρεσίας. Στην παραπάνω υπηρεσία συμπεριλαμβάνεται και εκείνη που έχει ο εκπαιδευτικός ως αναπληρωτής στη δημόσια εκπαίδευση.

Η επιλογή των εκπαιδευτικών για φοίτηση στο Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης γίνεται από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. με γραπτές εξετάσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις της Υπουργικής απόφασης, που προβλέπεται από το άρθρο 9 του νόμου 2327/95. Η φοίτηση στο Διδασκαλείο είναι υποχρεωτική και κατά τη διάρκεια της φοίτησης οι μετεκπαιδευόμενοι απαλλάσσονται από τα διδακτικά τους καθήκοντα.

Σε όσους περατώνουν με επιτυχία το διετή κύκλο της μετεκπαίδευσης στο Διδασκαλείο, χορηγείται δίπλωμα διετούς μετεκπαίδευσης στις Επιστήμες της Αγωγής. Οι κάτοχοι του

τίτλου αυτού έχουν όλα τα δικαιώματα των πτυχιούχων των Παιδαγωγικών Τμημάτων των Α.Ε.Ι.

Δομή και λειτουργία

Η δομή και η λειτουργία του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών Κρήτης καθορίζονται από τις διατάξεις του νόμου 2327/95 (Φ.Ε.Κ. 156/31-7-1995, τ. Α΄). Μετά από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύθεσης και έγκριση της Συγκλήτου, εστάλη στο ΥΠ.Ε.Π.Θ. και δημοσιεύτηκε ο **Εσωτερικός Κανονισμός** του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών Κρήτης (Υπουργ. Απόφαση υπ' αριθμ. 67797/Β1/27-6-2007, Φ.Ε.Κ. 1264/24-7-2007, τ. Β΄).

Η μετεκπαίδευση διαρκεί τέσσερα (4) εξάμηνα.

Το Διδασκαλείο στεγάζεται σε χώρους που του έχουν παραχωρηθεί από το Π.Τ.Π.Ε., σε νεόδμητο κτίριο. Τα μαθήματα διεξάγονται κατά κύριο λόγο σε ειδική αίθουσα, κατάλληλα εξοπλισμένη και διαρρυθμισμένη, δίπλα στην οποία βρίσκεται και η Γραμματεία του Διδασκαλείου.

Όργανα διοίκησης

Τα όργανα διοίκησης του Διδασκαλείου είναι:

1. Η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης του Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης για θέματα του Διδασκαλείου.
 2. Το Διοικητικό Συμβούλιο
 3. Ο Πρόεδρος και οι δύο Αντιπρόεδροι.
- Προβλέπεται, επίσης, ένας εκπρόσωπος του λοιπού διδακτικού προσωπικού, ο οποίος εκλέγεται από αυτό με μυστική ψηφοφορία.
- Στο Διοικητικό Συμβούλιο συμμετέχει, επίσης, ένας εκπρόσωπος των μετεκπαιδευόμενων νηπιαγωγών, τον οποίο ορίζει ο σύλλογός τους.

Διάρθρωση των σπουδών – Οργάνωση των μαθημάτων

Οι σπουδές στο Διδασκαλείο Νηπιαγωγών διεξάγονται με βάση το σύστημα των εξαμηνιαίων μαθημάτων και σύμφωνα με το πρόγραμμα που καταρτίζει η Γ.Σ.Ε.Σ. του Διδασκαλείου. Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται χρονικά σε δύο ακαδημαϊκά εξάμηνα, χειμερινό και εαρινό, των οποίων οι ακριβείς ημερομηνίες έναρξης και λήξης συμπίπτουν με τις αντίστοιχες ημερομηνίες του Π.Τ.Π.Ε. Το εβδομαδιαίο πρόγραμμα δεν υπερβαίνει τις 21 διδακτικές ώρες.

Η διδασκαλία γίνεται σύμφωνα με το ωρολόγιο πρόγραμμα που καταρτίζεται με ευθύνη του Προέδρου του Διδασκαλείου. Το ωρολόγιο πρόγραμμα αποφασίζεται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης με βάση το υπάρχον πρόγραμμα και τις προτάσεις των μετεκπαιδευόμενων και ανακοινώνεται από τη Γραμματεία. Η κατανομή του διδακτικού έργου στα εξάμηνα γίνεται έτσι, ώστε να είναι γνωστά εκ των προτέρων τα χρονικά πλαίσια για τη διδασκαλία μαθημάτων (διαλέξεις, παραδόσεις, σεμινάρια). Η πρόσληψη των διδασκόντων γίνεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύθεσης. Τα μαθήματα διακρίνονται σε υποχρεωτικά και επιλεγόμενα. Ένα επιλεγόμενο μάθημα πραγματοποιείται μόνον εφόσον επιλεγεί από τουλάχιστον επτά (7) μετεκπαιδευόμενους.

Κάθε χειμερινό εξάμηνο προσφέρεται από μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος Π.Τ.Π.Ε. ένα Σεμινάριο Διπλωματικής Εργασίας για τους μετεκπαιδευόμενους του δευτέρου έτους. Αυτό το Σεμινάριο είναι προαιρετικό και πραγματοποιείται μόνον εφόσον επιλεγεί από τουλάχιστον επτά (7) μετεκπαιδευόμενους.

Η Γ.Σ.Ε.Σ. του Διδασκαλείου, ύστερα από εισήγηση του Δ.Σ., ρυθμίζει κάθε άλλη λεπτομέρεια σχετική με τη διάρθρωση και οργάνωση των σπουδών, καθώς και ζητήματα σχετικά με την ανάθεση διδακτικού έργου σε μέλη Δ.Ε.Π. ή ωρομίσθιο διδακτικό προσωπικό.

Περίοδοι διδασκαλίας και εξετάσεων – Κανονισμός βαθμολογίας

Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31^η Αυγούστου του επόμενου έτους. Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται χρονικά σε δύο (2) εξάμηνα σπουδών (χειμερινό και εαρινό). Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει δεκατρείς (13), τουλάχιστον, πλήρεις εβδομάδες για διδασκαλία μαθημάτων και δύο (2) και πλέον εβδομάδες για εξετάσεις. Σε περιπτώσεις που αυτό είναι αναγκαίο, ορίζεται εξεταστική περίοδος και το Σεπτέμβριο. Η έναρξη και η λήξη των εξαμήνων, καθώς και οι περίοδοι των εξετάσεων, καθορίζονται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης και ακολουθούν το πρόγραμμα του Π.Τ.Π.Ε.

Στο τέλος κάθε εξαμήνου όλοι οι διδάσκοντες καταθέτουν βαθμολογία για όσους μετεκπαιδευόμενους έχουν λάβει μέρος στις εξετάσεις. Η εκτίμηση επίδοσης των μετεκπαιδευομένων σε κάθε μάθημα γίνεται με γραπτή ή προφορική εξέταση ή με συνδυασμό και των δύο, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε μαθήματος. Πρόσθετο κριτήριο στις παραδόσεις μπορεί να είναι ειδική εργασία, με θέμα που ορίζεται από τον διδάσκοντα. Η εκπόνηση γραπτής εργασίας είναι προαιρετική και μπορεί να επηρεάσει την τελική εκτίμηση της επίδοσης των μετεκπαιδευομένων.

Η βαθμολογική κλίμακα για την αξιολόγηση της επίδοσης των μετεκπαιδευομένων ορίζεται από το μηδέν (0) έως το δέκα (10). Βάση επιτυχίας είναι ο βαθμός πέντε (5). Η βαθμολογία του Διπλώματος συνάγεται από το μέσο όρο των βαθμών σε όλα τα μαθήματα που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της μετεκπαίδευσης. Βαθμός πτυχίου πάνω από 8,50 έως και 10 χαρακτηρίζεται ως «Άριστα», πάνω από 6,50 έως και 8,50 χαρακτηρίζεται ως «Λίαν Καλώς» και από 5 έως 6,50 χαρακτηρίζεται ως «Καλώς». Μετεκπαιδευόμενος που αποτυγχάνει σε ένα μάθημα έχει το δικαίωμα να επανεξεταστεί στο μάθημα αυτό κατά την περίοδο των εξετάσεων του επόμενου Σεπτεμβρίου. Η βαθμολογία κάθε μαθήματος κατατίθεται στη Γραμματεία του Διδασκαλείου μέσα σε δεκαπέντε ημέρες μετά το τέλος της εξεταστικής περιόδου.

Διαλέξεις – Εκδηλώσεις – Ημερίδες

Εκτός από το πρόγραμμα των μαθημάτων, το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης διοργανώνει κάθε έτος και μια σειρά δραστηριοτήτων που υποβοηθούν τη μετεκπαίδευση αλλά ανοίγουν και τον ορίζοντα των μετεκπαιδευομένων προς επιστημονικά πεδία που καλλιεργούνται από επιστήμονες άλλων Τμημάτων. Για την πραγματοποίηση τέτοιων δραστηριοτήτων έχει θεσμοθετηθεί μία ημέρα της εβδομάδας (κατά το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2007-2008 κάθε Δευτέρα και κατά το εαρινό εξάμηνο η Παρασκευή) να μην γίνονται μαθήματα. Η παρακολούθηση των δραστηριοτήτων είναι υποχρεωτική και ελέγχεται. Η διοργάνωση των δραστηριοτήτων πραγματοποιείται σε συνεργασία με το Προεδρείο του Διδασκαλείου και συζητείται στο Διοικητικό Συμβούλιο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι΄

Μαθήματα Διδασκαλείου Νηπιαγωγών Ακαδημαϊκό Έτος 2007-2008

Παρατίθενται τα μαθήματα που διδάχτηκαν στο Διδασκαλείο Νηπιαγωγών κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 μαζί με τον εκάστοτε διδάσκοντα. Σύμφωνα με τον Κανονισμό του Διδασκαλείου, τα μαθήματα διακρίνονται σε Υποχρεωτικά (συντομογραφικά ΥΠ) και Επιλεγόμενα (συντομογραφικά ΕΠ).

Χειμερινό εξάμηνο 2007-2008:

- «Διαθεματικότητα Ι» (Μαρία Αμπαρτζάκη, ΕΠ)
- «Μεθοδολογία Ψυχοπαιδαγωγικής Έρευνας» (Γεώργιος Μανωλίτσης, ΥΠ Β΄ έτους)
- «Αναπτυξιακή Ψυχολογία» (Αικ. Κορνηλάκη, ΥΠ Α΄ έτους)
- «Συνεκπαίδευση παιδιών προσχολικής ηλικίας» (Ειρήνη Σγουράκη, ΕΠ)
- «Ποιητική εικονογραφημένων ιστοριών» (Χριστίνα Σιδηροπούλου, ΕΠ)
- «Εργαστήρι Μουσικοπαιδαγωγικής Ι» (Δημ. Αντωνακάκης, ΕΠ)
- «Ελληνική Λαογραφία» (Εμμανουήλ Ανδρουλιδάκης, ΕΠ)
- «Εκπαίδευση και Κοινωνικές Ανισότητες» (Θεόδωρος Θάνος, ΕΠ)
- «Πληροφορική Ι» (Νικόλαος Ζαράνης, ΥΠ Α΄ έτους)
- «Γλωσσική Ανάπτυξη» (Μαρίνα Τζακώστα, ΥΠ Β΄ έτους)
- «Διδακτική Μεθοδολογία των Κοινωνικών Σπουδών» (Βασίλειος Οικονομίδης, ΥΠ Α΄ έτους)
- «Οργάνωση και διοίκηση της προσχολικής εκπαίδευσης» (Ελευθερία Αργυροπούλου, ΥΠ Β΄ έτους)
- «Σχεδιασμός και Υλοποίηση Προγραμμάτων» (Ελένη Καρυδά, ΕΠ)
- «Αγγλικά» (Αργυρώ Οικονομάκη, ΕΠ)
- «Γλωσσικές διαταραχές» (Χ. Χριστιανού, ΕΠ)

Εαρινό εξάμηνο 2008:

- «Αγγλικά» (Αργυρώ Οικονομάκη, ΕΠ)
- «Χορός – Σκηνικός χώρος» (Ο. Ηλιοπούλου, ΕΠ)
- «Ψυχοπαιδαγωγική του αναδυόμενου γραπτού λόγου» (Γεώργιος Μανωλίτσης, ΥΠ Β΄ έτους)
- «Κοινωνιολογία της παραβατικότητας των ανηλίκων, με έμφαση στη σχολική παραβατικότητα» (Θεόδωρος Θάνος, ΕΠ)
- «Συμβουλευτική» (Αναστάσιος Ματσόπουλος, ΥΠ Β΄ έτους)
- «Μουσικοθεατρικά Δρώμενα Ι» (Εμμανουήλ Φιλιππάκης, ΕΠ Α΄ έτους)
- «Παιδική λογοτεχνία με ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας στην προσχολική εκπαίδευση» (Ε. Αραβανή, ΥΠ Α΄ έτους)
- «Μουσικοθεατρικά Δρώμενα ΙΙ» (Εμμανουήλ Φιλιππάκης, ΕΠ Β΄ έτους)
- «Διαθεματικότητα ΙΙ» (Μαρία Αμπαρτζάκη, ΕΠ)
- «Φιλοσοφική Ανθρωπολογία» (Κωνσταντίνος Κνιθάκης, ΕΠ)
- «Εργαστήρι Μουσικοπαιδαγωγικής ΙΙ» (Δημήτριος Αντωνακάκης, ΥΠ Α΄ έτους)
- «Ελληνική Λαογραφία» (Εμμανουήλ Ανδρουλιδάκης, ΕΠ)

- «Αναπαραστάσεις της παιδικής ηλικίας στον κινηματογράφο» (Χριστίνα Σιδηροπούλου - Μελπομένη Τσίγκρα, ΕΠ)
«Πληροφορική II» (Νικόλαος Ζαράνης, ΕΠ)
«Γλωσσική Ανάπτυξη II» (Μαρίνα Τζακώστα, ΥΠ Β΄ έτους)
«Σχεδιασμός και Υλοποίηση Προγραμμάτων» (Ελένη Καρυδά, ΕΠ)
«Γλωσσικές διαταραχές II» (Χ. Χριστιανού, ΕΠ)
«Αξιολόγηση στο Νηπιαγωγείο» (Ευθυμία Γουργιώτου, ΥΠ Α΄ έτους)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Κ΄

Κατάλογος διοργανωμένων επιστημονικών συνεδρίων

Συνέδρια, Συμπόσια, Ημερίδες

1. «Ψυχολογική ανάπτυξη και αγωγή του μικρού παιδιού». Ρέθυμνο, 13-14/5/1994.

Σ' αυτό το Συνέδριο συμμετείχαν με εισήγηση κυρίως μέλη του Τμήματος. Τα πρακτικά δημοσιεύτηκαν σε αυτοτελή τόμο και αποτελούν έκδοση του Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο 1996.

2. «Η έρευνα στην προσχολική εκπαίδευση». Τριήμερο πανελλήνιο συνέδριο, Ρέθυμνο, 21-23/10/1999.

Τα πρακτικά δημοσιεύτηκαν σε τρεις ογκώδεις τόμους ως εξής: Ευαγγελία Κούρτη (Επιμέλεια): *Η έρευνα στην προσχολική εκπαίδευση*. Τόμος Α΄: *Διδακτική μεθοδολογία*. Τόμος Β΄: *Ψυχολογικές και κοινωνικές προσεγγίσεις*. Τόμος Γ΄: *Ποιότητα, προβλήματα και οργάνωση της προσχολικής εκπαίδευσης*. Αθήνα, Εκδόσεις «Τυπωθήτω - Γιώργος Δαρδανός», 2001-2002. Η κ. Ευαγγελία Κούρτη υπηρετούσε τότε στο Τμήμα ως Επίκουρη Καθηγήτρια Κοινωνικής Ψυχολογίας.

3. «Ψυχοπαιδαγωγική της προσχολικής ηλικίας». Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο, Ρέθυμνο, 18-20/10/2001. Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής ήταν η κ. Ευφημία Τάφα, η οποία υπηρετούσε τότε στο Τμήμα ως Επίκουρη Καθηγήτρια. Στο Συνέδριο συμμετείχαν ομιλητές από την Ελλάδα, την Κύπρο, την Αγγλία, τον Καναδά, την Αυστραλία και τη Γαλλία.

Τα πρακτικά αυτού του Συνεδρίου δημοσιεύτηκαν σε δύο τόμους και αποτελούν έκδοση του Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο 2002.

4. «Γλώσσα και Μαθηματικά στην προσχολική ηλικία». Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο, Ρέθυμνο, 22-23/11/2002. Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής ήταν ο κ. Κυριάκος Σταυριανός, ο οποίος υπηρετούσε τότε στο Τμήμα ως Λέκτορας.

Τα πρακτικά αυτού του Συνεδρίου δημοσιεύτηκαν σε αυτοτελή τόμο και αποτελούν έκδοση του Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο 2003.

5. «Ηθική και θρησκευτική ανάπτυξη και αγωγή του παιδιού». Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο, Ρέθυμνο, 14-15/11/2003. Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής ήταν ο κ. Κυριάκος Σταυριανός, ο οποίος υπηρετούσε τότε στο Τμήμα ως Λέκτορας. Στο Συνέδριο έλαβαν μέρος επιστήμονες από την Ελλάδα, τη Γαλλία, τη Φινλανδία και την Πολωνία.

Τα πρακτικά αυτού του Συνεδρίου δημοσιεύτηκαν σε αυτοτελή τόμο, αποτελούν έκδοση του Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο 2004, και είναι αφιερωμένα στον εκλιπόντα μόνιμο Επίκουρο Καθηγητή του Τμήματος Παναγιώτη Διαμαντόπουλο (1943-2004).

6. «*Διδακτισμός και Διαπολιτισμικότητα στην Ποίηση του Κωνσταντίνου Π. Καβάφη*». Επιστημονική Ημερίδα, Ρέθυμνο 13/12/**2003**. Η ημερίδα διοργανώθηκε από τον κ. Ανδρέα Φουντουλάκη, ο οποίος υπηρετούσε τότε στο Τμήμα ως Λέκτορας, σε συνεργασία με τον κ. Νικόλαο Παπαδογιαννάκη, Καθηγητή του Π.Τ.Δ.Ε. του Παν/μίου Κρήτης. Στη διοργάνωση της Ημερίδας συνέβαλαν η Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ρεθύμνης, η Δημόσια Βιβλιοθήκη Ρεθύμνης και τα Γενικά Αρχεία του Κράτους.

Τα πρακτικά αυτής της ημερίδας δημοσιεύθηκαν σε αυτοτελή τόμο, με επιμέλεια των Ν. Παπαδογιαννάκη και Α. Φουντουλάκη, το 2007.

7. «*Σώμα, εκπαίδευση και βιωματική γνώση. Κοινωνικο-Πολιτισμικές Πρακτικές & Διαστάσεις της Μη Λεκτικής Επικοινωνίας και Αφήγησης*». Διεθνές Διεπιστημονικό Συμπόσιο, που διοργάνωσε η Μονάδα Οικολογικής Ψυχολογίας και Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής του Εργαστηρίου Ψυχολογικής Έρευνας του Π.Τ.Π.Ε., Ρέθυμνο, 5-6/11/**2004**. Στο Συμπόσιο αυτό έλαβαν μέρος επιστήμονες από την Ελλάδα, το Ισραήλ, τη Γερμανία και την Πολωνία. Το Συμπόσιο διοργανώθηκε από τον κ. Μάριο Πουρκό, ο οποίος υπηρετούσε τότε στο Τμήμα ως Αναπληρωτής Καθηγητής.

8. «*Διαθεματικές εργασίες πεδίου*». Επιστημονική ημερίδα, που διοργανώθηκε από την κ. Ιωάννα Ιωαννίδου, μέλος Ε.Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος, σε συνεργασία με το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης, Ρέθυμνο, 27-10-**2005**.

9. «*Δυσκολίες μάθησης και προβλήματα συμπεριφοράς*». Ημερίδα, που διοργάνωσε ο κ. Ηλίας Μετοχιανάκης, Καθηγητής, σε συνεργασία με το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών του Τμήματος, Ρέθυμνο, 23-5-**2005**.

10. «*Κοινωνικο-ιστορικο-πολιτισμικές διαστάσεις των διαδικασιών μάθησης και ανάπτυξης*». Διεπιστημονική ημερίδα, που διοργάνωσε η Μονάδα Οικολογικής Ψυχολογίας και Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής του Εργαστηρίου Ψυχολογικής Έρευνας του Π.Τ.Π.Ε., Ρέθυμνο, 12/5/**2006**. Η ημερίδα διοργανώθηκε από τον κ. Μάριο Πουρκό, ο οποίος υπηρετούσε τότε στο Τμήμα ως Αναπληρωτής Καθηγητής.

11. «*Αφήγηση-Παραμύθι-Ψυχολογία: Από το Λαϊκό Αφηγητή στην Παιδαγωγική Πράξη*». Διεθνής ημερίδα που διοργάνωσε η Εργαστηριακή Μονάδα Οικολογικής Ψυχολογίας και Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής του Εργαστηρίου Ψυχολογικής Έρευνας του Π.Τ.Π.Ε., Ρέθυμνο, 18/5/**2006**. Η ημερίδα διοργανώθηκε από τον κ. Μάριο Πουρκό, ο οποίος υπηρετούσε τότε στο Τμήμα ως Αναπληρωτής Καθηγητής.

12. «*Η Ιστορία στην προσχολική εκπαίδευση: Θεωρία και πράξη*». Διεθνής επιστημονική ημερίδα, Ρέθυμνο, 13/5/**2006**. Στην ημερίδα συμμετείχαν επιστήμονες από την Ελλάδα, την Ολλανδία και την Αυστραλία. Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής ήταν η κ. Άννα Στραταριδάκη, η οποία υπηρετούσε τότε στο Τμήμα ως Επίκουρη Καθηγήτρια.

13. «*Αναζητώντας το νόημα και το ρόλο της αφήγησης και του παραμυθιού: Κριτικές προσεγγίσεις, διαδικασίες παραγωγής και πρόσληψης, ψυχοπαιδαγωγικές και ψυχοθεραπευτικές διαστάσεις*». Διεπιστημονικό συμπόσιο, που διοργάνωσε η Μονάδα Οικολογικής Ψυχολογίας και Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής του Εργαστηρίου Ψυχολογικής Έρευνας του Π.Τ.Π.Ε., Ρέθυμνο, 24/11/**2006**. Το Συμπόσιο διοργανώθηκε από τον κ. Μάριο Πουρκό, ο οποίος υπηρετούσε τότε στο Τμήμα ως Αναπληρωτής Καθηγητής.

14. «*Θεωρίες και ποιοτικές μέθοδοι έρευνας: Προοπτικές και όρια*». Πανελλήνιο διεπιστημονικό συμπόσιο, που διοργάνωσε η Μονάδα Οικολογικής Ψυχολογίας και Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής του Εργαστηρίου Ψυχολογικής Έρευνας του Π.Τ.Π.Ε., Ρέθυμνο, 16-17/3/2007. Το Συμπόσιο διοργανώθηκε από τον κ. Μάριο Πουρκό, ο οποίος υπηρετούσε τότε στο Τμήμα ως Αναπληρωτής Καθηγητής.
15. «*Προοπτικές και όρια της διαλογικότητας στον Michail Bakhtin: Εφαρμογές στην Ψυχολογία, την Τέχνη, την Εκπαίδευση και τον Πολιτισμό*». Διεθνές διεπιστημονικό Συνέδριο, που διοργάνωσε η Μονάδα Οικολογικής Ψυχολογίας και Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής του Εργαστηρίου Ψυχολογικής Έρευνας του Π.Τ.Π.Ε., Ρέθυμνο. Το Συνέδριο διοργανώθηκε από τον κ. Μάριο Πουρκό, Αναπληρωτή Καθηγητή.
16. «*Εκπαίδευση, δημοκρατία και ανθρώπινα δικαιώματα*». Επιστημονική ημερίδα, που διοργάνωσε η Μονάδα Διδακτικής & Παιδαγωγικής Έρευνας του Εργαστηρίου Παιδαγωγικών Ερευνών & Εφαρμογών του Τμήματος σε συνεργασία με το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης, Ρέθυμνο, 5/5/2007. Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής της ημερίδας ήταν ο κ. Βασίλειος Οικονομίδης, ο οποίος υπηρετεί στο Τμήμα ως Λέκτορας.
17. «*Αναδυόμενος γραμματισμός: Έρευνα και εφαρμογές*». Διεθνές επιστημονικό συνέδριο, που διοργάνωσε το Εργαστήριο Παιδαγωγικών Ερευνών & Εφαρμογών του Τμήματος σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία Γλώσσας & Γραμματισμού, Ρέθυμνο, 19-20/10/2007. Στο συνέδριο αυτό μίλησαν μεταξύ άλλων και επιστήμονες από τις Η.Π.Α. και τη Μεγάλη Βρετανία, τη Σουηδία, τη Φινλανδία και την Κύπρο. Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής ήταν η κ. Ευφημία Τάφα, η οποία υπηρετεί στο Τμήμα ως Αναπληρώτρια Καθηγήτρια.
18. «*Διδακτικές προσεγγίσεις της Γλώσσας, των Μαθηματικών και της Φυσικής με τη χρήση Ηλεκτρονικού Υπολογιστή στην Προσχολική Εκπαίδευση*». Επιστημονική ημερίδα που διοργανώθηκε από τους υπευθύνους για το Ερευνητικό Πρόγραμμα της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Interreg IIIA / Ελλάδα – Κύπρος, Μέτρο 2.3, με τη συνεργασία του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο, 29/2/2008. Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής της ημερίδας ήταν ο κ. Γεώργιος Κίτσαράς, ο οποίος υπηρετεί στο Τμήμα ως Καθηγητής.
19. «*Αναγκαιότητα και προοπτικές διεπιστημονικής προσέγγισης στην πρώιμη παρέμβαση*». Επιστημονική ημερίδα, που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο 29/3/2008. Πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής ήταν ο κ. Γεώργιος Μανωλίτσης, Επίκουρος Καθηγητής του Τμήματος.
20. «*Προγράμματα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο στην Ελλάδα και στον Κόσμο*». Επιστημονική ημερίδα, που διοργανώθηκε από το Εργαστήριο Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών του Τμήματος σε συνεργασία με το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών, Ρέθυμνο, 5/4/2008. Υπεύθυνες διοργάνωσης: Εύα Συνώδη και Μαρία Αμπαρτζάκη, Λέκτορες του Τμήματος.
21. «*Εικαστική Αγωγή και Προσχολική Εκπαίδευση: Τάσεις και Προοπτικές*». Επιστημονική ημερίδα, που διοργανώθηκε από το Εργαστήριο Θεατρικής και Εικαστικής Παιδείας του Π.Τ.Π.Ε. και το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης, Ρέθυμνο 12/4/2008. Υπεύθυνοι διοργάνωσης: Ανδρέας Φουντουλάκης, Επίκουρος Καθηγητής, και Κωνσταντίνος Χρηστίδης, Καθηγητής Εικαστικών, Αποσπασμένος στο Π.Τ.Π.Ε.

22. «Σχολική Ψυχολογία: Αναγκαία για την ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης». Διεθνές Συνέδριο, οργανωμένο από τη Μονάδα Σχολικής Ψυχολογίας του Εργαστηρίου Ψυχολογικής Έρευνας του Τμήματος, Ρέθυμνο, 23-25/5/2008. Στο συνέδριο αυτό μίλησαν μεταξύ άλλων και επιστήμονες από τις Η.Π.Α., τη Γερμανία, τη Βρετανία, την Ολλανδία και την Κύπρο. Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής ήταν ο κ. Αναστάσιος Ματσόπουλος, που υπηρετεί στο Τμήμα ως Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής.

23.«Παιδική ηλικία και κινηματογράφος». Ημερίδα που οργανώθηκε από το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης, Ρέθυμνο, 30/5/2008. Υπεύθυνες διοργάνωσης: Χριστίνα Σιδηροπούλου και Μένη Τσίγκρα, διδάσκουσες στο Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης,

Διαλέξεις

Το Τμήμα έχει καθιερώσει την κατ' έτος πρόσκληση ενός ορισμένου αριθμού επιστημόνων από άλλα Πανεπιστήμια της Ελλάδας και της αλλοδαπής, για να προσφέρουν μία ή περισσότερες διαλέξεις. Ο ετήσιος αριθμός των προσκαλούμενων επιστημόνων εξαρτάται κυρίως από τις οικονομικές δυνατότητες του Τμήματος. Πραγματοποιούνται επίσης κινηματογραφικές, θεατρικές, μουσικές κ.ά. εκδηλώσεις.

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 έγιναν οι εξής διαλέξεις και εκδηλώσεις:

1) Στις 17/10/2007 μίλησε η κ. Meeli Pandis, λέκτορας του Πανεπιστημίου Ταλλίν της Εσθονίας, με θέμα: «Pre-primary Education in Estonia».

2) Στις 30/11/2007 μίλησε ο κ. Βασίλειος Κύρκος, ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών, με θέμα: «Η προσχολική εκπαίδευση στην αρχαία Ελλάδα».

3) Στις 3/12/2007 προβλήθηκε η βραβευμένη ταινία-ντοκιμαντέρ «Αιγαίου Κύματα» του σκηνοθέτη Αντώνη Ρέλλα και ακολούθησε ανοιχτή συζήτηση με το κοινό στο πλαίσιο του εορτασμού της Διεθνούς Ημέρας για Άτομα με Αναπηρίες.

4) Στις 10/12/2007 μίλησε η κ. Βικτωρία Πρεκατέ, ιδρυτικό μέλος του Σωματίου «Ο Μέντορας», με θέμα: «Παιδικός εκφοβισμός (Bullying) & παιδική κακοποίηση». (Συνδιοργάνωση με το Εργαστήριο Ψυχολογικής Έρευνας του Π.Τ.Π.Ε.).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Λ΄ Επιστημονικές δραστηριότητες των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος

Κιτσαράς Γεώργιος, Καθηγητής

Βιβλία

Πριν το 2003

- [1] Κιτσαράς, Γ., Χρυσάκopoulos, Χ. (1969). *Προβλήματα των Δημοτικών Σχολείων της Δυτικής Γερμανίας*. Reutlingen, 111 σ.
- [2] Kitsaras, Georgios (1980). *Didaktische Ueberlegungen zur Einfuehrung der griechischen Volkssprache (δημοτική) in den Volksschulunterricht*. Erlangen, 64 σ.
- [3] Kitsaras, Georgios (1983). *Die Entwicklung des Sprachproblems in der griechischen Volksschulpaedagogik*. Erlangen, 258 σ.
- [4] Κιτσαράς, Γεώργιος (1985). *Διοίκηση και Οργάνωση Εκπαίδευσης*. Αθήνα, έκδοση του συγγραφέα 102 σ.
- [5] Κιτσαράς, Γεώργιος (1986). *Θεωρία της Προσχολικής Αγωγής*. Πάτρα: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Πατρών, 138 σ.
- [6] Κιτσαράς, Γεώργιος (1991). *Εισαγωγή στην Προσχολική Παιδαγωγική*. Αθήνα: Παπαζήσης, 211 σ.[7] Κιτσαράς, Γεώργιος (1993). *Το εικονογραφημένο βιβλίο στη νηπιακή και πρωτοσχολική ηλικία. Μία θεωρητική και εμπειρική διερεύνηση*. Αθήνα: Παπαζήσης, 247 σ.
- [8] Κιτσαράς, Γεώργιος (1996). *Το Νεοελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα*. Πάτρα: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Πατρών, 171 σ.
- [9] Κιτσαράς, Γεώργιος (1998). *Προγράμματα Προσχολικής Αγωγής. Διαχρονική και συγχρονική διερεύνηση (Συγκριτική Ανάλυση)*. Ρέθυμνο, έκδοση του συγγραφέα, 255 σ.
- [10] Κιτσαράς, Γεώργιος (2001). *Προσχολική Παιδαγωγική*. Αθήνα, έκδοση του συγγραφέα 495 σ.

Μετά το 2003

- [1] Κιτσαράς, Γεώργιος (2004). *Προγράμματα, Διδακτική Μεθοδολογία Προσχολικής Αγωγής. Με Σχέδια Εργασίας*. Αθήνα, έκδοση του συγγραφέα.

Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Kitsaras, G., Chrisakopoulos, Chr. (1987). Die Lehrerausbildung und die Lehrerfortbildung in Griechenland heute. In: *Auslaender Kinder. Forum fuer interaktuelles Lernen in Schule & Sozialpolitik*. Heft 32. S. 81-91.
- [2] Κιτσαράς, Γεώργιος (1988). Το Πρόβλημα της φοίτησης στο Νηπιαγωγείο. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 8, 33-43.
- [3] Κιτσαράς, Γεώργιος (2000). Προσφιλή βιβλία νηπίων και παιδιών ηλικίας 3 ½ - 8 ετών. *Παιδαγωγικός Λόγος*, 1, 9-26.

Επιστημονικά Περιοδικά χωρίς Κριτές

- [1] Κιτσαράς, Γεώργιος (1994). Αναγνωστικές «προτιμήσεις» παιδιών ηλικίας 3 ½ - 8 ετών. *Διαδρομές*, 34, 152-156.

Πρακτικά Συνεδρίων με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Κιτσαράς, Γεώργιος (1993). Σύγχρονη Οικογένεια και Προσχολική Αγωγή. *Πρακτικά 6^{ου} Πανελληνίου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Δ.Ο.Ε. – Π.Ο.Ε.Δ.. Η Προσχολική Αγωγή στην Ελλάδα και την Κύπρο. Πραγματικότητες-Προοπτικές*. Αθήνα: Έκδοση «Επιστημονικό Βήμα του Δασκάλου», σσ. 41-49.
- [2] Κιτσαράς, Γεώργιος (1994). Νομική και ηθική διάσταση της εκπαίδευσης των ειδικών παιδιών. Μ. Καίλα, Ν. Πολεμικός, Γ. Φιλίππου (επιμ.), *Άτομα με Ειδικές Ανάγκες*. Πρακτικά Διεπιστημονικού Συνεδρίου Πανεπιστημίου Αιγαίου, Παιδαγωγικά Τμήματα, Ρόδος, 8-10 Μαΐου 1992, Τόμος Α', Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σσ. 87-94.
- [3] Κιτσαράς, Γεώργιος (1997). «Μοντέλα» αναλυτικών προγραμμάτων προσχολικής αγωγής: Το βελγικό πρότυπο πρόδρομος του ελληνικού. Κ. Χρυσαιφίδης & Μ. Καλδρυμίδου (επιμ.), *Αναλυτικά Προγράμματα Προσχολικής Αγωγής*. Πρακτικά 1^{ου} Συνεδρίου Προσχολικής Αγωγής, Ιωάννινα, 20-22 Μαΐου 1994, Τόμος Α', Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, σσ. 195-212.
- [4] Κιτσαράς, Γεώργιος (1997). Προβλήματα και τάσεις της προσχολικής αγωγής στην Ελλάδα σε συνδυασμό με χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μ. Ι. Βάμβουκας - Α. Γ. Χουρδάκης (επιμ.), *Παιδαγωγική Επιστήμη στην Ελλάδα και στην Ευρώπη. Τάσεις και Προοπτικές*, Πρακτικά Ζ' Διεθνούς Συνεδρίου, Ρέθυμνο 3-5 Νοεμβρίου 1995, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σσ. 300-313.
- [5] Κιτσαράς, Γεώργιος (2001). Το Δημόσιο Ελληνικό Νηπιαγωγείο στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα: Τάσεις-Προοπτικές. Σ. Χαραλαμπίδης (επιμ.), *Το Δημόσιο Σχολείο στον 21^ο αιώνα*, Πρακτικά 15^{ου} Πανελληνίου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Π.Ο.Ε.Δ.-Δ.Ο.Ε., Τετάρτη 18 - Πέμπτη 19 Απριλίου 2001, Λάρνακα, σσ. 55-67.[
- [6] Κιτσαράς, Γεώργιος (2002). «Διδακτικά»-μεθοδολογικά προβλήματα Προσχολικής Αγωγής: Εμπειρική προσέγγιση στα προβλήματα των δραστηριοτήτων του νηπιαγωγείου. Ε. Κούρπη (επιμ.) *Η Έρευνα στην Προσχολική Εκπαίδευση*, Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου, Ρέθυμνο 21-23 Οκτωβρίου 1999, Τόμος Γ', Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός, σσ.143-160.

Μετά το 2003

- [1] Κιτσαράς, Γεώργιος (2004). Διαθεματική προσέγγιση της γνώσης στο νηπιαγωγείο. Είναι η καλύτερη; Δ. Χατζηδήμου, Ε. Ταρατόρη, Μ. Κουγιουρούκη, Π. Στραβάκου (επιμ.), *Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα*, Πρακτικά 4^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη, σσ. 141-156.
- [2] Κιτσαράς, Γεώργιος (υπό δημοσίευση). Εξελίξεις και προοπτικές στο χώρο της προσχολικής αγωγής, όπως προκύπτουν από τα σύγχρονα αναλυτικά προγράμματα. Κεντρική Εισήγηση στην Ολομέλεια του Συνεδρίου *Η Προσχολική Εκπαίδευση στον 21^ο αιώνα. Τάσεις, Εξελίξεις και Προοπτικές*, Θεσσαλονίκη 29 έως 30 Σεπτεμβρίου 2007.

Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους*Μετά το 2003*

- [1] Κιτσαράς, Γεώργιος (2007). Προγράμματα Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Παναγιώτης Ξωχέλλης (επιμ.), *Λεξικό της Παιδαγωγικής*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη, σ. 595-598.
- [2] Κιτσαράς, Γεώργιος (υπό έκδοση). Κοινωνική μάθηση: Σύγχρονες τάσεις στην προσχολική αγωγή και εκπαίδευση. Μ. Σακελλαρίου (επιμ.), *Η κοινωνική μάθηση στην προσχολική εκπαίδευση*. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γ. Δαρδανός.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια χωρίς Κριτές χωρίς πρακτικά*Πριν το 2003*

- [1] Κιτσαράς, Γεώργιος (1992). Ο επιστημονικός και επαγγελματικός χαρακτήρας των Π.Τ. Νηπιαγωγών. Κριτική θεώρηση των Προγραμμάτων Σπουδών και της Πρακτικής εξασκήσεως των φοιτητών. *Ανακοίνωση στο 2^ο Συμπόσιο για την Παιδεία. Η Προσχολική Αγωγή στην Ελλάδα. Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Πατρών, 25-27 Σεπτεμβρίου 1992.*

Άλλες εργασίες*Πριν το 2003*

- [1] Κιτσαράς, Γεώργιος. Λήμματα στην *Παιδαγωγική - Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια – Λεξικό*, 9 Τόμοι, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 1989-1993 (Γιορτές στο Νηπιαγωγείο, Εικόνες: Χρήση τους στο Νηπιαγωγείο, Εικονογραφημένα βιβλία, Κόμικς, Κουκλοθέατρο, Νηπιαγωγείου εξοπλισμός, Νηπιαγωγός, Νηπίων δραστηριότητες και εργασίες, Παιχνίδια και νήπιο, Παιχνίδια μιμητικά).

Συμμετοχή σε Ερευνητικά Προγράμματα*Μετά το 2003*

- [1] Επιστημονικός Υπεύθυνος Προγράμματος στο Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ «Αναμόρφωση Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών» του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2003-2004 και 2004-2005.

- [2] Επιστημονικός υπεύθυνος του Προγράμματος της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας INTERREG III ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ (2006-2008), με τίτλο *Ο ψηφιακός κόσμος της προσχολικής εκπαίδευσης*.

Μετοχιανάκης Ηλίας, Καθηγητής

Βιβλία

- [1] *Schulen für Wirtschaft in Griechenland* (Διδακτ. διατριβή) Mainz 1982, σελ. 280.
- [2] *Παιδαγωγικές θεωρίες – φιλοσοφική προσέγγιση*, Ηράκλειο 1994, σελ. 166.
- [3] *Βασικά προβλήματα προσχολικής αγωγής*, Ρέθυμνο 1994 (συνεργασία – έρευνα), σελ. 220.
- [4] *Η επίδραση της οικογένειας στην προσαρμογή του παιδιού στο Νηπιαγωγείο*, Ρέθυμνο 1997 (συνεργασία – έρευνα), σελ. 272.
- [5] *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική*, τόμ. Α', 2η έκδ., Ηράκλειο 2000, και 3η έκδ. 2008, σελ. 496.
- [6] *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική*, τόμ. Β', Ηράκλειο 2006, σελ. 504.

Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Μετά το 2003

- [1] *Die vorschulische Erziehung in griechischen Altertum*, in: *Paedagogische Rundschau* 1, Januar/Februar 2005, Peter Lang Verlag, Frangfurt/M, S. 79-90.
- [2] *Globalisierung, Globalismus und griechische Erziehung*. Υπό δημοσίευση στο παιδαγωγικό περιοδικό «Unser Weg» της Αυστρίας του Εκδοτικού Οίκου «Leykam Buchverlangsgesellschaft m.b.H. Nfg. & Co. KG.

Επιστημονικά Περιοδικά χωρίς Κριτές

- [1] *Οικονομική και επαγγελματική αγωγή*. «Συνάντηση», τεύχ. 1ο, Αθήνα 1983, σελ. 85-105.
- [2] *Η ένταξη αλλοδαπών φοιτητών στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας*. «Συνάντηση», τεύχ. 2ο, 1984, σελ. 59-77.
- [3] *Παιδαγωγικές κατευθύνσεις κατά τους νεότερους χρόνους*. «Συνάντηση», τεύχ. 5ο, 1985, σελ. 17-26 και τεύχ. 6/1985, σελ. 37-54.
- [4] *Η εκπαίδευση στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας*. «Συνάντηση», τεύχ. 11-12, 1986, σελ. 113-127, τεύχ. 13, σελ. 81-93, τεύχ. 14, σελ. 67-88 και τεύχ. 15-16, σελ. 99-102.
- [5] *Η σημασία της τηλεόρασης για την αγωγή του παιδιού*. «Συνάντηση», τεύχ. 17ο, 1989, σελ. 17-32.

- [6] *Το παραμύθι και η παιδαγωγική του αξία*. «Σχολείο και Ζωή», τεύχ. 7-8-9, 1989, σελ. 241-253 και τεύχ. 10, σελ. 299-313.
- [7] *Ψυχοπαιδαγωγική θεώρηση της γλώσσας του παιδιού*. «Σχολείο και Ζωή», τεύχ. 5-6/1990, σελ. 193-203, τεύχ. 7-8-9, σελ. 268-274 και τεύχ. 10, σελ. 312-324.
- [8] *Παράδοση και ελληνική παιδεία*. «Ελληνικός Αστήρ», τεύχ. 50/1993, σελ. 289-293 και τεύχ. 51/1994, σελ. 3-7.
- [9] *Μορφωτικά ιδεώδη και αξίες*. «Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου», Μυτιλήνη 1994, τεύχ. 14, σελ. 1-15).
- [10] *Σύστημα αξιών και οικογενειακή αγωγή*, «Κρητικοί Ορίζοντες», Ηράκλειο, τεύχ. 3/1995, σελ. 108-116, και τεύχ. 4/1996, σελ. 112-120. «Σχολείο και Ζωή», Αθήνα, τεύχ. 4/1995, σελ. 145-155 και τεύχ. 5-6/1995, σελ. 206-213.
- [11] *Παράγοντες της οικογένειας που συμβάλλουν στην προσαρμογή του παιδιού στο Νηπιαγωγείο*. Υπό δημοσίευση στο «Παιδαγωγικός Λόγος».
- [12] *Sport, Olympia und griechische Erziehung*. Υπό δημοσίευση στο περιοδικό «Παιδαγωγικός Λόγος».
- [13] *Παιδαγωγικές ιδέες του Μεγ. Βασιλείου και εφαρμογή τους στη σύγχρονη Παιδαγωγική*. Περιοδ. «Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου», Μυτιλήνη, τεύχ. 26/1997, σελ. 79-95.
- [14] *Οι παιδαγωγικές ιδέες του Αγίου Νεκταρίου*, Ελληνοχριστιανική Αγωγή, τεύχ. 486, Αθήνα 2001, σελ. 301
- [15] *Η διαχρονική διάσταση της ελληνικής και της ελληνοχριστιανικής παιδείας*. Δημοσιευμένη εργασία στην Επετηρίδα της Ανωτέρας Εκκλησιαστικής Σχολής Κρήτη, 2007.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με πρακτικά

Πριν το 2003

- [1] *Οι επιδράσεις της φιλοσοφικής σκέψης στη σύγχρονη παιδαγωγική αντίληψη*, Εισήγηση στο Ζ' Διεθνές Συνέδριο της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος στο Ρέθυμνο, 3-5/11/1995. Πρακτικά Π.Ε.Ε., Αθήνα 1997, σελ. 133-155.
- [2] *Χαρακτηριστικά προβλήματα του Ελληνικού Νηπιαγωγείου*. Εισήγηση στο Συνέδριο του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Παν/μίου Κρήτης, Ρέθυμνο 1996, σελ. 66-79.
- [3] *Παράγοντες της οικογένειας που συμβάλλουν στην προσαρμογή του παιδιού στο Νηπιαγωγείο*. Εισήγηση στο Πανελλήνιο Συνέδριο της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος Ναύπακτος 11-15 Νοεμβρίου 1998 (συνεργασία-έρευνα).
- [4] *Η προσχολική αγωγή κατά την ελληνική αρχαιότητα*, Εισήγηση στο Πανελλήνιο Συνέδριο του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Κρήτης, 21-23/10/1999. Πρακτικά Συνεδρίου με τίτλο « Η Έρευνα στην Προσχολική Εκπαίδευση (Επιμ. Ε. Κούρτη), τόμ. Γ', Εκδόσεις «Τυπωθήτω - Γιώργος Δαρδάνος», Αθήνα 2002, σελ. 75-91.
- [5] *Η διαχρονική διάσταση της ελληνορθόδοξης Χριστιανικής παιδείας και παγκοσμιοποίηση*. Εισήγηση στο Επιστημονικό Συνέδριο της Παιδαγωγικής Εταιρείας

Ελλάδος 10-11-2001.

- [6] *Διδακτικές Ασκήσεις του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Κρήτης (Επίπεδο Ι)*, έρευνα. Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου του Παιδαγ. Τμήματος Προσχολικής εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης με τίτλο «Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας», τόμ. Α', Ρέθυμνο 202, σσ. 514-522.

Μετά το 2003

- [1] *Χριστιανική και ηθική ζωή του παιδιού (ηλικίας 11 και 12 ετών)*, έρευνα. Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου (14 και 15-11-2003) του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης με τίτλο «Ηθική και Θρησκευτική Ανάπτυξη και Αγωγή του Παιδιού», Ρέθυμνο 2004, σσ. 263-285.

Άλλες εργασίες

- [1] *Βασιλικά Ανώγεια*, Λαογραφική μελέτη, 1970, Έπαινος της Ακαδημίας Αθηνών.

Τζαβάρας Ιωάννης, Καθηγητής

Βιβλία

Πριν το 2003

- [1] *Bewegung bei Kierkegaard*. Verlag Peter Lang, Frankfurt a. M. 1978, 122 σ. (Διδακτορική διατριβή).
- [2] *Το ποίημα του Παρμενίδη*. Εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1980, 241 σ.
- [3] *Το βέβαιο του θανάτου*. Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1982, 118 σ.
- [4] *Η ποίηση του Εμπεδοκλή* (Κείμενο – Μετάφραση – Σχόλια). Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1988, 303 σ.
- [5] *Ο Καντιανός χρόνος κατά τον Χάιντεγκερ*. Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1989, 101 σ.
- [6] *Έρωτας – Πόλεμος*. Δοκίμιο κοσμοθεωρίας. Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1993, 172 σ.
- [7] *Εγχειρίδιο φιλοσοφίας. Προβληματισμοί στον χώρο των ιδεών*. Εκδόσεις Εκπαιδευτήρια Κωστέα-Γείτονα, Αθήνα 1995, 156 σ. (Β' έκδοση, Ρέθυμνο 2001. Γ' έκδοση ριζικά ανανεωμένη, Εκδόσεις Τυπωθήτω - Γ. Δαρδανός, Αθήνα 2006).
- [8] *Η καθολική διάδοση της απελπισίας* (Σπουδή στον Kierkegaard). Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1997, 202 σ.
- [9] *Προβλήματα Φιλοσοφίας της παιδείας*. Ρέθυμνο 2000, 172 σ.

Μετά το 2003

- [1] *Η απαξίωση των αξιών: Νίτσε και Χάιντεγκερ*. Εκδόσεις Ίνδικτος, Αθήνα 2005, 237 σ.
- [2] *Θεολογία και φιλοσοφία κατά τον πρώιμο Χάιντεγκερ*. Εκδόσεις Ίνδικτος, Αθήνα 2007, 125 σ.
- [3] *Ανθολόγιο Αισθητικής*. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2007, 175 σ.

Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές*Πριν το 2003*

- [1] «Προβλήματα και προτάσεις για μια νεοελληνική μετάφραση του Sein und Zeit του Μάρτιν Χάιντεγκερ». *Φιλοσοφία* (Επετηρίδα του Κέντρου Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών) 4 (1974), 449-458.
- [2] «Η σχέση της αμφιβολίας προς το σκέπτεσθαι και την πίστη στον Κίρκεγκωρ». *Φιλοσοφία* 8-9 (1978-79), 401-418.
- [3]. «Ο Ζαρατούστρα του Νίτσε ως κήρυκας του ολέθρου». *Φιλοσοφία* 15-16 (1985-86), 398-443.
- [4] Βιβλιοκρισία στο έργο του Hans Wagner: *Φιλοσοφία και σκέψη* (Philosophie und Reflexion), Εισαγωγή-Μετάφραση Ν. Αυγελή, Α΄ τόμος, Θεσσαλονίκη 1981. Δημοσιεύτηκε στη *Φιλοσοφία* 10-11 (1980-81), 514-516.
- [5] «Πίνακας φιλοσοφικών περιοδικών». *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 4 (1987), 238-247.
- [6] Βιβλιοπαρουσίαση του έργου: Charalambos Apostolopoulos, "Phaedo Christianus", Dissertation, Frankfurt a. M. 1986. Δημοσιεύτηκε στην *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 4 (1987), 331-332.
- [7] Βιβλιοπαρουσίαση του έργου: Ελληνική Ανθρωπιστική Εταιρεία, Αρετής μνήμη. Αφιέρωμα εις μνήμην του Κ. Ι. Βουρβέρη, Αθήνα 1983, 384 σ. Δημοσιεύτηκε στην *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 1 (1984), 206-208.
- [8] "Heideggers Unterscheidung zwischen Zuhandenheit und Vorhandenheit". *Philosophisches Jahrbuch* 96 (1989), 367-371.
- [9] Μιχάλης Ξυλινάς - Γιάννης Τζαβάρας: «Ο Εμπεδοκλής ο Ακραγαντίνος ως επίκαιρος ιατροφιλόσοφος». *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 12 (1995), 111-128.
- [10] Βιβλιοπαρουσίαση του έργου: Πάνου Πολυχρονόπουλου, *Νοεΐν και ποιείν*. Συμβολή στη φιλοσοφική και παιδαγωγική διερεύνηση του κατασκευαστικού λόγου, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1997, σελ. 108. Δημοσιεύτηκε στην *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 14 (1997), 317-319.
- [12] «Ένα καινούριο απόσπασμα από την ποίηση του Εμπεδοκλή». (Εισήγηση σε διεθνές συνέδριο σχετικά με τα νέα αποσπάσματα του Εμπεδοκλή, που έλαβε χώρα στο Παρίσι, 26-27 Μαΐου 2000). *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 18 (2001), 45-57.

Μετά το 2003

- [13] Γιάννης Τζαβάρας - Πέτρος Αναστασιάδης (Επιμ.): Αφιέρωμα με θέμα: «Φιλοσοφία της παιδείας και εκπαιδευτική πρακτική». Περιοδικό *Επιστήμες Αγωγής*, Θεματικό Τεύχος 4 (2003). Σ' αυτό το τεύχος: «Εισαγωγή των επιμελητών», σελ. 7-9.
- [14] «Η κριτική λειτουργία της φιλοσοφίας της εκπαίδευσης». *Επιστήμες Αγωγής*, Θεματικό Τεύχος 4 (2003), [δες παραπάνω αριθμό 1], σελ. 11-18.
- [15] "Heideggers Hauptwerk in Neugriechisch". *Studia Phaenomenologica* 5 (2005), σελ. 119-127.

Επιστημονικά Περιοδικά χωρίς Κριτές*Πριν το 2003*

- [1] «Η ριζική αναγκαιότητα κατά τον Χάιντεγκερ. Μια προσπάθεια για πρόσβαση στο Είναι και χρόνος». *Εποπτεία* 29 (1978), 955-960.
- [2] «Ένα κείμενο του Αριστοτέλη για την αλήθεια. Των Μετά τα Φυσικά Θ 10». *Εποπτεία* 34 (1979), 415-428.
- [3] «Σχόλια στο προοίμιο του Παρμενίδη». *Εποπτεία* 45 (1980), 311-326.
- [4] «Η τεχνική της πανεπιστημιακής συζήτησης». (Διασκευή από τα γερμανικά). *Σύγχρονη εκπαίδευση* 6 (1982), 85-89.
- [5] «Η απεραντοσύνη του χρόνου. Έρευνα στον Αριστοτέλη». *Αριάδνη* 2 (1984), 126-139.
- [6] «Ο χρόνος της καθημερινότητας στον Αριστοτέλη και στον Heidegger». *Ζήνων* 10-12 (1989-91), 15-19.
- [7] «Φιλοσοφική προσέγγιση στο Διονυσιακό και Απολλώνιο πνεύμα». *Περιοδικό D & A Spirit* 2 (1993), 142-144.
- [8] «Μια εναλλακτική πρόταση για τη διδασκαλία της φιλοσοφίας στη Μέση Εκπαίδευση». Διάλεξη ενώπιον φιλολόγων της Ανατολικής Αττικής, Παλλήνη 11/4/1994. Το κείμενο δημοσιεύτηκε στο περιοδικό: *Φιλοσοφία και Παιδεία* 1 (1995), τεύχος 3, 12-14.
- [9] «Επιλεγόμενα». [Σχετικά με το βιβλίο: Εγχειρίδιο φιλοσοφίας, δες παραπάνω Βιβλία στον αριθμό 7]. *Φιλοσοφία και Παιδεία*, τεύχος 6 (1996), σελ. 21-22.
- [10] «Η ελευθερία σε σχέση προς τον θάνατο». Εισήγηση στην ημερίδα της Φιλοσοφικής Εταιρείας Κύπρου με θέμα: «Ελευθερία και σύγχρονος άνθρωπος», Λευκωσία 7/5/1996. Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Ζήνων* 13-17 (1992-96), 157-160.
- [11] Βιβλιοπαρουσίαση του έργου: Αλέξανδρος Κόφφας – Άννα Στραταριδάκη, Ο Μέγας Αλέξανδρος και το εκπαιδευτικό του έργο. Ιστορική και παιδαγωγική θεώρηση, Εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 1997, σελ. 159. Δημοσιεύτηκε στο: *Παιδαγωγικός Λόγος* 1997, τεύχος 1, σελ. 108-110.
- [12] «Χάιντεγκερ και Αναξίμανδρος». *Διαβάζω* 399 (1999), 121-124.

[13] Βιβλιοκρισία στο βιβλίο: Κωνσταντίνος Π. Ρωμανός, Οικείωσις. Η ιδέα ενός Αισθητικού Ανθρωπισμού με αφετηρία τη Φιλοσοφία της Ζωής του Ανρί Μπερξόν, μετάφραση Λευτέρης Αναγνώστου, Εκδόσεις Παραφερνάλια – Τυπωθήτω, Αθήνα 2001. Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα *Το Βήμα*, 29/7/2001, «Το Άλλο Βήμα», σελ. 37.

[14] «Η ντισεϊκή απόρριψη της αλήθειας». *Ομπρέλα* 56 (2002), 24-28.

Μετά το 2003

[1] «Μελετώντας την ανάγκωση». *Ευθύνη* 376 (2003), 179-181.

[2] «Η ντισεϊκή απόρριψη της ηθικής». Στον τόμο: *Φιλοσοφίας αγώνισμα. Μελέτες προς τιμήν του καθηγητού Κωνσταντίνου Βουδούρη*. Εκδόσεις Ιωνία, Αθήνα 2004, σελ. 581-591.

[3] «Η διδασκαλία της φιλοσοφίας με τη μέθοδο project». *Φιλοσοφία και Παιδεία* 33 (2004), 13-16.

[4] «Αισθητική Αγωγή μέσω φιλοσοφικών κειμένων». *Φιλοσοφία και Παιδεία* 41 (2007), σελ. 16-18.

[5] «Ελληνόγλωσση Φιλοσοφική Βιβλιογραφία στο Διαδίκτυο». *Φιλοσοφία και Παιδεία* 42 (2007), σελ. 46-47.

Πρακτικά Συνεδρίων χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

[1] «Διαλεκτική κίνηση στη φιλοσοφία της τέχνης του Χάιντεγκερ». (Συμμετοχή στο 3ο Πανελλήνιο συνέδριο της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας με θέμα: Η έννοια της διαλεκτικής). Δημοσιεύτηκε στον τόμο: *Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία, Η διαλεκτική*. Αθήνα 1988, 383-387.

[2] «Η θεμελιώδης Οντολογία του Μάρτιν Χάιντεγκερ». (Συμμετοχή στο Συμπόσιο με θέμα «Χάιντεγκερ και Αντόρνο – ο διάλογος που δεν πραγματοποιήθηκε», το οποίο διοργάνωσε το Ινστιτούτο Γκαίτε Αθηνών στις 22-24 Νοεμβρίου 1989). *Λεβιάθαν* 8 (1990), 21-26.

[3] «Πυθαγόρειες επιδράσεις στη φιλοσοφία του Εμπεδοκλή». (Ανακοίνωση στο 3^ο Διεθνές Συνέδριο Ελληνικής Φιλοσοφίας, Σάμος 22-26/8/1991). Δημοσιεύτηκε στο: Κωνσταντίνος Βουδούρης (επιμ.): *Πυθαγόρεια Φιλοσοφία*, Αθήνα-Σάμος 1992, 189-194.

[4] Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τομέας Φιλοσοφίας: *Συμπόσιο Wittgenstein*. Επιμέλεια έκδοσης: Γιάννη Τζαβάρα. Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1991, 206 σ.

[5] «Ο εξωπραγματικός χαρακτήρας του καλλιτεχνήματος κατά τον Martin Heidegger». (Συμμετοχή στο 6ο Πανελλήνιο συνέδριο της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας με θέμα: «Αισθητική και Φιλοσοφία της τέχνης», Αθήνα 18-20/5/1994). Δημοσιεύτηκε στο: Πάυλος Χριστοδουλίδης (επιμ.): *Αισθητική και θεωρία της τέχνης*. Εκδόσεις Καρδαμίτσα, Αθήνα 1994, 179-183.

[6] «Το διονυσιακό στοιχείο κατά τον πρώιμο Νίτσε». Ανακοίνωση στην εκδήλωση: «Ο Νίτσε

και η Ελλάδα» που διοργάνωσαν στις 8-9/12/1994 το Ινστιτούτο Γκαίτε Αθηνών και το Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών.

- [7] «Μια εναλλακτική πρόταση για τη διδασκαλία της φιλοσοφίας στη Μέση Εκπαίδευση». Διάλεξη ενώπιον φιλόλογων της Ανατολικής Αττικής, Παλλήνη 11/4/1994. Το κείμενο δημοσιεύτηκε στο περιοδικό: *Φιλοσοφία και Παιδεία* 1 (1995), τεύχος 3, 12-14.
- [8] Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τομέας Φιλοσοφίας: *Παρόν και μέλλον της φιλοσοφίας*. Επιμέλεια έκδοσης: Γιάννης Τζαβάρας. Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1995, 118 σ.
- [9] «Ο διάλογος ως μελλοντική φιλοσοφική μέθοδος», στον τόμο: *Παρόν και μέλλον της φιλοσοφίας*, δεξ παραπάνω στον αριθμό 8, σελ. 77-84.
- [10] «Η ελευθερία σε σχέση προς τον θάνατο». Εισήγηση στην ημερίδα της Φιλοσοφικής Εταιρείας Κύπρου με θέμα: «Ελευθερία και σύγχρονος άνθρωπος», Λευκωσία 7/5/1996. Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Ζήνων* 13-17 (1992-96), 157-160.
- [11] “Craft and Craftsman According to Plato”. Εισήγηση σε διεθνές σεμινάριο με θέμα: *Τεχνολογία και γνώση. Φιλοσοφικές και κοινωνιολογικές διερευνήσεις*, Ρέθυμνο 17-18 Οκτωβρίου 1996.
- [12] «Η ιατρο-θεολογική φιλοσοφία του ύστερου Kierkegaard και οι ιστορικές καταβολές της». Ανακοίνωση στο συνέδριο: «Ιατρική και φιλοσοφία» (Κως- Κάλυμνος, Αύγουστος 1997). Δημοσιεύτηκε στον τόμο: Κωνσταντίνος Βουδούρης (επιμ.): *Φιλοσοφία και ιατρική*. Αθήνα 1998, 297-301.
- [13] «Αληθινά και ψευδή παραμύθια κατά τον Πλάτωνα». Εισήγηση σε Διεθνές Συνέδριο του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Κρήτης, 18-20/10/2001. Δημοσιεύτηκε στον τόμο: Πανεπιστήμιο Κρήτης, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Παιδαγωγικό Τμήμα Π. Ε.: *Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας*. Ρέθυμνο 2002, τόμος Β', σελ. 706-709.
- [14] «Αξιώματα διαπαιδαγώγησης του μικρού παιδιού στον Αιμίλιο του Ρουσαώ». Εισήγηση σε συνέδριο του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο, Οκτώβριος 1999. Δημοσιεύτηκε στο: Ευαγγελία Κούρτη (Επιμ.): *Η έρευνα στην προσχολική εκπαίδευση*. Τόμος Γ': «Ποιότητα, προβλήματα και οργάνωση της προσχολικής εκπαίδευσης». Εκδόσεις Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός, Αθήνα 2002, σελ. 217-223.

Μετά το 2003

- [1] «Η αγωνία ως μέσο ηθικο-θρησκευτικής διαπαιδαγώγησης κατά τον Κίρκεγκωρ». Εισήγηση σε διεθνές συνέδριο του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στον τόμο: Πανεπιστήμιο Κρήτης, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης: *Ηθική και θρησκευτική ανάπτυξη και αγωγή του παιδιού*, Ρέθυμνο 2004, σελ. 584-588.

Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

Πριν το 2003

- [1] Σειρά άρθρων με βιογραφίες φιλοσόφων στην *Εκπαιδευτική Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια*.

Παγκόσμιο βιογραφικό λεξικό, Αθήνα 1983 κ.ε. 24.

- [2] «Το βέβαιο του θανάτου», στον τόμο: *Τα Δοκίμια των Ελλήνων*, Εισαγωγή - Τελική Επιλογή Κώστα Ε. Τσιρόπουλου, «Μέγας Αστρολάβος - Ευθύνη», Αθήνα 2002, σελ. 557-559. Ο τόμος περιέχει επιλογή δοκιμίων Ελλήνων συγγραφέων, όπως του Αδαμάντιου Κοραή, του Διονύσιου Σολωμού, του Γιώργου Σεφέρη, του Οδυσσέα Ελύτη, του Ε.Π. Παπανούτσου κλπ. Το δοκίμιό μου είναι αναδημοσίευση από το βιβλίο μου υπ' αριθμόν 3 (δες παραπάνω).

Μετά το 2003

- [1] «Η νιτσεική απόρριψη της ηθικής». Στον τόμο: *Φιλοσοφίας αγώνισμα. Μελέτες προς τιμήν του καθηγητού Κωνσταντίνου Βουδούρη*. Εκδόσεις Ιωνία, Αθήνα 2004, σελ. 581-591.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια χωρίς Κριτές χωρίς πρακτικά

Πριν το 2003

- [1] «Φιλοσοφία της παιδείας στον Ηράκλειτο». Εισήγηση στο Β' Διεθνές Συνέδριο Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Λευκωσία, 5-7 Απριλίου 2001.

Άλλες εργασίες

Πριν το 2003

- [1] Επίμετρο στο βιβλίο του Γιάννη Τζερμιά: *Περί φύσεως. Μία ζωγραφική βασισμένη στον Εμπεδοκλή*. Εκδόσεις Γαβριηλίδης, Αθήνα 1995. (Το βιβλίο περιέχει μεταφράσεις από το βιβλίο του Γ. Τζαβάρα: *Η ποίηση του Εμπεδοκλή*, Αθήνα-Γιάννινα 1988).
- [2] Βιβλιοκρισία στο βιβλίο: Κωνσταντίνος Π. Ρωμανός, Οικείωσις. Η ιδέα ενός Αισθητικού Ανθρωπισμού με αφετηρία τη Φιλοσοφία της Ζωής του Ανρί Μπερεξόν, μετάφραση Λευτέρης Αναγνώστου, Εκδόσεις Παραφερνάλια – Τυπωθήτω, Αθήνα 2001. Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα *Το Βήμα*, Κυριακή 29/7/2001, «Το Άλλο Βήμα», σελ. 37.
- [3] «Είναι το καλλιτέχνημα ένα πράγμα ή ένα νόημα;» Διάλεξη που δόθηκε στο Ρέθυμνο, γκαλερί Αρμονία, 27-11-2002.
- [4] «Ο Μανώλης Μαρκάκης ως φιλόσοφος». Διάλεξη που οργανώθηκε από την Ένωση Φιλολόγων του Νομού Ηρακλείου Κρήτης, Ηράκλειο, 3-3-2003.

Μεταφράσεις – Εισαγωγές – Σχόλια:

Πριν το 2003

- [1] Σαίρεν Κίρκεγκωρ: *Η έννοια της αγωνίας*. Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα 1971, 228 σ.
- [2] Μάρτιν Χάιντεγγερ: *Είναι και χρόνος*. Τόμος πρώτος, με πρόλογο και σχόλια του μεταφραστή. Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα 1978, 414 σ.
- [3] Μάρτιν Χάιντεγγερ: *Φαινομενολογία και Θεολογία*. Με εισαγωγή και σχόλια του μεταφραστή. Εκδόσεις Εποπτεία, Αθήνα 1979, 80 σ.
- [4] Μάρτιν Χάιντεγγερ: «Πραγματεία περί θανάτου». Με πρόλογο και σχόλια του

- μεταφραστή. Περιοδικό *Εποπτεία* 53 (1981), 5-26.
- [5] Immanuel Kant: *Προλεγόμενα σε κάθε μελλοντική Μεταφυσική που θα μπορεί να εμφανίζεται ως επιστήμη*. Με εισαγωγή και σχόλια του μεταφραστή. Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1983, 211 σ.
- [6] Immanuel Kant: *Τα θεμέλια της Μεταφυσικής των ηθών*. Με εισαγωγή και σχόλια του μεταφραστή. Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1984, 143 σ.
- [7] Μάρτιν Χάιντεγκερ: *Είναι και χρόνος*. Τόμος δεύτερος, με σχόλια του μεταφραστή. Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1985, 415-772 σ.
- [8] Μάρτιν Χάιντεγκερ: *Η προέλευση του έργου τέχνης*. Με εισαγωγή και σχόλια του μεταφραστή. Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1986, 153 σ.
- [9] Paul Feyerabend: *Γνώση για ελεύθερους ανθρώπους*. Εκδόσεις Σύγχρονα Θέματα, Θεσσαλονίκη 1986, 264 σ.
- [10] Georg W. F. Hegel: *Η επιστήμη της Λογικής* (από την *Εγκυκλοπαίδεια των φιλοσοφικών επιστημών σε επιτομή*, §§ 1-244). Με εισαγωγή και σχόλια του μεταφραστή. Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1991, 511 σ.
- [11] Georg W. F. Hegel: *Η φιλοσοφία του πνεύματος*. Πρώτο τμήμα: «Το υποκειμενικό πνεύμα» (από την *Εγκυκλοπαίδεια των φιλοσοφικών επιστημών σε επιτομή*, §§ 377-482). Με εισαγωγή και σχόλια του μεταφραστή. Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1993, 290 σ.
- [12] Πλωτίνος: *Εννεάδων βιβλία 30-33 (Το «μεγάλο βιβλίο»)*. Με εισαγωγή και σχόλια του μεταφραστή. Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1995, 342 σ.
- [13] Θωμά Ακινάπη: *Περί του όντος και της ουσίας (De ente et essentia)*. Με εισαγωγή και σχόλια του μεταφραστή. Εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1997, 175 σ.
- [14] Τρία κείμενα για τους Προσωκρατικούς: α) Karl Reinhardt: «Η σχέση ανάμεσα στα δύο μέρη του ποιήματος του Παρμενίδη» (1916). β) Uno Hölscher: «Παράδοξο, παρομοίωση και γνωμικό στον Ηράκλειτο» (1968). γ) Hermann Fränkel: «Ο εμπειρισμός του Ξενοφάνη και η γνωσιολογική του κριτική (απόστ. Β 34)» (1960). Δημοσιεύτηκαν στους τόμους: Αλέξανδρος-Φοίβος Μουρελάτος (Επιμ.): *Οι Προσωκρατικοί. Συλλογή κριτικών δοκιμίων*. Μετάφραση Φ.Γ. Τσιγκάνου, Ν. Γιανναδάκης, Σπ. Μοσχονάς, Γ. Τζαβάρας. Εκπαιδευτήρια «Κωστέα-Γείτονα», Παλλήνη Αττικής, 2 τόμοι, χ.χ. (2002).

Μετά το 2003

- [1] Martin Heidegger: *Η τέχνη και ο χώρος*. Με εισαγωγή και σχόλια του μεταφραστή. Εκδόσεις Ίνδικτος, Αθήνα 2006, 64 σ.

Πουρκός Μάριος, Αναπληρωτής Καθηγητής

Βιβλία

Πριν το 2003

1. Βιβλία - Μονογραφίες

[1] Πουρκός, Μ. (1990). *Η Ανάπτυξη της Ηθικής Αυτονομίας: Μεθοδολογική Προσέγγιση του L. Kohlberg (Γνωστικο-Αναπτυξιακή Προσέγγιση)*. Αθήνα, 223 σ.

[2] Πουρκός, Μ. (1997). *Ο Ρόλος του Πλαισίου στην Ανθρώπινη Επικοινωνία, την Εκπαίδευση και την Κοινωνικο-Ηθική Μάθηση. Η Οικο-Σωματική-Βιωματική Προσέγγιση ως Εναλλακτική Πρόταση στο Γνωστικισμό: Προς μια Βιωματική, Ευρετική και Επικοινωνιακή Ψυχοπαιδαγωγική*. Αθήνα: Gutenberg, 479 σ.

[3] Πουρκός, Μ. (2002). *Από την Ψυχοφυσική στην Οικολογική Ψυχολογία: Σταθμοί στη Ζωή και στο Επιστημονικό Έργο του James J. Gibson*. Αθήνα: Gutenberg, 312, σ.

2. Βιβλία-Συλλογικοί Τόμοι

[1] Πουρκός, Μ. (Επιμ.) (1997). *Ατομικές Διαφορές Μαθητών και Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Gutenberg, 463 σ.

3. Μεταφράσεις και Επιμέλειες Ξενόγλωσσων Βιβλίων

[1] Gibson, J. J. (2002). *Η Οικολογική Προσέγγιση στην Οπτική Αντίληψη* (μτφρ., Α. Γολέμη & Μ. Πουρκός, Εισαγωγή, Επιμέλεια, Μ. Πουρκός). Αθήνα: Gutenberg, 512 σ.

Μετά το 2003

1. Βιβλία - Μονογραφίες

[1] Πουρκός, Μ. (2005). *Η Οικολογική Προσέγγιση στην Αντιληπτική Μάθηση και Ανάπτυξη: Η Οδύσσεια της Eleanor J. Gibson*. Αθήνα: Gutenberg, 188 σ.

2. Βιβλία-Συλλογικοί Τόμοι

[1] Πουρκός, Μ. (Επιμ.) (2006). *Κοινωνικο-Ιστορικές και Πολιτισμικές Προσεγγίσεις στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ατραπός, 671 σ.

[2] Πουρκός, Μ. (Επιμ.) (2007). *Λογοτεχνία-Διαλογικότητα-Ψυχολογία: Κριτικές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Ατραπός, 331 σ.

3. Μεταφράσεις και Επιμέλειες Ξενόγλωσσων Βιβλίων

[1] Gibson, E. J. & A. D. Pick (2005). *Μια Οικολογική Προσέγγιση στην Αντιληπτική Μάθηση και Ανάπτυξη* (σελ. 346) (μτφρ. Α. Βακάκη, Εισαγωγή, Επιμέλεια, Μ. Πουρκός). Αθήνα: Gutenberg, 346 σ.

Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Πουρκός, Μ. (1986). Socjobiologia: Nowa Synteza? (Η Κοινωνιοβιολογία: Νέα Σύνθεση);. *Problemy*, 8, 34-35 (στα πολωνικά).
- [2] Γρηγοράκης, Κ., Πουρκός, Μ. (1988). Κριτική θεώρηση του βιβλίου του A. Niemczynski, "Models of Individual Human Development", Cracow: Jagiellonian University, 1980, Σελ. 156. *Polish Psychological Bulletin*, 1, 111-114.
- [3] Lukzynski, J., Niemczynski, A., Pourkos, M. (1988). Egzystencjalne Koniecznosc Rozwoju Czlowieka (Οι Υπαρξιακές Αναγκαιότητες της Ανάπτυξης του Ανθρώπου). *Oswiata i Wychowanie*, 7, 653, 7-18 (στα πολωνικά).
- [4] Niemczynski, A., Czyzowska, D., Pourkos, M., Mirski, A. (1988). The Cracow Study with Kohlberg's Moral Judgment Interview: Data Pertaining to the Assumption of Cross-Cultural Validity. *Polish Psychological Bulletin*, Vol. 19 (1), 43-53.
- [5] Pourkos, M., Niemczynski, A. (1988). Spoleczno-Moralny Rozwoj Czlowieka (Η Κοινωνικο-Ηθική Ανάπτυξη του Ανθρώπου). *Oswiata i Wychowanie*, 7, 653, 38-45 (στα πολωνικά).
- [6] Πουρκός, Μ. (2000). Βιβλιοκριτική του βιβλίου της Δέσποινας Σταματοπούλου με τίτλο «Περί του 'Νοήματος' της Τέχνης» (Δοκίμιο-Μελέτη: Εκδόσεις Courier ΕΠΕ, Αθήνα, 1997, Αρ. σελ. 86). *Επιστήμες της Αγωγής*, τευχ. 3, σσ. 182-185.

Μετά το 2003

- [1] Πουρκός, Μ. & Κοντοπόδης, Μ. (2005). Πώς Βιώνουν τον Χρόνο στο Σχολείο οι Μαθητές 16 Ετών. *Ψυχολογία*, 12 (2), 249-275.
- [2] Πουρκός, Μ. & Κοντοπόδης, Μ. (2006). Η Αντίληψη (Κατανόηση) του Χρόνου στις Γλωσσικές και Ιχνογραφικές Μεταφορές των Εφήβων. *Επιστήμες Αγωγής*, 3, 83-98.

Πρακτικά Συνεδρίων με Κρητές

Πριν το 2003

- [1] Πουρκός, Μ. (1992). Ο Διαμεσολαβητικός Ρόλος της Ηθικής Σκέψης στην Επιθετική Συμπεριφορά: Γνωστικο-Αναπτυξιακή Προσέγγιση. Στο Ι. Ν. Νέστορος (Επιμ.), *Η Επιθετικότητα στην Οικογένεια, στο Σχολείο και στην Κοινωνία* (σσ. 293-307). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- [2] Πουρκός, Μ. (2000). Η Κοινωνικά Κατασκευαζόμενη Ψυχολογική Γνώση. Στο Ι. Νέστορος, Β. Πεσμαζόγλου & Μ. Σαματάς (Επιμ.), *Σύγχρονα Ρεύματα στις Κοινωνικές Επιστήμες* (σσ. 411-435). Αθήνα: Gutenberg.
- [3] Πουρκός, Μ. (2000). Ηθική Δράση και Διαδικασίες Διαμόρφωσης των Ηθικών Προσανατολισμών των Δύο Φύλων: Προς μια Οικο-Σωματικο-Βιωματική Προσέγγιση και μια Βιωματική, Ευρετική και Επικοινωνιακή Ψυχοπαιδαγωγική. Στο Μ. Ι. Βάμβουκας & Α. Δ. Πεδιάδης (Επιμ.), *Δύσκολες Μορφές Συμπεριφοράς στη Σχολική Τάξη* (σσ. 104-140). Ρέθυμνο.
- [4] Πουρκός, Μ. & Δασκαλάκη, Κ. (2000). Συν-Δημιουργώντας μ' Ένα Αυτιστικό Παιδί τον Κοινωνικό Κόσμο. Μια Εφαρμογή της Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής. Στο Α. Κυπριωτάκης (Επιμ.), *Πρακτικά Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής*.

Τάσεις και Προοπτικές Αγωγής και Εκπαίδευσης των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στην Ενωμένη Ευρώπη Σήμερα. (σσ. 485-502). Ρέθυμνο.

- [5] Πουρκός, Μ. & Δασκαλάκη, Κ. (2000). Προσεγγίζοντας Εναλλακτικά τα Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες (Δυνατότητες ή Προτερήματα): Η Προσέγγιση της Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής. Στο Α. Κυπριωτάκης (Επιμ.), *Πρακτικά Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής, Τάσεις και Προοπτικές Αγωγής και Εκπαίδευσης των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στην Ενωμένη Ευρώπη Σήμερα* (σσ. 861-879). Ρέθυμνο.
- [6] Πουρκός, Μ. (2001). Ιδιοσυγκρασία και Άγχος: Επιστημονικές Έρευνες και Διαπιστώσεις. Στο Ε. Βασιλάκη, Σ. Τριλίβα & Η. Μεζεβέγκη (Επιμ.), *Το Στρες, το Άγχος και η Αντιμετώπισή τους* (σσ. 61-110). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- [7] Πουρκός, Μ. (2001). Ο Ρόλος της Μεταφοράς στη Γνωστική και την Μαθησιακή Διαδικασία: Προς μια Εναλλακτική Ψυχοπαιδαγωγική Προσέγγιση. Στο Μ. Βάμβουκας & Α. Χατζηδάκη (Επιμ.), *Μάθηση και Διδασκαλία της Ελληνικής ως Μητρικής και ως Δεύτερης Γλώσσας, Τόμος Β΄* (σσ. 594-611). Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου που έγινε στις 6-8 Οκτωβρίου 2000 στο Ρέθυμνο. Αθήνα: Ατραπός.
- [8] Πουρκός, Μ. (2001). Κατανοούν τα Νήπια την Ειρωνεία; Στο Ε. Κούρτη (Επιμ.), *Η Έρευνα στην Προσχολική Εκπαίδευση, Τόμος Β΄ : Ψυχολογικές και Κοινωνικές Προσεγγίσεις* (σσ. 197-205). Αθήνα: Τυτρωθήτω.
- [9] Πουρκός, Μ. (2001). Ο Πολιτισμός του Σκεπτόμενου Σώματος και ο Ρόλος των Χειρονομιών στην Σημειωτική-Επικοινωνιακή Διαδικασία: Προς μια Εναλλακτική Ψυχοπαιδαγωγική Προσέγγιση. Στο Ν. Πολεμικός & Α. Κοντάκος (Επιμ.), *Η Μη Λεκτική Επικοινωνία: Σύγχρονες Θεωρητικές και Ερευνητικές Προσεγγίσεις στην Ελλάδα* (σσ. 87-137). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- [10] Πουρκός, Μ. (2001). *Η Διδασκαλία, η Μάθηση και η Ανάπτυξη ως Οικο-Σωματικο-Βιωματική Διαδικασία: Προς μια Εναλλακτική Ερευνητική Μεθοδολογική Προσέγγιση στην Εκπαίδευση.* Στο Δ. Καρτσάκης, Χ. Τσιατσιάνος & Θ. Ελευθεράκης (Επιμ.), *Πολιτισμός και Εκπαίδευση: Δυναμική Όσμωση στην Παιδαγωγική Διαδικασία* (σσ. 54-96). Πρακτικά ημερίδας που πραγματοποιήθηκε στις 27 Μαΐου 2000 στο Ρέθυμνο από το Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης «Μαρία Αμαριώτου».
- [11] Πουρκός, Μ. & Δασκαλάκη, Κ. (2001). Προσεγγίζοντας Εναλλακτικά τις Ιδιαιτερότητες των Νηπίων: Μια Εφαρμογή της Βιωματικής Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής. Στο Ε. Κούρτη (Επιμ.), *Η Έρευνα στην Προσχολική Εκπαίδευση, Τόμος Β΄ : Ψυχολογικές και Κοινωνικές Προσεγγίσεις* (σσ. 75-83). Αθήνα: Τυτρωθήτω.
- [12] Πουρκός, Μ. (2002). *Οπτική Αντίληψη και Εικόνες: Ο Ρόλος τους στην Αγωγή και την Ανάπτυξη των Παιδιών.* Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο, 18-20 Οκτωβρίου, με θέμα «Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας», Τόμος Α΄, σσ. 258-268.
- [13] Πουρκός, Μ. (2002). *Προσεγγίζοντας την Ποιητική και τον Πολιτισμό του Σκεπτόμενου Σώματος: Προς μια Εναλλακτική Ψυχοπαιδαγωγική Προσέγγιση.* Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο, 18-20 Οκτωβρίου, με θέμα «Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας», Τόμος Β΄, σσ. 965-975.

- [14] Πουρκός, Μ. & Δασκαλάκη, Κ. (2002). Εμπειρίες, Αντιλήψεις και Συμπεριφορές των Νηπιαγωγών και των Νηπίων Αναφορικά με την Ψυχοπαιδαγωγική Προσέγγιση της Ετερότητας Αυτιστικού Παιδιού από τη Συνεργασία και τη Συμμετοχή του στην Ομάδα. Στο *Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας*, Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου, Τόμος Β' (σσ. 780-795). Ρέθυμνο: Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης.

Μετά το 2003

- [1] Πουρκός, Μ. (2003). *Αντίληψη και Γλώσσα: Αμοιβαίες Σχέσεις και ο Ρόλος τους στην Αγωγή και την Ανάπτυξη των Παιδιών*. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου που έγινε στις 22-23 Νοεμβρίου με θέμα «Γλώσσα και Μαθηματικά στην Προσχολική Ηλικία» (σσ. 258-271). Ρέθυμνο: Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης.

Πρακτικά Συνεδρίων χωρίς Κριτές

Μετά το 2003

- [1] Πουρκός, Μ. (2004). *Εμπειρία και Ηθικές Φωνές: Ο Ρόλος του Πλαισίου και της Γλώσσας στην Ηθική Αγωγή και Ανάπτυξη των Παιδιών*. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου που έγινε στις 14-15 Νοεμβρίου με θέμα «Ηθική και Θρησκευτική Ανάπτυξη και Αγωγή του Παιδιού» (σσ. 61-83). Ρέθυμνο: Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης.
- [2] Πουρκός, Μ. (2004). *Προσεγγίσεις της Αφήγησης και ο Ρόλος της στην Ηθική Αγωγή και Ανάπτυξη: Προς μια Οικο-Σωματικο-Βιωματική Προσέγγιση και μια Βιωματική, Ευρετική και Επικοινωνιακή Ψυχοπαιδαγωγική*. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου που έγινε στις 14-15 Νοεμβρίου με θέμα «Ηθική και Θρησκευτική Ανάπτυξη και Αγωγή του Παιδιού» (σσ. 84-99). Ρέθυμνο: Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης.
- [3] Πουρκός, Μ. (2004). *Ο Ρόλος της Αφήγησης Προσωπικών Διλημματικών Ιστοριών στην Ηθική και Πνευματική Αγωγή και Ανάπτυξη: Μια Εφαρμογή της Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής*. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου που έγινε στις 14-15 Νοεμβρίου με θέμα «Ηθική και Θρησκευτική Ανάπτυξη και Αγωγή του Παιδιού» (σσ. 100-116). Ρέθυμνο: Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης.
- [4] Πουρκός, Μ. (2004). *Για Ποια Ηθική Αγωγή και Ανάπτυξη των Παιδιών στην Εποχή της Πληροφορίας και της Παγκοσμιοποιημένης Αγοράς των ΗΠΑ Μιλάμε; Τι Μπορούμε να Μάθουμε από την Τραγωδία του Columbine; Μια Οικο-Σωματικο-Βιωματική Προσέγγιση*. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου που έγινε στις 14-15 Νοεμβρίου με θέμα «Ηθική και Θρησκευτική Ανάπτυξη και Αγωγή του Παιδιού» (σσ. 117-138). Ρέθυμνο: Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης.
- [5] Γεωργοπούλου, Κ. & Πουρκός, Μ. (2004). *Οι Αξίες και τα Πρότυπα Συμπεριφοράς των Εφήβων στο Σύγχρονο Εφηβικό Μυθιστόρημα στην Ελλάδα*. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου που έγινε στις 14-15 Νοεμβρίου με θέμα «Ηθική και Θρησκευτική Ανάπτυξη και Αγωγή του Παιδιού» (σσ. 3-25). Ρέθυμνο: Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης.

Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

Πριν το 2003

- [1] Πουρκός, Μ. (1997). Ατομικές Διαφορές και Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις: Μια Εισαγωγή. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Ατομικές Διαφορές Μαθητών και Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις* (σσ. 17-41). Αθήνα: Gutenberg.
- [2] Πουρκός, Μ. (1997). Οι Πρώτες Θεωρίες Σχετικά με τις Ιδιοσυγκρασιακές Διαφορές: Η Προσέγγιση των Ιπποκράτη και Γαλνιού και των Heymans και Wiersma. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Ατομικές Διαφορές Μαθητών και Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις* (σσ. 45-64). Αθήνα: Gutenberg.
- [3] Πουρκός, Μ. (1997). Τύποι του Νευρικού Συστήματος και Εκπαίδευση: Η Προσέγγιση του Ρανιόν, του Κrasnogorsky και των συνεχιστών τους. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Ατομικές Διαφορές Μαθητών και Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις* (σσ. 65-85). Αθήνα: Gutenberg.
- [4] Πουρκός, Μ. (1997). Ιδιοσυγκρασία, Ανάπτυξη και Διαδικασίες Διαπαιδαγώγησης και Εκπαίδευσης: Η Αλληλεπιδραστική Προσέγγιση των Thomas και Chess. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Ατομικές Διαφορές Μαθητών και Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις* (σσ. 87-119). Αθήνα: Gutenberg.
- [5] Πουρκός, Μ. (1997). Η Ενεργητικότητα ως Ιδιοσυγκρασιακό Χαρακτηριστικό της Συμπεριφοράς. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Ατομικές Διαφορές Μαθητών και Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις* (σσ. 121-134). Αθήνα: Gutenberg.
- [6] Πουρκός, Μ. (1997). Επιστημολογική/Ψυχολογική Θεμελίωση της Οικο-Σωματικής-Βιωματικής Προσέγγισης στο Θέμα των Ιδιοσυγκρασιακών Διαφορών και της Προσωπικής Ανάπτυξης. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Ατομικές Διαφορές Μαθητών και Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις* (σσ. 135-164). Αθήνα: Gutenberg.
- [7] Πουρκός, Μ. (1997). Η Οικο-Σωματική-Βιωματική Διάσταση του Άγνωστου Κόσμου των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (Δυνατότητες). Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Ατομικές Διαφορές Μαθητών και Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις* (σσ. 393-403). Αθήνα: Gutenberg.
- [8] Πουρκός, Μ. (1997). Ατομικές Διαφορές Μαθητών και Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις: Προς μια Βιωματική, Ευρετική και Επικοινωνιακή Ψυχοπαιδαγωγική. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Ατομικές Διαφορές Μαθητών και Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις* (σσ. 407-422). Αθήνα: Gutenberg.
- [9] Πουρκός, Μ., Δασκαλάκη, Κ. (1997). Πώς οι Μαθητές και οι Εκπαιδευτικοί Σχολιάζουν και Βιώνουν την Εκπαίδευση: Έρευνα με Βάση τη Χρήση Ιχνογραφημάτων. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Ατομικές Διαφορές Μαθητών και Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις* (σσ. 167-232). Αθήνα: Gutenberg.
- [10] Πουρκός, Μ. & Δασκαλάκη, Κ. (1997). Μια Κριτική Αναφορά σε Παραδοσιακές και σε Σύγχρονες Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις μέσα από το Πρίσμα της Οικο-Σωματικής-Βιωματικής Προσέγγισης.

Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Ατομικές Διαφορές Μαθητών και Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις* (σσ. 423-463). Αθήνα: Gutenberg.

- [11] Πουρκός, Μ. (2002). *Εισαγωγή στο βιβλίο του J. J. Gibson «Η Οικολογική Προσέγγιση στην Οπτική Αντίληψη»* (σσ. 17-51). Αθήνα: Gutenberg.
- [12] Πουρκός, Μ. & Δασκαλάκη, Κ. (2002). Εμπειρίες, Αντιλήψεις και Συμπεριφορές των Νηπιαγωγών και των Νηπίων Σχετικά με τη Συνεργασία και τη Συνύπαρξή τους με Αυτιστικά Παιδιά στο Νηπιαγωγείο. Στο Ν. Πολεμικός, Μ. Καΐλα & Φ. Καλαβάσης (Επιμ.), *Εκπαιδευτική, Οικογενειακή και Πολιτική Ψυχοπαθολογία*, Τόμος Α' (σσ. 145-175). Αθήνα: Ατραπός.
- [13] Κατέρη, Ε., Πουρκός, Μ. & Νέστορος, Ι. (2002). Πολιτισμός και Ψυχοπαθολογία: Συνεπαγωγές των Πολιτισμικών Διαφορών για την Ψυχολογική Γνώση και την Ψυχοθεραπευτική Προσέγγιση. Στο Ν. Πολεμικός, Μ. Καΐλα & Φ. Καλαβάσης (Επιμ.), *Εκπαιδευτική, Οικογενειακή και Πολιτική Ψυχοπαθολογία*, Τόμος Α' (σσ. 366-387). Αθήνα: Ατραπός.

Μετά το 2003

- [1] Πουρκός, Μ. (2005). Εισαγωγή στο βιβλίο των E.J. Gibson & A.D. Pick «*Μια Οικολογική Προσέγγιση στην Αντιληπτική Μάθηση και Ανάπτυξη*» (σσ. 11-32). Αθήνα: Gutenberg.
- [2] Πουρκός, Μ. (2006). Εισαγωγή και Επισκόπηση του Επιμελητή. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικές Προσεγγίσεις στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση* (σσ. 25-51). Αθήνα: Ατραπός.
- [3] Πουρκός, Μ. (2006). Εισαγωγή στις Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικές Προσεγγίσεις στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικές Προσεγγίσεις στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση* (σσ. 55-136). Αθήνα: Ατραπός.
- [4] Πουρκός, Μ. (2006). Κριτική της Ατομιστικής Οντολογίας και του Γνωστικισμού στην Ψυχολογία. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικές Προσεγγίσεις στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση* (σσ. 170-188). Αθήνα: Ατραπός.
- [5] Πουρκός, Μ. (2006). Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικές Διαστάσεις της Ψυχολογίας της Παρώθησης και οι Συνεπαγωγές της. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικές Προσεγγίσεις στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση* (σσ. 208-223). Αθήνα: Ατραπός.
- [6] Πουρκός, Μ. (2006). Ο Ρόλος του Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικού Πλαισίου στην Ηθική Αγωγή και Ανάπτυξη των Παιδιών. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικές Προσεγγίσεις στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση* (σσ. 299-323). Αθήνα: Ατραπός.
- [7] Πουρκός, Μ. (2006). Η Διδασκαλία, η Μάθηση και η Ανάπτυξη ως Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμική Διαδικασία: Η Μεθοδολογική Προοπτική της Οικο-Σωματικο-Βιωματικής Προσέγγισης. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικές Προσεγγίσεις στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση* (σσ. 378-426). Αθήνα: Ατραπός.

- [8] Πουρκός, Μ. (2006). Ο Ρόλος του Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικού Πλαισίου στην Ερμηνεία και Κατανόηση της Τραγωδίας του Columbine: Προς μια Οικο-Σωματικο-Βιωματική Προσέγγιση. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικές Προσεγγίσεις στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση* (σσ. 573-594). Αθήνα: Ατραπός.
- [9] Κατέρη, Ε. & Πουρκός, Μ. (2006). Επιστημολογικοί Προβληματισμοί Σχετικά με την Ψυχοπαιδαγωγική και Ψυχοθεραπευτική Προσέγγιση της Πολιτισμικής Ετερότητας. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Κοινωνικο-Ιστορικές και Πολιτισμικές Προσεγγίσεις στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση* (σσ. 597-632). Αθήνα: Ατραπός.
- [10] Κατέρη, Ε. & Πουρκός, Μ. (2006). Σαμάνοι και Ψυχολόγοι: Πολιτισμικές Διαφορές Σχετικά με τους Ρόλους και τις Συνεπαγωγές των Θεραπευτικών τους Τεχνικών στην Κοινωνία. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Κοινωνικο-Ιστορικές και Πολιτισμικές Προσεγγίσεις στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση* (σσ. 633-666). Αθήνα: Ατραπός.
- [11] Πουρκός, Μ. & Δασκαλάκη, Κ. (2006). Εμπειρίες, Αντιλήψεις και Συμπεριφορές των Μητέρων σε Σχέση με τα Παιδιά τους με Αυτισμό και Σύνδρομο Rett. Στο Α. Βλάχου, Μ. Καϊλα & Β. Στρογγυλού (Επιμ.), *Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες – Οικογένεια και Σχολείο* (σσ. 19-60). Αθήνα: Ατραπός.
- [12] Τσούκαρης, Ε., Πουρκός, Μ. & Κατέρη, Ε. (2006). *Συστήματα Ταξινόμησης Ψυχολογικών Διαταραχών DSM-IV και ICD-10: Νοσολογικές Οντότητες ή Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικές Κατασκευές*. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικές Προσεγγίσεις στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση* (σσ. 497-525). Αθήνα: Ατραπός.
- [13] Πουρκός, Μ. (2007). Εισαγωγή του Επιμελητή. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Λογοτεχνία-Διαλογικότητα-Ψυχολογία: Κριτικές Προσεγγίσεις* (σσ. 19-32). Αθήνα: Ατραπός.
- [14] Πουρκός, Μ. (2007). Αντικείμενο και Προσεγγίσεις της Λογοτεχνικής Κριτικής: Η Περίπτωση των Ψυχολογικών Προσεγγίσεων. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Λογοτεχνία-Διαλογικότητα-Ψυχολογία: Κριτικές Προσεγγίσεις* (σσ. 33-88). Αθήνα: Ατραπός.
- [15] Πουρκός, Μ. (2007). Η Αφήγηση στην Ψυχολογία: Προς μια Διαλογική Προσέγγιση. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Λογοτεχνία-Διαλογικότητα-Ψυχολογία: Κριτικές Προσεγγίσεις* (σσ. 144-198). Αθήνα: Ατραπός.
- [16] Γεωργοπούλου, Κ. & Πουρκός, Μ. (2007). Οι Αξίες και τα Πρότυπα Συμπεριφοράς των Εφήβων στο Σύγχρονο Εφηβικό Μυθιστόρημα στην Ελλάδα. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Λογοτεχνία-Διαλογικότητα-Ψυχολογία: Κριτικές Προσεγγίσεις* (σσ. 305-331). Αθήνα: Ατραπός.
- [17] Kontopodis, M. & Pourkos, M. (2007). Das Alltagswissen von Jugendlichen über Zeit in der Schule: von Stillstehenden Uhren, Aufeinander Folgenden Blocks u. a. Bildlichen Metaphern (Η Καθημερινή Γνώση των Εφήβων Σχετικά με το Χρόνο στο Σχολείο: Για τα Σταματημένα Ρολόγια, την Αλληλουχία των Μαθημάτων και Άλλες Ιχνογραφικές Μεταφορές). Στο Β. Fichtner (Ed.), *Zentrum und Peripherie. Kulturen des Lernens (Κέντρο και Περιφέρεια. Πολιτισμοί της Μάθησης)* (σσ. 221-239). Oberhausen: Athena.

Ανακοινώσεις, Ομάδες Εργασίας και Αναρτημένες Εργασίες σε Συνέδρια με Κριτές

χωρίς πρακτικά

Πριν το 2003

Ανακοινώσεις

- [1] Pourkos, M. (1987). *Η Αυτονομία της Ηθικής Κρίσης στη Μετεφηβική Ηλικία*. Επιστημονική Ανακοίνωση στο 26ο Πανεπιστημιακό Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, Πολωνική Ψυχολογική Εταιρεία, 09-12 Σεπτεμβρίου, Szczecin, Πολωνία.
- [2] Πουρκός, Μ. & Γιγουρτάκη, Φ. (1990). *Θεωρία και Εφαρμογές της Χοροθεραπείας*. Επιστημονική Ανακοίνωση στο Β΄ Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, 18-20 Μαΐου, Ρέθυμνο.
- [3] Πουρκός, Μ. (1991). *Ηθική Κρίση και Επιθετική Συμπεριφορά*. Επιστημονική Ανακοίνωση στο Δήμερο Συμπόσιο με θέμα «Η Επιθετικότητα στην Οικογένεια, στο Σχολείο και την Κοινωνία», 24-25 Μαΐου, Ηράκλειο.
- [4] Πουρκός, Μ. (1991). *Συγκριτικές Έρευνες Πάνω στην Κλίμακα Υποβολής (Suggestibility) του Barber*. Επιστημονική Ανακοίνωση στο Γ΄ Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, ΕΛ.Ψ.Ε., 29 Μαΐου - 02 Ιουνίου, Αθήνα.
- [5] Παγώνη, Μ. & Πουρκός, Μ. (1991). *Ηθικές Ιεραρχήσεις και Σκέψεις των Εφήβων Ηλικίας 13 έως 18 Χρονών - Γνωστική Προσέγγιση*. Επιστημονική Ανακοίνωση στο Γ΄ Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, ΕΛ.Ψ.Ε., 29 Μαΐου-02 Ιουνίου, Αθήνα.
- [6] Πουρκός, Μ. (1992). *Το Παιδί με Δυσλεξία και η Αντιμετώπιση των Προβλημάτων του*. Επιστημονική Ανακοίνωση στην Διημερίδα με θέμα «Είμαι κι Εγώ Εδώ», Συνδιοργάνωση: Πειραματικό Ειδικό Σχολείο Μ.Δ.Δ.Ε. και Δήμος Καισαριανής, 25-26 Μαΐου, Αθήνα.
- [7] Kleftras, G. & Pourkos, M. (1995). *Temperament (Reactivity) and Time-Perspective in Relation to Depression*. Ανακοίνωση στο IV European Congress of Psychology, 02-07 Ιουλίου, Αθήνα.
- [8] Pourkos, M. & Kleftras, G. (1995). *Temperament (Reactivity), Time-Perspective and Extraversion-Introversion in Relation to Learning Style*. Επιστημονική Ανακοίνωση στο IV European Congress of Psychology, 02-07 Ιουλίου, Αθήνα.
- [9] Πουρκός, Μ. (1995). *Το Πρόβλημα της Σχέσης των Γενικών και Επιμέρους Χαρακτηριστικών του Ν.Σ. και οι Προεκτάσεις τους στην Ψυχολογία των Ατομικών Διαφορών*. Επιστημονική Ανακοίνωση στο Συμπόσιο με θέμα «Η Βιοψυχολογία ως Κλάδος των Νευροεπιστημών: Συμβολή στη Μελέτη του Εγκεφάλου και των Ψυχικών Διαταραχών», Εργαστήριο Νευροεπιστημών & Συμπεριφοράς Τμήματος Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης, 24-26 Νοεμβρίου, Ρέθυμνο.
- [10] Πουρκός, Μ. (1995). *Η Ψυχολογία ως Οικοσυστημική Επιστήμη - Η Κατανόηση των Αναπτυσσόμενων Αυτοποιητικών Λειτουργικών Συζεύξεων (Πράξεων Νοήματος) Εγκεφάλου-Περιβάλλοντος ως Αντικείμενο Έρευνας της Ψυχολογίας*. Επιστημονική Ανακοίνωση στο Επιστημονικό Συμπόσιο με θέμα «Η Βιοψυχολογία ως Κλάδος των Νευροεπιστημών: Συμβολή στη Μελέτη του Εγκεφάλου και των Ψυχικών Διαταραχών», Εργαστήριο Νευροεπιστημών & Συμπεριφοράς Τμήματος Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης, 24-26 Νοεμβρίου, Ρέθυμνο.

- [11] Πουρκός, Μ. (1996). *Ψυχολογία Ατόμων με Ειδικές Δυνατότητες και Ευρετικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις μέσα από την Τέχνη: Κάτι σαν Εισαγωγή*. Επιστημονική Ανακοίνωση στην Διημερίδα με θέμα «Ψυχολογία Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες και Ευρετικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις μέσα από την Τέχνη», Συνδιοργάνωση: Εργαστήριο Παιδαγωγικής Ψυχολογίας Τμήματος Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης και 1ο Ειδικό Σχολείο Ρεθύμνης, 16-17 Μαρτίου, Ρέθυμνο.
- [12] Πουρκός, Μ. (1996). *Η Οικο-Σωματική-Βιωματική και Δι-υποκειμενική Διάσταση της Εμπιστοσύνης και Πραγματικότητας στη Βάση της Γνωστικής και Δημιουργικής Παράθεσης. Τα Φαινόμενα της Ματαιώσης, Ανίας, Άγχους και Κατάθλιψης. Μια Εισαγωγή στην Οικο-Σωματικο-Ψυχο-Αγωγική της Ευεξίας και Ζωτικότητας*. Επιστημονική Ανακοίνωση στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, ΕΛ.Ψ.Ε, 23-26 Μαΐου, Πάτρα.
- [13] Πουρκός, Μ. (1996). *Ο Ρόλος του Πλαισίου στην Ερμηνεία και Κατανόηση των Επικοινωνιακών Πράξεων*. Ανακοίνωση στο Διεθνές Συνέδριο με θέμα «Η Γένεση της Σκέψης», Συνδιοργάνωση: Τμήμα Ψυχολογίας Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών και Γαλλο-Ελληνικός Σύλλογος Ψυχιατρικής, Ψυχολογίας και Ψυχανάλυσης, 01-03 Νοεμβρίου, Αθήνα.
- [14] Τριανταφύλλου, Θ., Μόσχος, Ν., Καραμπέτσου, Α. & Πουρκός, Μ. (1996). *Ατομικές Διαφορές και πώς Αυτές Αναδύονται: Οικοσυστημική και Αλληλεπιδραστική Προσέγγιση*. Επιστημονική Ανακοίνωση στο Συμπόσιο με θέμα «Ατομικές Διαφορές Μαθητών και Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις», Εργαστήριο Παιδαγωγικής Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης, 27-28 Ιανουαρίου, Χανιά.
- [15] Pourkos, M. (1997). *The Dialogical Self as an Alternative to the Ethnic, Empty and Saturated Self: To an Experiential, Heuristic and Communicative Approach to Education*. Επιστημονική ανακοίνωση στο Συμπόσιο με θέμα "Ethnic Minorities - Psychosocial Support and Education", 12th International World Congress of Education Research με θέμα "Education of Ethnic Minorities. Unity and Diversity", 09-12 Μαΐου, Ρέθυμνο.
- [16] Pourkos, M. (1997). "The Narrative Approach to the Comprehension of the Self and the Social-Moral Behaviour: Outlooks for an Alternative Approach to Education". Ανακοίνωση στο 12th International World Congress of Education Research με θέμα "Education of Ethnic Minorities. Unity and Diversity", 09-12 Μαΐου, Ρέθυμνο.
- [17] Πουρκός, Μ. (1998). *Πλαίσια, Ψυχολογία και Εκπαίδευση: Το Χάσμα Ανάμεσα στην Επιστήμη και την Καθημερινή Ανθρώπινη Εμπειρία*. Ανακοίνωση στο Επιστημονικό Συνέδριο για τα 10 χρόνια της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κρήτης, Οργάνωση: Σχολή Κοινωνικών Επιστημών Πανεπιστημίου Κρήτης, 15-17 Μαΐου, Ρέθυμνο.
- [18] Πουρκός, Μ. (1999). *Ο Ρόλος της Μεταφοράς στην Ψυχολογία*. Ανακοίνωση στο VII Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας που οργανώθηκε από το Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου, 25-28 Μαρτίου, Λευκωσία.
- [19] Πουρκός, Μ. (1999). *Η Παράθεση ως Κοινωνικο-Ιστορική Έννοια και οι Μεταφορές της*. Ανακοίνωση στο Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα: «Ψυχολογία των Κινήτρων: Νέες Προσεγγίσεις και Εφαρμογές» που οργανώθηκε από το Τμήμα Ψυχολογίας του

Πανεπιστημίου Κρήτης, 19-20 Νοεμβρίου, Ρέθυμνο.

- [20] Πουρκός, Μ. (1999). *Διαδικασίες Διαμόρφωσης του Εαυτού και Τρόποι Προσέγγισης της Ετερότητας*. Ανακοίνωση στο Διεθνές Συμπόσιο στην Κοινωνική Κλινική Ψυχολογία με θέμα: «Κοινωνικές Αναπαραστάσεις και Εκπαίδευση Μειονοτήτων - Ταυτότητα και Πολυ-Πολιτισμικά Στερεότυπα» που οργανώθηκε από τον Τομέα Κοινωνικής Ψυχολογίας του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, 9-10 Δεκεμβρίου, Ρέθυμνο.
- [21] Πουρκός, Μ. (2000). *Διαδικασίες Διαμόρφωσης των Ηθικών Προσανατολισμών στα Δύο Φύλα σε Παιδιά Προσχολικής και Σχολικής Ηλικίας*. Ανακοίνωση στην Ημερίδα με θέμα «Παιδιά με Δύσκολη Συμπεριφορά στη Σχολική Τάξη» που οργανώθηκε από το Διδασκαλείο Δ.Ε. «Μαρία Αμαριώτου» του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης της Σχολής Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κρήτης, 01 Απριλίου, Ρέθυμνο.

Ομάδες Εργασίας (workshop)

- [1] Πουρκός, Μ. & Γιγυρτάκη, Φ. (1990). *Ομαδική Χοροθεραπεία*. Ομάδα Εργασίας στο Β΄ Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, 18-20 Μαΐου, Ρέθυμνο.
- [2] Πουρκός, Μ. (1991). *Βασικές Αρχές της Χοροθεραπείας*. Ομάδα Εργασίας στο Γ΄ Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, ΕΛ.Ψ.Ε., 29-02 Ιουνίου, Αθήνα.
- [3] Πουρκός, Μ. (1992). *Μουσικο-Κινητική Έκφραση και Επικοινωνία σαν Μέσο Διερεύνησης, Εκπαίδευσης, Θεραπείας και Ανάπτυξης της Προσωπικότητας*. Ομάδα Εργασίας στο 4ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογίας, Σύλλογος Ελλήνων Ψυχολόγων, 16-19 Απριλίου, Αθήνα.
- [4] Pourkos, M. (1994). *The Circle of Life: A Music -Kinetic Approach*. Ομάδα Εργασίας στο Third European Arts Therapies Conference, Συνδιοργάνωση: European Consortium for Art Therapies Education και το Art Therapy Italiana, 14-17 Σεπτεμβρίου, Italy: Ferrara.
- [5] Pourkos, M. (1995). *Exploring the Role of Bodily Schemata in Meaning Acts and Their Applications in Psychopedagogy*. Ομάδα εργασίας στο IV European Congress of Psychology, 02-07 Ιουλίου, Αθήνα.
- [6] Πουρκός, Μ. (1996). *Ατομικές Διαφορές των Μαθητών και η Εναλλακτική Προσέγγιση της Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής με τη Χρήση Μουσικών, Εικαστικών, Αφηγηματικών, Φωνητικών, Κινητικών και Ψυχοδραματικών Τεχνικών. Μια Εισαγωγή στην Ολιστική Ψυχοπαιδαγωγική*. Ομάδα Εργασίας στο Επιστημονικό Συμπόσιο με θέμα «Ατομικές Διαφορές Μαθητών και Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις», Εργαστήριο Παιδαγωγικής Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης, 27-28 Ιανουαρίου, Χανιά.
- [7] Πουρκός, Μ. (1996). *Ευρετικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις Ατόμων με Ειδικές Δυνατότητες με τη Χρήση Μουσικών, Εικαστικών, Αφηγηματικών, Φωνητικών, Κινητικών και Ψυχοδραματικών Τεχνικών. Η Έννοια της Έκφρασης και Επικοινωνίας μέσα από Μεταφορές*. Ομάδα Εργασίας στην Επιστημονική Διημερίδα με θέμα «Ψυχολογία Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες και Ευρετικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις μέσα από την Τέχνη», Συνδιοργάνωση: Εργαστήριο Παιδαγωγικής Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης

και 1ο Ειδικό Σχολείο Ρεθύμνης, 16-17 Μαρτίου, Ρέθυμνο.

- [8] Πουρκός, Μ. (1996). *Ατομικές Διαφορές των Μαθητών και η Εναλλακτική Προσέγγιση της Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής στην Ανατροφή/Διαπαιδαγώγηση, τη Διδασκαλία και τη Μάθηση*. Ομάδα Εργασίας στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, ΕΛ.Ψ.Ε., 23-26 Μαΐου, Πάτρα.
- [9] Πουρκός, Μ. (1996). *Η Χρήση Μη Λεκτικής (Σωματικής) Δράσης και Αφήγησης Προσωπικών Κοινωνικο-Ηθικών Διλημμάτων στην Ανάπτυξη της Ενεργητικής Ηθικής Δεκτικότητας*. Ομάδα Εργασίας και Βιντεοπαρουσίαση στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, ΕΛ.Ψ.Ε., 23-26 Μαΐου, Πάτρα.
- [10] Πουρκός, Μ., Κουράκης, Ι., Καλατζή, Μ., Παπακωστόπουλος, Β., Δοϊρανλής, Ν. (1996). *Η Οικο-Σωματική Βάση της Γνώσης και της Κατανόησης των Πράξεων Νοήματος και των Μεταφορών: Η Περίπτωση των Μεταφορικών Προβολών του Θυμού - Γνωστικός Ρεαλισμός Versus Δι-υποκειμενικός Βιωματισμός*. Ομάδα Εργασίας στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, ΕΛ.Ψ.Ε., 23-26 Μαΐου, Πάτρα.
- [11] Πουρκός, Μ. (1997). *Δουλεύοντας Δημιουργικά το Άγχος Μέσα από τις Διαδικασίες της Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής*. Ομάδα Εργασίας στο Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα «Το Άγχος και η Αντιμετώπισή του», Οργάνωση: Τμήμα Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης, 03-05 Οκτωβρίου 1997, Ρέθυμνο.
- [12] Πουρκός, Μ. (1999). *Προσεγγίζοντας τις Διαφορές των Δύο Φύλων Σχετικά με τον Κοινωνικο-Ηθικό Προσανατολισμό των Νηπίων: Μια Εφαρμογή της Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής*. Ομάδα Εργασίας στο Τριήμερο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα «Η Έρευνα στην Προσχολική Εκπαίδευση» που οργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Κρήτης, 21-23 Οκτωβρίου, Ρέθυμνο.

Αναρτημένες Εργασίες (posters)

- [1] Δασκαλάκη, Κ. & Πουρκός, Μ. (1996). *Πώς η Σαρανταποδαρούσα Έπεσε στο Χαντάκι της Εκπαίδευσής της*. Αναρτημένη Εργασία στο Επιστημονικό Συμπόσιο με Θέμα «Ατομικές Διαφορές Μαθητών και Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις», Εργαστήριο Παιδαγωγικής Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης, 27-28 Ιανουαρίου, Χανιά.
- [2] Πουρκός, Μ. & Δασκαλάκη, Κ. (1996). *Πώς να Κάνουμε Ένα Σκύλο και μια Γάτα να μην Τσακώνονται. Δύο Ηθικοί Προσανατολισμοί*. Αναρτημένη Εργασία στο Επιστημονικό Συμπόσιο με Θέμα «Ατομικές Διαφορές Μαθητών και Εναλλακτικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις», Εργαστήριο Παιδαγωγικής Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης, 27-28 Ιανουαρίου, Χανιά.
- [3] Πουρκός, Μ. & Δασκαλάκη, Κ. (1996). *Πώς οι Εκπαιδευτικοί και οι Μαθητές «Χωρίς Ειδικές Ανάγκες» Βιώνουν το Σχολείο και την Εκπαίδευση... Το Σχολείο όπου Ελπίζουμε να Εντάξουμε τα Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες*. Αναρτημένη Εργασία στην Επιστημονική Διημερίδα με Θέμα «Ψυχολογία Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες και Ευρετικές Ψυχοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις μέσα από την Τέχνη», Συνδιοργάνωση: Εργαστήριο Παιδαγωγικής Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης και 1ο Ειδικό Σχολείο Ρεθύμνης, 16-

17 Μαρτίου, Ρέθυμνο.

- [4] Πουρκός, Μ. & Δασκαλάκη, Κ. (1996). *Η Διαπροσωπική Διάσταση της Δημιουργικότητας: Η Προσέγγιση της Ευρετικής και Αλληλεπιδραστικής Ψυχοπαιδαγωγικής*. Αναρτημένη Εργασία στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, ΕΛ.Ψ.Ε., 23-26 Μαΐου, Πάτρα.
- [5] Πουρκός, Μ., Καραμπέτσου, Α., Τριανταφύλλου, Θ. & Μόσχος, Ν. (1996). *Μια Εναλλακτική Προσέγγιση των Ατομικών Διαφορών και της Προσωπικής Ανάπτυξης: Οικοσυστημική και Αλληλεπιδραστική Προσέγγιση*. Αναρτημένη Εργασία στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, ΕΛ.Ψ.Ε., 23-26 Μαΐου, Πάτρα.
- [6] Πουρκός, Μ. (1999). *Ο Μονόλογος του Προκρούστη στην Ψυχολογία και η Κοινωνικά Κατασκευαζόμενη Ψυχολογική Γνώση*. Αναρτημένη Εργασία στο VII Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας που οργανώθηκε από το Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου, 25-28 Μαρτίου, Λευκωσία.
- [7] Πουρκός, Μ. (1999). *Διαδικασίες Μάθησης στα Νήπια: Μια Οικο-Σωματική-Βιωματική Προσέγγιση*. Αναρτημένη Εργασία στο Τριήμερο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα «Η Έρευνα στην Προσχολική Εκπαίδευση» που οργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Κρήτης, 21-23 Οκτωβρίου, Ρέθυμνο.
- [8] Πουρκός, Μ. & Δασκαλάκη, Κ. (1999). *Τι Σημαίνει Προσεγγίζω Εναλλακτικά τις Ιδιαιτερότητες των Παιδιών: Μια Εφαρμογή της Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής στο Κέντρο «Χορεύοντας με τη Χαρμολύπη» στα Χανιά*. Αναρτημένη Εργασία στο VII Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας που οργανώθηκε από το Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου, 25-28 Μαρτίου, Λευκωσία.
- [9] Πουρκός, Μ. (2000). *Ο Ρόλος της Μεταφοράς στην Επιστήμη και στις Διαδικασίες της Μάθησης και της Κατανόησης*. Αναρτημένη Εργασία στο Διεθνές Συνέδριο με θέμα «Μάθηση και Διδασκαλία της Ελληνικής ως Μητρικής και ως Δεύτερης Γλώσσας», 6-8 Οκτωβρίου, Πανεπιστημιούπολη, Ρέθυμνο.

Μετά το 2003

Ανακοινώσεις

- [1] Πουρκός, Μ. (2003). Συμμετοχή σε συζήτηση στρογγυλής τραπέζης σχετικά με την προβολή της ταινίας της Λουκίας Ρικάκη «*Λόγια της Σιωπής*» στο πλαίσιο της ημερίδας με θέμα «*Οι Κωφοί Σήμερα – Προοπτικές Ένταξής τους σε μια Κοινωνία Ισότητας και Αποδοχής*» που έγινε στο Ρέθυμνο στις 31 Μαΐου 2003.
- [2] Τσούκαρης, Ε. & Πουρκός, Μ. (2003). *Κριτική στα Διαγνωστικά Συστήματα Ταξινόμησης DSM-IV και ICD-10*. Ανακοίνωση στο 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας που πραγματοποιήθηκε στη Ρόδο από τις 21 έως 23 Μαΐου 2003.
- [3] Πουρκός, Μ. (2004). *Πέρα από τις Νεωτερικές και Μετανεωτερικές Αναγνώσεις του Σώματος: Προς μια Οικο-Σωματικο-Βιωματική Προσέγγιση στην Εκπαίδευση*. Ανακοίνωση στο Διεθνές Διεπιστημονικό Συμπόσιο με θέμα «*Σώμα, Εκπαίδευση και Βιωματική Γνώση: Κοινωνικο-Πολιτισμικές Πρακτικές και Διαστάσεις της Μη Λεκτικής*»

- Επικοινωνίας και Αφήγησης»* που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 05-06 Νοεμβρίου 2004 στο Ρέθυμνο.
- [4] Πουρκός, Μ. (2004). *Ο Ρυθμός και ο Χορός στη Ζωή μας (με Προβολή Ταινίας-ντοκιμαντέρ)*. Ανακοίνωση στο Διεθνές Διεπιστημονικό Συμπόσιο με θέμα «*Σώμα, Εκπαίδευση και Βιωματική Γνώση: Κοινωνικο-Πολιτισμικές Πρακτικές και Διαστάσεις της Μη Λεκτικής Επικοινωνίας και Αφήγησης*» που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 05-06 Νοεμβρίου 2004 στο Ρέθυμνο.
- [5] Κοντοπόδης, Μ. & Πουρκός, Μ. (2004). *Πώς οι Έφηβοι Βιώνουν το Χρόνο και το Σώμα τους στο Σχολείο*. Ανακοίνωση στο Διεθνές Διεπιστημονικό Συμπόσιο με θέμα «*Σώμα, Εκπαίδευση και Βιωματική Γνώση: Κοινωνικο-Πολιτισμικές Πρακτικές και Διαστάσεις της Μη Λεκτικής Επικοινωνίας και Αφήγησης*» που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 05-06 Νοεμβρίου 2004 στο Ρέθυμνο.
- [6] Πουρκός, Μ. (2005). *Προσεγγίσεις των Εννοιών και Κατηγοριών: Προς μια Οικο-Σωματικο-Βιωματική Προσέγγιση και Μια Βιωματική, Ευρετική και Επικοινωνιακή Ψυχοπαιδαγωγική*. Ανακοίνωση στο Συνέδριο με θέμα «*Εκπαίδευση και Κοινωνία στο Σύγχρονο Κόσμο: Παιδαγωγικά Τμήματα – 20 Χρόνια Μετά*» που διοργανώθηκε από το Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης από τις 15 έως 17 Απριλίου 2005 στο Ρέθυμνο.
- [7] Πουρκός, Μ. (2005). *Ο Εαυτός: Μύθος ή Πραγματικότητα;* Ανακοίνωση στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολιτικής Ψυχολογίας με Διεθνή Συμμετοχή που διοργανώθηκε από το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης και τον Κλάδο Πολιτικής Ψυχολογίας του Γερμανικού Επαγγελματικού Συνδέσμου Ψυχολόγων (BDP) στις 19-22 Μαΐου 2005 στο Ρέθυμνο.
- [8] Πουρκός, Μ. (2005). «*Πώς οι Μαθητές Αισθάνονται και Βιώνουν το Χρόνο και τους Καθηγητές τους στο Σχολείο*». Ανακοίνωση στην Επιστημονική Ημερίδα με θέμα «*Ο Φιλολόγος ως Παιδαγωγός*» που διοργανώθηκε από την Ένωση Φιλολόγων Ν. Ηρακλείου (Ε.Φ.Ν.Η.) στις 15 Νοεμβρίου 2005 στο Ηράκλειο.
- [9] Πουρκός, Μ. (2006). *Πλαίσιο και Βιωματική Γνώση: Η Μάθηση και η Ανάπτυξη ως Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμική Διαδικασία*. Ανακοίνωση στην Επιστημονική Ημερίδα με θέμα «*Το Οικομουσείο Αγροτικής Ζωής Ορεινής Ρεθύμνης - Η Εμπειρία μέσα από τη Βιωματική Διαντίδραση*» που διοργανώθηκε από τον Πολιτιστικό Οργανισμό «Το Σπίτι των Κουρήτων» και την Ελληνική Εταιρία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς στις 08 Απριλίου 2006 στις Μαργαρίτες.
- [10] Πουρκός, Μ. (2006). *Εισαγωγή στις Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικές Προσεγγίσεις των Διαδικασιών Μάθησης και Ανάπτυξης*. Ανακοίνωση στην Διεπιστημονική Ημερίδα με θέμα «*Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικές Διαστάσεις των Διαδικασιών Μάθησης και Ανάπτυξης*» που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 12 Μαΐου 2006 στο Ρέθυμνο.
- [11] Πουρκός, Μ. (2006). *Μεταφορές της Παράθησης και οι Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικές της Χρήσεις και Καταχρήσεις*. Ανακοίνωση στην Διεπιστημονική Ημερίδα

με θέμα «Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικές Διαστάσεις των Διαδικασιών Μάθησης και Ανάπτυξης» που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 12 Μαΐου 2006 στο Ρέθυμνο.

- [12] Πουρκός, Μ. (2006). *Ο Ανθρώπινος Νους ως Ενεργητική Αφηγηματική Δραστηριότητα και οι Συνεπαγωγές του στην Εκπαίδευση*. Ανακοίνωση στην Διεπιστημονική Ημερίδα με θέμα «Αφήγηση-Παραμύθι-Ψυχολογία: Από το Λαϊκό Αφηγητή στην Παιδαγωγική Πράξη» που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 18 Μαΐου 2006 στο Ρέθυμνο.
- [13] Πουρκός, Μ. (2006). *Αναζητώντας το Νόημα της Αφήγησης: Κριτικές Προσεγγίσεις*. Ανακοίνωση στο Διεπιστημονικό Συμπόσιο με θέμα «Αναζητώντας το Νόημα και το Ρόλο της Αφήγησης και του Παραμυθιού: Κριτικές Προσεγγίσεις, Διαδικασίες Παραγωγής και Πρόσληψης, Ψυχοπαιδαγωγικές και Ψυχοθεραπευτικές Διαστάσεις» που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 24 Νοεμβρίου 2006 στο Ρέθυμνο.
- [14] Πουρκός, Μ. (2006). *Οι Χρήσεις της Αφήγησης στην Ψυχολογία*. Ανακοίνωση στο Διεπιστημονικό Συμπόσιο με θέμα «Αναζητώντας το Νόημα και το Ρόλο της Αφήγησης και του Παραμυθιού: Κριτικές Προσεγγίσεις, Διαδικασίες Παραγωγής και Πρόσληψης, Ψυχοπαιδαγωγικές και Ψυχοθεραπευτικές Διαστάσεις» που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 24 Νοεμβρίου 2006 στο Ρέθυμνο.
- [15] Πουρκός, Μ. (2007). *Προοπτικές και Όρια της Ερμηνευτικής στις Ψυχολογικές Ποιοτικές Έρευνες*. Ανακοίνωση στο Πανελλήνιο Διεπιστημονικό Συμπόσιο με θέμα «Θεωρία και Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας: Προοπτικές και Όρια» που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 16 και 17 Μαρτίου 2007 στο Ρέθυμνο.
- [16] Πουρκός, Μ. (2007). *Θεωρία και Μέθοδοι Έρευνας των Κοινωνικών Επιστημών: Γιατί ο Ερευνητής Έχει Ανάγκη τη Θεωρία;* Ανακοίνωση στο Πανελλήνιο Διεπιστημονικό Συμπόσιο με θέμα «Θεωρία και Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας: Προοπτικές και Όρια» που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 16 και 17 Μαρτίου 2007 στο Ρέθυμνο.
- [17] Πουρκός, Μ. (2007). *Επανεξετάζοντας την Εννοιολογική Γνώση: Προς μια Οικο-Σωματικο-Βιωματική Προσέγγιση και μια Βιωματική, Ευρετική και Επικοινωνιακή Ψυχοπαιδαγωγική*. Ανακοίνωση στο 11ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας που διοργανώθηκε από το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 18-22 Απριλίου 2007 στην Πανεπιστημιούπολη (Γάλλου) στο Ρέθυμνο.
- [18] Πουρκός, Μ. (2007). *Διαλογικότητα και Μετανεωτερικότητα: Είναι ο Bakhtin Μετανεωτερικός Στοχαστής;* Ανακοίνωση στο Διεθνές Διεπιστημονικό Συνέδριο με θέμα “*Perspectives and Limits of Dialogism in Mikhail Bakhtin: Applications in Psychology, Art, Education and Culture*” που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 25, 26 και 27 Μαΐου 2007 στο Ρέθυμνο.
- [19] Σγουρομάλλη, Ι. & Πουρκός, Μ. (2007). *Πως τα Παιδιά Προσχολικής και Σχολικής*

Ηλικίας και των Δύο Φύλων Αναπαριστούν Ιχνογραφικά τους Ήρωές τους και τον Εαυτό τους στο Μέλλον. Ανακοίνωση στο 11ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας που διοργανώθηκε από το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 18-22 Απριλίου 2007 στην Πανεπιστημιούπολη (Γάλλου) στο Ρέθυμνο.

Ομάδα Εργασίας (workshop)

- [1] Kontopodis, M. & Pourkos, M. (2003). *Zeiterleben von Jugendlichen im "Lebensraum Schule" als Metapher* (Το Βίωμα του Χρόνου των Εφήβων στον «Ζωτικό Χώρο» του Σχολείου ως Μεταφορά). Ομάδα Εργασίας στο Διεθνές Συνέδριο με θέμα «Raum und Identität in Lern- und Entwicklungsprozessen (Χώρος και Ταυτότητα στις Διαδικασίες Μάθησης και Εκπαίδευσης) που διοργανώθηκε στο Πανεπιστήμιο Siegen της Γερμανίας στις 26-28 Νοεμβρίου 2003.
- [2] Πουρκός, Μ. (2005). *Πέρα από τους Μύθους του Ατομιστικού και Περιβαλλοντικού Αναγωγισμού: Μια Οικο-Σωματικο-Βιωματική Προσέγγιση της Τραγωδίας του Columbine.* Ομάδα Εργασίας με Βιντεοπροβολή στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολιτικής Ψυχολογίας με Διεθνή Συμμετοχή που διοργανώθηκε από το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης και τον Κλάδο Πολιτικής Ψυχολογίας του Γερμανικού Επαγγελματικού Συνδέσμου Ψυχολόγων (BDP) στις 19-22 Μαΐου 2005 στο Ρέθυμνο.
- [3] Πουρκός, Μ. (2006). *Τα Δέκα Βότσαλα της Εκπαίδευσης: Αφήγηση Βιωματικών Ιστοριών από τις Νηπιαγωγούς.* Ομάδα Εργασίας και Βιωματικό Δρώμενο σε συνεργασία με το πρώτο έτος του Διδασκαλείου Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης στο Διεπιστημονικό Συμπόσιο με θέμα «Αναζητώντας το Νόημα και το Ρόλο της Αφήγησης και του Παραμυθιού: Κριτικές Προσεγγίσεις, Διαδικασίες Παραγωγής και Πρόσληψης, Ψυχοπαιδαγωγικές και Ψυχοθεραπευτικές Διαστάσεις» που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 24 Νοεμβρίου 2006 στο Ρέθυμνο.
- [4] Πουρκός, Μ. (2007). *Μύθοι των Εκπαιδευτικών Σχετικά με το Σώμα και την Σεξουαλικότητα των Παιδιών.* Ομάδα Εργασίας στο 11ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας που διοργανώθηκε από το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 18-22 Απριλίου 2007 στην Πανεπιστημιούπολη (Γάλλου) στο Ρέθυμνο.
- [5] Dillon, P.J., Pourkos, M., Polyzou, A. & Fryganaki, A. (2007). *Διαλογικότητα και Χρονο-Τόπος: Σύνδεση με τον 'Μεγάλο Χρόνο' της Οικολογικής και Πολιτισμικής Κληρονομιάς των Μινωϊτών.* Ομάδα Εργασίας στο Διεθνές Διεπιστημονικό Συνέδριο με θέμα "Perspectives and Limits of Dialogism in Mikhail Bakhtin: Applications in Psychology, Art, Education and Culture" που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 25, 26 και 27 Μαΐου 2007 στο Ρέθυμνο.
- [6] Kanellopoulos, P. & Pourkos, M. (2007). *Performing Dialogue: A Music-Making Workshop.* Ομάδα Εργασίας στο Διεθνές Διεπιστημονικό Συνέδριο με θέμα "Perspectives and Limits of Dialogism in Mikhail Bakhtin: Applications in Psychology, Art, Education and Culture" που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 25, 26 και 27 Μαΐου 2007 στο Ρέθυμνο.

Αναρτημένη Εργασία (poster)

- [1] Δασκαλάκη, Κ. & Πουρκός, Μ. (2003). *Προσεγγίζοντας Ψυχοπαιδαγωγικά την Ιδιαιτερότητα Ενός Παιδιού μέσα από τη Χρήση Αφηγηματικών Σεναρίων και Φωτογραφιών*. Αναρτημένη Εργασία στο 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας που πραγματοποιήθηκε στη Ρόδο από τις 21 έως 23 Μαΐου 2003.
- [2] Τσούκαρης, Ε. & Πουρκός, Μ. (2003). *Η Φύση της Κατηγοριοποίησης και οι Συνεπαιγωγές της στην Κλινική Ψυχολογία*. Αναρτημένη Εργασία στο 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας που πραγματοποιήθηκε στη Ρόδο από τις 21 έως 23 Μαΐου 2003.
- [3] Πουρκός, Μ. (2007). *Η Ψυχολογία υπό το Πρίσμα της Διαλογικότητας και της Αφήγησης*. Αναρτημένη Εργασία στο Διεθνές Διεπιστημονικό Συνέδριο με θέμα «*Perspectives and Limits of Dialogism in Mikhail Bakhtin: Applications in Psychology, Art, Education and Culture*» που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 25, 26 και 27 Μαΐου 2007 στο Ρέθυμνο.
- [4] Λεκάκη, Ι. & Πουρκός, Μ. (2007). *Οι Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις και η Συμβολή τους στην Ψυχοπαιδαγωγική Έρευνα και Πράξη: Μια Κριτική Θεώρηση*. Αναρτημένη Εργασία στο 11ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας που διοργανώθηκε από το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 18-22 Απριλίου 2007 στην Πανεπιστημιούπολη (Γάλλου) στο Ρέθυμνο.
- [5] Λημνίου, Α. & Πουρκός, Μ. (2007). *Ο Εγωκεντρισμός (Ιδιωτικός Λόγος) Προνηπίων και Νηπίων και των Δύο Φύλων κατά τη Διάρκεια Εκτέλεσης Απλών Δραστηριοτήτων*. Αναρτημένη Εργασία στο 11ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας που διοργανώθηκε από το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 18-22 Απριλίου 2007 στην Πανεπιστημιούπολη (Γάλλου) στο Ρέθυμνο.
- [6] Μπαλασίδης, Ν. & Πουρκός, Μ. (2007). *Η Έρευνα Δράσης ως Μεθοδολογικό Εργαλείο στην Ψυχοπαιδαγωγική Έρευνα και Πράξη: Δυνατότητες και Όρια*. Αναρτημένη Εργασία στο 11ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας που διοργανώθηκε από το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 18-22 Απριλίου 2007 στην Πανεπιστημιούπολη (Γάλλου) στο Ρέθυμνο.
- [7] Πουρκός, Μ. & Δασκαλάκη, Κ. (2007). *Συν-δημιουργώντας με Αυτιστικά Παιδιά τον Κοινωνικό τους Κόσμο: Μια Εφαρμογή της Βιωματικής, Ευρετικής και Επικοινωνιακής/ Διαλογικής Ψυχοπαιδαγωγικής*. Αναρτημένη Εργασία στο Διεθνές Διεπιστημονικό Συνέδριο με θέμα «*Perspectives and Limits of Dialogism in Mikhail Bakhtin: Applications in Psychology, Art, Education and Culture*» που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 25, 26 και 27 Μαΐου 2007 στο Ρέθυμνο.

- [8] Σγουρομιάλη, Ι. & Πουρκός, Μ. (2007). *Οι Διαφορές των Δύο Φύλων σε Παιδιά Προσχολικής και Σχολικής Ηλικίας στις Επιλογές, τις Χρήσεις και τις Νοηματοδοτήσεις των Κούκλων-Ηρώων τους: Ο Ρόλος του Κοινωνικο-Πολιτισμικού Πλαισίου*. Αναρτημένη Εργασία στο 11ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας που διοργανώθηκε από το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης στις 18-22 Απριλίου 2007 στην Πανεπιστημιούπολη (Γάλλου) στο Ρέθυμνο.

Άλλες εργασίες

Πριν το 2003

- [1] Πουρκός, Μ. (1985). Η Σχιζοφρένεια και η Ζωγραφική. *Ενδοσκόπηση*, 11, 154-163.
- [2] Γρηγοράκης, Κ., Πουρκός, Μ. (1986). Σημαντικοί Χώροι στη Δομή της Μνήμης. *Περσικόπιο της Επιστήμης*, 90, 69-74.
- [8] Πουρκός, Μ. (1988). Οι Σκοποί της Εκπαίδευσης: Τρεις Ιδεολογικές Προσεγγίσεις. *Περσικόπιο της Επιστήμης*, 109, 63-69.
- [9] Πουρκός, Μ. (1990). Ψυχολογία των Θρησκειών, Οι Λαοί Μπροστά στο Θεό. *Ψυχολογικό Σχήμα*, 2, 22-29.
- [10] Πουρκός, Μ. (1990). Ανάμεσα στο Θεό. *Ψυχολογικό Σχήμα*, 3, 22-25.
- [11] Πουρκός, Μ. (1990). Τεχνικές Ψυχοθεραπευτικές Εμπειρίες. *Ψυχολογικό Σχήμα*, 5, 73-79.
- [12] Πουρκός, Μ. & Παγώνη, Μ. (1991). Ψυχολογία και Φυσικο-Μαθηματικά Παράδοξα - Γνωστική Προσέγγιση. *Προεκτάσεις στην Εκπαίδευση*, 4, (Μέρος Α), 72-77, 5 (Μέρος Β), 75-80.

Συμμετοχή σε Ερευνητικά Προγράμματα

Πριν το 2003

- [1] Στο Κοινωνικό Πρόγραμμα που αφορούσε την *Αποκατάσταση, Συμβουλευτική και Παρέμβαση Δυσλεκτικών Παιδιών και Εφήβων* που οργάνωσε και υλοποίησε το Παιδοψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής, κατά τα έτη 1990-1992.

Μετά το 2003

- [1] Στο Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ «Αναμόρφωση Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών» του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2004-2005 και 2007-2008.

Στραταριδάκη Άννα, Επίκουρη Καθηγήτρια

Βιβλία

Πριν το 2003

- [1] Άννα Στραταριδάκη, *Αρχαία Ελληνική Ιστορία: Από τη Μινωική ως την Αρχαϊκή Περίοδο*. Αυτοέκδοση, Ρέθυμνο, 1996, σελ. 196.
- [2] Α.Κ. Κόφρας - Α.Ι. Στραταριδάκη: *Ο Μέγας Αλέξανδρος και το Εκπολιτιστικό του Έργο. Ιστορική και παιδαγωγική θεώρηση*. Εκδόσεις Γρηγόρης, Αθήνα, 1997, σελ. 159.
- [3] Άννα Στραταριδάκη, *Αρχαία Ελληνική Ιστορία: Η Κλασική περίοδος και η παιδαγωγική αξία της*. Αυτοέκδοση, Ρέθυμνο, 2000, σελ. 225.

Μετά το 2003

Άννα Στραταριδάκη, *Η Ιστορία στην Προσχολική Εκπαίδευση: Θεωρητικές θέσεις και ενδεικτικές εφαρμογές*. Αυτοέκδοση, Ρέθυμνο, 2006, σελ. 176.

Επιστημονικά Περιοδικά με Κρητές

Πριν το 2003

- [1] Anna Strataridaki, "The Historians of Ancient Crete: A Study in Regional Historiography", *Κρητικά Χρονικά ΚΗ'-ΚΘ'*, 1988-89, 137-193.
- [2] Anna Strataridaki, "Epimenides of Crete: Some Notes on his Life, Works, and the Verse 'Κρήτες αεί ψεύσται' ", *Fortunatae* 2, 1991, 207-223.
- [3] Anna Strataridaki, "Theopompus of Chios, Epimenides, and Einstein's Theory of Relativity", *La Parola del Passato* 53, 1998, 352- 358.

Μετά το 2003

Anna Strataridaki, "Epimenides: What is in a Name?", *Cretan Studies*, vol. 8, 2003, 189-198.

Επιστημονικά Περιοδικά χωρίς Κρητές

Πριν το 2003

- [1] Άννα Στραταριδάκη, «Η αγωγή του Κοριτσιού στην Κλασική Αθήνα», *Ελληνοχριστιανική Αγωγή* 442, Ιούνιος 1997, 181-187.
- [2] Άννα Στραταριδάκη, «Η Ιστορία και ο Ρόλος του Δούλου-Παιδαγωγού της Κλασικής Αρχαιότητας: Μια ιστορική και παιδαγωγική έρευνα», *Ελληνοχριστιανική Αγωγή* 444, Οκτώβριος 1997, 249-254.
- [3] Άννα Στραταριδάκη, «Από την Άρτεμη, την Αρκουδοθεά, στην Παναγία, την Αρκουδιώπισσα», *Αμάθεια* 114-115, Ιανουάριος-Ιούλιος 1998, 9-20.

Πρακτικά Συνεδρίων με Κρητές

Πριν το 2003

Α. Στραταριδάκη-Κυλάφη & Ν. Κυλάφης, «Θεόπομπος Χίου: ο πρώτος σχετικιστής», Πρακτικά του Α' Παγκοσμίου Συνεδρίου *Η αρχαία Ελλάδα και ο σύγχρονος κόσμος*, Πανεπιστήμιο Πατρών και Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας, Αρχαία Ολυμπία, 17-22 Αυγούστου 1997, Εκδόσεις Πανεπιστημίου Πατρών, Πάτρα, 1998, σελ. 79-84.

Μετά το 2003

[1] A.I. Strataridaki, E.G. Chalkiadakis & P.K. Ioannidou, "Water in Ancient Civilizations: The Case of Ancient Arkadia in Crete, Greece", 1st International Symposium on *Water and Wastewater Technologies in Ancient Civilizations*, 28-30 October 2006, Symposium Preprint Book, dited by A.N. Angelakis & D. Koutsoyiannis, Iraklio, Greece: National Agricultural Research Foundation, 2006, σελ. 180-190.

[2] Άννα Στραταριδάκη, «Η Ιστορία στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης: Η ιστορία στην προσχολική εκπαίδευση-Θεωρητικές θέσεις για την πραγμάτωσή της», στο: Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο *Η Διδασκαλία της Ιστορίας στα Παιδαγωγικά Τμήματα των Πανεπιστημίων της Ελλάδας – Προπτυχιακές και Μεταπτυχιακές Σπουδές*, που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Αθηνών (Τομέας Ανθρωπιστικών Σπουδών) και την Εταιρεία Θεωρίας, Έρευνας και Διδακτικής της Γενικής και Τοπικής Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 9-11 Νοεμβρίου 2007 (υπό δημοσίευση στα Πρακτικά του Συνεδρίου).

Πρακτικά Συνεδρίων χωρίς Κρητές*Πριν το 2003*

[1] Άννα Στραταριδάκη, «Η διδακτική μεθοδολογία της αρχαίας ελληνικής ιστορίας στο Νηπιαγωγείο», στο: *Η Έρευνα στην Προσχολική Εκπαίδευση, τόμος Α', Διδακτική Μεθοδολογία*, Επιμ. Ευαγγ. Κούρτη, Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός, 2001, σελ. 193-208.

[2] Άννα Στραταριδάκη, «Τα μικρά παιδιά σε αρχαία ελληνικά επιτύμβια επιγράμματα και επιγραφές», Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου *Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας, τόμος Β'*, Έκδοση του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο 2002, σελ. 694-705.

Μετά το 2003

[1] Άννα Στραταριδάκη-Κυλάφη, «Οι Σπαρτιάτισσες του 3^{ου} αι. π.Χ. και η περίπτωση της Κρατησίκλειας στα καβαφικά ποιήματα *Εν Σπάρτη και Άγε, ω βασιλεύ Λακεδαιμονίων*», Πρακτικά της Ημερίδας *Στοχαστικές Προσαρμογές: Διαπολιτισμικές και Διδακτικές Όψεις της Καβαφικής Ποίησης*, Επιμ. Ν.Ε. Παπαδογιαννάκης & Α. Φουντουλάκης, Έκδοση της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο 2007, σελ. 165-189.

Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους*Μετά το 2003*

- [1] Άννα Στραταριδάκη-Κυλάφη, «Η σύνδεση λατρείας και λαϊκής ιατρικής στην αρχαιότητα και η συνέχεια της λατρείας στο πέρασμα των αιώνων: η περίπτωση του Γιούχτα», στο: Ευάγγ. Ψαραδάκης (επιμ.), *Οι Αρχάνες στον 20ό αιώνα*, Έκδοση Μορφωτικού Συλλόγου Αρχανών (εντός του 2008).

Τάφα Ευφημία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Βιβλία

Πριν το 2003

- [1] Τάφα, Ε. (1995). *Τεστ ανίχνευσης της αναγνωστικής ικανότητας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 70 σ.
- [2] Τάφα, Ε. (Επιμ.) (1997). *Συνεκπαίδευση παιδιών με και χωρίς προβλήματα μάθησης και συμπεριφοράς*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 413 σ.
- [3] Τάφα, Ε. (2001). *Ανάγνωση και γραφή στην προσχολική εκπαίδευση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 210 σ.

Μετά το 2003

- [4] Παπούλια-Τζελέπη, Π. & Τάφα, Ε. (Επιμ.) (2004). *Γλώσσα και γραμματισμός στη νέα χιλιετία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 271 σ.
- [5] Τάφα, Ε. (2005). *Ανάγνωση και γραφή στα προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 256 σ.
- [6] Τάφα, Ε. (2008). *Κριτήριο αξιολόγησης των γνώσεων για τον γραπτό λόγο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 87 σ.

Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Dobbins, A. & Tafa, E. (1991). The 'stability' of identification of underachieving readers over different measures of intelligence and reading. *British Journal of Educational Psychology*, 61, 155-163.
- [2] Τάφα, Ε. (1995). Χρονολογική ηλικία και αναγνωστική ικανότητα των παιδιών των τάξεων Β', Γ' και Δ' Δημοτικού. *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, 1, 36-47.
- [3] Tafa, E. & Chlouverakis, G. (2000). Kindergarten teachers' perceptions of intervention strategies for young children with mild learning and behavior problems. *International Journal of Early Childhood*, 32, 45-58.

Μετά το 2003

- [4] Tafa, E. & Manolitsis, G. (2003). Attitudes of Greek Parents of typically Developing Kindergarten Children towards Inclusive Education. *European Journal of Special Needs Education*, 18, 2, 155-171.
- [5] Tafa, E. (2003). Effective Literacy Strategies in Kindergarten Classrooms. *Character*, special edition, 20-24
- [6] Tafa, E. (2004). Literacy activities in half- and whole-day Greek kindergarten classrooms. *Journal of Early Childhood Research*, 2, 85-102.
- [7] Τάφα, Ε. & Μανωλίτσης, Γ. (2005). Κατάλογος ελέγχου για την ανίχνευση προβλημάτων συμπεριφοράς στην προσχολική ηλικία. *Ψυχολογία*, 12, 153-178.
- [8] Τάφα, Ε. & Χλαπάνα, Ε. (2007). Μεθοδολογικές προσεγγίσεις της ανάγνωσης ιστοριών στις προσχολικές τάξεις: η συμβολή τους στην κατανόηση του κειμένου από τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας. *Επιστήμες Αγωγής*, 1/2007, 147-177.
- [9] Tafa, E. & Manolitsis, G. (2008). A longitudinal literacy profile of Greek precocious readers. *Reading Research Quarterly*, 43, 165-185.
- [10] Tafa, E. (υπό δημοσίευση). Kindergarten reading and writing curricula in the European Union. *Literacy*.

Επιστημονικά Περιοδικά χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Τάφα, Ε. & Χλουβεράκης, Γ. (1998). Αξιολόγηση της αναγνωστικής ικανότητας των τσιγγανοπαίδων. *Παιδαγωγικός Λόγος*, 3, 24-39.
- [2] Τάφα, Ε., Καλύβα, Ε. & Φραγκιά, Μ. (1998). Πρόγραμμα ενίσχυσης της φωνολογικής ενημερότητας στα παιδιά του Νηπιαγωγείου. *Ανοιχτό Σχολείο*, 66, 32-37.
- [3] Τάφα, Ε. (2001). Η ανάδυση της ανάγνωσης και της γραφής στα παιδιά της προσχολικής ηλικίας: ο ρόλος των παιδαγωγών. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 21, 12-20.
- [4] Τάφα, Ε. (2001). Απαραίτητες δεξιότητες παιδιών με ελαφρά νοητική υστέρηση για τη συνεκπαίδευσή τους στο Γενικό Σχολείο: οι απόψεις των νηπιαγωγών και των δασκάλων. *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, 14, 19-35.

Πρακτικά Συνεδρίων με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Zervas, Y., Psychoudaki, M., Maroulakis, E., Kakkos, V., Klissoura, A., Emmanouel, K., Tafa, E. (1991). Motor learning and performance in children with learning disabilities. Στα *Πρακτικά του 8ου Ευρωπαϊκού Συνεδρίου Αθλητικής Ψυχολογίας*, Κολωνία, Γερμανία, Σεπτέμβριος 1991.
- [2] Τάφα, Ε. (1998). Μαθησιακές διαταραχές. Στα *Πρακτικά του 10^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Κοινωνικής Παιδιατρικής και Προαγωγής της Υγείας και του Εργαστηρίου Υγιεινής και Επιδημιολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών*, *Οι δοκιμασίες*

διαλογίως ως ασπίδα πρόληψης, Μάιος 1998.

- [3] Τάφα, Ε. & Χλουβεράκης, Γ. (1999). Measurement and evaluation of reading ability of Greek gypsy children. Στο Α.Β. Ρήγα (Επιμ.). Πρακτικά του 12^{ου} Παγκόσμιου Συνεδρίου, *Education of Ethnic Minorities: Unity and Diversity*, Ρέθυμνο, Μάιος 1997.

Μετά το 2003

- [4] Τάφα, Ε., & Μανωλίτσης, Γ. (2004). Η σχέση της φωνολογικής επίγνωσης με τη γνώση γραμμάτων στα παιδιά της προσχολικής ηλικίας: Διαχρονική μελέτη. Στο Ν. Μακρής & Δ. Δεσλή (Επιμ.), *Η Γνωστική Ψυχολογία Σήμερα: Γέφυρες για τη Μελέτη της Νόησης. Πρακτικά Συνεδρίου*. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.
- [5] Tafa, E. (2005). Greek kindergarteners' Concepts about Print. Στο Μ. Pandis, Α. Ward, S.R. Mathews (Eds). *Reading, Writing, Thinking*. Newark: International Reading Association.

Πρακτικά Συνεδρίων χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Τάφα, Ε. (2000). Ανάγνωση ιστοριών στο νηπιαγωγείο: οι τεχνικές των ερωτήσεων. Στο Π. Παπούλια-Τζελέπη, (Επιμ.). *Γραμματισμός στα Βαλκάνια: παρούσα κατάσταση και προοπτικές για το μέλλον*. Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Γλώσσας και Γραμματισμού.
- [2] Τάφα, Ε. & Φραγκιά, Μ. (2001). Σχεδιασμός και εφαρμογή προγράμματος για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής στα παιδιά του νηπιαγωγείου. Στο Ε. Κούρπη (Επιμ.). *Η έρευνα στην Προσχολική Ηλικία*. Αθήνα: Gutenberg.
- [3] Τάφα, Ε. (2002). Ανάγνωση και γραφή στην προσχολική εκπαίδευση: οι απόψεις των παιδαγωγών της προσχολικής ηλικίας για το νέο πρόγραμμα. Στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης (Επιμ.). *Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας*. Ρέθυμνο: Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης.

Μετά το 2003

- [4] Τάφα, Ε. (2003). Οι γνώσεις των παιδιών της προσχολικής ηλικίας για τα γράμματα που περιλαμβάνονται στο όνομά τους: πρώτα αποτελέσματα. Στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης. *Γλώσσα και Μαθηματικά στην Προσχολική Ηλικία*. Ρέθυμνο: Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης.

Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

Πριν το 2003

- [1] Τάφα, Ε. (1997). Προσχολική παρέμβαση σε νηπιαγωγεία συνεκπαίδευσης για παιδιά με προβλήματα μάθησης ή/και συμπεριφοράς. Στο Ε. Τάφα (Επιμ.) *Συνεκπαίδευση παιδιών με και χωρίς προβλήματα μάθησης και συμπεριφοράς*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- [2] Τάφα, Ε. (2001). Η βιβλιοθήκη στην τάξη της προσχολικής εκπαίδευσης: η οργάνωση και η λειτουργία της στο πλαίσιο του προγράμματος για την ανάπτυξη του γραπτού λόγου. Στο Π. Παπούλια-Τζελέπη (Επιμ.), *Ανάπτυξη του γραμματισμού*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Μετά το 2003

- [3] Τάφα, Ε. (2004). Ο γραπτός λόγος στα προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά τη νέα χιλιετία. Στο Π. Παπούλια-Τζελέπη & Ε. Τάφα (Επιμ.), *Γλώσσα και Γραμματισμός στη Νέα Χιλιετία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- [4] Τάφα, Ε. (υπό δημοσίευση). Η εκπαίδευση των πρώιμων αναγλωστών στην προσχολική και σχολική τάξη: συνεντεύξεις με τους γονείς και τους δασκάλους τους. Στο Ε. Τάφα & Γ. Μανωλίτσης (Επιμ.), *Αναδυόμενος Γραμματισμός: Έρευνα και Εφαρμογές*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Άλλες εργασίες*Πριν το 2003*

- [1] Τάφα, Ε. (1989). Οι δυσκολίες των πρώτων ημερών του παιδιού στο νηπιαγωγείο. *Διαπαιδαγώγηση*, Σεπτέμβριος.
- [2] Τάφα, Ε. (16/1/1994). Ας αγκαλιάσουμε τώρα το αλλιώτικο παιδί. Εφημ. *Ελευθεροτυπία*.
- [3] Τάφα, Ε. (1995). Και πάλι από την αρχή: ένα γράμμα προς τις νηπιαγωγούς. *Διαπαιδαγώγηση*, Σεπτέμβριος.
- [4] Τάφα, Ε. (1997). Νηπιαγωγείο και συνεκπαίδευση: Σκέψεις και προτάσεις. *Διαπαιδαγώγηση*, Σεπτέμβριος.
- [5] Τάφα, Ε. (2001). Ο ρόλος της οικογένειας στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων της ανάγνωσης και της γραφής στα παιδιά της προσχολικής ηλικίας. *Διαπαιδαγώγηση*, Οκτώβριος.

Μετά το 2003

- [6] Τάφα, Ε. (2003). Ο γραπτός λόγος στην προσχολική εκπαίδευση. *Διαπαιδαγώγηση*, Νοέμβριος.
- [7] Tafa, E. (2004). Kindergarten Literacy Instruction in Greece. *Literacy Development in Young Children*, 12, 1, 3-4.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με Κριτές χωρίς πρακτικά*Πριν το 2003*

- [1] Τάφα, Ε. (1990). *Under-Achieving in Reading: Suggestions and Tables to Support Action*. Εισήγηση στο Διεθνές Συνέδριο Ειδικής Αγωγής, που οργάνωσε το Πανεπιστήμιο της Ουαλίας, Κολέγιο του Cardiff, 30/7/1990 – 3/8/1990, με θέμα: "Special Educational Needs: Created or Met?".
- [2] Ζέρβας, Ι., Ψυχουντάκη, Μ., Μαρουλάκης, Ε., Κάκκος, Β., Κλεισούρας, Α., Εμμανουήλ, Κ., Τάφα, Ε. (1991). *Motor Learning and Performance in Children with Learning Disabilities*. Εισήγηση στο 8ο Πανευρωπαϊκό Συνέδριο Αθλητικής Ψυχολογίας, Κολωνία, Σεπτέμβριος του 1991, με θέμα: "Motor Control and Motor Learning".
- [3] Τάφα, Ε. (1995). *Reading Attainment in Greece: Differences between Attica (Athens) pupils and those of the rest of Greece*. Εισήγηση στο Διεθνές Συνέδριο Ειδικής Αγωγής – 1995, που

- οργάνωσε το Πανεπιστήμιο του Birmingham, 10-13/4/1995, με θέμα: "Inclusive Education".
- [4] Τάφα, Ε. (1995). *Chronological Age and Reading Ability*. Εισήγηση στο 9ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο για την Ανάγνωση, που οργάνωσε η Αναγνωστική Εταιρεία της Ουγγαρίας στη Βουδαπέστη, 24-26/7/1995, με θέμα: "Literacy and Democracy".
- [5] Τάφα, Ε. (1996). *Η ενίσχυση της φωνολογικής ενημερότητας και της ικανότητας αναγνώρισης των γραμμάτων στα παιδιά του νηπιαγωγείου*. Εισήγηση στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, που οργάνωσε η Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πατρών στην Πάτρα, 23-26/5/1996.
- [6] Τάφα, Ε. (1997). *Αξιολόγηση της αναγνωστικής ικανότητας των Τσιγγανοπαίδων*. Εισήγηση στο 12^ο Διεθνές Συνέδριο της Παγκόσμιας Εταιρείας για την Εκπαιδευτική Έρευνα, που οργανώθηκε από την Παγκόσμια Εταιρεία για την Εκπαιδευτική Έρευνα, στο Ρέθυμνο, 9-12/5/1997, με θέμα: "Education of Ethnic Minorities: Unity and Diversity".
- [7] Τάφα, Ε. (1997). *Η φωνολογική ενημερότητα των παιδιών κατά την προσχολική ηλικία ως κριτήριο προσδιορισμού του επιπέδου της αναγνωστικής τους ικανότητας κατά τη σχολική ηλικία*. Εισήγηση στο 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, που οργάνωσε η Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία σε συνεργασία με το Πάντειο Πανεπιστήμιο, 29/5-1/6/1997, με θέμα: «Η Ψυχολογία στο Σταυροδρόμι των Επιστημών του Ανθρώπου και της Κοινωνίας».
- [8] Τάφα, Ε. (1998). *Δυνατότητα εντοπισμού παιδιών με 'ειδικές δυσκολίες μάθησης' κατά την προσχολική ηλικία*. Εισήγηση στο 10^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Κοινωνικής Παιδιατρικής και Προαγωγής της Υγείας, που οργάνωσε η Ελληνική Εταιρεία Κοινωνικής Παιδιατρικής και Προαγωγής της Υγείας και το Εργαστήριο Υγιεινής και Επιδημιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, 10-12/5/1998, με θέμα: «Οι Δοκιμασίες Διαλογής ως Ασπίδα Πρόληψης».
- [9] Τάφα, Ε. (1999). *Kindergarten library corner: physical characteristics and frequency of use*. Εισήγηση στο 3^ο Διεθνές Συνέδριο για την Προσχολική Ηλικία, που οργάνωσε το Πανεπιστήμιο του Warwick, 12-16/4/1999, με θέμα: "Sharing Research in Early Childhood".
- [10] Τάφα, Ε. & Χλουβεράκης, Γ. (1999). *Kindergarten teachers' perceptions of intervention strategies for young children with mild learning and behavior problems*. Εισήγηση στο 5^ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο Ψυχολογικής Αξιολόγησης, που οργάνωσε η Ευρωπαϊκή Εταιρεία Ψυχολογικής Αξιολόγησης, στο Πανεπιστήμιο Πατρών, 25-29/4/1999, με θέμα: «Ψυχολογική Αξιολόγηση».
- [11] Τάφα, Ε. (2000). *Greek kindergartens where literacy thrives*. Εισήγηση στο Ευρωπαϊκό Συμπόσιο, που οργάνωσε η Φιλανδική Αναγνωστική Εταιρεία, στο Τουρκού της Φιλανδίας, 25/8/2000, με θέμα: «Schools where literacy thrives».
- [12] Τάφα, Ε. (2001). *Reading activities in half- and whole-day kindergarten classrooms*. Εισήγηση στο Ευρωπαϊκό Συμπόσιο που οργάνωσε η Αναγνωστική Εταιρεία της Εσθονίας, στο Ταλλίν της Εσθονίας, 23/11/2001, με θέμα: «Schools where literacy thrives».
- [13] Τάφα, Ε. & Μακωλίτσης, Γ. (2002). *Η συνεκπαίδευση στην προσχολική ηλικία: οι*

στάσεις των γονέων των παιδιών χωρίς ιδιαίτερες ανάγκες. Εισήγηση στο 3^ο Πανελλήνιο Συνέδριο που οργάνωσε η Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος, στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, 7-9/11/2002, με θέμα: «Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα».

Μετά το 2003

- [14] Τάφα, Ε. (2003). *Effective literacy strategies in kindergarten classrooms*. Εισήγηση στο Ευρωπαϊκό Συμπόσιο που οργάνωσε η Αναγνωστική Εταιρεία του Βελγίου, στο Huy του Βελγίου, 10/1/2003, με θέμα: «Current challenges in Literacy».
- [15] Μανωλίτσης, Γ. & Τάφα, Ε. (2003). *Κατάλογος ελέγχου για την ανίχνευση προβλημάτων συμπεριφοράς στην προσχολική ηλικία: ανάπτυξη και εφαρμογή*. Εισήγηση στο 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας που οργάνωσε η Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, στη Ρόδο, 21-24/5/2003.
- [16] Τάφα, Ε. (2003). *Greek kindergarteners' concepts about print*. Εισήγηση στο 13^ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο που οργάνωσε η Αναγνωστική Εταιρεία της Εσθονίας, στο Ταλλίν, 6-9/7/2003 με θέμα: «Reading Writing Thinking».
- [17] Τάφα, Ε. & Μανωλίτσης, Γ. (2004). *Η σχέση της φωνολογικής επίγνωσης με τη γνώση γραμμάτων στα παιδιά της προσχολικής ηλικίας: διαχρονική μελέτη*. Εισήγηση στο Πανελλήνιο Συνέδριο Γνωστικής Ψυχολογίας, που οργάνωσε το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Αλεξανδρούπολη, 4-7/11/2004, με θέμα: «Η Γνωστική Ψυχολογία Σήμερα: Γέφυρες για τη Μελέτη της Νόησης».
- [18] Τάφα, Ε. (2005). *Curriculum Reform in Greece: evidence from the kindergarten literacy program*. Βασική ομιλήτρια στο Διεθνές Συνέδριο που οργάνωσε η Αναγνωστική Εταιρεία της Πορτογαλίας, στο Πανεπιστήμιο του Algarve, Πορτογαλία, 13-14/1/2005 με θέμα: Literacies: contexts, practices, discourses.
- [19] Τάφα, Ε. (2005). *Fluent readers at an early age: what can we learn from them?* Εισήγηση στο 14^ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο για την Ανάγνωση που οργάνωσε η Αναγνωστική Εταιρεία της Κροατίας, στο Ζάγκρεμπ της Κροατίας, 31 Ιουλίου – 3 Αυγούστου 2005, με θέμα: «Literacy without boundaries».
- [20] Τάφα, Ε. (2005). *Learning about print in kindergarten: evidence from Greece*. Εισήγηση στο 14^ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο για την Ανάγνωση που οργάνωσε η Αναγνωστική Εταιρεία της Κροατίας, στο Ζάγκρεμπ της Κροατίας, 31 Ιουλίου – 3 Αυγούστου 2005, με θέμα: «Literacy without boundaries».
- [21] Τάφα, Ε. & Χλαπάνα, Ε. (2005). *Μεθοδολογικές προσεγγίσεις της ανάγνωσης ιστοριών στα παιδιά της προσχολικής ηλικίας: η συμβολή τους στην κατανόηση του κειμένου*. Εισήγηση στο 5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ο.Μ.Ε.Ρ. που διοργάνωσε η Παγκόσμια Οργάνωση Προσχολικής Αγωγής και τα Παιδαγωγικά Τμήματα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Βόλος 14-16/10/2005, με θέμα: «Η Αξιολόγηση στην Εκπαίδευση: Παιδαγωγική και Διδακτική Διάσταση».
- [22] Τάφα, Ε. (2006). *Kindergarten story book reading style: effect on story comprehension*.

Εισήγηση στο 21^ο Παγκόσμιο Συνέδριο για την Ανάγνωση που διοργάνωσε η Διεθνής Αναγνωστική Εταιρεία στη Βουδαπέστη, Ουγγαρία, 8-10 Αυγούστου 2006 με θέμα: «Building Literacy Bridges».

- [23] Τάφα, Ε. (2007). *Αξιολόγηση των γνώσεων για τον γραπτό λόγο: μια δοκιμασία παρατήρησης για παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας*. Βασική ομιλήτρια στο 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ο.Μ.Ε.Ρ. που διοργάνωσε η Παγκόσμια Οργάνωση Προσχολικής Αγωγής και το Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Πάτρα 1-3 Ιουνίου 2007 με θέμα: «Η γλώσσα ως μέσο και ως αντικείμενο μάθησης στην προσχολική και πρωτοσχολική ηλικία».
- [24] Τάφα, Ε. (2007). *Literacy in the preschool curricula of the European Union*. Εισήγηση στο 15^ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο για την Ανάγνωση που οργάνωσε η Αναγνωστική Εταιρεία της Γερμανίας, στο Βερολίνο, 3-8 Αυγούστου 2007, με θέμα: «Checkpoint Literacy».
- [25] Τάφα, Ε. (2007). *Η εκπαίδευση των πρώιμων αναγνωστών στην προσχολική και σχολική τάξη: συνεντεύξεις με τους γονείς και τους δασκάλους τους*. Εισήγηση στο Διεθνές Συνέδριο που διοργάνωσε το Εργαστήριο Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία Γλώσσας και Γραμματισμού, Ρέθυμνο 19-20 Οκτωβρίου 2007 με θέμα: «Αναδυόμενος Γραμματισμός: Έρευνα και Εφαρμογές».
- [26] Μανωλίτσης, Ε. & Τάφα, Ε. (2007). *Αξιολόγηση των γνώσεων για τον γραπτό λόγο μαθητών Α΄ τάξης δημοτικών σχολείων της Κύπρου*. Εισήγηση στο Διεθνές Συνέδριο που διοργάνωσε το Εργαστήριο Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία Γλώσσας και Γραμματισμού, Ρέθυμνο 19-20 Οκτωβρίου 2007 με θέμα: «Αναδυόμενος Γραμματισμός: Έρευνα και Εφαρμογές».
- [27] Μανωλίτσης, Γ., Τάφα, Ε., & Λοΐζου, Ε. (2008). Ανίχνευση προβλημάτων συμπεριφοράς στην προσχολική τάξη. Μία συγκριτική μελέτη ανάμεσα σε παιδιά από την Ελλάδα και την Κύπρο. Ανακοίνωση στο 1^ο Διεθνές Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας «Σχολική Ψυχολογία: Αναγκαία για την Ποιοτική Αναβάθμιση της Εκπαίδευσης». Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- [28] Manolitsis, G., & Tafa, E. (2008). Checklist for screening behavioural problems in Greek pre-school children. Poster presented at the XXIX International Congress of Psychology (ICP). Berlin.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια χωρίς Κρτές χωρίς πρακτικά

Πριν το 2003

- [1] Τάφα, Ε. (1994). *Ανάπτυξη και στάθμιση τεστ ανίχνευσης της αναγνωστικής ικανότητας για μαθητές των τάξεων Β΄, Γ΄ και Δ΄ Δημοτικού*. Εισήγηση στο Γ΄ Πανελλήνιο Συνέδριο Αθλητικής Ψυχολογίας, που οργάνωσε το Τ.Ε.Φ.Α.Α. του Πανεπιστημίου Αθηνών, στην Αθήνα, 4-6/11/1994, με θέμα: «Από την Άσκηση στο Ρεκόρ».
- [2] Τάφα, Ε. (1996). *Συνεκπαίδευση παιδιών με και χωρίς ιδιαίτερες ανάγκες*. Εισήγηση στο Συνέδριο που οργάνωσε το Εργαστήριο Παιδαγωγικής Ψυχολογίας του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης σε συνεργασία με το Πρώτο Ειδικό Σχολείο

- Ρεθύμνου, Ρέθυμνο, 16-17/3/1996, με θέμα: «Ψυχολογία ατόμων με ειδικές ανάγκες και ευρετικές ψυχοπαιδαγωγικές προσεγγίσεις μέσα από την τέχνη».
- [3] Τάφα, Ε. (1998). *Φωνολογική ενημερότητα: Η σημασία της στα παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας*. Εισήγηση στο Πανελλήνιο Συνέδριο, που οργάνωσε η «Εκπαιδευτική Παρέμβαση και Δημιουργία», στη Ρόδο, 10-12/4/1998, με θέμα: «Μαθησιακές Δυσκολίες/Δυσλεξία: Ο Ρόλος του Σύγχρονου Εκπαιδευτικού στην Τάξη του 2000».
- [4] Τάφα, Ε. & Φραγκιά, Μ. (1999). *Σχεδιασμός και εφαρμογή προγράμματος για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής στα παιδιά του νηπιαγωγείου*. Εισήγηση στο Πανελλήνιο Συνέδριο, που οργάνωσε το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο, 21-23/10/1999, με θέμα: «Έρευνα στην Προσχολική Ηλικία».
- [5] Τάφα, Ε. (1999). *Απαραίτητες δεξιότητες παιδιών με ελαφρά νοητική υστέρηση για τη συνεκπαίδευσή τους στο γενικό σχολείο: οι απόψεις των νηπιαγωγών και των δασκάλων*. Εισήγηση στο Πανελλήνιο Συνέδριο, που οργάνωσε το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο, 21-23/10/1999, με θέμα: «Έρευνα στην Προσχολική Ηλικία».
- [6] Τάφα, Ε. (1999). *Ανάγνωση ιστοριών στο νηπιαγωγείο: οι τεχνικές των ερωτήσεων*. Εισήγηση στο Διεθνές Συνέδριο, που οργάνωσε η Ελληνική Εταιρεία Γλώσσας και Γραμματισμού, στο Πανεπιστήμιο Πατρών, 26-28/11/1999, με θέμα: «Γραμματισμός στα Βαλκάνια: Παρούσα Κατάσταση και Προοπτικές για το Μέλλον».
- [7] Τάφα, Ε. & Μανωλίτσης, Γ. (2000). *Οι στάσεις των γονέων για τη συνεκπαίδευση νηπίων με και χωρίς ιδιαίτερες ανάγκες*. Εισήγηση στο Πανευρωπαϊκό Συνέδριο Ειδικής Αγωγής, που οργάνωσε το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στο Ρέθυμνο, 12-14/5/2000, με θέμα: «Τάσεις και Προοπτικές Αγωγής και Εκπαίδευσης των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στην Ενωμένη Ευρώπη Σήμερα».
- [8] Τάφα, Ε. (2001). *Ανάγνωση και γραφή στην προσχολική εκπαίδευση: οι απόψεις των παιδαγωγών της προσχολικής ηλικίας για το νέο Πρόγραμμα*. Εισήγηση στο Διεθνές συνέδριο που οργάνωσε το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, 18-20/10/2001, με θέμα: «Ψυχοπαιδαγωγική της προσχολικής ηλικίας».
- [9] Τάφα, Ε. (2002). *Οι γνώσεις των παιδιών της προσχολικής ηλικίας για τα γράμματα που περιλαμβάνονται στο όνομά τους: πρώτα αποτελέσματα*. Εισήγηση στο Διεθνές Συνέδριο που οργάνωσε το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, 22-23/11/2002, με θέμα: «Γλώσσα και Μαθηματικά στην Προσχολική Ηλικία».
- [10] Τάφα, Ε. (2002). *Ο γραπτός λόγος στα προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά τη νέα χιλιετία*. Εισήγηση στο Διεθνές Συνέδριο που οργάνωσε η Ελληνική Εταιρεία Γλώσσας και Γραμματισμού, στο Πανεπιστήμιο Πατρών, 1-2/11/2002, με θέμα: «Γραμματισμός στη Νέα Χιλιετία».

Μετά το 2003

- [11] Τάφα, Ε. (2004). *Ο γραπτός λόγος στα προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Εισήγηση στο Ευρωπαϊκό Συμπόσιο που οργάνωσε η Ελληνική Εταιρεία Γλώσσας και Γραμματισμού σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο, 7/1/2004, με θέμα: «Ανάγνωση και Γραφή στην Προσχολική Εκπαίδευση: Σύγχρονες Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις».
- [12] Τάφα, Ε. (2004). *Η αξιολόγηση των γνώσεων για τον γραπτό λόγο των παιδιών της προσχολικής ηλικίας*. Εισήγηση στο Διεθνές Συνέδριο που οργάνωσε η Ελληνική Εταιρεία Γλώσσας και Γραμματισμού, στο Πανεπιστήμιο Πατρών, 2-3/7/2004, με θέμα: «Ανάγνωση και Γραπτή Έκφραση στην Πρώτη Παιδική Ηλικία: Προκλήσεις και Δυνατότητες».

Διαλέξεις έπειτα από Πρόσκληση

- [1] Τάφα, Ε. (1991). *Η οργάνωση της σχολικής τάξης*. Διάλεξη στο Σεμινάριο που διοργάνωσε η Ιόνιος Σχολή για τους εκπαιδευτικούς του σχολείου της, στην Ιόνιο Σχολή, 8/9/1991.
- [2] Τάφα, Ε. (1992). *Μαθησιακές Δυσκολίες*. Διάλεξη το Σεμινάριο που διοργάνωσε το Κέντρο Ψυχολογικών Μελετών στην Αθήνα, 10/11/1992.
- [3] Τάφα, Ε. (1993). *Μαθησιακές Δυσκολίες – Δυσλεξία*. Διάλεξη στο Σεμινάριο που διοργάνωσε ο Σύλλογος διδασκόντων του 7ου Δημ. Σχολείου Αθηνών, 5/5/1993.
- [4] Τάφα, Ε. (1993). *Μαθησιακές δυσκολίες της πρώτης σχολικής ηλικίας, οι επιπτώσεις τους στη φυσιολογική ανάπτυξη του παιδιού και οι τρόποι αντιμετώπισης τους*. Διάλεξη στην ημερίδα που διοργάνωσε ο Δήμος Ηλιούπολης σε συνεργασία με την Εταιρεία Κοινωνικής και Κοινοτικής Πρόληψης, 4/5/1993.
- [5] Τάφα, Ε. (1995). *Η πρώτη επαφή με το νηπιαγωγείο: προετοιμασία και προσαρμογή*. Διάλεξη στο Σεμινάριο που οργάνωσαν τα Εκπαιδευτήρια Ζηρίδη, Μάιος 1995.
- [6] Τάφα, Ε. (1996). *Αξιολόγηση της αναγνωστικής ικανότητας των παιδιών του δημοτικού σχολείου*. Διάλεξη στη διημερίδα που διοργάνωσε ο Σύλλογος Φοιτητών του Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Ρόδος, 21-22/11/1996, με θέμα: Δυσλεξία και μαθησιακές δυσκολίες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.
- [7] Τάφα, Ε. (1999). *Πρόγραμμα δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη της ανάγνωσης και της γραφής στο Νηπιαγωγείο*. Διάλεξη στην Ημερίδα που διοργάνωσε η Ελληνική Εταιρεία Γλώσσας και Γραμματισμού με τη συνεργασία του Τομέα Παιδαγωγικής του Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών, Πάτρα, 6/2/1999.
- [8] Τάφα, Ε. (1999). *Ανάπτυξη των δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής στο Νηπιαγωγείο*. Διάλεξη στην Ημερίδα που διοργάνωσε το Διδακταλείο Νηπιαγωγών του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Αθηνών, 4/6/1999.
- [9] Τάφα, Ε. (1999). *Ανάγνωση και γραφή στην προσχολική εκπαίδευση*. Διάλεξη στην Ημερίδα που διοργάνωσε η Σχολική Σύμβουλος Π.Α. της 2ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας, Κηφισιά, 7/5/1999.

- [10] Τάφα, Ε. (1999). *Ανάγνωση και γραφή στην προσχολική εκπαίδευση*. Διάλεξη στην Ημερίδα που διοργάνωσε η Σχολική Σύμβουλος Π.Α. της 21ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας, Αθήνα, 17/6/1999.
- [11] Τάφα, Ε. (1999). *Ανάγνωση και γραφή στην προσχολική εκπαίδευση*. Διάλεξη στην Ημερίδα που διοργάνωσε η Σχολική Σύμβουλος Π.Α. της 27ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας, Καλαμάτα, 10/6/1999.
- [12] Τάφα, Ε. (2000). *Ανάγνωση και γραφή στην προσχολική εκπαίδευση*. Διάλεξη στην Ημερίδα που διοργάνωσε η Παγκόσμια Οργάνωση Προσχολικής Αγωγής (Ο.Μ.Ε.Ρ.), Παράρτημα Αθηνών, 19/1/2000.
- [13] Τάφα, Ε. (2001). *Ανάγνωση και γραφή στην προσχολική εκπαίδευση*. Διάλεξη στις Ημερίδες που διοργάνωσε η Σχολική Σύμβουλος Π.Α. της 50ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας, Χανιά 15/3/2001 και Ρέθυμνο 29/3/2001.
- [14] Τάφα, Ε. (2002). *Ανάγνωση και γραφή στην προσχολική εκπαίδευση*. Διάλεξη στις Ημερίδες που διοργάνωσε η Σχολική Σύμβουλος Π.Α. της 19ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας, Ηράκλειο και Ιεράπετρα Κρήτης, 1/11/2002 και 15/11/2002.
- [15] Τάφα, Ε. (2002). *Ανάγνωση και γραφή στην προσχολική εκπαίδευση*. Διάλεξη στην Ημερίδα που διοργάνωσε η Παγκόσμια Οργάνωση Προσχολικής Αγωγής (Ο.Μ.Ε.Ρ.), Παράρτημα Πατρών, 8/3/2002.
- [16] Τάφα, Ε. (2002). *Ανάγνωση και γραφή στην προσχολική εκπαίδευση*. Διάλεξη στις Ημερίδες που διοργάνωσε η Σχολική Σύμβουλος Π.Α. της 42ης και 44ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας, Κέρκυρα και Ηγουμενίτσα, 15/3/2002 και 9/9/2002.
- [17] Τάφα, Ε. (2002). *Ανάγνωση και γραφή στην προσχολική εκπαίδευση*. Διάλεξη στην Ημερίδα που διοργάνωσε η Σχολική Σύμβουλος Π.Α. της 45ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας, Πρέβεζα, 10/9/2002.
- [18] Τάφα, Ε. (2002). *Το Πρόγραμμα της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Νηπιαγωγείο*. Διάλεξη στην Ημερίδα που διοργάνωσε η Σχολική Σύμβουλος Π.Α. της 19ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας, Ηράκλειο Κρήτης, 5/9/2002.
- [19] Τάφα, Ε. (2005). *Το πρόγραμμα της γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση*. Διάλεξη στην Ημερίδα που διοργάνωσε η Σχολική Σύμβουλος της 22ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας, Αθήνα, 7/3/2005.
- [20] Τάφα, Ε. (2007). *Η αξιολόγηση των παιδιών της προσχολικής ηλικίας στον γραπτό λόγο*. Διάλεξη στην Ημερίδα που διοργάνωσαν τα Εκπαιδευτήρια Ζηρίδη, Αθήνα, 24/2/2007.

Συμμετοχή σε Ερευνητικά Προγράμματα

Πριν το 2003

- [1] Στο Κοινωνικό Πρόγραμμα «Πρώιμη Παρέμβαση για τα Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες» που οργάνωσε και υλοποίησε το Πανεπιστήμιο Αθηνών, κατά το ακαδημαϊκό έτος 1992-1993.

- [2] Στο Κοινοτικό Πρόγραμμα «Πρώιμη παρέμβαση για παιδιά με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες», που οργάνωσε και υλοποίησε το Πανεπιστήμιο Αθηνών, κατά το ακαδημαϊκό έτος 1993-1994.
- [3] Στο Κοινοτικό Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ (Πρακτική άσκηση φοιτητών) κατά το ακαδημαϊκό έτος 1998-1999, 1999-2000 και 2000-2001.
- [4] Στο Έργο «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στις Μαθησιακές Δυσκολίες» της Ενέργειας 1.1.Ζ (2) «Ειδική Αγωγή», το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης/ΕΠΕΑΕΚ κατά το ακαδημαϊκό έτος 1998-1999.

Μετά το 2003

- [5] Στο Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ II «Αναμόρφωση Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών» του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2003-2004 και 2004-2005.
- [6] Στο Πρόγραμμα INTERREG III A ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2000-2006 «Ο ψηφιακός κόσμος της προσχολικής εκπαίδευσης: Διασυνοριακές αλληλεπιδράσεις εκπαιδευτικών και νηπίων στην Ελλάδα και την Κύπρο». Στο έργο συνεργάζονται το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, το Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Εκπαίδευσης και Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Αιγαίου και το Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου.
- [7] Στο Πρόγραμμα «Πανελλήνια στάθμιση του Καταλόγου Ελέγχου Συμπεριφοράς στην Προσχολική Ηλικία (Κ.Ε.Σ.Π.Η.)». ΕΛΚΕ, Πανεπιστημίου Κρήτης, #3000# €. 2007-2009.

Ζαράνης Νικόλαος, Επίκουρος Καθηγητής

Βιβλία

Μετά το 2003

- [1] Ζαράνης, Ν. & Οικονομίδης, Β. (2008). *Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Προσχολική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Γρηγόρη, 342 σ.

Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Ντζιαχρήστος, Β. & Ζαράνης, Ν. (2002). Η αξιοποίηση της θεωρίας van Hiele στην κατανόηση γεωμετρικών εννοιών της Α΄ Γυμνασίου με τη βοήθεια εκπαιδευτικού λογισμικού. *Μαθηματική Επιθεώρηση*, 56, 55-74.
- [2] Ζαράνης, Ν. (2002). Η συμβολή της γλώσσας LOGO στην κατανόηση μαθηματικών εννοιών στην Α΄ τάξη του Γυμνασίου. *Μαθηματική Επιθεώρηση*, 57, 21-34.
- [3] Ντζιαχρήστος, Β. & Ζαράνης, Ν. (2002). Δραστηριότητες για την βελτίωση δεξιοτήτων στο μάθημα της Γεωμετρίας με εκπαιδευτικό λογισμικό και φύλλα εργασίας βασισμένες

στο μοντέλο van Hiele. *Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική*, 1, 74-94.

- [4] Ζαράνης, Ν. & Ντζιαχρήστος, Β. (2002). Κριτική ανάλυση του μοντέλου van Hiele και η επίδραση της διδασκαλίας του με τη βοήθεια εκπαιδευτικού λογισμικού σε μαθητές που παρουσιάζουν δυσκολία στην κατανόηση γεωμετρικών εννοιών. *Θέματα στην Εκπαίδευση*, 2-3, 139-153.

Μετά το 2003

- [5] Ζαράνης, Ν., Ντζιαχρήστος, Β., Καπατριώτης, Γ. (2004). Η επίδραση Εκπαιδευτικού Λογισμικού Βασισμένου στο μοντέλο Van Hiele στη Συνεισφορά της Ικανότητας Μαθητών σε Γεωμετρικές Έννοιες που Διδάσκονται για Πρώτη Φορά. *Μαθηματική Επιθεώρηση*, 61, 82-91.
- [6] Ζαράνης, Ν. (2005). Προσεγγίσεις στο περιεχόμενο της Γεωμετρίας και εναλλακτικές προσεγγίσεις της, με τη βοήθεια Υπολογιστών. *Μαθηματική Επιθεώρηση*, 63, 127-138.
- [7] Ντζιαχρήστος, Β. & Ζαράνης, Ν. (2005). Η Διδασκαλία της Ανάλυσης και της Άλγεβρας με Βάση το Μοντέλο Van Hiele και τη Βοήθεια του Υπολογιστή. *Ήως*, 1, 159-170.
- [8] Ζαράνης, Ν. (2006). Η Διδασκαλία του Ορθογώνιου Παραλληλόγραμμου με τη βοήθεια Υπολογιστή στο Νηπιαγωγείο. *Αστρολάβος*, 5, 158-171.
- [9] Ζαράνης, Ν., Κληρονόμου, Κ. Σκοδύλη, Μ. (2007). Η βελτίωση της οπτικής, λεκτικής και σχεδιαστικής δεξιάτητας των παιδιών του Νηπιαγωγείου για τον αριθμό «9» με τη χρήση των Τ.Π.Ε.. *Αστρολάβος*, 7, 5-22.

Πρακτικά Συνεδρίων με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Ζαράνης, Ν., & Κουτρομάνος, Γ. (1997). Μελέτη Φαινομένων και εφαρμογών της ανάκλασης με διαλογικά πολυμέσα. Στο *Πρακτικά Διημερίδας Πληροφορικής Ε.Π.Υ.*, Αθήνα, Απρίλιος 1997, 125-132.
- [2] Ζαράνης, Ν. (1997). Ανάπτυξη και υλοποίηση των επιπέδων VAN HIELE στην Γεωμετρία με τη βοήθεια υπολογιστή. Στο *Πρακτικά του 14^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Μαθηματικής Παιδείας, Ε.Μ.Ε. – Τα Μαθηματικά στο σχολείο του 2000*, Μυτιλήνη, Νοέμβριος 1997, 281-291.
- [3] Ζαράνης, Ν. (1998). Η θεωρία του εποικοδομητισμού, η γλώσσα LOGO και η συμβολή της στην κατανόηση μαθηματικών εννοιών. Στο *Πρακτικά του 15^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Μαθηματικής Παιδείας, Ε.Μ.Ε. – Τα Μαθηματικά στις νέες εκπαιδευτικές συνθήκες*, Χίος, Νοέμβριος 1998, 293-304.
- [4] Ζαράνης, Ν. & Ντζιαχρήστος, Β. (2000). Η αξιοποίηση υπολογιστών στην κατανόηση γεωμετρικών εννοιών Α΄ Γυμνασίου. Στο *Πρακτικά του Β΄ Πανελληνίου Συνεδρίου Κέντρου Έρευνας Επιστήμης και Εκπαίδευσης – Οι Νέες Τεχνολογίες για την Κοινωνία και τον Πολιτισμό*, Αθήνα, Ιούνιος 2000, 44-56.
- [5] Ζαράνης, Ν. (2001). Δραστηριότητες με εκπαιδευτικό λογισμικό και φύλλα εργασίας για τις ενότητες της Γεωμετρίας στην Α΄ τάξη του Γυμνασίου. Στο

Πρακτικά του 1^{ου} Συνεδρίου Ν. Κυκλάδων - Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Παιδαγωγικού Ινστιτούτου - Η Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην διδακτική τάξη - Εκπαιδευτικό Λογισμικό - Διαδίκτυο, Σύρος, Μάιος 2001, 293-304.

Μετά το 2003

- [6] Ζαράνης, Ν. (2005). Η διδασκαλία των συναρτήσεων με βάση το μοντέλο VAN HIELE και τη βοήθεια υπολογιστή. Στο *Πρακτικά του 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου ΥΠ.Ε.Π.Θ. Δ.Δ.Ε. Ν. Κυκλάδων - Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας & της Επικοινωνίας στην διδακτική τάξη*, Σύρος, Μάιος 2005, 237-243.
- [7] Ζαράνης, Ν. & Οικονομίδης, Β. (2005). Οι Απόψεις των νηπιαγωγών για την χρήση του υπολογιστή στο Νηπιαγωγείο. Στο *Πρακτικά του 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου ΥΠ.Ε.Π.Θ. Δ.Δ.Ε. Ν. Κυκλάδων - Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας & της Επικοινωνίας στην διδακτική τάξη*, Σύρος, Μάιος 2005, 577-583.
- [8] Ζαράνης, Ν. (2005). Εκπαίδευση για κατασκευή ιστοσελίδας Νηπιαγωγείου. Στο *Πρακτικά του 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου ΥΠ.Ε.Π.Θ. Δ.Δ.Ε. Ν. Κυκλάδων - Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας & της Επικοινωνίας στην διδακτική τάξη*, Σύρος, Μάιος 2005, 626-633.
- [9] Ζαράνης, Ν. & Οικονομίδης, Β. (2005). Οι απόψεις των νηπιαγωγών για τη χρήση του διαδικτύου στο Νηπιαγωγείο. Στο *Πρακτικά του 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.Ε.Κ. - Κριτική, Δημιουργική, Διαλεκτική Σκέψη στην Εκπαίδευση: Θεωρία και Πράξη*, Αθήνα, Μάιος 2005, 455-467.
- [10] Ζαράνης, Ν. & Οικονομίδης, Β. (2005). Οι απόψεις των φοιτητών Παιδαγωγικών Τμημάτων Προσχολικής εκπαίδευσης για τη χρήση του διαδικτύου στο Νηπιαγωγείο. Στο *Πρακτικά 1^η Διεθνούς Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος – Το Σχολείο στην κοινωνία της Πληροφορίας και της πολυπολιτισμικότητας*, Ρόδος, Οκτώβριος 2005, 171-182.
- [11] Ζαράνης, Ν. (2005). Φύλλα εργασιών και δραστηριότητες για τη διδασκαλία των συναρτήσεων στη Γ΄ Γυμνασίου με τη βοήθεια υπολογιστή. Στο *Πρακτικά του 12^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Μαθηματικής Παιδείας, Ε.Μ.Ε. – Οι σύγχρονες Εφαρμογές των Μαθηματικών και η αξιοποίησή τους στην Εκπαίδευση*, Λαμία, Νοέμβριος 2005, 586-596.

Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

Μετά το 2003

- [1] Ζαράνης, Ν., Βρετουδάκη, Ε., Γωνιωτάκη, Α. (2008). Η ενίσχυση της γνώσης του αριθμού «2» με τη βοήθεια εκπαιδευτικού λογισμικού βασισμένου στην ιστορία του «Νώε» από την Παλαιά Διαθήκη. Στο Κ Σταυριανός, (Επιμ.). Η Θρησκευτική Αγωγή στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση – Προβληματισμοί και Προοπτικές, Αθήνα: Γρηγόρη.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με Κριτές χωρίς πρακτικά

Μετά το 2003

- [1] Ζαράνης, Ν. & Οικονομίδης, Β. (2005). Οι απόψεις των φοιτητών Παιδαγωγικών Τμημάτων Προσχολικής Εκπαίδευσης για την εισαγωγή της Πληροφορικής στο Νηπιαγωγείο. Στο *Πρακτικά του Πανελληνίου Συνεδρίου Π.Τ.Δ.Ε. Παν. Κρήτης, Ι.Π.Ε.Μ.-Δ.Ο.Ε.- Εκπαίδευση και Κοινωνία στο Σύγχρονο Κόσμο: Παιδαγωγικά Τμήματα –20 Χρόνια Μετά*, Ρέθυμνο, Απρίλιος 2005.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια χωρίς Κριτές χωρίς πρακτικά

Μετά το 2003

- [1] Ζαράνης, Ν. (2004). Κατασκευή Ιστοσελίδας για Εκπαιδευτικούς Σκοπούς. Στην Ημερίδα του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών Κρήτης με τίτλο: Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης & Εκπαίδευση: Από τη Θεωρία στην Πράξη, Ρέθυμνο, Μάιος 2004.

Συμμετοχή σε Ερευνητικά Προγράμματα

Πριν το 2003

- [1] Στο Πρόγραμμα «Οι Μαθηματικές Γνώσεις των Παιδιών της Δευτέρας Τάξης του Δημοτικού Σχολείου» που οργάνωσε και υλοποίησε το Πανεπιστήμιο Αθηνών, κατά το ακαδημαϊκό έτος 1996-1997.
- [2] Στο Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ «Έρευνα για το Μάθημα των Καλλιτεχνικών στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση» που οργάνωσε το ΥΠ.Ε.Π.Θ. και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, στα πλαίσια υλοποίησης της Ενέργειας 1.1.α: Προγράμματα - Βιβλία - Έργο : Αναδιאτύπωση και Εκσυγχρονισμός των Προγραμμάτων Σπουδών στον Τομέα της Αισθητικής Αγωγής και Παραγωγή Διδακτικού και Εποπτικού Υλικού, κατά το ακαδημαϊκό έτος 1997-1998.
- [3] Στο Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ «Το Νησί των Φαιάκων» που οργάνωσε και υλοποίησε το ΥΠ.Ε.Π.Θ. τα Π.Τ.Δ.Ε Πανεπιστημίου Αθηνών, Κρήτης, Θεσσαλίας, Ε.Μ.Π. και το Ίδρυμα Μελετών Λαμπράκη - ΕΝΕΡΓΕΙΑ "ΟΔΥΣΣΕΥΣ"- ΕΡΓΟ Ε15, κατά τα έτη 1998-2000.
- [4] Στο Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ «Αναδιאτύπωση και Εκσυγχρονισμός των Προγραμμάτων Σπουδών στον τομέα των Νέων Τεχνολογιών και Πληροφορικής και Παραγωγή Διδακτικού Υλικού» που οργάνωσε και υλοποίησε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο -Ενέργεια 1.1.α: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΒΙΒΛΙΑ., κατά τα έτη 1998-1999.
- [5] Στο Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ «Ιστορία των Αρχαίων Ελληνικών Μαθηματικών» που οργάνωσε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και υλοποίησε το Πανεπιστήμιο Αθηνών - ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Ι - ΜΕΤΡΟ 1.1 – ΕΝΕΡΓΕΙΑ 1.1.α, ΕΡΓΟ Σ.Ε.Π.Π.Ε, κατά τα έτη 1999-2001.
- [6] Στο Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ «Στοιχεία του Ευκλείδη» που οργάνωσε το

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και υλοποίησε το Πανεπιστήμιο Αθηνών - ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΙ - ΜΕΤΡΟ 1.1 – ΕΝΕΡΓΕΙΑ 1.1.α, ΕΡΓΟ Σ.Ε.Π.Π.Ε, κατά τα έτη 1999-2001.

Μετά το 2003

- [7] Στο Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ «Αναμόρφωση Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών» που οργάνωσε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και υλοποίησε το Πανεπιστήμιο Κρήτης - Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ , ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ, κατά τα έτη 2002-2004.

Κορνηλάκη Αικατερίνα, Επίκουρη Καθηγήτρια

Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Κορνηλάκη, Α. (2000). Η κατανόηση των κλασματικών σχέσεων στο πλαίσιο μερισμού συνεχών ποσοτήτων. *Παιδαγωγικός Λόγος*, 1, 100-109.
- [2] Κορνηλάκη, Α. (2000). Η κατανόηση των πρώτων διαιρετικών σχέσεων από τα παιδιά. *Παιδαγωγικός Λόγος*, 2, 47-72.
- [3] Κορνηλάκη, Α. (2003). Η επίλυση αριθμητικών προβλημάτων από παιδιά προσχολικής ηλικίας. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 35, 131-147.

Μετά το 2003

- [1] Kornilaki, E. & Chlouverakis, Gr. (2004). The situational antecedents of pride and happiness: Developmental and domain differences. *British Journal of Developmental Psychology*, 22(4), 605-619.
- [2] Κορνηλάκη Α. Ν. (2004). Η προσέγγιση των δεκαδικών αριθμών μέσα από την εμπειρία του ευρώ. Ένα παράδειγμα εννοιολογικής αναδιοργάνωσης της γνώσης των αριθμών. *Θέματα στην Εκπαίδευση*, 5 1/2, 77-99.
- [3] Kornilaki, E. & Nunes, T. (2005). Generalizing principles in spite of procedural differences: Children's understanding of division. *Cognitive Development*, 20, 388-406.

Επιστημονικά Περιοδικά χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Κορνηλάκη, Α. (2002). Βήματα στην ανάπτυξη της μαθηματικής σκέψης στην πρώιμη παιδική ηλικία. *Γέφυρες*, 6, 58-65.

Πρακτικά Συνεδρίων με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Κορνηλάκη, Α. (2001). Ο ρόλος της ένα-προς-ένα αντιστοιχίας στο σχηματισμό ίσων ηλικίων κατά τη διαδικασία του μοιράσματος. Στο Μαρ. Τζεκάκη (Επιμ.) *Πρακτικά του 5ου Πανελληνίου Συνεδρίου Διδακτικής των Μαθηματικών και Πληροφορικής στην Εκπαίδευση* (σελ. 180-186). Θεσσαλονίκη: ArtWork.
- [2] Κορνηλάκη, Α. (2002). Προβλήματα ή ασκήσεις; τι κατανοούν καλύτερα τα παιδιά. Στα *Πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Π.Ε.Ε.: Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα, τόμος Β'*, (σελ. 821-833). Αθήνα: Ατραπός.

Πρακτικά Συνεδρίων χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Κορνηλάκη, Α., Χλουβεράκης, Γρ., & Κωστοπούλου, Π. (2002). Διαπολιτισμικές διαφορές στις προσδοκίες των μητέρων όσον αφορά την ανάπτυξη των παιδιών τους: μια μετα-ανάλυση. Στο *Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας - Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου, τόμος Α'*, (σελ. 319-328). Ρέθυμνο: Π.Τ.Π.Ε., Πανεπιστημίου Κρήτης.
- [2] Κορνηλάκη, Α., Χλουβεράκης, Γρ. & Καραγρηγορίου, Ε. (2002). Η κατανόηση συναισθημάτων στο πλαίσιο της θεωρίας του νου: η επίδραση της πειραματικής διαδικασίας. Στο *Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας - Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου, τόμος Α'*, (σελ. 312- 318). Ρέθυμνο: Π.Τ.Π.Ε., Πανεπιστημίου Κρήτης.
- [3] Κορνηλάκη, Α. (2002). Παράγοντες που επηρεάζουν τη βίωση της ντροπής και της υπερηφάνειας στα παιδιά: μια εξελικτική προσέγγιση. Στο *Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας - Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου, τόμος Α'*, (σελ. 300-311). Ρέθυμνο: έκδοση Π.Τ.Π.Ε., Πανεπιστημίου Κρήτης.
- [4] Κορνηλάκη, Α. & Χλουβεράκης, Γρ. (2003). Παράγοντες που επηρεάζουν τη σύγκριση ασυνεχών ποσοτήτων από παιδιά προσχολικής ηλικίας. Στα *Πρακτικά του Συνεδρίου «Γλώσσα και Μαθηματικά στην Προσχολική Ηλικία»* (σ. 326-352). Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Π.Κ.: Ρέθυμνο.

Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

Πριν το 2003

- [1] Κορνηλάκη, Α. (2001). Η κατανόηση του πολλαπλασιασμού και της διαίρεσης από τα μικρά παιδιά. Στο Αλ. Κοντογιάννη & Ελ. Ντολιοπούλου (Επιμ.), *3. ΜΕΤΑ-πτυχιακά: Εξελίξεις και προοπτικές στην προσχολική και πρωτοσχολική αγωγή* (σελ. 261-276). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- [2] Κορνηλάκη, Α. & Nunes, T. (2002). Οι απαρχές κατανόησης της διαίρεσης. Στο Ε. Κούρτη (Επιμ.), *Η έρευνα στην προσχολική εκπαίδευση*, (σελ. 141-151). Αθήνα: Τυπωθήτω- Γιώργος Δαρδανός

Μετά το 2003

- [1] Κορνηλάκη, Α. Ν. (υπό έκδοση). Γλωσσικές επιδράσεις στη συμβολική αναπαράσταση των αριθμών. Μια διαπολιτισμική μελέτη. Στο Μ. Τζεκάκη, Μ. Καλδρυμίδου & Χ. Σακονίδη (Επιμ.), *Διδακτική των Μαθηματικών: Θεωρητικές και Ερευνητικές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Gutenberg.
- [2] Δεσλή, Δ. & Κορνηλάκη, Α. Ν. (υπό έκδοση). Η ανάδυση του πολλαπλασιαστικού συλλογισμού στη σκέψη των μικρών παιδιών. Στο Μ. Τζεκάκη, Μ. Καλδρυμίδου & Χ. Σακονίδη (Επιμ.), *Διδακτική των Μαθηματικών: Θεωρητικές και Ερευνητικές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Gutenberg.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με Κριτές χωρίς Πρακτικά*Πριν το 2003*

- [1] Kornilaki, E., & Nunes, T. (1996). *What supports the understanding of our numeration system*. Paper presented at The Annual Conference of the Developmental Psychology Section of the British Psychological Society. Oxford, UK.
- [2] Kornilaki, E., & Nunes, T. (1997). *What do young children understand about division? Paper presented at the 21st Annual Conference of the International Group for the Psychology of Mathematics Education (PME21)*. Lahti, Finland
- [3] Kornilaki, E., & Nunes, T. (1997). *What do young children understand about division?* Paper presented at the 7th European Conference for Research on Learning and Instruction. Athens, Greece.
- [4] Kornilaki, E., & Nunes, T. (1997). *The understanding of the Greek numeration system among preschool children*. Paper presented at the 7th European Conference on Educational Research. Frankfurt am Main, Germany.
- [5] Kornilaki, E., & Nunes, T. (1997). *Young children's understanding of the relationships involved in a sharing situation*. Paper presented at the 8th European Conference on Developmental Psychology. Renn, France
- [6] Kornilaki, E., & Nunes, T. (1999). *Τι κατανοούν τα μικρά παιδιά για τον πολλαπλασιασμό*. Εισήγηση στο 7^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, Κύπρος.
- [7] Kornilaki, E., & Nunes, T. (1999). *Do multiplication and division develop in a parallel or a coordinated fashion?* Paper presented at the 9th European Conference on Developmental Psychology. Spetses, Greece.
- [8] Κορνηλάκη, Κ. (2000). *Η επίλυση προβλημάτων πρόσθεσης και αφαίρεσης από τα παιδιά του νηπιαγωγείου*. Εισήγηση στο 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ελληνικής Παιδαγωγικής Εταιρείας. Αθήνα.
- [9] Κορνηλάκη, Κ. Χλουβεράκης, Γρ & Κωστοπούλου, Π. (2001). *Υπάρχουν διαφορές στις προσδοκίες των μητέρων και των πατέρων όσον αφορά στην ανάπτυξη των παιδιών τους*; Εισήγηση στο 8ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής

Έρευνας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας. Αλεξανδρούπολη.

- [10] Κορνηλάκη, Κ. Χλουβεράκης, Γρ. & Καραγρηγορίου, Ε. (2001). *Θεωρία του νου και κατανόηση συναισθημάτων: ο ρόλος της πειραματικής διαδικασίας στην επίδοση των παιδιών*. Εισήγηση στο 8ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας. Αλεξανδρούπολη.
- [11] Kornilaki, E. (2002). *The development of the subconcepts of death in young children*. Paper presented at the 10th European Conference on Developmental Psychology. Upsala, Sweden.
- [12] Kornilaki, E. & Chlouverakis, Gr. (2002). *Happiness and pride: can children differentiate between the two emotions?* Paper presented at The Annual Conference of the Developmental and Educational Psychology Section of the British Psychological Society. Worcester, UK.
- [13] Ματσόπουλος, Α. & Κορνηλάκη, Κ. (2002). *Relationships between children's understanding of emotions and their emotional intelligence*. Paper presented at The 25th Annual International School Psychology Colloquium, Nyborg, Denmark.
- [14] Ματσόπουλος, Α. & Κορνηλάκη, Κ. (2003). *Μια πρώτη μελέτη των σχέσεων κατανόησης των συναισθημάτων των ελληνόπουλων και της συναισθηματικής τους νοημοσύνης*. Εισήγηση στο 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας από την Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία. Ρόδος.
- [15] Κορνηλάκη, Κ. & Χλουβεράκης, Γρ. (2003). *Αναπτυξιακές αλλαγές στις αναπαραστάσεις εθνικών μειονοτήτων*. Εισήγηση στο 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας από την Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία. Ρόδος.
- [16] Κορνηλάκη, Κ. & Αμανάκη, Ε.. (2003). *Πώς επηρεάζει η αποδοχή των παιδιών από την ομάδα των συμμαθητών τους την αυτοεκτίμησή τους και την εμφάνιση προβλημάτων προσαρμογής*. Εισήγηση στο 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας από την Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία. Ρόδος.

Μετά το 2003

- [1] Κορνηλάκη, Κ. (2007). *Η μετάβαση στους δεκαδικούς αριθμούς μέσα από την εμπειρία με το ευρώ: ένα παράδειγμα εννοιολογικής αναδιοργάνωσης της γνώσης των αριθμών*. Εισήγηση στο 10^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας. Ρέθυμνο.
- [2] Kornilaki, E. (2007). *The development of the obesity stigma: young children's preferences and stereotypes*. Εισήγηση στο Annual Conference of the British Psychological Society – Developmental Psychology Section, Plymouth, UK.
- [3] Κορνηλάκη, Κ. (2008). *Τα στερεότυπα και οι προτιμήσεις των μικρών παιδιών για τη σωματική εμφάνιση*. Εισήγηση στο 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εξελικτικής

Ψυχολογίας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας. Αθήνα.

Συμμετοχή σε Ερευνητικά Προγράμματα

Πριν το 2003

- [1] Στο Ερευνητικό Πρόγραμμα «Η Αποτελεσματικότητα της Προσχολικής Εκπαίδευσης στη Μεγάλη Βρετανία» που οργάνωσε το Institute of Education, University of London κατά το ακαδημαϊκό έτος 1996-1997.
- [2] Στο Ερευνητικό Πρόγραμμα «Η Επίδραση του Μεγέθους της Τάξης στην Επίδοση των Μαθητών» που οργάνωσε του Institute of Education, University of London κατά το ακαδημαϊκό έτος 1997-1999.

Κορώσης Κωνσταντίνος, Επίκουρος Καθηγητής

Βιβλία

Πριν το 2003

- [1] *Έφηβοι και οικογένεια. Πώς βλέπουν την οικογένεια οι μαθητές της Β' και Γ' τάξης Λυκείου. Κοινωνιολογική εμπειρική μελέτη.* Αθήνα: Gutenberg, 1997, 2002, σσ. 239.

Μετά το 2003

- [2] *Πατέρας και παιδί. Η επικοινωνία του πατέρα με το παιδί της σχολικής ηλικίας κατά τις ελεύθερες ώρες. Κοινωνιολογική εμπειρική μελέτη.* Αθήνα: Ατραπός, 2003, σσ. 570.

Επιστημονικά περιοδικά με κριτές

Πριν το 2003

- [1] «Ο θεσμός του στρατού ως φορέα δευτερογενούς κοινωνικοποίησης», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών* 61 (1986): 124-153.
- [2] «Κριτική αναθεώρηση του πατρικού ρόλου», *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών* 2 (1990): 106-129.

Μετά το 2003

- [1] «Η μετάβαση του παιδιού από την απλή κοινωνία της οικογένειας στη σύνθετη κοινωνία του σχολείου», *Επιστήμες Αγωγής* 1 (2004): 55-66.

Επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές

Πριν το 2003

- [1] «Αναφορά στη λειτουργική ταυτότητα της σύγχρονης οικογένειας», *Σχολείο και Ζωή* 11 (1991): 371-378.

- [2] «Το σύνδρομο της άδειας φωλιάς», *Σχολείο και Ζωή* 12 (1996): 395-402.
- [3] «Ο γάμος ως θεμελιακή αφητηρία της οικογένειας» (μια κοινωνικο-θρησκευτική θεώρηση), *Ελληνοχριστιανική Αγωγή* 439 (1997): 90-92, 440 (1997): 119-122, 441 (1997): 140-148.
- [4] «Η μονογονεϊκή οικογένεια από την οπτική γωνία της μόνης μητέρας ή του μόνου πατέρα» (ερμηνευτική προσέγγιση και κριτική θεώρηση), *Παιδαγωγικός Λόγος* 3 (1997): 14-26.
- [5] «Η οικογένεια ως πρώτη κοινωνία του ανθρώπου», *ΥΔΩΡ ΕΚ ΠΕΤΡΑΣ*, Επετειακός Τόμος 1978-1998. Περιοδική Επιστημονική Έκδοση Κέντρου Μελέτης Ορθόδοξου Πολιτισμού, 2000: 731-750.

Μετά το 2003

- [1] «Ο άνθρωπος ανάμεσα στην οικογένεια και την εκκλησία», *Ελληνο-χριστιανική Αγωγή* 520 (2005): 111-114, 521 (2005): 141-147.
- [2] «Αναφορά στον μεγαλόκοσμο άνθρωπο κατά τον Άγιο Νικόδημο τον Αγιορείτη από κοινωνιολογική σκοπιά», *Επετηρίδα της Ανωτέρας κκλησιαστικής Σχολής Κρήτης* (σελίδες 10) (υπό δημοσίευση).

Μανωλίτσης Γεώργιος, Επίκουρος Καθηγητής

Βιβλία

Πριν το 2003

- [1] Μανωλίτσης, Γ. *Μέτρηση και αξιολόγηση μεταγλωσσικών ικανοτήτων παιδιών ηλικίας 5-6 ετών*. Αθήνα: Γρηγόρης, 2000.

Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Μανωλίτσης, Γ., Μιχαλοπούλου, Σ., & Μπαγιώκος, Γ. (1996). Φαινόμενα πειθούς στη γλώσσα των παιδιών: Ανάλυση συζήτησης. *Ερευνώντας τον Κόσμο του Παιδιού*, 2, 80-94.
- [2] Μανωλίτσης, Γ. (2000). Επιδράσεις της δομής της λέξης στις μεταφωλογικές ικανότητες των παιδιών της προσχολικής ηλικίας. *Παιδαγωγικός Λόγος*, 2, 9-29.
- [3] Μανωλίτσης, Γ. (2001). Σχέση μεταγλωσσικών ικανοτήτων και εκμάθησης της ανάγνωσης: Από το Νηπιαγωγείο στη Β΄ Δημοτικού. *Παιδαγωγικός Λόγος*, 1, 9-30.

Μετά το 2003

- [1] Tafa, E., & Manolitsis, G. (2003). Attitudes of Greek parents of typically developing kindergarten children towards inclusive education. *European Journal of Special Needs*

Education, 18 (2), 155-171.

- [2] Μανωλίτσης, Γ. (2004). Η εμπλοκή των γονέων στην προσχολική αγωγή. *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, 10(38), 121-145.
- [3] Μανωλίτσης, Γ., & Τάφα, Ε. (2005). Κατάλογος ελέγχου για την ανίχνευση προβλημάτων συμπεριφοράς στην προσχολική ηλικία. *Ψυχολογία*, 12(2), 153-178.
- [4] Tafa, E., & Manolitsis, G. (2008). A Longitudinal Literacy Profile of Greek Precocious Readers. *Reading Research Quarterly*, 42(2), 165-185.
- [5] Manolitsis, G., Georgiou, G., Stephenson, K., & Parrila, R. (in press). Beginning to read across languages varying in orthographic consistency: Comparing the effects of non-cognitive and cognitive predictors. *Learning and Instruction*.

Επιστημονικά Περιοδικά χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Κακαβούλης, Α., Μανωλίτσης, Γ., & Μπαγιώκος, Γ. (1999). Χαρακτηριστικά της προσωπικότητας που τα παιδιά επιθυμούν να έχουν οι φίλοι τους. *Ελληνοχριστιανική Αγωγή*, 457, 25-28 και 458, 54-64.

Πρακτικά Συνεδρίων με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Κούρτη, Ε., Κληρονόμου, Φ., & Μανωλίτσης, Γ. (1997). Παραδρομές λόγου παιδιών προσχολικής ηλικίας. Στο Σ. Ευσταθιάδη, & Α. Τσαγγαλίδη (Επ.), *Πρακτικά του 11ου Διεθνούς Συμποσίου Θεωρητικής και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας*. (σελ. 297-307). Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης: University Studio Press.
- [2] Μανωλίτσης, Γ. (2001). Η σχέση της φωνολογικής και συντακτικής συνειδητοποίησης των παιδιών της προσχολικής ηλικίας με το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο των γονέων τους. Στο Μ. Βάμβουκα, & Α. Χατζηδάκη (Επ.), «*Μάθηση και διδασκαλία της Ελληνικής ως μητρικής και ως δεύτερης γλώσσας*», *Πρακτικά Συνεδρίου: Ρέθυμνο - Πανεπιστήμιο Κρήτης*. (τόμ. Β΄). (σελ. 570-581). Αθήνα: Ατραπός.
- [3] Μανωλίτσης, Γ. (2001). Η ανάπτυξη των μεταφωνολογικών ικανοτήτων στα παιδιά της προσχολικής ηλικίας. Στο Α. Κοντογιάννη, & Ε. Ντολιοπούλου (Επ.), 3. «*Μετα-πτυχιακά: Εξελίξεις και προοπτικές στην προσχολική και πρωτοσχολική αγωγή*». (σελ. 85-97). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Μετά το 2003

- [1] Manolitsis, G. (2003). Predicting high reading ability from Kindergarten: The role of metalinguistic skills. In F.J. Mφnks & H. Wagner (Eds.), *Development of Human Potential: Investment into our future. Proceedings of the 8th Conference of European Council for High Ability (ECHA)*. (pp. 34-37). Bohn: K.H. Bock.

- [2] Μανωλίτσης, Γ. (2004). Μεταγλωσσικές ικανότητες και ανάπτυξη της ανάγνωσης: Μία διαχρονικά μεταβαλλόμενη σχέση. Στο Ν. Μακρής & Δ. Δεσλή (Επ.), *Η Γνωστική Ψυχολογία Σήμερα: Γέφυρες για τη Μελέτη της Νόησης. Πρακτικά Συνεδρίου*. (σελ. 346-349). Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.
- [3] Τάφα, Ε., & Μανωλίτσης, Γ. (2004). Η σχέση της φωνολογικής επίγνωσης με τη γνώση γραμμάτων στα παιδιά της προσχολικής ηλικίας: Διαχρονική μελέτη. Στο Ν. Μακρής & Δ. Δεσλή (Επ.), *Η Γνωστική Ψυχολογία Σήμερα: Γέφυρες για τη Μελέτη της Νόησης. Πρακτικά Συνεδρίου*. (σελ. 350-352). Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.
- [4] Μανωλίτσης, Γ., Γεωργίου, Γ., Parrila, R. (2007). Η επιρροή μη γνωστικών παραγόντων σε γνωστικές δεξιότητες αναδυόμενου γραμματισμού. Μία διαγλωσσική μελέτη σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Στα *Πρακτικά του 5ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος «Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα»*. Θεσσαλονίκη.
- [5] Μανωλίτσης, Γ. (2006). Η σχέση της μορφολογικής επίγνωσης με την αναγνωστική ικανότητα κατά τα πρώτα στάδια ανάπτυξής της. Στο *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα. Πρακτικά της 26ης ετήσιας συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*. (σελ. 282-293) Θεσσαλονίκη.

Πρακτικά Συνεδρίων χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Μανωλίτσης, Γ. (2002). Εντοπισμός από νηπιαγωγούς παιδιών με αναπτυξιακά προβλήματα. Στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης (Επ.), *Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας. Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου*. (τόμ. Α΄). (σελ. 504-513). Ρέθυμνο: Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης.

Μετά το 2003

- [1] Μανωλίτσης, Γ. (2003). Ο ρόλος της βραχύχρονης μνήμης στην ανάπτυξη της φωνολογικής επίγνωσης. Στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης (Επ.), *Γλώσσα και Μαθηματικά στην Προσχολική Ηλικία. Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου*. (σελ. 180-190). Ρέθυμνο: Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης.
- [2] Μανωλίτσης, Γ. (2004). Η απείθεια των παιδιών της προσχολικής ηλικίας και οι συνέπειές της στις διαπροσωπικές τους σχέσεις. Στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης (Επ.), *Ηθική και Θρησκευτική Ανάπτυξη και Αγωγή του Παιδιού. Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου*. (σελ. 94-108). Ρέθυμνο: Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης.

Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

Μετά το 2003

- [1] Μανωλίτσης, Γ. (2004). Γνώση γραμμάτων και φωνολογική επίγνωση: Μία έρευνα συσχέτισης σε παιδιά νηπιαγωγείου. Στο Π. Παπούλια-Τζελέπη & Ε.

Τάφα (Επ.), *Γλώσσα και Γραμματισμός στη Νέα Χιλιετία*. (σελ. 53-67). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με Κριτές χωρίς πρακτικά

Πριν το 2003

- [1] Κακαβούλης, Α., Μανωλίτσης, Γ., & Μπαγιώκος, Γ. (1996, Μάιος). Αξιολόγηση ανθρώπινων χαρακτηριστικών που επιθυμούν τα παιδιά να έχουν οι φίλοι τους. Ανακοίνωση στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας. Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα.

Μετά το 2003

- [1] Μανωλίτσης Γ., & Τάφα Ε. (2003, Μάιος). Κατάλογος ελέγχου για την ανίχνευση προβλημάτων συμπεριφοράς στην προσχολική ηλικία: Ανάπτυξη και εφαρμογή. Ανακοίνωση στο 9^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος.
- [2] Κωστοπούλου Π., & Μανωλίτσης Γ. (2003, Μάιος). Οι αντιλήψεις των παιδιών προσχολικής ηλικίας για τη γη. Ανακοίνωση στο 9^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος.
- [3] Manolitsis, G. (2004, June). The relation between metalinguistic skills and reading acquisition in Greek-speaking children: The neglected role of preschoolers' syntactic awareness. Poster presented at the 11th Annual Conference of the Society for the Scientific Study of Reading (SSSR). Amsterdam.
- [4] Μανωλίτσης, Γ., & Οικονομίδης, Β. (2005, Μάρτιος). Η γονεϊκή εμπλοκή στο νηπιαγωγείο: Οι απόψεις των νηπιαγωγών. Ανακοίνωση στο Πανελλήνιο Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή «Σχολείο και Οικογένεια». Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα.
- [5] Manolitsis, G., & Kouroupaki, M. (2005, August). The role of early morphological awareness in emergent reading skills. Paper presented at 11th Biennial Conference of the European Association for Research on Learning and Instruction (EARLI). Nicosia.
- [6] Μανωλίτσης, Γ. & Οικονομίδης, Β. (2005, Οκτώβριος). Οι απόψεις των φοιτητών για την αξιολόγηση στο Νηπιαγωγείο. Ανακοίνωση στο 5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της ΟΜΕΡ. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.
- [7] Georgiou, G. Manolitsis, G., Parrila, R., Stephenson, K. (2006, July). Comparing the effects of cognitive and noncognitive factors on early reading acquisition in English and Greek. Paper presented at the 13th Annual Conference of the Society for the Scientific Study of Reading (SSSR). Vancouver.
- [8] Μανωλίτσης, Γ. (2007, Απρίλιος). Ο ρόλος της μορφολογικής επίγνωσης στην αναγνωστική ανάπτυξη: Μία διαχρονική μελέτη από το νηπιαγωγείο στη Β' τάξη του δημοτικού σχολείου. Ανακοίνωση στο 11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- [9] Manolitsis, G., Georgiou, G., Parrila, R., Stephenson, K. (2007, July). Early

cognitive and non-cognitive predictors of reading fluency, spelling, and reading comprehension skills in Greek and English. Paper presented at the 14th Annual Conference of the Society for the Scientific Study of Reading (SSSR). Prague.

- [10] Μανωλίτσης, Γ., & Τάφα, Ε. (2007, Οκτώβριος). Αξιολόγηση των γνώσεων για τον γραπτό λόγο μαθητών Α΄ τάξης δημοτικών σχολείων της Κύπρου. Ανακοίνωση στο Συνέδριο «Αναδυόμενος Γραμματισμός: Έρευνα και Εφαρμογές». Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- [11] Σταυρακάκη, Ζ., & Μανωλίτσης, Γ. (2007, Οκτώβριος). Η ενίσχυση της μορφολογικής επίγνωσης σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Ανακοίνωση στο Συνέδριο «Αναδυόμενος Γραμματισμός: Έρευνα και Εφαρμογές». Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- [12] Χερουβείμ, Ο., & Μανωλίτσης, Γ. (2007, Οκτώβριος). Ο ρόλος της ενίσχυσης της φωνολογικής επίγνωσης παιδιών προσχολικής ηλικίας στις αναδυόμενες δεξιότητες γραφής τους. Ανακοίνωση στο Συνέδριο «Αναδυόμενος Γραμματισμός: Έρευνα και Εφαρμογές». Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- [13] Μανωλίτσης, Γ., Τάφα, Ε., & Λοΐζου, Ε. (2008, Μάιος). Ανίχνευση προβλημάτων συμπεριφοράς στην προσχολική τάξη. Μία συγκριτική μελέτη ανάμεσα σε παιδιά από την Ελλάδα και την Κύπρο. Ανακοίνωση στο 1^ο Διεθνές Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας «Σχολική Ψυχολογία: Αναγκαία για την Ποιοτική Αναβάθμιση της Εκπαίδευσης». Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- [14] Μανωλίτσης, Γ., Γεωργίου, Γ., Parrila, R. (2008, Μάιος). Γνωστικές συνιστώσες και αναγνωστική ανάπτυξη: Από το Νηπιαγωγείο στην Β΄ τάξη του Δημοτικού Σχολείου. Ανακοίνωση στο 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εξελικτικής Ψυχολογίας. Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα.
- [15] Manolitsis, G., & Kypriotaki, M. (2008, July). Story-telling as a vehicle for modifying rejection beliefs and attitudes of typically developing preschoolers towards children with disabilities. Paper presented at the 2nd International Congress on Interpersonal Acceptance and Rejection "Acceptance, Rejection, and Resilience within family, school, and social-emotional contexts". University of Crete, Rethymnon.
- [16] Manolitsis, G., & Tafa, E. (2008, July). Checklist for screening behavioural problems in Greek preschool children. Poster presented at the XXIX International Congress of Psychology (ICP). Berlin.
- [17] Manolitsis, G., Georgiou, G., & Parrila R. (2008, July). Examining the Home Literacy Model of reading development in Greek. Paper presented at the XXIX International Congress of Psychology (ICP). Berlin.

Άλλες εργασίες

Μετά το 2003

- [1] Μανωλίτσης, Γ. (2003). Η ανάπτυξη της φωνολογικής επίγνωσης: Επισκόπηση ερευνών σε ελληνόφωνα παιδιά προσχολικής ηλικίας. *Γλώσσα και Γραμματισμός*, 14, 5-7.

- [2] Μανωλίτσης, Γ. (2006). Ο ρόλος της επίγνωσης των μορφημάτων στην ανάδυσση των αναγνωστικών ικανοτήτων. *Γλώσσα και Γραμματισμός*, 17Α, 5-7 και 17Β, 1-4.

Συμμετοχή σε Ερευνητικά Προγράμματα

Πριν το 2003

- [1] Συντονιστής του Διεθνούς Επιστημονικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής «BEST BUDDIES» στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Κρήτης, με επιστημονικό υπεύθυνο τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Ι. Παρασκευόπουλο, 1993-1994.
- [2] Βοηθός ερευνητής στο Πρόγραμμα «Σεξουαλική Ανάπτυξη και Αγωγή» με υπεύθυνο τον Καθηγητή του Π.Τ.Ν. του Πανεπιστημίου Κρήτης κ. Α. Κακαβούλη, 1995-1996.

Μετά το 2003

- [1] Συμμετοχή στο σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου που χρηματοδοτείται από το ΕΠΕΑΕΚ II «Αναμόρφωση προγράμματος προπτυχιακών σπουδών του Π.Τ.Π.Ε. του Παν/μίου Κρήτης» με επιστημονικό υπεύθυνο τον Καθηγητή κ. Γ. Κιτσαρά, 2003-2005.
- [2] Συμμετοχή στο ερευνητικό πρόγραμμα Interreg III Κρήτη-Ρόδος-Κύπρος: «Ο ψηφιακός κόσμος της προσχολικής εκπαίδευσης», 2006-2008.
- [3] Επιστημονικός υπεύθυνος του ερευνητικού προγράμματος με τίτλο «Πανελλήνια στάθμιση του «Καταλόγου Ελέγχου Συμπεριφοράς στην Προσχολική Ηλικία (Κ.Ε.Σ.Π.Η.)». ΕΛΚΕ, Πανεπιστημίου Κρήτης, #3000# €. 2007-2009.

Ματσόπουλος Αναστάσιος, Επίκουρος Καθηγητής

Βιβλία

Μετά το 2003

- [1] «Olympic Games: Eternal Messages for the Modern World» (2004) : Αθήνα. Συγγραφέας.
- [2] Σχολική Ψυχολογία: Μια Νέα Επιστήμη-Εφαρμογές στη Σύγχρονη Εκπαίδευση (2005) Αθήνα. Συγγραφέας, 534 σ.

Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

- [1] «Αξιολόγηση βασισμένη στην λειτουργική ανάλυση της συμπεριφοράς (Α.Λ.Α.Σ): Ένα διεπιστημονικό μοντέλο για παιδιά με προβλήματα συμπεριφοράς και ο ρόλος του σχολικού ψυχολόγου» (2004). Στο Α. Καλαντζή-Αζίζι & Μ. Ζαφειροπούλου «Προσαρμογή στο Σχολείο» (Επιμ.) . Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 2004, σελ. 51-76.

Επιστημονικά Περιοδικά Με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Matsopoulos, A & Gaughan, E. (1990) «A social change model for school psychologists» *School Field*, 1(1) 39-45.
- [2] Newman, J., Noel, A. Chen, R. & Matsopoulos, A. (1998) «Temperament, Selected Moderating Variables and Early Reading Achievement», *Journal of School Psychology*, 36 (2) 215-232.
- [3] Matsopoulos, A. (2001) «School Psychology in the Land Hosting the Olympic Games 2004: Greece». *The School Psychologist*, 55, (4), 128-130.
- [4] Joan Newman, A. Matsopoulos, Chang Yiping, Kao, Chin-Cheng (2003) «American Children's Time Use in After-School Activities», *Perceptual and Motor Skills*, 97, 449-450.

Μετά το 2003

- [1] Ματσόπουλος, Α. (2006) Εναλλακτικές Προτάσεις Προσεγγίσεις ψυχοπαιδαγωγικής αξιολόγησης: Εφαρμογές για σχολικούς ψυχολόγους και παιδαγωγούς, *Επιστήμες της Αγωγής*, 53-66.

Πρακτικά Συνεδρίων με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Ματσόπουλος, Α. (2001) «Συναισθηματική Νοημοσύνη: Εφαρμογές στην Εκπαίδευση» Πρακτικά του 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Σχολικής Ψυχολογίας (2001) σελ. 173-181.
- [2] Ματσόπουλος, Α. (2002) «Διεπιστημονικό μοντέλο διάγνωσης για παιδιά προσχολικής ηλικίας βασισμένο στο Παιχνίδι: Μια νέα στρατηγική». Πρακτικά του Συνεδρίου Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας, Ρέθυμνο (Τόμος Β, 765-772).
- [3] Ματσόπουλος, Α. (2002) «Η Ανάπτυξη της Συναισθηματικής Νοημοσύνης σε Παιδιά Σχολικής Ηλικίας ως Προληπτικός Μηχανισμός της Επιθετικότητας». Πρακτικά του 4ου Ψυχολογικού Συνεδρίου Κύπρου, σελ. 150-158.
- [4] Ματσόπουλος, Α. (2003) «Ο Σχολικός Ψυχολόγος στο Νηπιαγωγείο: Προειδοποιητικά Χαρακτηριστικά της γλώσσας ενδεικτικά για μετέπειτα μαθησιακές δυσκολίες». Πρακτικά του συνεδρίου Γλώσσα και Μαθηματικά στην Προσχολική Ηλικία, Ρέθυμνο (σελ. 191-197).

Μετά το 2003

- [1] Ματσόπουλος, Α. (2004) «From Risk to Resiliency: Programs for Enhancement of Social-Emotional Skills for all students in Schools» Πρακτικά του Ευρωπαϊκού Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής, Θεσσαλονίκη.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Στο 12ο Διεθνές Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας στην Ljubljana της Σλοβενίας: Gaughan

- E. & Matsopoulos, A. (1989) με θέμα «A Social Change Model for School Psychologists».
- [2] Στο 13ο Διεθνές Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας στο Newport, Rhode Island των ΗΠΑ: Matsopoulos, A., Meyers, J. & Gelheizer, L. (1990) με θέμα «Family Assessment, Behavior Ratings and Learning Disabled Students».
- [3] Στο 14ο Διεθνές Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας στη Braga της Πορτογαλίας: Matsopoulos, A. & Alund, C. (1991) με θέμα «Providing Services to Infants, Toddlers and Preschoolers: A School Psychologist's Perspective».
- [4] Στο 14ο Διεθνές Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας στη Braga της Πορτογαλίας: Matsopoulos, A. (1991) με θέμα «School Psychology in the Land of Socrates and Plato: Greece».
- [5] Στο Βορειοανατολικό Συνέδριο Ψυχοπαιδαγωγικής Έρευνας (Northeastern Educational Research Association Conference) στο Ellenville της Νέας Υόρκης των ΗΠΑ: Matsopoulos, A., Han, S. Brogan, R. (1993) με θέμα «Adolescents and Occupational Identity: Two Contrasting Theories».
- [6] Στο Παναμερικανικό Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας (NASP) στο Seattle, Washington των ΗΠΑ: Newman, J & Matsopoulos, A. (1994) με θέμα «Early Temperamental Precursors of Reading Achievement».
- [7] Στο 17ο Διεθνές Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας στο Dundee της Σκωτίας: Matsopoulos, A. (1995) με θέμα «An Exploratory Study of the Relationships among Parental Involvement with School Learning at Home, Parental Emotions, and Parental Values about School Achievement».
- [8] Στο Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας της Πολιτείας της Νέας Υόρκης στη Saratoga Springs της Νέας Υόρκης: Noel, A., Newman, J., RuSan C., Matsopoulos, A. (1995) «Temperament, Selected Moderating Variables and Early Reading Achievement».
- [9] Στο 20ο Διεθνές Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας στη Riga της Λεττονίας: Matsopoulos, A. (1998) με θέμα «Children's Words about Multiculturalism: Insights, Perceptions and Lessons».
- [10] Στο 20ο Διεθνές Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας στη Riga της Λεττονίας: Matsopoulos, A. (1998) με θέμα «School Psychology in the Land of Socrates and Plato: Greece An Update».
- [11] Στο Ετήσιο Συνέδριο της Ψυχολογικής Εταιρείας της Ανατολικής Αμερικής (Eastern Psychological Association Conference) στην Washington, D.C. των ΗΠΑ: A. Matsopoulos (2001) με θέμα «Cross-cultural comparisons of children's aggressive behavior».
- [12] Στο 1ο Συνέδριο της Εταιρείας Σχολικών Ψυχολόγων Ελλάδας στην Αθήνα το 2001 με θέμα «Ένταξη Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες: Ιδέες και Προτάσεις για το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα».
- [13] Στο 1ο Συνέδριο της Εταιρείας Σχολικών Ψυχολόγων Ελλάδας στην Αθήνα το 2001 με θέμα «Συναισθηματική Νοημοσύνη και Εφαρμογές της στην Εκπαίδευση».
- [14] Στο 2ο Συνέδριο της Εταιρείας Σχολικών Ψυχολόγων Ελλάδας στην Θεσσαλονίκη το 2002 με θέμα «Μαθησιακές Δυσκολίες και Ο Ρόλος του Σχολικού Ψυχολόγου».

- [15] Στο 2ο Συνέδριο της Εταιρείας Σχολικών Ψυχολόγων Ελλάδας στην Θεσσαλονίκη το 2002 με θέμα «Διάγνωση Βασισμένη στο Παιχνίδι: Εφαρμογές για το Σχολικό Ψυχολόγο».
- [16] Στη Διημερίδα της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας (Κλάδος Κλινικής Ψυχολογίας) & των Παιδαγωγικών Τμημάτων Ειδικής Αγωγής, Προσχολικής και Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (29-30 Μαρτίου 2002) με θέμα «Σχολείο και Στρεσογόνοι Παράγοντες».
- [17] Στο Διεθνές Συνέδριο της Σχολικής Ψυχολογίας στο Nyborg της Δανίας (2002) με θέμα «Childrens' Stress and After-School Lives in the USA : Is there a case for the Hurried Child».
- [18] Στο Διεθνές Συνέδριο της Σχολικής Ψυχολογίας στο Nyborg της Δανίας (2002) με θέμα «Relationships between children's understanding of emotions and their emotional intelligence».
- [19] Στο Συνέδριο Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης «Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας» (2002) με θέμα «Διεπιστημονικό μοντέλο διάγνωσης για παιδιά προσχολικής ηλικίας βασισμένο στο παιχνίδι: Μια Νέα Στρατηγική».
- [20] Στο Συνέδριο του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης (2002) με τίτλο «Γλώσσα και Μαθηματικά στην Προσχολική Ηλικία» και με θέμα εισήγησης: «Ο σχολικός ψυχολόγος στο νηπιαγωγείο: Προειδοποιητικά χαρακτηριστικά της γλώσσας ενδεικτικά για μετέπειτα μαθησιακές δυσκολίες».
- [21] Στο 4ο Ψυχολογικό Συνέδριο Κύπρου στη Λευκωσία (2002) με θέμα εισήγησης «Η ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης σε παιδιά σχολικής ηλικίας ως προληπτικός μηχανισμός της επιθετικότητας».
- [22] Στο Συνέδριο του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης με θέμα «Ηθική και Θρησκευτική Ανάπτυξη και Αγωγή του Παιδιού» (2003) και θέμα εισήγησης: «Οι Ολυμπιακές Αξίες και Ηθική Διαπαιδαγώγηση του Παιδιού».
- [23] Στο 9ο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας στη Ρόδο (2003) με θέμα «Κλινική Ψυχολογία στην Εκπαίδευση και η Σχέση της με τη Σχολική Ψυχολογία» ως εργασία ενταγμένη στο Συμπόσιο του Κλάδου της Κλινικής Ψυχολογίας της Ελ.Ψ.Ε. με τίτλο «Δυνατότητες Συνεργασίας ανάμεσα στην Κλινική Ψυχολογία και σε άλλους τομείς της Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας».
- [24] Στο 9ο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας στη Ρόδο, Κορακάκη, Κ. & Α. Ματσόπουλος (2003) με θέμα «Το άγχος των γονέων με παιδιά με αυτισμό».
- [25] Στο 9ο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας στη Ρόδο, Ρομπόκου, Δ & Α. Ματσόπουλος (2003) με θέμα «Οι πιο αποτελεσματικές μέθοδοι ενσωμάτωσης/συνεκπαίδευσης παιδιών με ειδικές ανάγκες»
- [26] Στο 9ο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας στη Ρόδο, Καραγρηγορίου, Ε. & Α. Ματσόπουλος (2003) με θέμα «Οι στάσεις, γνώσεις και αντιλήψεις των παιδαγωγών προσχολικής εκπαίδευσης σχετικά με την Διάσπαση Ελλειμματικής Προσοχής/Υπερκινητικότητα».
- [27] Στο 9ο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας στη Ρόδο, Α. Ματσόπουλος & Κορνηλάκη, Α. (2003) «Η συναισθηματική νοημοσύνη παιδιών και η

σχέση της με την ικανότητα αναγνώρισης συναισθημάτων».

- [28] Στο 9ο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας στη Ρόδο, Α. Ματσόπουλος (2003) με θέμα « Αντιμετώπιση της δυσλεξίας στο σχολείο και στο σπίτι» ως εργασία ενταγμένη στο Συμπόσιο του Κλάδου της Σχολικής Ψυχολογίας της ΕΛ.Ψ.Ε. με τίτλο «Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες: Προτάσεις για τη διαδικασία αξιολόγησης και τους τρόπους παρέμβασης».
- [29] Στο 1ο Πανελλαδικό Συνέδριο της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, Α. Ματσόπουλος, Α. & Α. Γεωργαντή (2003) με θέμα «Σχετίζεται η Συναισθηματική Νοημοσύνη με το Υποκειμενικό Αίσθημα Ευτυχίας; Μια Πρώτη Διερεύνηση».

Μετά το 2003

- [1] Στο Πανερωπαϊκό Συνέδριο Εκπαιδευτικής Έρευνας (Annual Meeting of European Conference for Educational Research (ECER στο Ρέθυμνο (2004) με θέμα «Fostering Resilience in Children and Adolescents: Development of Social-Emotional Life-Skills and the Role of the Greek Educational System».
- [2] Στο Πανερωπαϊκό Συνέδριο Ειδικής Αγωγής (2004) στη Θεσσαλονίκη με θέμα «From Risk to Resiliency: Programs for Enhancement of Social-Emotional Skills for All Students in Schools».
- [3] Στο Πανελλήνιο Συνέδριο «Οικογένεια και Σχολείο» στα Ιωάννινα, Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης (2005) Οργάνωση συμποσίου με θέμα «Γονεϊκή Εμπλοκή: Ψυχολογικές και Παιδαγωγικές Διαστάσεις» και παρουσίαση εργασίας με τίτλο «Γονεϊκή Εμπλοκή και Ο Ρόλος του Σχολικού Ψυχολόγου».
- [4] Στο 4ο Διεθνές Συνέδριο Ψυχικής Υγείας στο Όσλο της Νορβηγίας (2006) με θέμα «Social Emotional Learning Programs in Greek Schools».
- [5] Στο 30ο Διεθνές Συνέδριο της Σχολικής Ψυχολογίας στην Ουτρέχτη της Ολλανδίας (2008) με θέμα «Resilience Programs in the Greek Educational System».
- [6] Στο 30ο Διεθνές Συνέδριο της Σχολικής Ψυχολογίας στην Ουτρέχτη της Ολλανδίας (2008) με θέμα «Behavior Modification: What Do Greek Educators Know?»

Συμμετοχή σε Ερευνητικά Προγράμματα

- [1] Οκτώβριος-Νοέμβριος (2003). Επιμορφώσεις διαμέσου ΕΠΑΕΚ του Εθνικού Πανεπιστημιακού Ιδρύματος Ψυχικής Υγείας, ομάδων Ψυχολόγων, Ψυχιάτρων, Ειδικών Παιδαγωγών και Νοσηλευτών με θέματα σχετικά με Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες, τις Οικογενειακές Δυναμικές Οικογενειών με Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, Τεχνικές ενδυνάμωσης Οικογενειών με Ειδικές Ανάγκες, Καταπολέμηση Άγχους των Επαγγελματιών και την Διαχείριση της Επαγγελματικής Εξουθένωσης σε κλινικά περιβάλλοντα.
- [2] 2004-2005 Συμμετοχή στο ΕΠΕΑΚ «Αναμόρφωση Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών» του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Σταυριανός Κυριάκος, Επίκουρος Καθηγητής

Βιβλία

Μετά το 2003

- [1] Σταυριανός Κ., *Ο άγιος Γερμανός Α' ο Ομολογητής, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Βίος - έργα - διδασκαλία*. Συμβολή στην περίοδο της Εικονομαχίας, εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 2003.
- [2] Σταυριανός Κ., *Η νηπιακή ηλικία του ανθρώπου κατά τους Πατέρες της Εκκλησίας και τους εκκλησιαστικούς συγγραφείς*. Θεολογική θεώρηση, εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 2003.
- [3] Σταυριανός Κ. (επιμ.), *Η θρησκευτική αγωγή στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Προβληματισμοί και προοπτικές*, εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 2008.

Επιστημονικά περιοδικά με κριτές

Πριν το 2003

- [1] Σταυριανός Κ., *Απόγνωση και αυτοκτονία. Θέσεις και απόψεις του Αγίου Νεκταρίου, Θεοδρομία 5 (2000) 25-33.*
- [2] Σταυριανός Κ., *Πρότυπα χριστιανικής ζωής και συμπεριφοράς, Ελληνοχριστιανική Αγωγή 502 (2003) 172-178.*
- [3] Σταυριανός Κ., *Θέσεις και απόψεις του αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου περί της Αειπαρθένου και Θεοτόκου Μαρίας, Γρηγόριος ο Παλαμάς (2003) 495-506.*

Μετά το 2003

- [1] Σταυριανός Κ., *Το νόημα της ειρήνης κατά τους Τρεις Ιεράρχες, Κληρονομιά 34 (2004) 301-316.*
- [2] Σταυριανός Κ., *Ο θάνατος στις επιστολές και στους λόγους του αγ. Γρηγορίου του Θεολόγου, Γρηγόριος ο Παλαμάς 809 (2005) 543-553.*
- [3] Σταυριανός Κ., *Ο Μέγας Φώτιος και η Υπεραγία Θεοτόκος, Θεοδρομία 1 (2006) 22-33.*

Πρακτικά Συνεδρίων με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Σταυριανός Κ., *Οι "θεολογικές επιστολές" του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου προς Κληδόνιον στην αντιαρειτική γραμματεία, Πρακτικά Επιστημονικού συμποσίου, Θεσσαλονίκη 1993, σελ. 123-127.*
- [2] Σταυριανός Κ., *The religious education in the Kindergarten and in the two first years of the Primary School in Greece.* (Joensuu Finland 2006). Στο [www.orthodoxeducation .info](http://www.orthodoxeducation.info)

Πρακτικά Συνεδρίων χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Σταυριανός Κ., *Το νήπιο και η νηπιότητα κατά τους Πατέρες της Εκκλησίας*. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου με θέμα: «Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας», τομ. Β', Ρέθυμνο 2002, σ. 684-693.

Μετά το 2003

- [1] Σταυριανός Κ., *Η αγωγή του λόγου και της ακοής κατά τον άγιο Ιωάννη τον Χρυσόστομο*. Πρακτικά διεθνούς επιστημονικού συνεδρίου με θέμα: «Γλώσσα και Μαθηματικά στην Προσχολική Ηλικία», Ρέθυμνο 2003, σ. 272-280.
- [2] Σταυριανός Κ., Ζαράνης Ν., Νύκταρης Κ., *Η διδασκαλία της Παραβολής του Ασώτου Υιού με χρήση Η/Υ*. Πρακτικά του Διεθνούς επιστημονικού συνεδρίου με θέμα: «Ηθική και Θρησκευτική Ανάπτυξη και αγωγή του παιδιού». Ρέθυμνο 2004, σ.323-331.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με Κριτές χωρίς Πρακτικά

Πριν το 2003

- [1] Σταυριανός Κ., *Ιδιαίτερα στοιχεία του αγίου Γρηγορίου Νύσσης περί βαπτίσματος*. (Αθήνα 1994). Εισήγηση στο ΙΓ' Συνέδριο Πατερικής Θεολογίας.

Μετά το 2003

- [1] Σταυριανός Κ., *Η διδασκαλία του αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου για το ανθρώπινο σώμα*. (Ρέθυμνο 5-6/11/2004) Εισήγηση στην Διεπιστημονική Διημερίδα με θέμα: Σώμα, Εκπαίδευση και Βιωματική Γνώση.
- [2] Σταυριανός Κ., Κορακάκη Αικ., *Η οικογένεια ως παράγοντας θρησκευτικής αγωγής του νηπίου*. (Ιωάννινα, Μάρτιος 2005). Πανελλήνιο Συνέδριο με διεθνή συμμετοχή : Σχολείο και Οικογένεια που συνδιοργάνωσαν η Ψ.Ε.Β.Ε., το Π.Τ.Δ.Ε. Ιωαννίνων και το Διδασκαλείο Δ.Ε. Ιωαννίνων.
- [3] Σταυριανός Κ., *Le symbolisme de l'eglise et de ses espaces chez Germain 1er de Constantinople*. (Paris, Juin 2005). Εισήγηση στην 52e Semaine Liturgique des Conferences Saint - Serge.
- [4] Σταυριανός Κ., *Η έννοια της συγκατάβασης στις ερμηνευτικές Ομιλίες του ιερού Χρυσοστόμου* (Θεσσαλονίκη 2007). Εισήγηση στο Διεθνές Συνέδριο για τον Αγ. Ιωάννη τον Χρυσόστομο.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια χωρίς Κριτές και χωρίς Πρακτικά

Μετά το 2003

- [1] Σταυριανός Κ., *Η έννοια της Παράδοσης κατά τους Τρεις Ιεράρχες*. (Ναύπλιο 2007). Εισήγηση στην Ημερίδα με θέμα: Οι Τρεις Ιεράρχες ως Θεολόγοι και Παιδαγωγοί.
- [2] Σταυριανός Κ., *Πώς αντιλαμβάνεται ένα παιδί προσχολικής και πρώτης παιδικής ηλικίας τον Θεό* (Ναύπλιο 2008). Ημερίδα των Δασκάλων και Νηπιαγωγών του Ν.Αργολίδας.

Άλλες εργασίες

Μετά το 2003

- [1] Σταυριανός Κ., *Η στάση των Ορθοδόξων έναντι των ετεροθρήσκων κατά τον Ευγένιο*

Βούλγαρη, στο συλλογικό έργο με τίτλο: Η θρησκευτική αγωγή στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Προβληματισμοί και προοπτικές, εκδ. ΓΡΗΓΟΡΗ, Αθήνα 2008, σελ. 53-67.

Συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα

- [1] Συμμετοχή στο ερευνητικό πρόγραμμα του Κ.Β.Ε. Θεσσαλονίκης: Τα μοναστήρια της Μακεδονίας κατά τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο. (1993-94).
- [2] Υπεύθυνος της ομάδας αξιολόγησης της νέας έκδοσης του διδακτικού βιβλίου (για τον μαθητή και τον δάσκαλο) των Θρησκευτικών της Γ' Δημοτικού. Πρόκειται για το έργο: Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο (Υπ.Ε.Π.Θ./Π.Ι./Γ' Κ.Π.Σ./2ο ΕΠΕ-ΑΕΚ). (2003).

Φουντουλάκης Ανδρέας, Επίκουρος Καθηγητής

Βιβλία

Μετά το 2003

- [1] *Αναζητώντας τον Διδακτικό Μένανδρο: Μια Προσέγγιση της Κωμωδίας του Μενάνδρου και μια Διερεύνηση της Σαμίας* (Αθήνα: *Τυπωθήτω*, 2004), σελ. 227.

Κρίσεις:

A. Μαρκαντωνάτος, «Ο Δημέας και η Διασαλευμένη Τάξη: Μια Περιδιάβαση στον Κόσμο του Μενάνδρου και της Νέας Κωμωδίας», *Το Βήμα της Κυριακής* (28 Αυγούστου 2005), 2.38.

_____, «Ο Διδακτικός Κωμωδιογράφος Μένανδρος: Μια Μονογραφία του Ανδρέα Φουντουλάκη, Πολύτιμη Συμβολή στην Επιστημονική Σπουδή της Νέας Κωμωδίας», *Η Καθημερινή* (30 Αυγούστου 2005), 12.

- [2] *Στοχαστικές Προσαρμογές: Διαπολιτισμικές και Διδακτικές Όψεις της Καβαφικής Ποίησης* (Ρέθυμνο: Πανεπιστήμιο Κρήτης, Σχολή Επιστημών Αγωγής, 2007), σελ. 215. (Επιμέλεια. Σε συνεργασία με τον Καθηγητή Ν.Ε. Παπαδογιαννάκη)

Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] "Greek Dramatic Conventions in Ezekiel's *Exagoge*", *Πλάτων* 47-48 (1995-1996), 88-112.
- [2] "On the Literary Genre of Lycophron's *Alexandra*", *Acta Antiqua* 38 (1998), 291-295.
- [3] Βιβλιοκρισία: P. E. Easterling (ed.), *The Cambridge Companion to Greek Tragedy* (Cambridge: C.U.P., 1997), *Πλάτων* 50 (1998), 287-292.

- [4] Βιβλιοκρισία: M. R. Halleran (intro., trans. & comm.), *Euripides: Hippolytus* (Warminster: Aris & Phillips, 1995), *Πλάτων* 50 (1998), 292-294.
- [5] “Ουσία in Euripides, *Hippolytus* 514 and the Greek Magical Papyri”, *Maia* n.s. 51.2 (1999), 193-204.
- [6] “Θέατρο και Ιστορία: Δείγματα Καβαφικής Ποιητικής στο Ποίημα “Οι Ταραντίνοι Διασκεδάζουν” του Καβάφη”, *Θέματα Λογοτεχνίας* 13 (1999-2000), 122-137.
- [7] “A Note on Euripides, *Bacchae* 837”, *Πλάτων* 51 (1999-2000), 254-258.
- [8] “The Artists of Aphrodite”, *L’ Antiquité Classique* 69 (2000), 133-147.
- [9] “Ω ΠΑΡΕΟΝ[ΤΕΣ in Herondas 8.61”, *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 131 (2000), 27-28.
- [10] “ “Χαρά και μύρο της ζωής μου ...”: Η Καβαφική Χρήση μιας Αρχαιοελληνικής Μεταφοράς”, *Θέματα Λογοτεχνίας* 16 (2000-2001), 96-104.
- [11] “A Theocritean Echo in Achilles Tatius”, *Classica et Mediaevalia* 52 (2001), 179-192.
- [12] “Herondas 8.66-79: Generic Self-Consciousness and Artistic Claims in Herondas’ Mimiamb”, *Mnemosyne* 55.3 (2002), 301-319.

Μετά το 2003

- [13] Βιβλιοκρισία: “Homeric Strategies: Μανακίδου (Φ.Π.), *Στρατηγικές της Οδύσσειας. Συμβολή στο Ομηρικό Ζήτημα*. Thessaloniki: University Studio Press, 2002”, *The Classical Review* 57.2 (2007), 270-271.
- [14] “Bitinna and the Tyrant: Some Remarks on Herondas 5.74-77 ”, *Philologus* 151.2 (2007), 230-243.
- [15] Βιβλιοκρισία: “ Menander’s *Samia*: Δεδούση (Χ.Β.), *Μενάνδρου Σαμία*. (Ακαδημία Αθηνών, Βιβλιοθήκη Α. Μανούση 8.) Pp. xiv + 368. Athens: Ακαδημία Αθηνών, Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής και Λατινικής Γραμματείας, 2006 ”, *The Classical Review* 58.1 (2008), 83-84.
- [16] “A Note on Menander, *Samia* 98-101a”, *Mnemosyne* 61 (2008), 467-476.

Επιστημονικά Περιοδικά χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

- [1] “Από το Σολωμό στον Καβάφη: Μια Ανάγνωση της *Φαρμακωμένης* του Διονυσίου Σολωμού”, *Περίπλους* 46-47 (1998-1999), 171-178.

Πρακτικά Συνεδρίων με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] “Ηρόνδας – Καβάφης: Η Μίμηση ως Ποιητική” / “Herondas – Cavafy: The Poetics of Imitation”, *Το Πέμπτο Διεθνές Συμπόσιο Καβάφη. 1995 / The Fifth Kavafis International Symposium. 1995* (Κάιρο: Ίδρυμα Ελληνικού Πολιτισμού. Γραφείο Μέσης Ανατολής. Πρεσβεία της Ελλάδας στην Αίγυπτο, 1996), σελ. 97-103 και 105-111. (Σε συνεργασία με τον Καθηγητή Β.Γ. Μανδηλαρά).
- [2] “Ελληνική Τραγωδία στην Κάτω Ιταλία και Σικελία: Στοιχεία για την επί Σκηνής Παράσταση Βίας στη Μετακλασσική Τραγωδία”, Θ. Γ. Παππάς (επιμ.), *Ελληνική Παρουσία στην Κάτω Ιταλία και Σικελία: Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου, Κέρκυρα, 29-31 Οκτωβρίου 1998* (Κέρκυρα: Απόστροφος, 2000), σελ. 133-145.
- [3] “Dionysiac Ritual and Tragic Myth: Exploring the Boundaries of Madness and Death in Euripides’ *Heracles*”, *Πρακτικά ΙΑ΄ Διεθνούς Συνεδρίου Κλασσικών Σπουδών της Federation Internationale des Associations d’ Etudes Classiques* (Αθήνα, 2002), τόμος Β΄, σελ. 410-424.

Μετά το 2003

- [4] “The Colours of Desire and Death: Colour Terms in Bion’s *Epitaph on Adonis*”, L. Cleland, K. Stears, G. Davies (ed.), *Colour in the Ancient Mediterranean World* (Oxford: British Archaeological Reports International Series 1267, 2004), pp. 110-116.
- [5] “Punishing the Lecherous Slave: Desire and Power in Herondas 5”, A. Serghidou (ed.), *Fear of Slaves – Fear of Enslavement in the Ancient Mediterranean, Peur de l’esclave – Peur de l’esclavage en Mediterranee ancienne (Discours, representations, pratiques): Actes du XXIXe colloque international du Groupe International de Recherches sur l’Esclavage dans l’Antiquite (Rethymnon 4-7 Novembre 2004)* (Besancon: Presses universitaires de Franche-Comte, 2007), σελ. 251-264.

Πρακτικά Συνεδρίων χωρίς Κριτές*Πριν το 2003*

- [1] “Αντικατοπτριζόμενα Επεισόδια στον Καραγκιόζη και στο Νεοελληνικό Λαϊκό Παραμύθι”, *Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας: Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου* (Ρέθυμνο: Πανεπιστήμιο Κρήτης, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, 2002), τόμος Β΄, σελ. 640-655.
- [2] “ “Θεατής Δυσारेστημένος”: Θέατρο και Πολιτισμική Ετερότητα στην Καβαφική Ποίηση”, Ν.Ε. Παπαδογιαννάκης, Α. Φουντουλάκης (επιμ.), *Στοχαστικές Προσαρμογές: Διαπολιτισμικές και Διδακτικές Όψεις της Καβαφικής Ποίησης* (Ρέθυμνο: Πανεπιστήμιο Κρήτης, Σχολή Επιστημών Αγωγής, 2007), σελ. 191-215.

Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους*Μετά το 2003*

- [1] “Λυκόφρων: Διερευνώντας τα Όρια και τα Συστατικά της Τραγικής Ποίησης”, Φ.Π. Μανακίδου, Κ. Σπανουδάκης (επιμ.), *Αλεξανδρινή Μούσα: Συνέχεια και Νεωτερισμός στην Ελληνιστική Ποίηση* (Αθήνα: Gutenberg, 2008), σελ. 417-439.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με Κριτές χωρίς πρακτικά

Πριν το 2003

- [1] “Greek Scenic Conventions in the *Exagoge* of Ezekiel” : 24 Μαρτίου 1993. Μεταπτυχιακό συνέδριο κλασικής φιλολογίας. University of Durham.
- [2] “Greek Tragedy, Myth and Ritual: An Interpretation of Euripides, *Heracles* 884ff.”: 25 Μαρτίου 1994. Μεταπτυχιακό συνέδριο κλασικής φιλολογίας. University of Nottingham.
- [3] “*Ousia* in Euripides, *Hippolytus* 514 and the Greek Magical Papyri”: 4 Απριλίου 1995. Ετήσιο Συνέδριο της Classical Association της Μ. Βρετανίας. University of St. Andrews.
- [4] “Erotic Magic in Euripides’ *Hippolytus*”: 6 Μαΐου 1995. Μεταπτυχιακό συνέδριο Νοτίου Αγγλίας και Ουαλίας. University of Bristol.
- [5] “A Theocritean Echo in Achilles Tatius, *Leucippe and Cleitophon* 2.38.5”: 21 Απριλίου 2001. Ετήσιο Συνέδριο της Classical Association της Μ. Βρετανίας. University of Manchester.

Μετά το 2003

- [6] “Going Beyond the Athenian *Polis*: An Interpretation of Menander, *Samia* 96-118”: 5 Ιανουαρίου 2004. Three Year Colloquium με θέμα “The Comedy of Menander in its Social Context: Hellenistic Society”. Ετήσιο Συνέδριο της American Philological Association, San Francisco, California.
- [7] “Love and the *Oikos* in Menander’s *Samia*”: 2 Απριλίου 2005. Ετήσιο Συνέδριο της Classical Association της Μ. Βρετανίας. University of Reading.
- [8] “Moral Evaluation and Family Boundaries in Menander’s *Samia*”: 13 Μαΐου 2008. Ετήσιο Συνέδριο της Classical Association of Canada. University of Montreal.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια χωρίς Κριτές χωρίς πρακτικά

Πριν το 2003

- [1] “Tragic Myth and Ritual Stereotypes in Euripides’ *Heracles*”: 18 Μαρτίου 1994. Ερευνητικό σεμινάριο του Τμήματος Κλασικής Φιλολογίας. University of Reading.
- [2] “Επιστροφή στο Περιβόλι του Γιαννιού: Ερμηνεύοντας τη “Μαυρομαντηλού” του Παπαδιαμάντη”: 17 Δεκεμβρίου 2001. Ημερίδα για τα εκατόν πενήντα

χρόνια από τη γέννηση του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη και τα ενενήντα από το θάνατό του. Σχολή Επιστημών Αγωγής / Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ρεθύμνης, Δημόσια Γενική Βιβλιοθήκη Ρεθύμνης, Γενικά Αρχεία του Κράτους.

- [3] “Από τα Τελετουργικά Δρώμενα στο Θέατρο για Παιδιά: Σκέψεις γύρω από τη Φύση και τη Λειτουργία του Παιδικού Θεάτρου”: 24 Μαΐου 2003. Ημερίδα με θέμα “Το Θέατρο στην Εκπαίδευση”. Διδασκαλείο Νηπιαγωγών. Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Μετά το 2003

- [4] “Βίωμα, Αναπαράσταση και Γνώση στις Θεσμοφοριάζουσες του Αριστοφάνη”: 5 Νοεμβρίου 2004. Διεθνές Διεπιστημονικό Συμπόσιο με θέμα “Σώμα, Εκπαίδευση και Βιωματική Γνώση: Κοινωνικο-Πολιτισμικές Πρακτικές και Διαστάσεις της μη Λεκτικής Επικοινωνίας και Αφήγησης”. Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης. Πανεπιστήμιο Κρήτης.

- [5] “Προφορική Σύνθεση και Αφηγηματική Αυτογνωσία: Γύρω από την Αφηγηματική Λογική του Λαϊκού Παραμυθιού”. 18 Μαΐου 2006. Διεπιστημονική Ημερίδα με θέμα “Αφήγηση – Παραμύθι – Ψυχολογία: Από το Λαϊκό Αφηγητή στην Παιδαγωγική Πράξη”. Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης.

- [6] “Revealing the Faces of Education: Comedy and Philosophy in Lucian, *Dial. Meretr.* 10”: 27 Μαΐου 2007. Διεθνές Διεπιστημονικό Συνέδριο με θέμα “Perspectives and Limits of Dialogism in Mikhail Bakhtin: Implications in Psychology, Art, Education and Culture”. Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Διαλέξεις έπειτα από Πρόσκληση

Μετά το 2003

- [1] “Ερωτας, Γάμος και Κοινωνική Συνοχή στη *Σαμία* του Μενάνδρου”: 13 Μαΐου 2003. Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας. Πανεπιστήμιο Κρήτης.
- [2] “Κοινωνική Ιεραρχία και Φύλο: Όψεις της Δουλείας στον Ηρώνδα”: 30 Νοεμβρίου 2005. Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας. Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Αμπαρτζάκη Μαρία, Λέκτορας

Επιστημονικά Περιοδικά χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Ampartzaki, M. (1999). The Vygotskian Definition of Musical Play: A collective

and comprehensive interpretation of young children's music making , *Finnish Journal of Music Education*, 4(1), pp. 59-73.

Μετά το 2003

- [2] Αμπαρτζάκη, Μ. (2004). Η σημασία της βιοματικής και βιογραφικής εμπειρίας στα διαπολιτισμικά προγράμματα προσχολικής αγωγής, *Παιδαγωγικός Λόγος*, 2, σελ. 131-146.

Πρακτικά Συνεδρίων χωρίς Κριτές

Μετά το 2003

- [1] Αμπαρτζάκη Μ. (2007). Η Υλοποίηση της Διαπολιτισμικής Αγωγής διαμέσου της Διαθεματικότητας. Στο Γ. Δ. Καψάλης & Α. Ν. Κατσίκης (Επιμ.) *Πρακτικά συνεδρίου: «Η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας»*, Ιωάννινα 17-20 Μαΐου 2007. σελ. 1143-1152. Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- [2] Τρούλη Κ. & Αμπαρτζάκη Μ. (2007). Το Παιχνίδι του Αυτιστικού Παιδιού: Μελέτη Περίπτωσης. Στο Γ. Δ. Καψάλης & Α. Ν. Κατσίκης (Επιμ.) *Πρακτικά συνεδρίου: «Η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας»*, Ιωάννινα 17-20 Μαΐου 2007. σελ. 1295-1301. Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

Μετά το 2003

- [1] Τρούλη, Κ. & Αμπαρτζάκη, Μ. (υπό δημοσίευση). Από το κινητικό παιχνίδι στην ανάγνωση. Στο Ε. Τάφα & Γ. Μανωλίτσης (Επιμ.) *Αναδυόμενος Γραμματισμός: Έρευνα και Εφαρμογές*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με Κριτές χωρίς πρακτικά

Πριν το 2003

- [1] Ampartzaki, M. (1999). *Teachers' attitudes towards Musical Play in the Greek Nursery Schools*. Ανακοίνωση στο συνέδριο της Εταιρείας 'Personal Construct Psychology' με θέμα: «Constructing Meanings within Professions» που οργάνωσε το Πανεπιστήμιο του Reading, Αγγλία, στις 21/6/1997.
- [2] Ampartzaki, M. (1999). *The Vygotskian Definition of Musical Play: A collective and comprehensive interpretation of young children's music making*. Ανακοίνωση στο First Research in Music Education Conference που οργάνωσε το Πανεπιστήμιο του Exeter, Αγγλία, στις 20-24/4/1999.

Μετά το 2003

- [3] Ampartzaki, M. (2003) *Songwriter: exploring lyrics and melody -using biography to facilitate intercultural lessons in song writing*. Ανακοίνωση στο Third International Research in Music Education Conference που οργάνωσε το Πανεπιστήμιο του

Exeter, Αγγλία, στις 8-12/4/2003.

- [4] Αμπαρτζάκη Μ. (2007). *Η Υλοποίηση της Διαπολιτισμικής Αγωγής διαμέσου της Διαθεματικότητας*. Ανακοίνωση στο συνέδριο: «Η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας» που οργάνωσε το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων στα Ιωάννινα, στις 17-20/5/2007.
- [5] Τρούλη Κ. & Αμπαρτζάκη Μ. (2007). *Το Παιχνίδι του Αυτιστικού Παιδιού: Μελέτη Περίπτωσης*. Ανακοίνωση στο συνέδριο: «Η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας» που οργάνωσε το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων στα Ιωάννινα, στις 17-20/5/2007.
- [6] Τρούλη Κ. & Αμπαρτζάκη Μ. (2007, Οκτώβριος). *Από το κινητικό παιχνίδι στην ανάγνωση*. Ανακοίνωση στο συνέδριο: «Αναδυόμενος γραμματισμός: Έρευνα και Εφαρμογές» που οργάνωσε το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, του Πανεπιστημίου Κρήτης στο Ρέθυμνο, στις 19-20/10/2007.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια χωρίς Κριτές χωρίς πρακτικά

Μετά το 2003

- [1] Αμπαρτζάκη Μ. (2006) *Η διαθεματική προσέγγιση της έννοιας του χώρου στα μαθηματικά*. Ανακοίνωση στην ημερίδα: «Διαθεματικές Προσεγγίσεις και Οργάνωση του Χώρου στο Νηπιαγωγείο» που οργάνωσε το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Κρήτης στο Ρέθυμνο στις 5/5/2006.
- [2] Αμπαρτζάκη, Μ, Βαρβαρούση, Λ., Τρούλη, Κ. Χρυσοστόμου, Σμ. & Μακράτζη, Α. (2008). *Η διαθεματική προσέγγιση του βιβλίου της Λήδας Βαρβαρούση «Ένας καλόκαρδος καρχαρίας»*. Ομάδα εργασίας (workshop) στην επιστημονική ημερίδα: «Προγράμματα σπουδών στην Ελλάδα και στον κόσμο» που οργάνωσε το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης και το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Κρήτης στο Ρέθυμνο στις 5/4/2008.

Άλλες εργασίες

Πριν το 2003

- [1] Ampartzaki, M. (2000). Early Childhood Education in Greece [Η Προσχολική Εκπαίδευση στην Ελλάδα], *Early Years Educator (EYE)*, 2(4), pp. 52-53.

Μετά το 2003

- [2] Ιωαννίδου, Ι., Τρούλη, Κ., Αμπαρτζάκη, Μ. & Ζερβουδάκης, Στ. (2005). *Διεθνείς εβδομάδες εργασίας πεδίου: βιωματική προσέγγιση*. Παρουσίαση δρώμενου στην ημερίδα: «Διαθεματικές εργασίες πεδίου» που οργάνωσε το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Κρήτης στο Ρέθυμνο στις 27/10/2005.

Καραΐσκου Μαρία, Λέκτορας

Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Μετά το 2003

- [1] Karaïskou, M. Exploring the Generic Character of the Modern Greek Short Story ('διήγημα'): the Case of Palamas and Xenopoulos (c. 1880-1930). *Byzantine and Modern Greek Studies* (υπό δημοσίευση).
- [2] Καραΐσκου, Μαρία. Οι θεωρητικές απόψεις του Γρηγορίου Ξενόπουλου για το διήγημα και η διαπλοκή τους με την αφηγηματική πράξη: 'Σαν Όνειρο' (1890). *Νέα Εστία* (υπό δημοσίευση).

Επιστημονικά Περιοδικά χωρίς Κριτές

Μετά το 2003

- [1] Καραΐσκου, Μαρία. Η ποιητική του ανολοκλήρωτου αποσπάσματος και τα διηγήματα του Δ. Βουτυρά. *Φαρφουλάς* (υπό δημοσίευση).

Πρακτικά Συνεδρίων με Κριτές

Μετά το 2003

- [1] Καραΐσκου, Μαρία (2003). Γρηγορίου Ξενόπουλου, 'Ο τρελλός με τους κόκκινους κρίνους' (1901): ένας διάλογος με τον Βιζυηνό και τον Edgar Allan Poe. Στο *Γρηγόριος Ξενόπουλος, Πενήντα χρόνια από το θάνατο ενός αθανάτου (1951 – 2001), Πρακτικά συνεδρίου 28 και 29 Νοεμβρίου 2001*, Αθήνα: Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο.
- [2] Καραΐσκου, Μαρία. Αναζητώντας τον ειδολογικό χαρακτήρα του διηγήματος: η σύγκριση με το μυθιστόρημα σε κριτικά κείμενα δημοτικιστών (1903-1928). Στο *Το διήγημα στην ελληνική και τις ξένες λογοτεχνίες: Θεωρία, γραφή, πρόσληψη*, Πρακτικά Συνεδρίου Ελληνικής Εταιρείας Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας, Αθήνα, Δεκέμβριος 2005 (υπό δημοσίευση).

Πρακτικά Συνεδρίων χωρίς Κριτές

Μετά το 2003

- [1] Καραΐσκου, Μαρία (2004). Αποτυπώσεις του παιδικού ψυχισμού στη νεοελληνική λογοτεχνία: Α. Παπαδιαμάντη, 'Παιδική Πασχαλιά' (1891), Ε. Ροΐδη, 'Επιστολή εις την Παναγίαν' (1897). Στο *Ηθική και θρησκευτική ανάπτυξη και αγωγή του παιδιού. Πρακτικά επιστημονικού συνεδρίου*, 14 & 15 Νοεμβρίου 2003, Ρέθυμνο: Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης.
- [2] Καραΐσκου, Μαρία (2005). Η Κρήτη μέσα από την προοπτική ενός εξωτερικού παρατηρητή: η *Μαζώχτρα* (1899) του Αργύρη Εφταλιώτη. Στο *Πεπραγμένα Θ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, τόμ. Γ2, Ηράκλειο, Εταιρία Κρητικών Ιστορικών Μελετών.
- [3] Καραΐσκου, Μαρία (2007). Το βίωμα του αποκλεισμού στα ποιήματα 'Η πόλις'

του Κ. Π. Καβάφη και 'Το καράβι' του Κ. Παλαμά. *Στοχαστικές προσαρμογές: διαπολιτισμικές και διδακτικές όψεις της νεοελληνικής ποίησης*, Πρακτικά ημερίδας, επιμ. Ν. Παπαδογιαννάκης, Α. Φουντουλάκης, Ρέθυμνο.

- [4] Καραΐσκου, Μαρία. Πολυφωνία και διαλογικότητα στη 'Φωνή του Δράκου' (1904) του Α. Παπαδιαμάντη. Στο *Προοπτικές και όρια της διαλογικότητας στον Μ. Μπαχτίν: εφαρμογές στην ψυχολογία, την τέχνη, την εκπαίδευση και τον πολιτισμό*, Πρακτικά Διεθνούς Διεπιστημονικού Συνεδρίου, Ρέθυμνο: Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Μάιος 2007 (υπό δημοσίευση).

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με Κριτές χωρίς πρακτικά

Μετά το 2003

- [1] Καραΐσκου, Μαρία (2008). Γρηγόριος Ξενόπουλος, «Το παράθυρόν του» (1889), Κ. Π. Καβάφης, «Τα παράθυρα» (1903): συμβολή στην προσέγγιση μιας λογοτεχνικής σχέσης. Εισήγηση στο Δέκατο Συνέδριο της Γερμανικής Εταιρείας Νεοελληνικών Σπουδών, Freie Universitat Berlin, 20/6/2008-21/6/2008.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια χωρίς Κριτές χωρίς πρακτικά

Πριν το 2003

- [1] Karaiskou, Maria (1999). The Construction of a National Identity Through the Construction of a Genre: the Case of Eftaliotis' *Νησιώτικες Ιστορίες*. Εισήγηση στο μεταπτυχιακό συνέδριο νεοελληνικής φιλολογίας (SCOMGIU) που διοργάνωσε το King's College του Πανεπιστημίου του Λονδίνου, 5/6/1999, με θέμα «Constructing the Greek National Character».
- [2] Karaiskou, Maria (1999). From παραμύθι to διήγημα: «Το μόνον της ζωής του ταξίδιον» by Y. M. Vizyinos. Εισήγηση στο μεταπτυχιακό σεμινάριο νεοελληνικής φιλολογίας που διοργάνωσε το Τμήμα Βυζαντινών και νεοελληνικών σπουδών του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, 4/11/1999.
- [3] Karaiskou, Maria (2000). Challenging the Perception of Διήγημα: Demosthenis Voutyras' Subversion of the 'Ethographical' Model of the Short Story. Εισήγηση στο μεταπτυχιακό συνέδριο νεοελληνικής φιλολογίας (SCOMGIU) που διοργάνωσε το πανεπιστήμιο του Καίμπριτζ, 10/6/2000, με θέμα "Images, Perceptions and Representations in the Greek World (17th – 20th Centuries).

Μετά το 2003

- [1] Karaiskou, Maria (2004). Perceptions of the Short Story in Greek Literary Criticism of the Period 1900-1930. Εισήγηση στο σεμινάριο του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Λονδίνου, 16/2/2004.
- [2] Karaiskou, Maria (2006). Η κριτική προσέγγιση του παραμυθιού στο "Μόνον της ζωής του ταξίδιον" (1884) του Γ. Βιζυηνού. Εισήγηση σε Διεπιστημονικό Συμπόσιο που διοργάνωσε το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, 24/11/2006, με θέμα «Αναζητώντας το νόημα και

το ρόλο της αφήγησης και του παραμυθιού: Κριτικές προσεγγίσεις, διαδικασίες παραγωγής και πρόσληψης, ψυχοπαιδαγωγικές και ψυχοθεραπευτικές διαστάσεις».

Κυπριωτάκη Μαρία, Λέκτορας

Βιβλία

Μετά το 2003

- [1] Κυπριωτάκη, Μ. (2004). *Διαταραχές Συγκέντρωσης της Προσοχής – Τρόποι Στήριξης και Αντιμετώπισης, Σύγχρονες Αντιλήψεις*. Ηράκλειο: Έκδοση της συγγραφέως, 256 σ.

Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Μετά το 2003

- [1] Κυπριωτάκη, Μ. (2005). Η Ποιότητα της Συζυγικής Σχέσης και η Επίδρασή της στη Συμπεριφορά των Πατεράδων απέναντι στα Παιδιά. *Επιστήμες Αγωγής*, 2, 59-76.

Επιστημονικά Περιοδικά χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Κυπριωτάκη, Μ. (2002). Παράγοντες που καθορίζουν την Πατρική Συμπεριφορά. *Ενημερωτικό Δελτίο της Εταιρείας Στήριξης των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες - Άγιος Τίτος*, 14, 1-22.

Μετά το 2003

- [1] Κυπριωτάκη, Μ. (2004). Η Ψυχοπαιδαγωγική των Παιδιών με Προβλήματα Ακοής. *Ενημερωτικό Δελτίο της Εταιρείας Στήριξης των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες - Άγιος Τίτος*, 16, 17, 9-32.
- [2] Κυπριωτάκη, Μ. (2005). Το Υπερκινητικό Σύνδρομο. *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, 27, 28, 23-33, 10-18.
- [3] Κυπριωτάκη, Μ. (2005). Ο Ρόλος των Γονιών στις Σχολικές Υποχρεώσεις των Παιδιών τους. *Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου*, 55, 69-81.

Πρακτικά Συνεδρίων με Κριτές

Μετά το 2003

- [1] Κυπριωτάκη, Μ. & Γεωργιάδη, Μ. (2004). Παράγοντες που προκαλούν άγχος σε γονείς παιδιών με εμπόδια στη ζωή και στη μάθηση – Στρατηγικές αντιμετώπισης του άγχους και στήριξης της οικογένειας. *Πρακτικά 4^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή, «Μάθηση και Διδασκαλία στην Κοινωνία της Γνώσης»*, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εκδόσεις Κέντρου Έρευνας

Επιστήμης και Εκπαίδευσης (Κ.Ε.ΕΠ.ΕΚ.), Τόμος Β, 153-162.

- [2] Κυπριωτάκη, Μ. (2007). Ένα 'κοινό' νηπιαγωγείο για όλα τα παιδιά; Αντιλήψεις και ετοιμότητα των νηπιαγωγών. *Πρακτικά 1^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής με διεθνή συμμετοχή, «Η Ειδική Αγωγή στην Κοινωνία της Γνώσης»*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη, Τόμος Β', 204-223.

Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

Μετά το 2003

- [1] Kyriotaki, M. & Markodimitraki, M. (2008). The inclusion of students with special needs at the University of Crete. In T. Giovazolias, E. Karademas, & Kalantzi-Azizi, A. (Eds). *Crossing Internal and External Borders. Practices for an Effective Psychological Counselling in the European Higher Education*. Athens: Ellinika Grammata.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με Κριτές χωρίς Πρακτικά

Πριν το 2003

- [1] Κυπριωτάκη, Μ. (2002, Οκτώβριος): Η ποιότητα της συζυγικής σχέσης και η επίδρασή της στη συμπεριφορά των πατεράδων απέναντι στα παιδιά. Ανακοίνωση στο *Πανελλήνιο Συνέδριο, «Η Ελληνική Οικογένεια»*. Πανεπιστήμιο Αθηνών σε συνεργασία με το Κέντρο για τη Μελέτη της Οικογένειας, Αθήνα.

Μετά το 2003

- [1] Κυπριωτάκη, Μ. (2003, Μάιος): Βιώματα των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας: Προβλήματα αποξένωσης και μη ικανοποίησης από τις συνθήκες ζωής; Ανακοίνωση στο *9^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, «Παλιό κρασί σε καινούριο βαρέλι;»*. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος.
- [2] Kyriotaki, M. (2004, September): The role of parents in their children`s school obligations. Paper presented at *European Conference on Educational Research*. University of Crete, Rethymno.
- [3] Κυπριωτάκη, Μ. & Γεωργιάδη, Μ. (2004, Νοέμβριος): Παράγοντες που προκαλούν άγχος σε γονείς παιδιών με εμπόδια στη ζωή και στη μάθηση – Στρατηγικές αντιμετώπισης του άγχους και στήριξης της οικογένειας. Ανακοίνωση στο *4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο με διεθνή συμμετοχή, «Μάθηση και Διδασκαλία στην Κοινωνία της Γνώσης»*. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης σε συνεργασία με το Κέντρο Έρευνας Επιστήμης και Εκπαίδευσης (Κ.Ε.ΕΠ.ΕΚ.).
- [4] Κυπριωτάκη, Μ. (2007, Απρίλιος). Ψυχοπαιδαγωγικές Παρεμβάσεις σε παιδιά με διαταραχές συγκέντρωσης της προσοχής με ή χωρίς υπερκινητικότητα στα πλαίσια του σχολείου και της οικογένειας. Ανακοίνωση στο *11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, «Η Ψυχολογία ατενίζοντας το μέλλον της: Επαναπροσδιορισμοί, Ανακατατάξεις και Συνθέσεις»*. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- [5] Kyriotaki, M. & Markodimitraki, M. (2007, September). The inclusion of students with spe-

cial needs at the University of Crete. Paper presented at the 2007 FEDORA – PSYCHE Conference. University of Crete, Rethimno.

- [6] Κυπριωτάκη, Μ. (2008, Μάρτιος): Ο ρόλος της Οικογένειας στην Πρώιμη Υποστηρικτική Παρέμβαση. Ανακοίνωση στην *Ημερίδα «Αναγκαιότητα και Προοπτικές Διεπιστημονικής Προσέγγισης στην Πρώιμη Παρέμβαση»*. Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- [7] Αστρινάκη, Σ., Ματσόπουλος, Α. & Κυπριωτάκη, Μ. (2008, Μάιος): Η σχέση της Αυτορρύθμισης Συναισθημάτων και της Σχολικής Επίδοσης Μαθητών Δημοτικού Σχολείου. Ανακοίνωση στο *Διεθνές Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας, «Σχολική Ψυχολογία: Αναγκαία για την Ποιοτική Αναβάθμιση της Εκπαίδευσης»*. Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- [8] Τζουανάκη, Β., Ματσόπουλος, Α. & Κυπριωτάκη, Μ. (2008, Μάιος): Οι γνώσεις των νηπιαγωγών για την τροποποίηση των συμπεριφορών των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Ανακοίνωση στο *Διεθνές Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας, «Σχολική Ψυχολογία: Αναγκαία για την Ποιοτική Αναβάθμιση της Εκπαίδευσης»*. Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- [9] Μαρκοδημητράκη, Μ. & Κυπριωτάκη, Μ. (2008, Μάιος-Ιούνιος): Μίμηση και αυτισμός. Αναρτημένη ανακοίνωση στο *1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εξελικτικής Ψυχολογίας*. Αθήνα: Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία.
- [10] Manolitsis, G. & Kypriotaki, M. (July, 2008). Story-telling as a vehicle for modifying rejection beliefs and attitudes of typically developing preschoolers towards children with disabilities. Paper presented at the International Congress, “Acceptance, Rejection, and Resilience within family, school, and social-emotional contexts”. University of Crete, Rethimno.
- [11] Markodimitraki, M. & Kypriotaki, M. (July, 2008). «Examining the physical difficulties experienced by twins in Greece». Paper presented at the XXIX International Congress of Psychology, Berlin.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια χωρίς Κριτές χωρίς Πρακτικά

Μετά το 2003

- [1] Κυπριωτάκη, Μ. (2005, Μάρτιος): Διαταραχές Συγκέντρωσης της Προσοχής ως βασική αιτία των μαθησιακών δυσκολιών. Ανακοίνωση στη *Διημερίδα «Προβλήματα Μάθησης και Συμπεριφοράς – Αντιμετώπιση»*. Εταιρεία Στήριξης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες Περιφέρειας Κρήτης «ΑΓΙΟΣ ΤΙΤΟΣ» σε συνεργασία με τον δήμο Ιεράπετρας, Ιεράπετρα.
- [2] Κυπριωτάκη, Μ. (2005, Μάιος): Διαταραχές συγκέντρωσης προσοχής-Τρόποι αντιμετώπισης. Ανακοίνωση στην *Ημερίδα «Δυσκολίες Μάθησης και Προβλήματα Συμπεριφοράς κατά την Προσχολική Ηλικία»*. Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Κρήτης, Ρέθυμνο.
- [3] Κυπριωτάκη, Μ. (2007, Μάρτιος): Η Πρώιμη Υποστηρικτική Παρέμβαση ως βασική προϋπόθεση για την ένταξη και ενσωμάτωση των παιδιών με εμπόδια στη ζωή και στη μάθηση. Ανακοίνωση στην *Ημερίδα «Σχολική Ψυχολογία και Εκπαίδευση, Προβληματισμοί και Προοπτικές σε σχέση με την ενσωμάτωση*

των παιδιών με `ιδιαιτερότητες`. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.

Άλλες εργασίες

Πριν το 2003

- [1] Κυπριωτάκη, Μ. (4/12/2001). Οι πατεράδες των παιδιών με ειδικές ανάγκες. *Εφημερίδα Τόλμη*.

Συμμετοχή σε Ερευνητικά Προγράμματα

Πριν το 2003

- [1] Συμμετοχή στην εκπόνηση Πρότασης Π 1.4 «Το θεσμικό πλαίσιο για την επαγγελματική ένταξη των Α.μ.Ε.Α. και των Ατόμων που κινδυνεύουν από κοινωνικό αποκλεισμό».

Σκοπός του Προγράμματος ήταν η εκπόνηση πρότασης για την ανάπτυξη θεσμικού πλαισίου όσον αφορά στην επαγγελματική ένταξη των Α.μ.Ε.Α. και των Ατόμων που κινδυνεύουν από κοινωνικό αποκλεισμό.

- [2] Συμμετοχή αμισθί στην ομάδα εργασίας της Εταιρείας Στήριξης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες Περιφέρειας Κρήτης «ΑΓΙΟΣ ΤΙΤΟΣ» για τη σύνταξη ενημερωτικού εγχειριδίου Επαγγελματικού Προσανατολισμού Κατάρτισης - Στήριξης και Αποκατάστασης Α.μ.Ε.Α., Περιφέρειας Κρήτης, στο πλαίσιο της κοινοτικής πρωτοβουλίας Απασχόληση - Horizon πρόγραμμα «Λυσίας».

Σκοπός του Προγράμματος ήταν η σύνταξη ενημερωτικού εγχειριδίου όσον αφορά στον Επαγγελματικό Προσανατολισμό, την Κατάρτιση - Στήριξη και Αποκατάσταση των Α.μ.Ε.Α., Περιφέρειας Κρήτης.

Μετά το 2003

- [1] Συμμετοχή ως εισηγήτρια στο Επιμορφωτικό Πρόγραμμα του ΥΠ.Ε.Π.Θ. για την περιφέρεια Κρήτης (ΕΠΕΑΕΚ) για δασκάλους Ειδικής Αγωγής, «Δημιουργία Προϋποθέσεων για τη Σχολική Ενσωμάτωση, την αποτελεσματικότερη εκπαίδευση και την κοινωνική αποδοχή νοητικά υστερούντων ατόμων» με το διακριτικό τίτλο «Στέρξις» που διοργάνωσε η «Ζωδόχος Πηγή» (Κέντρο Ειδικών Παιδιών, Εξειδικευμένο Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης, Γραφείο Πρώθισης στην Απασχόληση, Κέντρο Ημέρας, Ξεκώνας στήριξης, Εξειδικευμένο Κέντρο Αυτισμού). (2003)

Σκοπός του προγράμματος ήταν η επιμόρφωση δασκάλων Ειδικής Αγωγής στην περιφέρεια Κρήτης όσον αφορά στη Νοητική Ανεπάρκεια.

- [2] Συμμετοχή ως επιμορφώτρια στο έργο «ΕΠΙΝΟΗΣΗ», Εξειδίκευση Εκπαιδευτικών – Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού και Παραγωγή Εκπαιδευτικού Υλικού για Ήπια Νοητική Καθυστέρηση, που οργανώνεται από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, Εργαστήριο Νέων Τεχνολογιών στην Επικοινωνία, την Εκπαίδευση και τα Μ.Μ.Ε. (2008).

Σκοπός του προγράμματος είναι η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην περιφέρεια Κρήτης,

όσον αφορά στην ήπια νοητική καθυστέρηση και στην παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού για ήπια νοητική καθυστέρηση.

Μαρκοδημητράκη Μαρία, Λέκτορας

Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Μαρκοδημητράκη, Μ., Κοκκινάκη, Θ., Κουγιουμουτζάκης, Γ. (2002 α). Η ψυχολογία των σιαμαίων διδύμων - Μέρος Πρώτο. *Ψυχοπαθολογία Παιδιού και Εφήβου*, 4, 1, 71-86.
- [2] Μαρκοδημητράκη, Μ., Κοκκινάκη, Θ., Κουγιουμουτζάκης, Γ. (2002 β). Η ψυχολογία των σιαμαίων διδύμων - Μέρος Δεύτερο. *Ψυχοπαθολογία Παιδιού και Εφήβου*, 4, 1, 87-111.

Μετά το 2003

- [3] Μαρκοδημητράκη, Μ., Κουγιουμουτζάκης, Γ., (2005). Διεπιστημονική θεώρηση της εγκυμοσύνης των διδύμων, *Ψυχολογία*, Τεύχος 1, Τόμος 12, σελ. 115-132.
- [4] Μαρκοδημητράκη, Μ., Κουγιουμουτζάκης, Γ., (2005). Όψεις της Ανάπτυξης των Διδύμων, *Ψυχολογία*, Τεύχος 2, Τόμος 12, σελ. 133-152.
- [5] Κουγιουμουτζάκης, Γ., Μαρκοδημητράκη Μ., Τσούρτου, Β. (2006). Ψυχανάλυση και αναπτυξιακή ψυχολογία: καιροί συνεργασίας. *Νέα Εστία*, 160, 1795, 1100-1121.
- [6] Κουγιουμουτζάκης, Γ., Τσούρτου, Β., Μαρκοδημητράκη, Μ., Σεμιπέκολου, Μ. & (2007, υπό δημοσίευση). Ο τρίτος δρόμος του Piaget και η διαφωνία του με τον Δαρβίνο. *Ψυχολογικά Θέματα*.

Πρακτικά Συνεδρίων Χωρίς Κριτές

Μετά το 2003

- [1] Κοκκινάκη, Θ., Μαρκοδημητράκη, Μ. (υπό δημοσίευση). Οι σχέσεις των διαζευγμένων πατέρων με τα παιδιά τους: Προβλήματα και Κοινωνικές Παρεμβάσεις. Στο: *Πρακτικά της 2ης Πανελλήνιας Διημερίδας «Σύγχρονες Ανάγκες Κοινωνικής Φροντίδας, Δομές και Προγράμματα στην Τοπική Κοινωνία»*, Ηράκλειο 19-20 Μαρτίου 2004.

Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

Μετά το 2003

- [1] Kugiymutzakis, G., Kokkinaki, T., Markodimitraki, M. & Vitalaki, E. (2005). Emotions in Early Mimesis. Στο J. Nadel & D. Muir (eds) *Emotional Development*. Oxford: Oxford University Press.

- [2] Κουγιουμουτζάκης, Γ., Μαρκοδημητράκη, Μ., Κοκκινάκη, Θ. (2007). Η θεωρία της Έμφυτης Διυποκειμενικότητας: Βασικές Αρχές. Στο Γ. Χριστογιώργος (επιμ.). *Θέματα Ψυχοδυναμικής και Ψυχοκοινωνικής Παιδοψυχιατρικής. Προς τιμήν του Γ. Τσιάντη*. Αθήνα: Καστανιώτης, 489-523.
- [3] Κουγιουμουτζάκης, Γ., Μαρκοδημητράκη Μ., Αντωνιάκης, Δ., Πατεράκη Μ., (2008). Από την τέχνη για την τέχνη στην τέχνη για τη ζωή: Χρήση και κατάχρηση της θεωρίας του Piaget. Στο Γ. Ζωγραφίδης, Γ. Κουγιουμουτζάκης (επιμ.) *Αισθητική και Τέχνη. Τόμος προς τιμήν του Π. Μιχελή*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 155-190.
- [4] Kypriotaki, M., Markodimitraki, M. (2008). The inclusion of students with special needs at the University of Crete. In T. Giovazolias, E. Karademas, & Kalantzi-Azizi, A. (Eds). *Crossing Internal and External Borders. Practices for an Effective Psychological Counselling in the European Higher Education*. Athens: Ellinika Grammata.
- [5] Μαρκοδημητράκη, Μ. (υπό έκδοση). Οι δίδυμοι ως έμβρυα και βρέφη. Στο Γ. Κουγιουμουτζάκης, Β. Τσούρτου, Μ. Μαρκοδημητράκη (επιμ.). *Ανάπτυξη και συν-ανάπτυξη στη βρεφική και τη νηπιακή ηλικία*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- [6] Μαρκοδημητράκη, Μ. (υπό έκδοση). Ερευνώντας τη μίμηση και τις συγκινησιακές εκφράσεις στις αλληλεπιδράσεις διζυγωτικών διδύμων με τους Σημαντικούς Άλλους. Στο Γ. Κουγιουμουτζάκης, Β. Τσούρτου, Μ. Μαρκοδημητράκη (επιμ.). *Ανάπτυξη και συν-ανάπτυξη στη βρεφική και τη νηπιακή ηλικία*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- [7] Μαρκοδημητράκη, Μ., Πατεράκη, Μ. (υπό έκδοση). Οι δίδυμοι ως νήπια. Στο Γ. Κουγιουμουτζάκης, Β. Τσούρτου, Μ. Μαρκοδημητράκη (επιμ.). *Ανάπτυξη και συν-ανάπτυξη στη βρεφική και τη νηπιακή ηλικία*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- [8] Μαρκοδημητράκη, Μ. και Κουγιουμουτζάκης, Γ. (υπό έκδοση). Σπάνιοι θάνατοι διδύμων. Στο Γ. Νικολακάκης και Γ. Κουγιουμουτζάκης (επιμ.). *Το αβέβαιον και το πολύτροπον του θανάτου*. Αθήνα: Πλέθρον.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με Κριτές χωρίς Πρακτικά

Πριν το 2003

- [1] Markodimiraki, M. (2002). *Imitation in twin infants*. Εισήγηση στο Διεθνές Συμπόσιο Αναπτυξιακής Ψυχολογίας προς τιμήν του Καθηγητή Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης Jerome S. Bruner, που διοργάνωσε το Τμήμα Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών Παν/μίου Κρήτης, με θέμα: «*We share therefore we are: on human development, education and culture*».
- [2] Μαρκοδημητράκη, Μ. (2003). *Μίμηση και συναισθήματα στις «τέχνες» των διδύμων*. Εισήγηση στο Συμπόσιο που διοργάνωσε το Εργαστήριο Ψυχολογίας του Τομέα Θεωρίας και Μεθοδολογίας των Κοινωνικών Επιστημών, Τμήμα Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών, Παν/μίου Κρήτης, με τίτλο: «*Η «τέχνη» της Ψυχολογίας και η Ψυχολογία της Τέχνης*».

Μετά το 2003

- [3] Μαρκοδημητράκη, Μ. & Κουγιουμουτζάκης, Ι. (2004). *Η Ανάπτυξη και ο Ρόλος της Μίμησης σε Δίδυμα και μη Δίδυμα Βρέφη*. Εισήγηση στο Διεθνές Διεπιστημονικό Συμπόσιο, που διοργάνωσε το Εργαστήριο Οικολογικής Ψυχολογίας, Βιοματικής Ευρετικής και Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης, με τίτλο: «Σώμα, Εκπαίδευση και Βιοματική Γνώση».
- [4] Μαρκοδημητράκη, Μ. (2004). *Κοινοί θάνατοι διδύμων*. Εισήγηση στο Συμπόσιο που διοργάνωσε το Τμήμα Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης, με τίτλο: «Το Αβέβαιον του Θανάτου: Μια διεπιστημονική προσέγγιση».
- [5] Kugiumutzakis, G., Markodimitraki, M. (2005). *Parents imitate more their infants than vice versa*". Εισήγηση στο Συνέδριο που διοργανώθηκε από την Πανεπιστημιακή Κλινική της Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, με τίτλο: «From Parents to Infants: The impact of Parental Mental Illness on their Children».
- [6] Μαρκοδημητράκη, Μ., Κουγιουμουτζάκης, Γ. (2005). *Η Ψυχολογία των Διδύμων*. Εισήγηση στο 10^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, που διοργάνωσε το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- [7] Μαρκοδημητράκη, Μ., Κουγιουμουτζάκης, Γ. (2005). *Μίμηση και Συναισθήματα σε ένα Ζεύγος ΔΖ Διδύμων στη Βρεφική Ηλικία*. Εισήγηση στο 10^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, που διοργάνωσε το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- [8] Τσούρτου, Β., Μαρκοδημητράκη, Μ., Κουγιουμουτζάκης Ι. (2006). *Βρεφικές και νηπιακές παρακαταθήκες της εφηβείας: Τρία παραδείγματα*. Εισήγηση στην Ημερίδα που διοργάνωσε το Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο του Βενιζέλιου-Πανάκειου Νοσοκομείου Ηρακλείου, με τίτλο: «Εφηβεία».
- [9] Μαρκοδημητράκη, Μ., Κουγιουμουτζάκης, Γ. (2006). *Καταστροφή, φόβος και διασυρμός: Σιαμαίοι και αυτόστοι δίδυμοι*. Εισήγηση στο 2^ο Συνέδριο Πολιτικής Ψυχολογίας που διοργάνωσε το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, με τίτλο: «Καταστροφές και η σαγήνη του Φόβου».
- [10] Μαρκοδημητράκη, Μ. (2006). *Μίμηση στην επικοινωνία βρεφών και νηπίων*». Εισήγηση στο 18^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Κοινωνικής Παιδιατρικής και Προαγωγής της Υγείας που διοργανώθηκε από την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης, με τίτλο: «Παιδί, Υγεία και Πολιτισμός».
- [11] Κουγιουμουτζάκης, Γ., Μαρκοδημητράκη Μ. (2007). *Η ανάπτυξη και η εκπαίδευση των διδύμων*». Εισήγηση στο πλαίσιο του Κύκλου Επιμορφωτικών Σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς και γονείς που οργανώθηκε από τη Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία, τον Κλάδο Σχολικής Ψυχολογίας της ΕΛΨΕ και το ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, με τίτλο: *Ψυχο-παιδιά: θέματα ανάπτυξης και προσαρμογής των παιδιών στην οικογένεια και το σχολείο*.
- [12] Κουγιουμουτζάκης, Γ., Μαρκοδημητράκη, Μ., Κοκκινάκη, Θ. (2007). *Η θεωρία της Έμφυτης Διυποκειμενικότητας του Colwyn Trevarthen*. Εισήγηση στο πλαίσιο της

επιστημονικής συνάντησης που διοργανώθηκε από το Ινστιτούτο Ψυχαναλυτικής Ψυχοθεραπείας Ελλάδος, την Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου και την Πανεπιστημιακή Παιδοψυχιατρική Κλινική, Παν/μιο Αθηνών.

- [13] Μαρκοδημητράκη, Μ. (2007). *Ο Φρόνυτ ως γιος, πατέρας και παππούς. Τα παιδιά πριν και μετά τον Φρόνυτ*. Εισήγηση στα πλαίσια της παρουσίασης του βιβλίου με τίτλο *Σίγκμουτ Φρόνυτ: Η ζωή του σε εικόνες και κείμενα*, που πραγματοποιήθηκε από τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- [14] Μαρκοδημητράκη, Μ. (2007). *Η ανάπτυξη και η εκπαίδευση των διδύμων*. Εισήγηση στο πλαίσιο του 11ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ψυχολογικής Έρευνας της ΕΛΨΕ, με τίτλο: *Διεπιστημονική θεώρηση των διδύμων*.
- [15] Μαρκοδημητράκη, Μ. (2007). *Μίμηση και συγκινήσεις στην επικοινωνία δίδυμων βρεφών με τους σημαντικούς άλλους*. Εισήγηση στο πλαίσιο του 11ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ψυχολογικής Έρευνας της ΕΛΨΕ, με τίτλο *Συγκινησιακές ορίζουσες της βρεφικής μίμησης*.
- [16] Πατεράκη, Μ., Μαρκοδημητράκη, Μ. (2007). *Μίμηση και συγκινήσεις στην επικοινωνία δίδυμων και μη δίδυμων βρεφών με τη μητέρα- σχεδιασμός, μικρο-ανάλυση και πρώτα αποτελέσματα μιας νατουραλιστικής διαχρονικής έρευνας*. Εισήγηση στο πλαίσιο του 11ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ψυχολογικής Έρευνας της ΕΛΨΕ.
- [17] Κυπριωτάκη, Μ., Μαρκοδημητράκη, Μ. (2007). *The inclusion of students with special needs at the university of Crete*. Εισήγηση στο πλαίσιο του Συνεδρίου που διοργανώθηκε από το Συμβουλευτικό Κέντρο Φοιτητών του Παν/μίου Κρήτης, με τίτλο: *The 2007 Psyche Conference: Crossing Internal and External Borders. Practices for an Effective Psychological Counselling in the European Higher Education*.
- [18] Μαρκοδημητράκη, Μ. (2007). *Νέες τάσεις στη θεώρηση των διδύμων: Μια αναπτυξιακή προσέγγιση (βρέφη, νήπια)*. Εισήγηση στο πλαίσιο του Συμποσίου που διοργανώθηκε από Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών *Εγκέφαλος και Νους* του Τμήματος Ιατρικής Παν/μίου Κρήτης, με τίτλο: «*Ανάπτυξη και εκπαίδευση διδύμων- συγκριτικές θεωρήσεις*».
- [19] Κακλαμάνη, Τ., Μαρκοδημητράκη, Μ., Πατεράκη, Μ., Κουγιουμουτζάκης, Γ. (2007). Ανακοίνωση πρώτων αποτελεσμάτων από το ερευνητικό υπο-έργο του Προγράμματος ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ με τίτλο *Δίδυμα και μη δίδυμα βρέφη στην επικοινωνία τους με τους Σημαντικούς Άλλους: Γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη*.
- [20] Μαρκοδημητράκη, Μ., Κυπριωτάκη, Μ. (2008). *Μίμηση και αυτισμός*. Εισήγηση στο πλαίσιο του 1^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Εξελικτικής Ψυχολογίας που διοργανώθηκε από την ΕΛΨΕ.

Άλλες Εργασίες

Πριν το 2003

- [1] Bräuer, G. (1995). Προσβάσεις στην Αισθητική Αγωγή στην Πρωτοβάθμια

Εκπαίδευση. Αφιέρωμα στους Otto Freidrich Bollnow, Klaus Giel και Werner Loch. (Μετάφραση Μ. Μαρκοδημητράκη). *Παιδαγωγικός Λόγος*, 1, 9-21.

[2] Bräuer, G. (1995). Προσβάσεις στην Αισθητική Αγωγή στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Αφιέρωμα στους Otto Freidrich Bollnow, Klaus Giel και Werner Loch. (Μετάφραση Μ. Μαρκοδημητράκη). *Παιδαγωγικός Λόγος*, 2, 13-23.

[3] Bräuer, G. (1995). Προσβάσεις στην Αισθητική Αγωγή στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Αφιέρωμα στους Otto Freidrich Bollnow, Klaus Giel και Werner Loch. (Μετάφραση Μ. Μαρκοδημητράκη). *Παιδαγωγικός Λόγος*, 3, 9-21.

Μετά ο 2003

[4] Freud, E., Freud, L. & Grubrich-Simitis, I. (2006). *Σίγκμουντ Φρόυντ: Η Ζωή και το Έργο του σε Εικόνες και Κείμενα (Sigmund Freud: His life in Pictures and Words)*. Επιμέλεια Έκδ. Γ. Κουγιουμουτζάκης (Μετάφραση Κ. Ανδρουλιδάκης, Μ. Μαρκοδημητράκη & Γ. Κουγιουμουτζάκης). Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Συμμετοχή σε Ερευνητικά Προγράμματα

Πριν το 2003

[1] Ερευνήτρια στο Ερευνητικό Πρόγραμμα «*Δομή και ανάπτυξη του ανθρώπινου νου από τον 2^ο μέχρι τον 24^ο μήνα της ζωής, ομαλές διαδρομές και παράγοντες εκτροπής*», που χρηματοδοτήθηκε από τη ΓΓΕΤ (χρονικό διάστημα υλοποίησης: Ιανουάριος 1999-Ιούνιος 1999). Οι υποχρεώσεις μου στο Τμήμα ήταν: α) κωδικοποίηση οπτικής και κινητικής συμπεριφοράς βρεφών και β) μικροανάλυση των κωδικοποιημένων βρεφικών συμπεριφορών στο 1/25^ο του δευτερολέπτου με το σύστημα LOGGER. Επιστημονικός υπεύθυνος: Καθηγητής Ι. Κουγιουμουτζάκης.

Μετά το 2003

[2] Μεταδιδακτορική ερευνήτρια (ανάπτυξη μεθοδολογίας, συλλογή υλικού στα σπίτια των βρεφών, ανάλυση δεδομένων, εκπόνηση και συγγραφή) στα πλαίσια του έργου με τίτλο «*Δίδυμα και μη δίδυμα βρέφη στην επικοινωνία τους με τους σημαντικούς άλλους: Γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη*», που συγχρηματοδοτείται από ΥΠΕΠΘ και ΕΥΔ ΕΠΕΑΕΚ II (Πρόγραμμα ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ) (χρονικό διάστημα υλοποίησης: Μάιος 2004-Δεκέμβριος 2006). Επιστημονικός υπεύθυνος: Καθηγητής Ι. Κουγιουμουτζάκης.

Οικονομίδη Βασίλειος, Λέκτορας

Βιβλία

Μετά το 2003

- [1] Οικονομίδης, Β. Δ. (2003). *Το Δεκτικό Λεξιλόγιο Παιδιών Ηλικίας 5;5-6;5 Ετών*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- [2] Κιτσαράς, Γ. & Οικονομίδης, Β. (2004) (Επιμέλεια) Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική. Σχέδια Εργασίας. Β', Πρακτικό Μέρος του βιβλίου Γ. Κιτσαράς: *Προγράμματα. Διδακτική Μεθοδολογία Προσχολικής Αγωγής* (σελ.229-340). Αθήνα: Έκδ. του συγγ.
- [3] Ζαράνης, Ν. & Οικονομίδης, Β. Δ. (2008). *Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Προσχολική Εκπαίδευση. Θεωρητική Επισκόπηση και Εμπειρική Διερεύνηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Μετά το 2003

- [1] Οικονομίδης, Β. (2005). Τηλεοπτικές συνήθειες παιδιών ηλικίας 5;5 – 6;5 ετών. *Ερευνώντας τον Κόσμο του Παιδιού*, 6, 103-119.
- [2] Οικονομίδης, Β. (2007). Η θέση της γυναίκας στο Διδακτικό Ερευνητικό Προσωπικό των Παιδαγωγικών Τμημάτων. *Επιστήμες Αγωγής*, 4, 33-44.

Επιστημονικά Περιοδικά χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Οικονομίδης, Β. Δ. (1992). Η θεωρία της συμβολικής αλληλεπίδρασης για την κοινωνικοποίηση του ατόμου. *Σχολείο και Ζωή*, 3, 126-130.
- [2] Οικονομίδης, Β. Δ. (1998). Η χριστιανική θρησκεία στα βιβλία «Η Γλώσσα μου» του Δημοτικού Σχολείου. *Παιδαγωγικός Λόγος*, 3, 67-79.

Μετά το 2003

- [3] Οικονομίδης, Β. Δ. (2004). Θεματικές κατηγορίες στο «Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων για το Νηπιαγωγείο». *Παιδαγωγικός Λόγος*, 3, 189-206.

Πρακτικά Συνεδρίων με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Οικονομίδης, Β. Δ. (2001). Το λεξιλόγιο των νηπίων: μέγεθος – διαφορές –

εμπλουτισμός. Στο Ο.Μ.Ε.Ρ (Παγκόσμια Οργάνωση Προσχολικής Αγωγής) – Ελληνική Επιτροπή. 3. *Μετα-πτυχιακά: Εξελίξεις και Προοπτικές στην Προσχολική και Πρωτοσχολική Αγωγή*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 98-116.

Μετά το 2003

- [2] Ζαράνης, Ν. & Οικονομίδης, Β. (2006). Οι απόψεις των φοιτητών Παιδαγωγικών Τμημάτων Προσχολικής Εκπαίδευσης για τη χρήση του διαδικτύου στο Νηπιαγωγείο. Στο Δ. Χατζηδήμου, & Χ. Βιτσιλάκη (Επιμ.), *Το Σχολείο στην Κοινωνία της Πληροφορίας και της Πολυπολιτισμικότητας. Πρακτικά του ΙΑ΄ Διεθνούς Συνεδρίου. Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος - Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Ρόδος 21-23 Οκτωβρίου 2005*, (σελ. 171-181). Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- [3] Οικονομίδης, Β. (2007). Οι φοιτητές κρίνουν την Πρακτική Άσκηση. Μελέτη περίπτωσης. Στο Δ. Χατζηδήμου, Κ. Μπίκος, Π. Στραβάκου & Κ. Χατζηδήμου (Επιμ.), *Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα. Πρακτικά του 5^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος. Θεσσαλονίκη, 24-26 Νοεμβρίου 2006*. Τόμ. Β΄, (σελ. 205-214). Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Πρακτικά Συνεδρίων χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Οικονομίδης, Β. Δ. (2002). Η γωνιά της λαϊκής παράδοσης στο νηπιαγωγείο: απόψεις των νηπιαγωγών και μεθοδολογικοί προβληματισμοί. Στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Σχολή Επιστημών Αγωγής. Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης. *Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας. Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου Τόμ. Α΄*, (σελ. 418-436). Ρέθυμνο: Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης.

Μετά το 2003

- [2] Οικονομίδης, Β. Δ. (2003). Η αφήγηση ιστοριών από τους γονείς και η επίδρασή τους στο δεκτικό λεξιλόγιο παιδιών ηλικίας 5;5-6;5 ετών. Στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Σχολή Επιστημών Αγωγής. Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης. *Γλώσσα και Μαθηματικά στην Προσχολική Ηλικία. Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου, 22-23 Νοεμβρίου 2002* (σελ. 209-228). Ρέθυμνο: Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης.
- [3] Οικονομίδης, Β. Δ. (2004). Η χριστιανική θρησκεία στο Ανθολόγιο Λογοτεχνικών κειμένων για το Νηπιαγωγείο Στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Σχολή Επιστημών Αγωγής. Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης. *Ηθική και Θρησκευτική Ανάπτυξη και Αγωγή του Παιδιού. Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου, 14-15 Νοεμβρίου 2003* (σελ. 414-437). Ρέθυμνο: Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης.

- [4] Οικονομίδης, Β. Δ. (2005). Το δεκτικό λεξιλόγιο των νηπίων και ο τύπος του Νηπιαγωγείου (Κλασικό ή Ολοήμερο) στο οποίο φοιτούν Στο Ν. Ζούκης & Θ. Μητάκος (Επιμ.) *Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα. Ηλεκτρονική Παρουσίαση των Πρακτικών του 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, Αθήνα 7-10 Νοεμβρίου 2002*. Διάθεση στο: http://www.pee.gr/e27_11_03/sin_ath/th_en_viii/oikonomidis.htm
- [5] Ζαράνης, Ν. & Οικονομίδης, Β. (2005β). Οι απόψεις των νηπιαγωγών για τη χρήση του υπολογιστή στο Νηπιαγωγείο. Στο *Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Εκπαίδευσης στη Διδακτική Πράξη. Πρακτικά του 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις Τ.Π.Ε., Σύρος, 13 – 15 Μαΐου 2005 Τομ. Α΄*, (σελ. 577-583). Σύρος: Δ/ση Δ.Ε. Ν. Κυκλάδων - Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- [6] Ζαράνης, Ν. & Οικονομίδης, Β. (2005α). Οι απόψεις των νηπιαγωγών για τη χρήση του διαδικτύου στο Νηπιαγωγείο. Στο *Κριτική, Δημιουργική, Διαλεκτική Σκέψη στην Εκπαίδευση: Θεωρία και Πράξη. Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), Αθήνα, 13 – 14 Μαΐου 2005* (σελ.455-467). Ηλεκτρονική έκδοση, Διάθεση στο: <http://www.elliepek.gr/Documents.3o-Synedrio-Eisigises/Zaranes-Oikonomides.pdf>.
- [7] Ζαράνης, Ν. & Οικονομίδης, Β. (υπό δημοσίευση). Οι απόψεις των φοιτητών Παιδαγωγικών Τμημάτων για την εισαγωγή της Πληροφορικής στο Νηπιαγωγείο Στο *Εκπαίδευση και Κοινωνία στο Σύγχρονο Κόσμο. Παιδαγωγικά Τμήματα: 20 Χρόνια Μετά. Πρακτικά του Πανελληνίου Συνεδρίου, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης - Ι.Π.Ε.Μ./Δ.Ο.Ε., Ρέθυμνο 15 – 17 Απριλίου 2005*.
- [8] Οικονομίδης, Β. (2007). Το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης κατά την πρώτη εικοσαετία της λειτουργίας του». Στο Πανεπιστήμιο Πατρών. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Εργαστήριο Ιστορικού Αρχείου Νεοελληνικής και Διεθνούς Εκπαίδευσης. *Πρακτικά του 4^{ου} Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου Ιστορίας Εκπαίδευσης: Ιστορία της Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης, Πάτρα 6-8 Οκτωβρίου*. Διάθεση στο: <http://www.elemedu.upatras.gr/eriande/synedria/synedrio4/praktika1/oikonomidis.htm>

Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

Μετά το 2003

- [1] Οικονομίδης, Β. (2004). Το νερό: διαθεματική προσέγγιση. Στο: Γ. Κιτσαράς: *Προγράμματα. Διδακτική Μεθοδολογία Προσχολικής Αγωγής* (σελ.231-248). Αθήνα: Έκδ. του συγγ.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με Κριτές χωρίς πρακτικά

Πριν το 2003

- [1] Οικονομίδης, Β. Δ. (2002, Οκτώβριος). *Κοινωνικά – δημογραφικά χαρακτηριστικά της οικογένειας και ο ελεύθερος χρόνος των νηπίων: η περίπτωση της παρακολούθησης τηλεοπτικών προγραμμάτων*. Ανακοίνωση στο «Πανελλήνιο Συνέδριο: Η Ελληνική Οικογένεια». Πανεπιστήμιο Αθηνών. Τομέας Ψυχολογίας, Αθήνα.
- [2] Οικονομίδης, Β. Δ. (2002, Νοέμβριος). *Θεματικές κατηγορίες στο «Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων για το Νηπιαγωγείο»*. Αναρτημένη εισήγηση (Poster) στο «Γ΄ Πανελλήνιο Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή: Η Λογοτεχνία Σήμερα: Όψεις, Αναθεωρήσεις, Προοπτικές». Πανεπιστήμιο Αθηνών. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Αθήνα.

Μετά το 2003

- [3] Οικονομίδης, Β. Δ. (2003, Μάιος). *Η παρακολούθηση τηλεοπτικών προγραμμάτων και η επίδρασή της στο δεκτικό λεξιλόγιο παιδιών ηλικίας 5;5-6;5 ετών*. Ανακοίνωση στο «9^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας». Ελληνική Ψυχολογική Εταιρία - Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος.
- [4] Μανωλίτσης, Γ. & Οικονομίδης, Β. (2005, Μάρτιος). *Η γονεϊκή εμπλοκή στο Νηπιαγωγείο: Οι απόψεις των νηπιαγωγών*. Ανακοίνωση στο «Πανελλήνιο Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή: Σχολείο και Οικογένεια». Ψυχολογική Εταιρεία Βορείου Ελλάδος - Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης, Ιωάννινα.
- [5] Οικονομίδης, Β. (2005, Απρίλιος). *Δραστηριότητες επεξεργασίας του παραμυθιού στο Νηπιαγωγείο*. Ανακοίνωση στην «Ημερίδα Παραμυθιού και Αφήγησης». ΟΜΕΡ (Παγκόσμια Οργάνωση Προσχολικής Αγωγής), Παράρτημα Κρήτης, Ρέθυμνο.
- [6] Ν. Ζαράνης & Οικονομίδης, Β. (2005, Απρίλιος). *Οι απόψεις των φοιτητών Παιδαγωγικών Τμημάτων για την εισαγωγή της Πληροφορικής στο Νηπιαγωγείο*. Ανακοίνωση στο «Πανελλήνιο Συνέδριο: Εκπαίδευση και Κοινωνία στο Σύγχρονο Κόσμο. Παιδαγωγικά Τμήματα: 20 Χρόνια Μετά». Ινστιτούτο Παιδαγωγικών Ερευνών Μελετών της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδος - Πανεπιστήμιο Κρήτης. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Ρέθυμνο.
- [7] Οικονομίδης, Β. (2005, Απρίλιος). *Η θέση της γυναίκας στο Διδακτικό Ερευνητικό Προσωπικό των Παιδαγωγικών Τμημάτων*. Ανακοίνωση στο «Πανελλήνιο Συνέδριο: Εκπαίδευση και Κοινωνία στο Σύγχρονο Κόσμο. Παιδαγωγικά Τμήματα: 20 Χρόνια Μετά». Ινστιτούτο Παιδαγωγικών Ερευνών Μελετών της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδος - Πανεπιστήμιο Κρήτης. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Ρέθυμνο.
- [8] Μανωλίτσης, Γ. & Οικονομίδης, Β. (2005, Οκτώβριος). *Οι απόψεις των*

φοιτητών για την αξιολόγηση στο Νηπιαγωγείο. Ανακοίνωση στο «5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ο.Μ.Ε.Ρ.: Η Αξιολόγηση στην Εκπαίδευση. Παιδαγωγική και Διδακτική Διάσταση». ΟΜΕΡ (Παγκόσμια Οργάνωση Προσχολικής Αγωγής), Ελληνική Επιτροπή – Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Παιδαγωγικά Τμήματα, Βόλος.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια χωρίς Κριτές χωρίς πρακτικά

Μετά το 2003

- [1] Οικονομίδης, Β. (2006, Μάρτιος). *Δραστηριότητες επεξεργασίας του παραμυθιού στην προσχολική και την πρώτη σχολική ηλικία*. Ανακοίνωση στην «Επιμορφωτική Ημερίδα: Δραστηριότητες Προσέγγισης του Λογοτεχνικού Βιβλίου». Διεύθυνση Α/θμιας Εκπαίδευσης Ν. Ηρακλείου. Τμήμα Πολιτιστικών Θεμάτων, Ηράκλειο.
- [2] Οικονομίδης, Β. (2006, Απρίλιος). *Δραστηριότητες επεξεργασίας του παραμυθιού στην προσχολική και τη σχολική τάξη*. Ανακοίνωση στην «Ημερίδα: Παιδική Λογοτεχνία και Σχολείο». Διεύθυνση Α/θμιας Εκπαίδευσης Ν. Λασιθίου. Τμήμα Πολιτιστικών Θεμάτων, Άγιος Νικόλαος.
- [3] Οικονομίδης, Β. (2006, Μάιος). *Αφήγηση παραμυθιών από τα παιδιά στο Νηπιαγωγείο: πολυτροπικές και μεταμυθοπλαστικές παιδαγωγικές δραστηριότητες*. Ανακοίνωση στη «Διεπιστημονική Ημερίδα: Αφήγηση – Παραμύθι – Ψυχολογία: Από το Λαϊκό Αφηγητή στη Σχολική Πράξη». Πανεπιστήμιο Κρήτης. Σχολή Επιστημών Αγωγής. Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης. Μονάδα Οικολογικής Ψυχολογίας & Βιωματικής, Ευρετικής & Επικοινωνιακής Ψυχοπαιδαγωγικής, Ρέθυμνο.
- [4] Οικονομίδης, Β. (2007, Μάιος). *Η διαμόρφωση του δημοκρατικού πολίτη και η «διδασκαλία» των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Προσχολική Εκπαίδευση*. Ανακοίνωση στην «Ημερίδα: Εκπαίδευση, Δημοκρατία και Ανθρώπινα Δικαιώματα» Πανεπιστήμιο Κρήτης. Σχολή Επιστημών Αγωγής. Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης. Μονάδα Διδακτικής και Παιδαγωγικής Έρευνας, Διδασκαλείο Νηπιαγωγών, Ρέθυμνο.

Συμμετοχή σε Ερευνητικά Προγράμματα

Μετά το 2003

- [1] ΕΠΕΑΕΚ II «Αναμόρφωση προγράμματος προπτυχιακών σπουδών του Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης», με επιστημονικό υπεύθυνο τον Καθηγητή Γ. Κιτσαρά.
- [2] INTEREG III/ Ελλάδα - Κύπρος «Ο ψηφιακός κόσμος της Προσχολικής Εκπαίδευσης. Διασυνοριακές αλληλεπιδράσεις εκπαιδευτικών και νηπίων στην Ελλάδα και την Κύπρο», με επιστημονικό υπεύθυνο τον Καθηγητή Γ. Κιτσαρά.

Συνώδη Ευανθία, Λέκτορας

Βιβλία

Μετά το 2003

- [1] Συνώδη, Ε. (2004). *Προσχολική αγωγή και επαγγελματισμός των εκπαιδευτικών*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Μετά το 2003

- [1] Συνώδη, Ε. (2003). Η βασική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών στην Αγγλία 1997-2002. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 132-133, 103-111.
- [2] Συνώδη, Ε. (2006). Κώδικες δεοντολογίας των εκπαιδευτικών στην Αγγλία και τη Νέα Ζηλανδία. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 144, 87-104.
- [3] Συνώδη, Ε. (2006). Αξιολόγηση της προόδου των παιδιών προσχολικής ηλικίας. *Επιστήμες Αγωγής*, 1, 113-122.

Πρακτικά Συνεδρίων με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Γουδήρας, Δ., Συνώδη, Ε. & Αγγέλης, Λ. (2002). *Το επαγγελματικό προφίλ των νηπιαγωγών*. Εργαστήριο Ιστορικού Αρχείου Ελληνικής και Διεθνούς Εκπαίδευσης και Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών.

Άλλες εργασίες

Μετά το 2003

- [1] Makin, L. & Whitehead, M. (2004). *Πώς να αναπτύξετε την εγγραμματοσύνη στην πρώτη παιδική ηλικία*. Οδηγός για επαγγελματίες βρεφονηπιοκόμους και νηπιαγωγούς (μετάφραση Ε. Συνώδη). Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Σωτηροπούλου Μαρίνα, Λέκτορας

Βιβλία

Μετά το 2003

- [1] Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (2007). *Κάθε μέρα πρεμιέρα. Αισθητική προσέγγιση της γνώσης στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό σχολείο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 279 σ.

Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Μετά το 2003

- [1] Σωτηροπούλου – Ζορμπαλά, Μ. (2004). Η αισθητική ευαισθητοποίηση στην υπηρεσία της μαθησιακής διαδικασίας στο πλαίσιο της προσχολικής αγωγής. *Επιστημονικό Βήμα του Δασκάλου*, 3, 68 – 75.
- [2] Σωτηροπούλου – Ζορμπαλά, Μ. (2004). “Αισθητική Ευαισθητοποίηση”: Στόχοι, προϋποθέσεις και χαρακτηριστικά των εφαρμοζόμενων δραστηριοτήτων. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 141, 55 – 70.
- [3] Σωτηροπούλου – Ζορμπαλά, Μ. (2006). Η Αισθητική Αγωγή στα Παιδαγωγικά Πανεπιστημιακά Τμήματα: Αναθεωρήσεις – Επαναπροσδιορισμοί. *Επιστήμες Αγωγής*, 2, 137 – 148.

Επιστημονικά Περιοδικά χωρίς Κριτές

Μετά το 2003

- [1] Sotiropoulou – Zormpala, M. (2003). Art as a medium of animation in the teaching of a foreign language. *New English Language Teaching Review*, Αθήνα: εκδόσεις Φλωρά, 34, 3.
- [2] Σωτηροπούλου – Ζορμπαλά, Μ. (2005). Γνώση και Μουσική. Αναπτυξιακά κατάλληλες πρακτικές ηχητικής – μουσικής ευαισθητοποίησης». *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 45, 49 – 56.
- [3] Σωτηροπούλου – Ζορμπαλά, Μ. (2005). Δραστηριότητες αισθητικής ευαισθητοποίησης ως μέσο γνωριμίας και ομαδοποίησης των παιδιών της σχολικής ομάδας. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 47, 74 – 78.

Πρακτικά Συνεδρίων με Κριτές

Μετά το 2003

- [1] Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (2007). Σύγχρονα δεδομένα για τη διδασκαλία τραγουδιού. Στο *Μεθοδολογικές και βιωματικές προσεγγίσεις των τάξεων από την Α΄ έως και την ΣΤ΄ Δημοτικού*, Πρακτικά του Πανελληνίου Συνεδρίου Μουσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Αθήνα: εκδόσεις Gutenberg, σελ. 428 – 439.
- [2] Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (υπό δημοσίευση). Η τέχνη στην υπηρεσία της ενίσχυσης της φωνολογικής επίγνωσης. Παραγωγή ψηφιοποιημένου υλικού για παιδιά προσχολικής ηλικίας. *Πρακτικά του 6^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή: Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*. Κύπρος: 25-28 Σεπτεμβρίου 2008.

Πρακτικά Συνεδρίων χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (2002). Η αξιοποίηση του ήχου και της μουσικής στη διδακτική διαδικασία του Νηπιαγωγείου και του Δημοτικού Σχολείου. Στο *Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας*. Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου.

Ρέθυμνο: Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης, τ. Β΄, σελ. 929 – 934.

Μετά το 2003

- [1] Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (2003). Ο ήχος και η μουσική ως μέσα διδασκαλίας της Γλώσσας και των Μαθηματικών στην Προσχολική Ηλικία. Στο *Γλώσσα και Μαθηματικά στην Προσχολική Ηλικία, Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου*. Ρέθυμνο: Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης, σελ. 99 – 108.

Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

Μετά το 2003

- [1] Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (υπό δημοσίευση). Αισθητική Αγωγή και 'Αισθητική Ευαισθητοποίηση' στην Προσχολική και Σχολική Τάξη. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Ψυχολογία και Τέχνη: Η Τέχνη ως Ψυχοπαιδαγωγικό Εργαλείο*. Αθήνα: Ατραπός.
- [2] Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (υπό δημοσίευση). Αισθητικός και γλωσσικός γραμματισμός, μία συνδυασμένη προσέγγιση. Στο Ε. Τάφα & Γ. Μανωλίστης (Επιμ.), *Αναδυόμενος γραμματισμός: έρευνα και εφαρμογές*.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με Κριτές χωρίς πρακτικά

Μετά το 2003

- [1] Σωτηροπούλου – Ζορμπαλά, Μ. (2004). *Ποιες μουσικές γνώσεις πρέπει να έχει ο βασικός εκπαιδευτικός;* Εισήγηση στο Διεθνές Μουσικοπαιδαγωγικό Συνέδριο, που οργανώθηκε από την Association Eurorienne pour la Musique ύ l' Ecole, με θέμα «Μουσική στην Ακρόπολη. Η μουσική παιδεία ανάμεσα στην παράδοση και την σύγχρονη δημιουργία».

Άλλες εργασίες

Πριν το 2003

- [1] Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (5/2001). *Η «κατασκευή» θεατρικών δράσεων με θέματα από το σχολικό πρόγραμμα: το παράδειγμα των αριθμών από το 1 έως το 9*. Διάλεξη – Πρόλογος θεατρικής παράστασης, θέατρο Σφενδόνη.
- [2] Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (4/2002). *Οι "χρονοπειρατές": μια θεατρική παράσταση για τη διδασκαλία της ιστορικής γραμμής*. Διάλεξη – Πρόλογος θεατρικής παράστασης, θέατρο Χυτήριο.

Μετά το 2003

- [1] Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (6/2003). *Παραγωγή και επιμέλεια θεατρικών δράσεων από τα θέματα της "Ευέλικτης Ζώνης"*. Ενδεικτικό θέμα: *οι Ολυμπιακοί έρχονται στην Αθήνα*. Διάλεξη, θέατρο Χυτήριο.
- [2] Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (3/2004). *Παραγωγή και επιμέλεια θεατρικών δράσεων από το μάθημα της Γλώσσας: ενδεικτικό θέμα: τα μέρη του λόγου*. Διάλεξη, θέατρο Altera Pars.

- [3] Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (5/2005). *Η Τέχνη ως μέσο προσέγγισης θεμάτων που αγνοούνται από τη σχολική προγραμματισμένη ύλη: τα παιδικά συναισθήματα*. Διάλεξη. Οργάνωση: Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, Ίδρυμα Γουλανδρή, Θέατρο Χυτήριο.
- [4] Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (10/2005). *Η Τέχνη ως εργαλείο εφαρμογής του Διαθεματικού Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης*. Εισήγηση στην Επιστημονική Ημερίδα με θέμα «Εναλλακτικές προσεγγίσεις της Τέχνης και του Πολιτισμού μέσα από το σχολικό πρόγραμμα». Οργάνωση: σχολικοί σύμβουλοι Περιφέρειας Πειραιά, Γραφείο Παιδείας του Δήμου Νικαίας και Πανελλήνια Ένωση Μουσικών Εκπαιδευτικών Π. Ε.
- [5] Φουντουλάκης, Α. & Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (3/2007). *Ο Μαγικός Αυλός του W.A. Mozart. Δραματικές Δομές, Μουσικά Σχήματα και Μηχανισμοί Πρόσληψης*. Παρουσίαση εργαστηριακού μαθήματος. Οργάνωση: Εργαστήριο Θεατρικής και Εικαστικής Παιδείας του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης.
- [6] Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (6/2007). *Μεγαλώνοντας σε μία πολυπολιτισμική κοινωνία. Καλλιτεχνικά δράματα για τους πολιτισμούς του κόσμου*. Διάλεξη – Παρουσίαση, θέατρο ANIMA.
- [7] Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (5/2008). *Οι παραστατικές τέχνες: πεδία διδασκαλίας και τρόποι αντίληψης*. Εισήγηση στην Ημερίδα με θέμα «Όταν η τέχνη φέρνει την ανατροπή στην εκπαίδευση». Οργάνωση: Εργαστήριο Μουσικής και Ψυχοκινητικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης, Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών.
- [8] Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (10/2008). *Ο ρόλος των αισθητικών θεωριών στην επιλογή και διδασκαλία τραγουδιού. Το παράδειγμα της Λιλιπούπολης*. Συμμετοχή με εισήγηση στην Επιστημονική Ημερίδα με θέμα «Ελληνικό μουσικό ρεπερτόριο και παιδί». Οργάνωση: Εργαστήριο Μουσικής και Ψυχοκινητικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, Πανεπιστημιούπολη Γάλλου, Ρέθυμνο.

Συμμετοχή σε Ερευνητικά Προγράμματα

Μετά το 2003

- [1] Συμμετοχή στο πρόγραμμα με θέμα «Προσωπική και κοινωνική υπευθυνότητα μέσα από τις σχέσεις μας με τους άλλους», υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και του Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας (10/2006 – 5/2007).
- [2] Συμμετοχή στο πρόγραμμα με θέμα: «Ο ψηφιακός κόσμος της Προσχολικής Εκπαίδευσης. Διασυνοριακές αλληλεπιδράσεις εκπαιδευτικών και νηπίων στην Ελλάδα και την Κύπρο», το οποίο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. (4/2007 – 8/2008).

Τζακώστα Μαρίνα, Λέκτορας

Βιβλία

Μετά το 2003

- [1] Tzakosta, M. 2004. *Multiple parallel grammars in the acquisition of stress in Greek L1*. Ph.D. Dissertation. ULCL/ Leiden University. LOT Dissertation Series 93. (<http://www.lotpublications.nl/index3.html>)
- [2] Tzakosta, M., C.C. Levelt & J.M. van de Weijer (eds.). 2005. Developmental paths in phonological acquisition. Special Issue of *Leiden Papers in Linguistics* 2.1. ISSN1574-4728. (<http://www.lucl.leidenuniv.nl/index.php3?m=7&c=90>)
- [3] Ρεβυθιάδου, Α. & Μ. Τζακώστα. 2007. *Η Φωνολογία στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας*. Αθήνα: Πατάκης. (http://shop.patakis.gr/product_details.php?item_id=4913&category_id=2184)

Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Μετά το 2003

- [1] Tzakosta, M. 2004. Acquiring variable stress in Greek: an OT approach. *J. of Greek Linguistics* 5. 97-125.
- [2] Tzakosta, M. & J. van de Weijer. 2006. On the role of phonological, morphological and semantic headedness in acquisition. In Banski, P., B. Lukaszewicz & M. Opalinska (eds.). *Studies in Constraint Based Phonology*. WUW: University of Warsao. 223-244.
- [3] Kula, N.C. and M. Tzakosta. 2006. Complex structures in the acquisition of Greek: a GP and an OT approach. *Γλωσσολογία/Glossologia* 17. 51-64.
- [4] Tzakosta, M. and A. Revithiadou. 2006. A grammar inclusion hypothesis of child language variation. *J. of Greek Linguistics* 7. 49-70.
- [5] Tzakosta, M. 2007. Genetic and environmental effects in L1 phonological acquisition: the case of consonant harmony in Greek child speech. *J. of Greek Linguistics* 8. 5-30.

Πρακτικά Συνεδρίων με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Tzakosta, M. 2001. The acquisition of manner features in modern Greek. Στο Fry, C., A. D. Green, and R. van de Vijver (eds.) *Proceedings of HILP5*. Potsdam: Παν/μιο Potsdam. 178-193.
- [2] Tzakosta, M. 2003. Deletion and insertion: Two pathways towards optimality. Στο Mela-Athanasopoulou, E. (ed.). *Proceedings of the 15th International Symposium on Theoretical and Applied Linguistics. Selected Papers*. Τμήμα Αγγλικής Φιλολογίας. Θεσσαλονίκη: Παν/μιο Θεσσαλονίκης. 259-271.
- [3] Tzakosta, M. 2003. 'Four of a Kind': stress patterns in child language. *Πρακτικά της 23ης Ετήσιας Συνάντησης του τομέα Γλωσσολογίας του τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ.*

Τόμος 2. Αφοι Κυριακίδη, 467-478.

- [4] Tzakosta, M. 2003. The acquisition of clitics in Greek: A phonological perspective. Στο Agbayani, B., P. Koskinen and V. Samiian (eds.). *Proceedings of the 31st West Coast Conference of Linguistics*. Vol. 14. Department of Linguistics, California State University at Fresno.
- [5] Tzakosta, M. 2003. Markedness, faithfulness and constraint promotion in OT language learning: evidence from Greek child language. Στο Waldie, R., M. Teshigawara, A. Marinakis, C. Bodenbender and X. Hua Wu (eds.). *Working Papers of the Linguistics Circle of the University of Victoria. Proceedings of the 19th North West Linguistics Conference (NWLC)*. UVic, BC, Καναδάς. 169-178.

Μετά το 2003

- [1] Tzakosta, M. 2004. The clitic group in the acquisition of Greek. *Πρακτικά της 24^{ης} Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: Παν/μιο Θεσσαλονίκης. 693-704.
- [2] Tzakosta, M. 2004. The enclisis-proclisis asymmetry in the acquisition of clitics in Greek. Στο Katsimali, G., A. Kalokairinos, E. Anagnostopoulou and I. Kappa (eds.). *Proceedings of the 6th International Conference of Greek Linguistics*. Τόμος 1. Ρέθυμνο: Παν/μιο Κρήτης. 91-98.
- [3] Revithiadou, A. and M. Tzakosta. 2004. Markedness hierarchies vs. positional faithfulness and the role of multiple grammars in the acquisition of Greek. Στο Baauw, S. and J. van Kampen (eds.). *Proceedings of GALA 2003. Generative Approaches to Language Acquisition*. Vol. 2: *LOT Occasional Papers 3*. Παν/μιο Ουτρέχτης. 377-388.
- [4] Revithiadou, A. and M. Tzakosta. 2004. Alternative grammars in acquisition: markedness- vs. faithfulness-oriented learning. Στο Brugos, A., L. Micciula and C.E. Smith (eds.). *Proceedings of The 28th BUCLD Annual Conference on Language Development: Supplement*. Somerville: Cascadilla Press.
- [5] Tzakosta, M. 2005. What do truncations consist of Segmental selection in monosyllabic truncated forms. *Πρακτικά της 25^{ης} Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη. Αριστοτέλειο Παν/μιο Θεσσαλονίκης. 595-606.
- [6] Tzakosta, M. 2006. Cluster phonotactics in Greek L1 and L2. *Πρακτικά της 26^{ης} Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Παν/μιο Θεσσαλονίκης. 452-463.
- [7] Tzakosta, M. 2006. Developmental paths in L1 and L2 phonological acquisition: consonant clusters in the speech of native speakers and Turkish and Dutch learners of Greek. Στο Belletti, A. et al. (eds.). *Language Acquisition and Development: Proceedings of GALA 2005, Generative Approaches in Language Acquisition*. Cambridge Scholars Press. 536-549.
- [8] Tzakosta, M. 2007. Positional and qualitative asymmetries of consonant clusters in Greek L1. Στο Agathopoulou, E., M. Dimitrakopoulou & D. Papadopoulou (επιμ.) *Selected Papers on Theoretical and Applied Linguistics. Proceedings of the 17th International Symposium: Festschrift for Prof. E. Panagopoulos*. Vol. 1. Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. 64-73.

- [9] Tzakosta, M. Υπό δημοσίευση. Asymmetries in /s/ cluster production and their implications for language learning and language teaching. *Πρακτικά του 18^{ου} Διεθνούς Συμποσίου Θεωρητικής και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας*. Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας: Παν/μιο Θεσσαλονίκης.
- [10] Tzakosta, M. and J. Vis. Υπό δημοσίευση. Asymmetries of consonant sequences in perception and production: affricates vs. /s/ clusters. *Πρακτικά του 18^{ου} Διεθνούς Συμποσίου Θεωρητικής και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας*. Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας: Παν/μιο Θεσσαλονίκης.
- [11] Tzakosta, M. and A. Karra. Υπό δημοσίευση. A typological and comparative account of CL and CC clusters in Greek dialects. *Πρακτικά του 3^{ου} Συνεδρίου Ελληνικής Διαλεκτολογίας και Γλωσσολογικής Θεωρίας*. Λευκωσία: Παν/μιο Κύπρου.
- [12] Tzakosta, M. 2007 Υπό δημοσίευση. Perceptual ambiguities in the formation of Greek compounds by native speakers. *Πρακτικά του 8^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας (8ICGL)*. Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας: Παν/μιο Ιωαννίνων.
- [13] Tzakosta, M. and J. Vis. Υπό δημοσίευση. Phonological representations of consonant sequences: the case of affricates vs. 'true' clusters. *Πρακτικά του 8^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας (8ICGL)*. Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας: Παν/μιο Ιωαννίνων.
- [14] Tzakosta, M. & I. Kappa. Υπό δημοσίευση. Syllable types in child Greek: a developmental account. *Πρακτικά του GALA 2007*. Cambridge Scholars Press.
- [15] Tzakosta, M. & J. Vis. Υπό δημοσίευση. Perception and production asymmetries in Greek: evidence from the phonological representation of CC clusters in child and adult speech. *Πρακτικά της 29^{ης} Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας Του Αριστοτέλειου Παν/μίου Θεσσαλονίκης*.

Πρακτικά Συνεδρίων χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Τζακώστα, Μ. 2001. Η πραγμάτωση των συμφωνικών συμπλεγμάτων στα νέα Ελληνικά. *Πρακτικά της 21^{ης} Ετήσιας Συνάντησης του τομέα Γλωσσολογίας του τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ.* Αφοι Κυριακίδη. 736-746
- [2] Τζακώστα, Μ. 2002. Η Συμφωνική αρμονία στον παιδικό λόγο. *Πρακτικά της 22^{ης} Ετήσιας Συνάντησης του τομέα Γλωσσολογίας του τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ.* Αφοι Κυριακίδη. 635-646.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με Κριτές χωρίς πρακτικά

Μετά το 2003

- [1] Tzakosta, M. 2001. Consonant harmony and Optimality Theory: evidence from modern Greek. *9th Postgraduate Conference of Theoretical and Applied Linguistics*. Durham: Παν/μιο του Durham (Ιούνιος 2001).
- [2] Tzakosta, M. 2002. Stress patterns in Greek child language: two approaches. *International Linguistics Conference 'Reviewing Linguistic Thought: 4th Perspectives Into the 21st Century'*. Τμήμα Αγγλικής Φιλολογίας, Παν/μιο Αθηνών. (Μάιος 2002).

- [3] Tzakosta, M. 2003. Trochees and iambs in Greek child language: A conflict resolved within Optimality Theory. *10th University of Texas at Arlington Student Conference in Linguistics (UTASCIL)*. Παν/μιο του Τέξας, Άρλινγκτον, Η.Π.Α. (Φεβρουάριος 2003).
- [4] Tzakosta, M. 2003. Prosodic headedness in acquisition: evidence from Greek Cchild language. *GDR International Phonology Meeting*, Παν/μιο Paul Valery, Montpellier, Γαλλία (2-4 Ιουνίου 2003).
- [5] Tzakosta, M. 2006. Learning mechanisms in the acquisition of consonant clusters in L2: the case of Dutch, Romanian and Turkish learners of Greek. *EUROSLA 2006*. Αττάλεια: Παν/μιο Βογαζιή (Σεπτέμβριος 2006).
- [6] Tzakosta, M. 2006. Genetic and environmental effects in L1 phonological acquisition: the case of consonant harmony in Greek child speech. *LATSIS Colloquium on Language Development and Language Disorders*. Γενεύη: Παν/μιο Γενεύης (Ιανουάριος 2006).
- [7] Tzakosta, M. 2008. Place and manner interactions in Greek cluster phonotactics. Αναρτημένη ανακοίνωση που παρουσιάστηκε στο *Consonant Clusters and Structural Complexity Workshop*, Πανεπιστήμιο του Μονάχου – Ινστιτούτο Φωνητικής και Επεξεργασίας του Λόγου (Ιούλιος-Αύγουστος 2008).

Άλλες εργασίες

Πριν το 2003

1. Κριτικές σε επιστημονικά βιβλία (reviews)
- [1] Tzakosta, M. 2001. Review of Deuchar, M. and S. Quay. 2001. Bilingual Acquisition. Theoretical Implications of a Case Study. *LinguistList* 12.2989.
- [2] Tzakosta, M. 2002. Review of McCarthy, J. J. 2002. A Thematic Guide to Optimality Theory. C.U.P. *LinguistList*. 13.1190.
- [3] Tzakosta, M. 2002. Review of Booij, G. 2002. The Morphology of Dutch. O.U.P. *LinguistList* 13.3007.

Μετά το 2003

1. Κριτικές σε επιστημονικά βιβλία (reviews)
- [1] Tzakosta, M. 2006. Review of Charitonidis, C. 2005. Verb Derivation in Modern Greek. Alternation Classes, Conceptual Structures, Semantic Fields. Frankfurt: Peter Lang. *J. of Greek Linguistics* 7. 193-198.

Συμμετοχή σε Ερευνητικά Προγράμματα

Πριν το 2003

- [1] Οκτώβριος 1995-Μάρτιος 1996

Μέλος της ομάδας εργασίας ερευνητικού προγράμματος για τη Γλωσσική Κατάκτηση (Επιστημονικός υπεύθυνος: Prof. W. Dressler, University of Wien. Συντονιστής της Ελληνικής

ομάδας εργασίας: Δρ. Αναστασία Χριστοφίδου). Υπεύθυνη για την απομαγνητοφώνηση δεδομένων παιδικού λόγου και την καταγραφή τους στο Διεθνές Φωνητικό Αλφάβητο (International Phonetic alphabet, IPA).

[2] Μάιος-Ιούνιος 1997

Μέλος της ερευνητικής ομάδας του προγράμματος *Διδασκαλία της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας* του Παν/μίου Κρήτης και του τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας. Επιστημονικός Υπεύθυνος: Δρ. Φ. Καβουκόπουλος. Εργασία στον τομέα της σύνταξης υλικού ασκήσεων για την εκμάθηση της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας.

[3] Σεπτέμβριος 2003-Ιούνιος 2004

Μέλος της ερευνητικής ομάδας του προγράμματος *Εκπαίδευση Μουσουλμανόπαιδων 2002-2004: Γραμματική και Διδασκαλία* (Επιστημονικοί υπεύθυνοι: Δρ. Σ. Μοσχονάς και Δρ. Ειρ. Φιλιππάκη-Warburton), Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελληνική Πολιτεία. Συμμετοχή στην ομάδα συγγραφής υλικού για τη διδασκαλία του Φωνολογικού συστήματος της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Τίτλος Εργασίας: *Διδασκαλία και Εκμάθηση της Συλλαβικής Δομής και των Φωνοτακτικών Περιορισμών της Ελληνικής ως Δεύτερης/ Ξένης Γλώσσας: Μια Αντιπαραβολική Μελέτη*.

[4] Νοέμβριος 2005-Απρίλιος 2007

Υπότροφη μεταδιδάκτορας του *Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Ελλάδας (Ι.Κ.Υ.)*, για την εκπόνηση έρευνας πάνω στην κατάκτηση της μορφολογίας της σύνθεσης. Η έρευνα εκπονήθηκε στο τμήμα Φιλολογίας και τον τομέα Γλωσσολογίας του Παν/μίου της Πάτρας υπό την εποπτεία της καθηγήτριας κ. Α. Ράλλη, θέμα της εργασίας: *Κατάκτηση της Ελληνικής ως μητρικής και ως δεύτερης ξένης γλώσσας από παιδιά και ενήλικες: ομοιότητες και διαφορές στην κατάκτηση της μορφολογίας της σύνθεσης υπό το πρίσμα του μοντέλου των πολλαπλών γραμματικών*. Στόχος της εργασίας ήταν η διερεύνηση των μηχανισμών που χρησιμοποιούνται από φυσικούς και αλλόγλωσσους ομιλητές της Ελληνικής (Ολλανδούς και Τούρκους), παιδιά και ενήλικες.

Τρούλη Καλλιόπη, Λέκτορας

Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Μετά το 2003

[1] Τρούλη, Κ. (2006). Ο Ρόλος της Ψυχοκινητικότητας στην Ανάπτυξη της Γραφοκινητικής Δεξιότητας στην Προσχολική Ηλικία. *Επιστήμες Αγωγής*, 2, 39-49.

- [2] Trouli, K. (2008). Psychomotor Education in Preschool Years: An Experimental Research. *European Psychomotricity Journal, Special Issue May 2008, 1, (1), 23-27.*

Πρακτικά Συνεδρίων χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Τρούλη, Κ. (2001). Από την Κινητικότητα του Χεριού στη Γραφοκινητικότητα. Στο Μ. Βάμβουκας & Α. Χατζηδάκη (Επιμ.), *Μάθηση και Διδασκαλία της Ελληνικής ως Μητρικής και ως Δεύτερης Γλώσσας, Πρακτικά Συνεδρίου, Ρέθυμνο-Πανεπιστήμιο Κρήτης, (τόμ. Α΄)*. (σελ. 281-294). Αθήνα: Ατραπός.
- [2] Τρούλη, Κ. (2002). Η Επίδραση Κοινωνικών Παραγόντων στην Ψυχοκινητική Ανάπτυξη του Νηπίου: η Κατάκτηση της Έννοιας του Χρόνου. Στο Ε. Κούρτη (Επιμ.), *Η Έρευνα στην Προσχολική Εκπαίδευση, (τόμ. Β΄)*. (σελ. 303-312). Αθήνα: Τυπωθύτω- Γιώργος Δαρδανός.
- [3] Ιωαννίδου, Ι., & Τρούλη, Κ. (2002). Το Σπίτι μου, ο Κόσμος μου!: Πολυπολιτισμικό Πείραμα. Στο Ε. Κούρτη (Επιμ.), *Η Έρευνα στην Προσχολική Εκπαίδευση, (τόμ. Β΄)*. (σελ. 251-260). Αθήνα: Τυπωθύτω-Γιώργος Δαρδανός.
- [4] Τρούλη, Κ., & Βάμβουκας, Μ. (2002). Επιδράσεις της Πλευρικής Κυριαρχίας στη Γραφοκινητική Δραστηριότητα του Νηπίου. Στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης (Επιμ.), *Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας, Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου, (τόμ. Β΄)*. (σελ. 993-1005). Ρέθυμνο: Π.Τ.Π.Ε., Πανεπιστημίου Κρήτης.
- [5] Τρούλη, Κ., Ιωαννίδου, Ι., Βερνάρδου, Β., & Δημητριάδου, Σ. (2002). Ο Γυπαετός κι Εμείς. Συνεργατικό Εργαστηριακό Μάθημα. Στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης (Επιμ.), *Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας, Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου, (τόμ. Β΄)*. (σελ. 1006-1011). Ρέθυμνο: Π.Τ.Π.Ε., Πανεπιστημίου Κρήτης.

Μετά το 2003

- [1] Τρούλη, Κ. & Αμπαρτζάκη, Μ. (2007). Το Παιχνίδι του Αυτιστικού Παιδιού: Μελέτη Περίπτωσης. Στο Γ. Καψάλης και Α. Κατσίκης (Επιμ.), *Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και οι Προκλήσεις της Εποχής μας. Πρακτικά Συνεδρίου*. (σελ. 295-1301). Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων - Σχολή Επιστημών Αγωγής.
- [2] Τρούλη, Κ. (υπό δημοσίευση). Η Γραφή στην Προσχολική Ηλικία: μια Ψυχοκινητική Προσέγγιση. Στο *Παιδί, Υγεία Πολιτισμός. Πρακτικά 18^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Κοινωνικής Παιδιατρικής και Προαγωγής της Υγείας. Ηράκλειο: Τμήμα Ιατρικής Πανεπιστημίου Κρήτης.*

Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

Μετά το 2003

- [1] Τρούλη, Κ. (υπό δημοσίευση). Η Σημασία και ο Ρόλος της Ψυχοκινητικής Αγωγής στην Προσχολική Εκπαίδευση. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.), *Σώμα,*

Εκπαίδευση, και Βιωματική Γνώση: Κοινωνικο-Πολιτισμικές Πρακτικές & Διαστάσεις της Μη Λεκτικής Επικοινωνίας και Αφήγησης. Αθήνα: Gutenberg.

- [2] Τρούλη, Κ., & Αμπαρτζάκη, Μ. (υπό δημοσίευση). Από το Κινητικό Παιχνίδι στην Ανάγνωση. Στο Ε. Τάφα & Γ. Μανωλίτσης (Επιμ.) *Αναδυόμενος Γραμματισμός: Έρευνα και Εφαρμογές*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με Κριτές χωρίς πρακτικά

Πριν το 2003

- [1] Τρούλη, Κ. (2002, Μάιος). Οι Απόψεις των Εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για το Μάθημα της Φυσικής Αγωγής στο Δημοτικό Σχολείο σε Σχέση με το Φύλλο και τα Έτη Υπηρεσίας τους. Ανακοίνωση στο *10^ο Διεθνές Συνέδριο Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού*. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Κομοτηνή.
- [2] Τρούλη, Κ. (2002, Μάιος). Οι διατροφικές συνήθειες των παιδιών που φοιτούν στα ολόημερα νηπιαγωγεία. Ανακοίνωση ως αναρτημένη εργασία (poster) στο *10^ο Διεθνές Συνέδριο Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού*. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Κομοτηνή.
- [3] Τρούλη, Κ. (2002, Μάιος). Η επίδραση της ειδικότητας και του τόπου εργασίας των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στις απόψεις τους για το μάθημα της Φυσικής Αγωγής. Ανακοίνωση ως αναρτημένη εργασία (poster) στο *10^ο Διεθνές Συνέδριο Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού*. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Κομοτηνή.

Μετά το 2003

- [4] Trouli, K. (2004, September). Learning through Movement at Preschool Age. Paper presented at the *European Conference on Educational Research (ECER)*. University of Crete. Rethymnon.
- [5] Τρούλη, Κ. (2004, Νοέμβριος). Εκπαίδευση Μέσω της Κίνησης στην Προσχολική Ηλικία. Ανακοίνωση στο *Διεθνές Διεπιστημονικό Συμπόσιο «Σώμα, Εκπαίδευση και Βιωματική Γνώση. Κοινωνικο-Πολιτισμικές Πρακτικές & Διαστάσεις της μη Λεκτικής Επικοινωνίας και Αφήγησης»*. Πανεπιστήμιο Κρήτης. Ρέθυμνο.
- [6] Τρούλη, Κ. (2006, Σεπτέμβριος). Η γραφή στην Προσχολική Ηλικία: Μια Ψυχοκινητική Προσέγγιση. Ανακοίνωση στο *18^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Παιδιατρικής και Προαγωγής της Υγείας «Παιδί, υγεία, πολιτισμός»*, στο *Στρογγυλό Τραπέζι «Κινητική Εξέλιξη-Μάθηση-Διαταραχές της ανάπτυξης»*. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ηράκλειο.
- [7] Τρούλη, Κ., & Αμπαρτζάκη, Μ. (2007, Μάιος). Το Παιχνίδι του Αυτιστικού Παιδιού: Μελέτη Περίπτωσης. Ανακοίνωση στο *Πανελλήνιο Συνέδριο «Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και οι Προκλήσεις της Εποχής μας»*. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα.

- [8] Τρούλη, Κ., & Αμπαρτζάκη, Μ. (2007, Οκτώβριος). Από το Κινητικό Παιχνίδι στην Ανάγνωση. Ανακοίνωση στο Συνέδριο «Αναδυόμενος Γραμματισμός: Έρευνα και Εφαρμογές». Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- [9] Αμπαρτζάκη, Μ., Βαρβαρούση, Λ., Τρούλη, Κ., Χρυσοστόμου, Σ., Μακράτζη, Α. (2008, Απρίλιος). Η Διαθεματική Προσέγγιση του Βιβλίου της Λήδας Βαρβαρούση «Ένας Καλόκαρδος Καρχαρίας». Ομάδα Εργασίας (workshop) στην Επιστημονική Ημερίδα «Προγράμματα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο στην Ελλάδα και στον Κόσμο». Πανεπιστήμιο Κρήτης. Ρέθυμνο.
- [10] Τρούλη Καλλιόπη (2008, Μάιος). Η Ψυχοκινητική Αγωγή στην Προσχολική Ηλικία: Μια Πειραματική Έρευνα. Ανακοίνωση στο 1^ο Πανελλήνιο Συμπόσιο Επιστημονικής Εταιρείας Ψυχοκινητικής «Φυσική Δραστηριότητα Σύγχρονες Τάσεις» που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του 16^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Κομοτηνή.
- [11] Trouli, K., & Christianou, Ch. (2008, May). Psychomotor Education to Improve Linguistic Skills in Greek Preschool Classes. Paper presented at the 4th European Congress of Psychomotricity "Crossing Borders" (EFP). Amsterdam.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια χωρίς Κριτές χωρίς πρακτικά

Πριν το 2003

- [1] Βερνάρδου, Β., Τρούλη, Κ., & Δημητριάδου, Σ (2002, Δεκέμβριος). Η Τεχνική του Μύθου στη Μελέτη του Φυσικού Περιβάλλοντος: Συνεργατική-Διαθεματική Προσέγγιση. Ομάδα Εργασίας (workshop) στην *Επιμορφωτική Ημερίδα Ειδικής Αγωγής* που διοργάνωσε ο Σχολικός Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής Περιφέρειας Κρήτης. Ηράκλειο.

Μετά το 2003

- [1] Τρούλη, Κ. (2005, Απρίλιος). Η Ψυχοκινητική Αγωγή στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο. Ανακοίνωση στη Διημερίδα «*Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία*» που διοργάνωσε η Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ρεθύμνης, Ρέθυμνο.
- [2] Τρούλη, Κ. (2007, Ιανουάριος). Η κινητική Αγωγή του Παιδιού με Ειδικές Ανάγκες στο Νηπιαγωγείο. Ανακοίνωση στην Ημερίδα «*Προαιρετικά Εκπαιδευτικά Προγράμματα σε Πλαίσιο Ειδικής Αγωγής*» που διοργάνωσε το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Νεάπολης Κρήτης, Νεάπολη.

Άλλες εργασίες

Πριν το 2003

- [1] Αντωνακάκης, Δ., & Τρούλη Καλλιόπη (2002, Μάιος). Ήχοι χωρίς Παράσταση. Κινητική Επιμέλεια Μουσικοκινητικού Δρώμενου στην Ημερίδα «*Ειδική Αγωγή. Μαθησιακές Δυσκολίες και Υποστηρικτική Τεχνολογία. Σύγχρονες Τάσεις και Προβληματισμοί*». Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης, Ρέθυμνο.

- [2] Αντωνακάκης, Δ., & Τρούλη Καλλιόπη (2002, Νοέμβριος). Οι Άτακτοι Αριθμοί-Τα Πρώτα μου Γράμματα. Παρουσίαση Μουσικοκινητικού Δρώμενου στο Διεθνές Συνέδριο «Γλώσσα και Μαθηματικά στην Προσχολική Ηλικία». Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.

Μετά το 2003

- [1] Αντωνακάκης, Δ., & Τρούλη, Κ. (2003, Φεβρουάριος). Οι Άτακτοι Αριθμοί-Τα Πρώτα μου Γράμματα. Παρουσίαση Μουσικοκινητικού Δρώμενου στην Ημερίδα «Προβλήματα Μάθησης και Συμπεριφοράς» που διοργάνωσε ο Σχολικός Σύμβουλος 7ης Περιφέρειας Ηρακλείου. Αρκαλοχώρι.
- [2] Αντωνακάκης, Δ., & Τρούλη, Κ. (2003, Νοέμβριος). Η Δημιουργία των Πρέπει και των Θέλω. Παρουσίαση Μουσικοκινητικού Δρώμενου στο Διεθνές Συνέδριο «Ηθική και Θρησκευτική Αγωγή του Παιδιού». Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- [3] Ιωαννίδου, Ι, Τρούλη, Κ., Αμπαρτζάκη, Μ., Ζερβουδάκης (2005, Οκτώβριο). Διεθνείς Εβδομάδες Πεδίου: Βιωματική Προσέγγιση. Παρουσίαση Δρώμενου στην Ημερίδα «Διαθεματικές Εργασίες Πεδίου». Π.Τ.Π.Ε. και Διδασκαλείο Νηπιαγωγών, Ρέθυμνο.

Χατζηστεφανίδου Σοφία, Λέκτορας

Βιβλία

Πριν το 2003

- [1] Albert Reble (1990), *Ιστορία της Παιδαγωγικής*, Αθήνα: Εκδόσεις Δημ. Παπαδήμα, Αθήνα, σ. 623. (Μετάφραση από τα γερμανικά από κοινού με το Θεοφάνη Χατζηστεφανίδη - Τίτλος πρωτοτύπου: *Geschichte der Paedagogik*).
- [2] Χατζηστεφανίδου, Σ. (2002). *Παγκοσμιοποίηση και εκπαιδευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μέσα από τις Πράσινες και τις Λευκές Βίβλους. Η Δεκαετία 1991-2001*. Αθήνα, 125 σ.

Μετά το 2003

- [3] Χατζηστεφανίδου, Σ. (2008). *Ιστορία της Προσχολικής Αγωγής. Ανθρωπολογικές και Παιδαγωγικές αντιλήψεις – Πρακτικές ανατροφής – Θεσμοί φροντίδας και εκπαίδευσης. Τόμος Α΄ . Από τις απαρχές της κοινωνικής οργάνωσης μέχρι το 19^ο αιώνα*. Θεσσαλονίκη, Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη, 422 σ.

Επιστημονικά Περιοδικά χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Χατζηστεφανίδου, Σοφία (2002). Εκπαίδευση, Ανάπτυξη και Φροντίδα (Edu-d-care) στο Νηπιαγωγείο. Πολυπαραμετρική διερεύνηση παραδοσιακών εντάσεων γύρω από το χαρακτήρα του Νηπιαγωγείου, *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, Μέρος

Α': Τεύχος 28, Ιούλιος-Αύγουστος, σελ. 16-21, Μέρος Β': Τεύχος 29, Σεπτέμβριος – Οκτώβριος, σελ. 28-31.

Πρακτικά Συνεδρίων με Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Χατζηστεφανίδου, Σ., Πολυζώης, Γ. (2001). Εφαρμογή του e-learning στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Μια ολοκληρωμένη πρόταση για την εισαγωγή του «Δασκάλου στην Κοινωνία της Πληροφορίας», *1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα, 25-27 Μαΐου 2001 (Πρακτικά υπό μορφή CD-ROM).
- [2] Χατζηστεφανίδου, Σοφία (2002). Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών: 1837 – 1911. Στο Σήφης Μπουζάκης (επιμ.) *Επίκαιρα θέματα ιστορίας εκπαίδευσης*, Πρακτικά 1^{ου} επιστημονικού συνεδρίου ιστορίας εκπαίδευσης, Πάτρα 28-30 Σεπτεμβρίου 2000, Αθήνα: Gutenberg, σελ. 651-670.

Πρακτικά Συνεδρίων χωρίς Κριτές

Πριν το 2003

- [1] Χατζηστεφανίδου, Σοφία (2002). Τα κελύφη προστασίας της παιδικότητας σε κίνδυνο; Ιστορική μελέτη και προοπτικές του ρόλου της οικογένειας και του σχολείου στον κόσμο του παιδιού. Στο *Ψυχοπαιδαγωγική της Προσχολικής Ηλικίας*, Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου, τόμος Β', Έκδοση του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης, σελ. 710-721.

Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

Μετά το 2003

- [1] Χατζηστεφανίδου, Σοφία (2006). Η παιδική ηλικία και τα κελύφη προστασίας της (οικογένεια και σχολείο) ως κοινωνικο-ιστορικο-πολιτισμικές διαδικασίες. Στο Μάριος Πουρκός (επιμ.) *Κοινωνικο-Ιστορικο-Πολιτισμικές Προσεγγίσεις στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση*, Αθήνα: Ατραπός, σελ. 339-357.

Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με κριτές χωρίς πρακτικά

Πριν το 2003

- [1] Χατζηστεφανίδου, Σ., Πολυζώης, Γ. (2000). Είναι δυνατή η παρουσίαση επεισοδίων από την ιστορία της εκπαίδευσης στο Internet; Ανακοίνωση στο *Διεθνές Εκπαιδευτικό Συνέδριο με θέμα «Ιστορία Ελληνικής και Διεθνούς Εκπαίδευσης»*, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, 28-30 Σεπτεμβρίου.
- [2] Χατζηστεφανίδου, Σοφία (2001). Παγκοσμιοποίηση και εκπαιδευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μέσα από τα “πράσινα βιβλία” και τα “άσπρα βιβλία” της δεκαετίας 1991- 2001, Ανακοίνωση στο *10^ο Διεθνές Συνέδριο της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, με θέμα: «Ελληνική Παιδεία και*

Παγκοσμιοποίηση», Ναύπλιο, 8-10 Νοεμβρίου.

Μετά το 2003

- [1] Χατζηστεφανίδου, Σοφία (2005). Reggio Emilia: Ένας σύγχρονος “μύθος” στο χώρο της προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης; Ανακοίνωση στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολιτικής Ψυχολογίας με διεθνή συμμετοχή και "24th WORKSHOP-KONGRESS POLITISCHER PSYCHOLOGIE", Μύθοι, Ιστορία, Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ιστορικοί, πολιτικοί και ψυχικοί σχηματισμοί), Ρέθυμνο 19-22 Μαΐου.

Συμμετοχή σε Ερευνητικά Προγράμματα

Μετά το 2003

- [1] 2007-: Συμμετοχή στο υποπρόγραμμα «Αναμόρφωση Προγράμματος Σπουδών του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης» (ΕΠΕΑΕΚ II).

